

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Catvlli,|| Tibvlli,|| Properti[i]|| Nova Editio.|| Iosesphvs
Scaliger|| Ivl. Caesaris F.|| recensuit.|| Eiusdem in
eosdem Castigationum Liber.|| Ad|| Cl. Pvteanvm
Consiliarium Regium|| in suprema ...**

**Catullus, Gaius Valerius
Tibullus, Albius
Propertius, Sextus**

Lutetiae, 1577

Ioesephi Scaligeri Ivl. Caes. Fili Castigationes in Catvllvm, Tibvllvm,
Propertivm.

urn:nbn:de:gbv:45:1-258

IOSEPHI
SCALIGERI
IVL. CAES. FILII
CASTIGATIONES
IN
CATVLLVM, TIBVLLVM,
PROPERTIVM.

LVTETIAE,
Apud Mamertum Patiffonium, in
officina Rob. Stephani.
M. D. LXXVII.

CALEPHYLLI

VAL. CASPARI

CAST. GAY. VES.

IN

ATHEUM, TIBALLUM

PROPERTIUM

IVETIAR

Apud Maresium Parthorum, in

officina Rob. Stephani.

M. D. C. C. C. C. C.

 JOSEPHI SCALIGERI

IUL. CAES. FILII

CASTIGATIONES IN VAL.

CATULLI LIBRVM.

pag. 1
 ver. 1
C VALERI.] In manuscripto eruditissimi viri Iacobi Cuiacii non Caius, sed Quintus prænomen exaratum est. idque videtur confirmari carmine in ianua, illo versiculo:

Verum isti populi nenia, Quinte, facit.

Quare, qui illi Caio prænomen faciunt, possunt hac auctoritate permoti sententiam suam mutare: Porro liber ille, quo vsi sumus, cuiusque iam mentionem fecimus, longe alios huius poetæ manuscriptos bonitate superare mihi videtur; quum tamen omnes ex vno exemplari descripti fuerint. Id exemplar ab homine Veronensi, quisquis ille fuit, in Gallijs reperum, omnes illos codices eius poetæ, qui in Italia extant, propagauit. Et quum multi extiterint, quorum pars vitam poetæ collegerint, pars in eum Commentarios ediderint: miror a nemine illorum memoriæ proditum, quando, & a quo, & vbi hic liber repertus in manus nostras peruenerit. Solus Volaterranus, quod sciam, memoria auorum suorum e situ erutum scribit. Sed in Gallijs se cum reperisse ille ipse, qui publicauit, epigrammate testatus est. Quod quanuis dignum est elegantia sæculi illius, quo literas scire, barbaries erat: tamen nequid sine teste dicerem, id æquo animo hic adposui. Inducit vero Catullum loquentem:

Ad patriam redeo longis a sinibus exul.

Causa mei reditus compariota fuit,

Silicet a Calamis tribuit cui Francia nomen;

Quique notat cursum prætereuntis iter.

Quo licet ingenio vestrum reuocate Catullum,

Quoius sub modio clausa papyrus erat.

Et si, candidè lector, hoc epigrammate patienter carere

a. ij.

4 poteras, habet tamē, quod te scire melius fuit, quā igno-
 rare. Non repetam de Catullo, quæ vulgatissima alij at-
 que alij tanquam noua nobis obrudunt. Id tantum di-
 cam: vrbicarium & Mimographum poetam huic no-
 stro cognominem fuisse: cuius meminit Iuuenalis. Et
 fortasse is fuit auctor carminis de Vere, ex quo hoc ci-
 tat Erasmus:

Sic Amyclas, dum tacebant, perdidit silentium.

Suspicio autem illud Gallicanum exemplar Langobar-
 dicis literis scriptum fuisse, quia errores, qui in postre-
 mis codicibus ab imperitis librariis disseminati sunt,
 non aliter videntur, quam a morosis illis characteribus
 nati id quod suo loco diligēter admonebimus. Præterea
 non character solum menda propagauit, sed & antiqua-
 ria lectio. Nam librarius semper scripserat Q V O R,
 Q V O M, L V D E I, L V C E I, A D E P T A ' S, M' A L I V S,
 O C E A N O ' S, P O P V L' A R B I T R I O, D E V O L V I T I L I'
 A C V T O, I L I' E T. Item multa alia præterea, quorum
 ignoratione quantum in hoc auctore edēdo peccatum
 fit, postea docebo. Miraberis enim, studiose lector, tan-
 tam mendorum segetem hunc politissimum auctorem
 occupasse. quam si non omnem extirpauero, tamen
 non magnum post me spicilegium relinquam.

5 A D C o r. N e p o t e m] Ineptum est dubitare de Cor. Ne-
 pote, quem Plinius & accolā Padi, & Transpadanum vo-
 cat. Sed Aufonius omnem prorsus dubitationem tollit,
 qui eum Gallum vocat, & Nepotis cognomen attribuit.

Cui dono lepidum nouum libellum,

Veronensis ait poeta quondam.

Inuentoque dedit statim Nepoti.

At nos inlepidum, rudem libellum

Credemus gremio cui fouendum?

Inueni, trepide silete Natæ,

Neq̄ doctum minus, & magis benignum,

Quam quem Gallia præbuit Catullo.

8 A R I D A m o d o] Cur dubites de hac lectione, causæ
 non est, si Seruium locupletissimum auctorem habes.
 Quare enim illi minus, quam libris ab hinc centum an-
 nis scriptis tribuendum sit, non video.

9 CORNELI] Male hoc distinguitur vulgo. Ita enim scripsit Catullus:

Quoi dono lepidum nouum libellum,

Arida modo pumice expolitum?

Corneli, tibi. -- Sic in Epigrammatis:

Quoi potius faueam? Cæli, tibi.

12 OMNE æuum tribus] Dupliciter peccant docti viri in huius loci enarratione. primum, quum Annales Nepotis intelligunt: quorum quum Grammatici decimum quintum citent, non efficiunt, id quod volunt. nempe illud, *Tribus chartis* esse, breuiter & compendiose, ut ipsi exponunt. Nam quomodo compendiose scribere potuit, qui ad decimum quintum, aut ulterius fortasse scripserit? Alter error, quum *Tribus chartis*, ut iam monui, pro breuiter accipiunt. Quid ergo? Intelligit Chronicon Nepotis, quod antiquissima etiam mythologica complectebatur. Aufonius: *Apologos Titiani, & Nepotis Chronica, quasi alios apologos, nam & ipsa instar fabularum sunt, ad nobilitatem tuam misi.* Deinde aperte hoc Catullus ipse docet. Nam *Omne æuum* plane ad Chronica refertur. Chronicorum scriptio omne omnium gentium æuum complectitur, Annales tantum vnus nationis gesta. At *tribus chartis* quod dixit, pene pueri ipsi explicauerint, tribus libris. Ita Q. Sereus:

Tertia nanque Titi simul & centesima Lini

Charta --

An censés aliud quam centesimum tertium librum indicari? Quare doctis viris, qui id pro uerbaliter dictum interpretantur, per me quidem tacere licet. Quid enim breuius scribere potuit, quam omne æuum ab vltima antiquitate tribus libris complecti?

14 QVARE HABE] Ita lege ex veteri scriptura:

Quare habe tibi, quicquid hoc libelli est,

Qualecunque -- Quod est elegantia priscæ ac

Latinae.

15 QVALECVNQ. quidem] Iam deuenimus eum locum, qui adeo vulgus Grammaticorum torfit. Notum commentum Pontani, ipso Pontano indignum, quod multi ita amplexi sunt, ut quum se belle Catullum imitari profiterentur, id totum tanquam *γυναικος* Catulli in suos a. iij.

hendecasyllabos inculcarint. Librorum scriptorum lectio, ut iam multi monuerunt, ita concepta est. - quod o patrona virgo. Parua quidem mēda, si leuiusculam mutationem quæ hic contigit, spectes: sed non parui momenti, si nos quidem recte diuinamus. id quod tamen nos fecisse fortasse non inepte affirmare possumus. Legimus ergo:

Quare habe tibi quicquid hoc libelli est,
Qualecunque. quod, o patrima Virgo,
Plus vno maneat perenne seculo.

Quibus vterque parens superstes erat, ij Græcis ἀμφοτέραις, Latinis patrimi matrimi dicebantur. Contra quibus alter tantum parens erat, ἐπιποταλαίς. & Latine, quibus pater decesserat, ij matrimi: quibus mater, ij patrimi erant. Eleganter vero Catullus Mineruam, quæ tantum patrem habebat, patrimam vocat. Eo nomine Ὀπατέρεια a Græcis poetis vocatur. ut,

κλυτὴ μὲν Ὀπάων Τριτωνιάς Ὀπατέρεια.

Nā, ut inquit Callimachus - μάτηρ δ' οὐκ ἐπέεσσιν,
Ἀλλὰ διὸς κορυφαί - Quare propterea ἀμάρτωρ dicta,
Euripides Phœniis: διὰς ἀμάρτωρ παλαιῶν φερεδίστη.
Hoc est, Diuæ patrimæ Mineruæ consiliis. Sic quum Volcanus a Græcis dicitur ἀπάτωρ, iure vertere potes, matrimus. Patre enim caret, ut Minerua matre. Perperam vero alteram ab vltima corripuit Politianus, quum analogia aliter doceat. Ita enim producimur, Primus, Bimus, Trimus, Quadrimus. Ad quod exemplum formatur, Patrimus, Matrimus. Sane hic locus est elegantia non vulgaris.

18 P A S S E R] Nimis argutatur Politianus, & Turnebus. alter, quod nescio quid subturpiculū sub passeris nomine Catullum ἀνίστησθαι vult: alter, quod passerem amicæ a Catullo commendatum vult, quia secundum Sapphocraticum Veneris passeris trahunt. docti quidem ambo, sed quos mallem hoc tacuisse. Quod autem hactenus hoc epigramma a nemine intellectum sit, nisi ex iis, quæ sequuntur, conuicero, oleum & operam me perdidisse dicit.

22 CVM desiderio meo nitenti] Scribendum est QVVM.
 Quum liber, hoc est, quandoquidem liber. In plerisque
 veterum libris QVONIAM pro QVVM substitutum est.
 & vt alios taceam, Institutiones Iustiniani Imp. manu-
 scriptæ semper habet QVVM, vbi vulgo QVANDO, aut
 QVONIAM interpolatum est. Hoc maioris est mo-
 menti, quam pædagoguli prima fronte iudicare possent.
 Quid enim sequitur, vide. Male vero desiderium puellam
 ipsam, & amores poetæ interpretantur vulgo.

Pa. 2. 2. v r solatiolum] Corruptissima hæc sunt, si quæ alia in
 Catullo. & si qui putant se totum Catullum tenere, verum
 fateri volût, profecto se in hoc loco nihil penitus videre
 fateantur necesse est. Vetus scriptorum librorum lectio:

Et solatiolum sui doloris

Credo vt quom grauis acquiescet error.

Magnum mendum, sed parua labe contractum, Nam
 vetus codex Gallicanus sine dubio habuit *credont* pro
credunt. ita enim non raro scribebant, vt in lapide Nar-
 bonensi:

V I V O N T

A. SEMPRONIO

GALLAECI L. LAETO

PVRPVRARIO

ET. SEMPRONIAE. MODESTAE

V X O R I.

Et in aliis eiusdem vrbis inscriptionibus legitur V I-
 V O N T pro *viuunt*. *Acquiescet* autem pro *acquiescit* scri-
 ptum fuisse non mirum videri debet. Ita enim sæpissime
 in hoc libro. V T I P S E, Q V E, L V C E, & similia, pro *ipsi*,
qui, *luci*. Mens Catulli hæc est. O passer, quandoquidẽ
 liber mihi dare ludum desiderio meo, hoc est; Q u a n d o
 liber mihi animi gratia iocari: & homines tuos credunt
 se defunctos dolore, quando eo leuatur: vtinam tecum
 ludere, sicut ipsa possem, ac tam leui opera, æstu ac do-
 lore meo defungi. Errori etiam ansam dare potuit no-
 men supplendum, ad quod referunt *credunt*. Ita enim
 sæpe loquuntur veteres. Propertius:

Non ita complebant Ephyreæ Laidos edes.

Complebant, qui? homines, amatores. Theocritus.

a. iij.

ὅσον ἐρώλην πατρὸς μύθων ἢ ματρὸς ἀκούειν.

Subaudimus enim πᾶς δέξ. & hæc quoque sunt inuifitata elegantia: quæ tamen hæctenus nemo intelligebat.

4 T E C V M ludere] Nō expressum est τὸ θυμικόν Vtinā. Virgilius: -- Troum socia arma secutum Obruerēt Rutuli -- vtinam obruerent. Legendum vero, vt in manuscriptis, Tecum ludere, sicut ipsa, possem, non autem, Secum ludere, sicut ipse, possem. Ouid. Me quoque qua fratrem maclasses, improbe, dextra. Subaudiendum & hic, vtinam. Tibullus: Tum mihi vita foret. Vtinam foret.

12 P A S S E R mortuus est] Post hunc versiculū in manuscripto nostro, itemq; in primitus excusis repetitur versiculus ille: Passer delitiæ meæ puellæ. Nimis sane morosi, qui illa repetitione offensi sunt.

19 P I P I L A B A T] Recte. a ventulo, ventilare. a pipulo, pipilare. Quid sit Pipulus, explicat Varro apud Plautum Aulularia. Mattius Mimiambis:

Dein cocenti vasa cuncta deiecit,
Nequamus scitamenta pipulo poscit.

Quare hoc verbo docti offendantur, causam adhuc comminisci non potui.

21 I L L V C vnde negant] Theocritus -- αἰεζόδον εἰς ἀξίοντα. Nicander, δὺ σέυδρομογ.

26 T V A nunc opera] Recte Tva, ad passerē. Iuuenal. -- cuius Turbavit nitidos extinctus passer ocellos.

Pa. 3, 19 A mare nouissime] Ita liber noster. Sed profecto recte faciebant, qui legebant Nouissimo. Quis nescit navigationem ad ea loca, ἐξ ἄπυτον πλοῦν dictam? versus proverbialis: εἰς Φᾶσιν, ἐν τῇ ναυτῶν ἐξ ἄπυτος δρόμος. Alludit Propertius: -- longe Phasidos esse viam.

25 V I V A M V S] Satis notum, quid sit hic VIVAMVS. Hoc idem ostendit vetus inscriptio Narbone.

A B L I A E. R E S T I T V T A E. A N I M A E
D V L C I S S I M A E. B E L L A T O R. A V G. L I B
C O N I V G I. R A R I S S I M A E. B E N E M E R E N T I
A M I C I
D V M. V I V I M V S
V I V A M V S

Pa. 4, 8 N I *smi inlepidæ*] Prouerbiū Græcorum, καλλιόν τὸ φαι-
 A νεράς ἔρεν τὸ λάθρα. Plato Symposio, ἐνδυμένην γὰρ
 ἐπὶ λέγεται, καλλιόν τὸ φανερώς ἔρεν τὸ λάθρα, ἢ μάλιστα
 τῶν ἡλιγοτάτων θρίτων, καὶ ἀιχρίοις ἄλλων ὄσι. &c. Hora-
 tius: *Dicat Opuntia*

*Frater Megilla, quo beatus
 Vulnere, qua pereat sagitta.*

Hæc huius poematij mentem non parum aperiunt.

18 NAM *ni praeualet*] Hæc omnia commentitia, &
 adulterina. Prisca lectio:

*Nam mi ista praeualet nihil tacere,
 Cur non tam latera e. panda
 Nec tu quid facias ineptiarum.*

Multum opis ea scriptura adtulit ad verū eliciendum:

*Nam, ni supra, valet nihil tacere
 Curuantem latera e. panda
 Noctu quid facias ineptiarum.*

Nam nisi, inquit, stuprum est, quod fateri non audes, ni-
 hil est cur taceas quid noctu facias, quum exhaustæ vi-
 res, & pandum latus id prodat. Ex *Cur non tam*, fecimus
curuantem quod sciremus in hoc libro, non, pro, nam, &
 vicissim substitutum fuisse. Itaque minus negotij fuisse,
 Si *cur nam tam*, scriptum fuisset. Iam illa parua admodum
 licentia est, Nec tu, pro Noctu, in primo versu quod *Stupra*
 erimus, hoc factum, quia sæpe in hoc libro *u* pro *a* scri-
 ptum fuit. Et Langobardus character non distinguit has
 duas literas. In multis aliis bonis scriptoribus non raro
 idem commissum reperias. Apud Cicronem ad Q. Fra-
 trem Epistola prima libri tertij: In Balneariis *assa* in alte-
 rum apodyterii angulum promoni. propterea quod ita erant
 posita, vt eorum vaporarium, ex quo ignis erumpit, esset sub te-
 ctum cubiculi subgrande. legendum, *Esset subieclum cubiculi*
subgrande. a, in u. in quibus verbis Cicronis non solum
 hoc emendauimus, sed glossæ illud delemus, Ex quo
 ignis erumpit. Lego igitur: vt eorum vaporarium esset subie-
 ctum cubiculi subgrande. Quid sit subgrunda & medio-
 citer docti sciunt. Assa vocat hypocauftum. cuius ignis
 potuit subgrundam cubiculi incendere, quia illi subie-

atum erat hypocausti præfurnium, quod ipse vocat va-
porarium. Porro, *valet*, est quod Græci dicunt, *αὐτεὶ*. ἔστι
αὐτεὶ οὐρανῶν. Idem verbum eodem sensu positum reperi
in vetustissimo Epitaphio pueri Narbonæ, quod dignum
visum vt non illic tantum legeretur. Est autem tales:

* * *

* nec duro iam doleas obitu.

Nec tibi, nec nobis æternum viuere cedit.

Quod pueri occidimus, fata querenda putas?

Dum sis in vita, dolor est amittere vitam.

Dum semel occidimus, omnia despicias.

Orbem sub leges si habeas, num viuis ad orchum?

Quid valet? hic nulla est diuitis ambitio.

28 LASERPICIFERIS iacet Cyrenis] Corripuit syllabā,
quæ aliis producitur. nec tamen id sine exemplo. Cal-
limachus --- *τελευτῶν γὰρ μὲν ἄστὺ κερήνης*. Hermesianax:
αἰδοῦσα κερηκέων δ' εἶσω ποδὸς ἑσπερῶν ἰαδ. μὲν δ.

pag. 5, 3 QVAE nec pernumerare curiosi.] Et supra:

Conturbabimus illa, ne sciamus,

Aut ne quis malus inuidere possit.

Superstitio veterum, qui finitum numerum obnoxium
fascino credebant. Itaque laudantes, aut numerantes di-
cebant, *Præfscimi*. hoc verbo omnem inuidiam se amo-
liri putabant. vt quum in culleum primam vrnæ vini
indidissent, dicebant, *Multa*. Nam multum non est nu-
merus præfinitus. Hoc enim & ad fascinum depellen-
dum faciebant. Notum enim, vt quæ nimium laudaban-
tur, fascino obnoxia putabant. Virgilius:

Aut si vltra placitum laudarit, baccare frontem

Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

Tertullianus de virginibus velâdis: *Nam est aliquid etiam
apud Ethnicos metuendum, quod fascinum vocant, infeliciorum
laudis, & gloriæ enormioris euentum.*

14 NVNC iam illa non vult] Scriptus liber mutilū parte
ultima versum habet. Nunc iam illa non vult, tu quoque im-
pote *. Puto, tu quoque impotens ne sis. Primus Hiero-
nymus Auantius conatus emendare, *impotens noli.*

19 QVVM rogaberis nulli] & scriptura, & excusæ editio.

nes, NULLA. ἀρχαῖ κως. Terentius: nullus dixeris.

20 SCELESTA TENE] Liber scriptus, *Scelesta, vere que tibi manet vita.* quod mutare nolim. Nunc, inquit, tecum reputa, quae te manet vita.

24 AT TV, *Catulle, destinatus*] Turnebus voluit, *At tu, Catulle, obstinatus obdura.* Quae lectio Nævio, aut Andronico, quam Catullo dignior est. Sed destinatus animus recte apud veteres dictum inuenies. & vetera colloquia puerilia Græcolatina: *Vno animo destinati aut perire, aut punire Alexandrum ὁμῶς ἄντε τελευτῶμενοι ἢ ἀπολέσται, ἢ κολάσται ἀλέξανδρου.*

29 FRATRES *Q* *ynanimes*] Quid de hoc loco certi pronunciem, non habeo. Noster liber habet, *Fratresque ynanimis, suamque matrem.* Ex quo Hieron. Auantius faciebat, *senemque matrem.* Fortasse nihil mutandum: vt intelligat eam sui iuris, vt quae non esset in manu viri, puta illo de viuis sublato. Nam ita esse videtur, quum Catullus patris non meminisset. *suam*, ergo id est liberam. Sic Tibullus: *Illam aliud tacita iam sua mente rogat.*

Pag. 6, 13 ET *quonia mibi*] Magis placet scriptura, & antiquæ editiones. Et *quantum mihi profuisset ere.* Nam vulgata lectio commentitia est.

14 RESPONDI *id quod erat*] Legendum potius:

Respondi id quod erat: mihi nec ipsi

Nec prætoribus esse, nec cohorti

Quir quisquam caput melius referret.

Causæ non esse, cur aut mihi, aut cohorti melius sit.

15 NEC PRÆTORIBUS] Cohors sunt comites & socij negotiorum gerendorum, qui dabantur magistratui a Rep. Alij erant ex domestico conuictu Proconulis: qui quasi prætoriani dicebantur, vt scribit Cicero in illa nobilissima Epistola ad Q. Fratrem. Eos facete prætores vocat Catullus, quod congerrones & cōuictores Prætoris essent. Sic enim solebant veteres ea figura in hac re loqui. Iuuenalis.

Virro sibi & reliquis Virromibus illa inbebit

Poma dari --- At quidam non bene hic Quæstoribus pro Prætoribus substituebant.

16 *CVR quisquam caput vnctius*] Sine metaphora dixit Plautus Pseudolo: *En excetra tu, que tibi amicos tot habes tam probe oleo onustos:*

Num quoipiam est hodie tua tuorum opera conseruorum Nitidiusculum caput?--

18 *NEC faceret pili cohortem*] Scriptus liber, *NON FACERENT*. quæ recta est lectio. Præsertim, inquit, prouinciales quibus esset Prætor homo nihili, ipsi nos pili non facerent. Nam de Lucello intelligit, quod prouinciales dabant prætorianis, vt alibi dicturi sumus. Fœdum verbum, quo prætorem hic appellat, non prima sua notione accipiendum est. Sed ita vocabant homines infestos, vt contra Spurci eadem tralatione dicebantur homines nulli rei. Quod dixi, ne quis aliquid fœdi sub ea appellatione enunciari puter. Glossæ: *Spurcus ἀχέσιος*. & apud Lucillium, *Spurco ore*, non est id, quod explicare non sinit me pudor meus, sed tralatie dictum. Lucillius:

Prætor noster adhuc quam spurco est ore, quod omnes Extra castra, vt stercus, foras eiecit ad vnum.

Hic locus illustratione indigebat.

19 *AT certe tamen inquit*] Scribe, *inquit, nō inquit*. eo. *QVOD illic natum dicitur esse*] Diligēter hæc consideranda sunt. Nam diuersum est, æs natū in prouincia, ab eo, quod dixit, quantum prouincia profuisset ære. comites proconsulum duplicia commoda in prouincia percipiebant: alterū ex negotiatione sua, quod hic more Græcorum argentum natum dicitur. Nam id illis est, *τὸ νόμισμα ἀργύριον*. alterum ex prouincia illis obueniebat opera magistratus ipsius, quod lucellum vocabatur, vt alibi docebimus ex Cicerone. Quod ergo dicitur, *quantū mihi profuisset ære*, hoc est, ecquid lucelli mihi obuenisset ex Bithynia. hoc vero, *quod natū dicitur*, hoc est, quod quæsuisti negotiatione tua. Notum ex Sallustio in Iugurtha, quæ sint negotiationes togatorum, vtiple vocat.

22 *VNV M me facerem beatiorem*] Ita Auantius olim mutauit, prauè, quum & sententia beatiorem postulet, & vetus scriptura non aliter habeat. Vt ego, inquit, me reliquis prætorianis vnum beatiorem facerem, id confessus sum:

me scilicet comparasse lecticiarios, quum illi socij mei
prorsus egeni essent.

26 *AT MI NULLUS ERAT*] At ego, inquit, quanquam iactassem
me puellæ, tamē illud falso dixerā, me illos homines com-
parasse. *hominēs ad lecticam* eodē modo dictum, quo Pro-
perio, Pastor ad baculum, homo ad lites, puer ad cyathos.
29 *VT DECVIT CINEDIORVM*] Eodem modo formavit, quo
Græci κωπερον ἀπέδωκε τὸν κωβά. quod Atticorum pro-
prium est.

31 *ISTOS COMMODA*] Falsus modulus syllabæ. Legen-
dum cenſeo:

Quæſo, inquit, mihi, mi Catulle, paulum

Iſtos. commodo nam volo ad Serapim

Deferri -- *Commodo*, hoc est in tempore. Plautus Fri-
uolaria: *Commodo diclitemus*. Titinius Iurisperita: *Nunc
adeo visam, rem magnam aiebat sese tecum loqui. Et commodo
ecum exit*. Sifenna Mileſiarum decimotertio. *Eamus ad
ipſum, atque ipſe commodo de parte superiore descendebat*. Ele-
ganter ergo, reticuit verbum, *mutua mihi, paulum istos
mutua mihi*.

eod. *Ad Serapim*] Quare petit lectica deferri ad Serapim?
an non pedes ire poterat? Sciendum illis temporibus non
licuisse Serapea intra urbem habere, sed extra pomerium.

Dio libro quadragesimo: *δοκεῖ δὲ μοι τε καὶ ἐκείνο πὲρ τῆς
σφραγίδος εἶναι ἐπὶ τῆσδ' αὐτῶν ἡμερῶν τέρας οὐδένος ἢ πῶς
ἴσμεν. πῶς γὰρ ναοὺς αὐτῶν, οἷς ἰδίᾳ βανὲς ἐπεποιήντο, καθε-
λεῖν τῆ βουλή ἐδοξεν. ἢ γὰρ δὴ πῶς θεοὺς τοῦτοις ὅτι πολὺ ἀνό-
μιαν, καὶ ὅτι γὰρ ἕξενικισεν, ὡς τε καὶ δημοσίᾳ αὐτῶν σέβεισθε,
καὶ τὸ πῶς μελεῖται ἀπὸ τῶν ἰδρύσεων.*

32 *MANE ME INQUIO PUELLE*] Antiqua lectio, inquit puella.
Leges, inquit. Abundat autem *COMME*. -- *mane, inquit puella*.

33 *EVGIT ME RATIO*] Hoc est, vt Græci dicunt, ἀλογιστῶ.

Secundo Rhetorico ad Herennium: *Nam qui se propter vi-
cium, aut amorem, aut iracundiam fuisse rationem dicit, is animi
vicio videbitur nescisse, non imprudentia*. Gallice, *se mesconter*.

34 *CINNA EST CAIUS*] Nam Cinna se in Bithynia fuisse
testatur ipse his versiculis, quibus Aratea Phænomena
amico mittit.

Hec tibi Arateis multum vigilata lucernis
Carmina, quis ignis nouimus aerios:
Lenis in aridulo maluae descripta libello
Prusiaca vixi munera nauicula.

Pag. 8, I MARRUCINE *asini*] Hieronymus Auantius, qui non veritus est integros locos huius cultissimi poetæ contaminare, pro Marrucine, legebat, *Inter cenam*. a quo postea illa mendii indoles in omnibus libris propagata est. At Marrucine rectum erat. non quod ex Marrucinis populis Campaniæ ortus fuerit: sed quia conuicium stupidis eo nomine fiebat. Tertullianus quinto in Marcionem: Sicubi alibi dixit, *et non hic, Marrucine* hoc est *αἰ αἰ ὄντι, καὶ ἀμαθῆς*. Næ Auantius Marrucinus fuit, qui hoc mutauit.

2 I N ioco atque vino] Et apud Plautum in vino, vt hic dicitur imitatione Græcorum. Aristophanes *λοισράτη*.
ἡμεῖς δ' ἐν οἴνῳ συμπίπτει ὄφρατα πι-

8 MUTARI *velit*] Hoc est, qui te furti purum esse magno merceat. qui te furem non esse talento contra carum non habeat. Sallustius oratione L. Philippi: *At tum erat Lepidus* Latro cum caloniis, *et paucis scariis, quorum diuina mercede vitam non mutauerit.* Euripides *Medea*:

-- ἦ δ' ἐμὸν ψυχῶν φύλαξ

Ψυχῆς ἀν' αἰτηλαξάμεν ἢ οὐ χρυσῶν μόνου.

Exilium liberorum anima ipsa nedum auro mutari velim.

26 PLENIUS *sacculus*] Martialis - *non sentit sacculus ista meus.* Glossæ: *Sacculus βαλλάντιον, βαλλαντίδιον.*

Pag. 9, 15 SATURNALIBVS *optimo dierum*] Optimum dierum Saturnalia dixit *πρὸς σιωπῆσιαν*, quia pueri plaudentes dicebat. *Hodie bona Saturnalia.* Epictetus apud Arrianum: *Τίς γὰρ παιδίοις ὅταν πρὸς σελήνῳ τε κροτῆ, καὶ λέγῃ, σήμερον σатурνάλια ἀγαθὰ, λέγειν, ἢ ἐν αἰσῶναι ταῦτα; οὐδὲ μῦθις, ἐμὰ καὶ ἀνὰ πρὶ ὀπιροῦσιν.* Martialis alludit:

Iste tibi faciet bona Saturnalia porcus.

Idem volebant, quum clamabant, *Io Saturnalia.* Idem Martialis:

Clamant ecce mei, io Saturnalia, versus.

Dio libro quinquagesimo octauo: *Ἔτι γὰρ πολλὰ που μάταια*

ἰπὸ ἀντιπάλῳ θεοδέντες οὐτὲ ἕ κείνῳ εἰπὴν ἐπέτρεψαν συμ-
βουλεύσαστες Ἐλαίφνης ἔπειθ' δὴ τῷ Τρυφίλλου ἀδμοῖ, ἰὰ Ἐπυράλια.
&c.

32 VNDE *malum pedem attulisti*] Latinitatis ratio po-
stulat, *attulisti*.

Pag. 10, 24 VOS qui *millia multa basiorum legistis*] vetus scri-
ptura: *vos quot millia*. priscus mos scribendi, quod pro quod,
sicut pro sed, & similia. Lege igitur & distingue ita:

Vos, quod millia multa basiorum

Legistis, male me marem putastis,

Si qui forte mearum ineptiarum

Leclores eritis - - Supplendum autem *Qui*. vos, qui,
quod millia multa basiorum legistis, male marem me pu-
tastis. Sic alibi:

Quod si non aliud potest, ruborem

Ferreo canis exprimamus ore,

Conclamate iterum altiore voce.

Hoc est, quod si nil aliud potest, ut exprimamus ruborem.
Deest enim *τῷ τ*.

31 O COLONIA *quem cupis*] Totum huius lepidissimi
poematij principium deprauatum doctos viros in magnum
errorem impulit, ita ut aduersus Catulli sententiam hunc
locum interpretati sint. Ita enim legendum docet nos ve-
tus scriptura:

O colonia, quae cupis ponte ludere longo,

Et salire paratum habes: sed vereris inepta

Cruva ponticuli adsulstantis, inrediniuus

Ne supinus eat, canaque in palude recumbat:

Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat.

O colonia, inquit, quae lubenter in tuo ponte ludere vel-
les, nisi metueres tremuli pontis adsultus periculosos, dum
pedibus illum persultas: ne scilicet ex crebra pedum con-
cussione totus procumbat, ut rediniuus restitui non pos-
sit, &c. Nunc rationem reddam.

cod. *PONTE ludere*] Quia prisca scriptura videtur
fuisse in Gallicano exemplari *loedere* pro *ludere*, ut *poenire*
pro *punire*, *loeber* pro *liber*: propterea *ledere* scripserunt.

32 ET *salire paratum habes*] Liquida scriptura, & vete-

res editiones idem retinent. Est Hellenismus, *salire paratum habes*: ὄρχιδου ἐτοίμως ἔχεις. At qui de municipio Catulli intelligunt, quem ille volebat de ponte dare pronum, nã illi tota via errarunt. Bis enim Catullus idem dixit, quod absurdum est.

pag. II, I s v b *his totus inrediuuius*] Hic vero audacia correctorum peruagata est. Nam antiquitus scriptum fuit *Crura ponticuli ac sulcis tantis inrediuuius*. Certe legendum, *adjuvantis, inrediuuius Ne supinus eat*. Pontem hunc sublicium arrectariis gracilioribus, quæ hic vocantur crura, male fultum, tremere ac veluti adfultare concussu pedum ait, adfultare, & per syncopen adfultare. Rediuuium ædificium, est ex vetusto renouatum. Est enim verbum tectonicum. vnde Cicero in Verrem: *Vtrum existimatis minus operis esse, ynam columnam efficere ab integra nouam nullo lapide rediuuiuo*. Itaque veteres magistri *Rediuuius* vertunt *παλιχλις*. Pontem inrediuuium ergo dicit, qui prolapsus denuo instaurari non posset. Vide ergo quantum differt sententia, quam efficiebat vulgata lectio, ab ea, quam præfert nostra emendatio. præsertim cum illud *inrediuuius* viri docti ad municipem illum referrent. Nunc plana est sententia. Ego possem ex illa veteri scriptura assulas nescio quas & alia cominisci, sed tanti non erat me ineptire. De huius autem metri genere, ita Diomedes scribit: *Priapeum, inquit, quo Virgilius in prolusionibus suis usus fuit*:

Incidit in patulum specum procumbente Priapo.

Ita enim sarcindus locus ille Diomedis ex optimo manu scripto. Ex quo loco Grammatici omnino conuincitur eiusdem generis metri, quod in custodem horti scriptum est inter Catalecta Virgiliana, recte Virgilio attribui: quanquam docti Catullo adscripserint. Anacreon quoque eo genere lusi:

ἡεῖσθα μὲν ἰπέλου νεπιδὸς μικρὸν ἀποκλαῖ,
οἴνου δ' ἔξέσπον κάδον. γῶν δ' ἀέρωσ ἐρόεσσαι
ἄλλω πικλίδε τῆ φίλῃ, καμάλων ποδὶ ἀέρω.

Colonium vero hanc non dubito, quin nouum Comum paulo ante a Cæsare deductam: Lacum autem Latium, ad quam sita est, intelligat.

4 SALISVBSVLI] Omnes ludij & saltatores, qui ad cantum & tibiam in sacris ludunt, salij & saltsubfuli dicuntur. Virgilius libro octauo:

Tum salii ad cantus incensa altaria circum

Populeis adsunt euincti tempora ramis.

Ibi simpliciter salij sunt ludij ad sacra Herculis saltantes. Qui enim primi *ἐνόπλιον ὄρχηον* doctore Ænea in Italia saltarunt, Salij dicti sunt, auctore Polemone vetere scriptore rerum Italicarum. Quare frustra hic argutatur Macrobius, dum quærit, quare Salios Herculi attribuit Virgilius potius quam Marti. Quare recte *ὀμνῶντες Salius* vertitur a vetere Glossario. vnde Virgilius dixit Salios ad cantum, vt Propertius, Pastor ad baculum. *κατ' ἑοχλῶ* autem ludij Martis dicuntur Salij.

17 SEPARATA securi] Iam doctis notius est, quam vt admonendi sint, hic ex Festo legendum, *Subpernata. In fossa Liguri iacet subpernata securi.* Cuius lectionis vestigia retinet codex noster, in quo legitur, *superata.* subpernare idem fere ac Suffraginare, quod Græci magistri vertunt *ἀσυννοσηπίν*. notum anatomicæ peritis quid sit *ἀσυνπίν*. Septuaginta interpretes hoc vocant *ἐκκεν*. Gallicæ, *esurriter*. Marullus ingenio, quam doctrina paratior, stolide conatum Politiani ridet. Ego cum Græculum tanti non facio, vt eius rationem habendam esse putem.

18 TALIS iste meus stupor] In prolusionibus Virgilianis

Tuoque nunc puella talis, heu tuo

Stupore pressa --

Stuporē vocat virū puellæ, quomodo hic Catullus accipit.

23 FERREAM vt soleam] Soleæ equis inducebantur, non, vt nunc clauis suppingebantur, propterea Græcis illud, vt in homine, est *ἰσοπέδη*. Artemidorus, *ἔδξέ τις ἰσοπέματα ἵππου ἰσοπέδη*. Et Arrianus soleas equinas *ἰσοπέματα* eodem modo appellat. *χαλινάγια τὸ ὄνα ἐκπέματα, ἰσοπέματα, κριθαί, χόρτος*. Xiphilinus in Nerone *σπαρπία* vocat, *ταῖς ἡμόνοις σπαρπία ἐπιχρῆστα ἰσοπέδη*.

29 NEC clam, nam simul *ἔσ' ἰσκαρὶς ὄνα*] Hiulca sunt hæc,

b.j.

nec bene coherent, si sequentia spectes. Sed quomodo A
legendum sit, docet nos scriptus codex.

Nec clam. Nam simul exiociaris vna,

Herens ad latus omnia experibis.

Sic habet noster codex ne vna quidē litera minus. Exiociari est, *α πομινωσι δτις, α πομινωσι δτις*. Postquā ludo lassus modū feceris, alia experiere. Antiquitus autem dictum experio, non experior, vt alia multa. Hic locus a nobis prateriti non debuit.

Pag. 12, 4 *NE meus puer*] Quis non videt hęc omnia com-
mentitia esse? Atqui fatius fuit veterem lectionem secu-
ram in suis sedibus relinquere, quam suam ineptam sup-
ponere. Legi igitur in nostro libro, *Me me puer*. Deest *δτι-
φρημα* Ah. *Ab me me puer*. vel, *Ve me me*. vt in Elegiis, *Que,
ve te, misero letum miserabile fratri Adtulit* -- Apud Senecam
Apolococynthosi, *Ve me*. Græcū est. *οι μοι μοι. & ω μοι μοι*.
Infra. *Ab me an illa puella d. Tota millia me decem poposīt?*

18 *TANTVM abhorret ac nutat*] Flagitium Hieronymi Auantij, qui ex *MVTAT* fecit *NVTAT*. In quo profecto ipse multum nutauit.

19 *SCYRRA*] Quem modo vrbānum vocauit. Notum enim ex Plauto scurras & vrbānos eisdem esse. Quare & dichteris sibi victum aucupabantur. Quia autem scenatici homines, quos *βιοδοποις* vocant Græci, dichteria funditabant ad risum spectatoribus tollendum, propterea factum, vt Mimi Scurrae, & vrbāni vocarentur. Iuuenalis:

-- *minum agit ille Vrbani qualem facundus scurra Catulli.*

Et minum scurrā vocat, & vrbānum mimographum ipsum Catullum, quem aliter vrbicū Martialis poeta, vrbicarium Fulgentius. Hinc quum idem Iuuenalis dixit *Trascurria patritiorum*, palam est eum intelligere ad orchestram patritios transfisse. Male enim hodie legunt *Triscurria*. cui ineptum quoque interpretamentum apponunt.

20 *AVT si quid hac re tritius*] Suspicio Catullum scripsisse: *Aut si quid hoc retritius videbatur*. Retritum *παλιντραχίς*. Metaphōra a veteribus & obsoletis vestimentis. Itaque & huiusmodi homines Græci *πτελωνας* vocant, quasi retrita pallia.

30 FVRI, quoi neque seruius est, neque arca.] Iuuenalis quantum ferrata distet ab arca Sacculus - Idem. - posita sed laudatur arca. Cicero Pæto: Nos iam ex arcis tantum habemus, vt Verrium tuum, & Camillum, qua munditia homines? vocare sepius audeamus.

Page 13, 29 MALLEM delicias mihi dedisses.] Longe aliter concepta est vetus scriptura, atque, meo iudicio, melius & concinnius:

MalleM diuitias mihi dedisses

Isti, quoi neque seruus est, neque arca,

Quam sic te sineres ab illo amari.

7° Mihi autem Attice παρέλκει. Sic apud Euripidem Andromacha: Ὁ σοὶ θεῶν κατὰ ζῶμεν ἄρα; Quod eodem prope modo dictum est, atque hic, diuitias potius conuenire Furio quam delicias cur dicat, non est pluribus disputandum, si constat ipsum egentissimum fuisse, cui neque seruus fuerit, neque arca.

32 CVI non est.] Incepta lectio, vetus, Qui non est. Lege ergo. Qui? non est homo bellus, iniquus? est. Sed bello huic neque seruus est, neque arca. Quis dubitat hæc meliora esse, quam illa vulgata?

Page 14, 6 VEL inula mollicella.] Morosa lectio, quæ in mant scriptis legitur, hæc portenta verborum nobis peperit. Qui hæc mutarunt, quare saltem vitium in syllaba commissum non animaduertunt? alij pudentius: - vel hinula tenella. Sed si liceret nobis hoc modo omnia interpolare, nihil nobis difficile, aut arduum esset. Prisca lectio hæc fuit: vel inula moricilla. Vtinam in aliis tam facile verum erui posset, vt in hoc loco speramus nos eruisse. Legimus enim - vel imula oricilla. Prouerbum Latinorum fuit: Auricula iustitia mollior. Alterum ὑπεροχὴν est Auricilla, quod veteres Oricilla dicebant. vnde Celso Oricularius clyster. hoc est ὠπεχύτης. Imulum pro imo dixit, vt Plautus primulū. Quæ omnia sunt venustatis Catullianæ. Porro de huius metri genere non disputabo, quum id abunde doceant veteres. Hoc vnum admonebo extare huius generis ἴσον παρημοίῳ δὲ apud antiquum Grammaticum Marium Plotium Sacerdotem, quem nos cum aliis

Grammaticis edituri sumus. Est autē eiusmodi *δικαιός* ἄνθρωπος ὁ φθόνος τὸν γὰρ φθονοῦντα δέκνυται. Qui versus iambris puris conceptus est, præter quintum pedem, qualis ille:

Quid immerentibus nocēs? quid inuides puellis?

9 *QVVM diua mulier aues*] Hæc est manu scriptorum lectio, sed vitiosa, vt apparet ex modulis syllabarum. Nam quod alij substituerunt, *QVVM DIVA MATER ALITERES*, audacter fecerunt. Quare eorum licentiam nihil moror. Sed non minore impudentia *OSCITANTES* in *OCCINENTES* mutarunt. Alij *OCCINENTES* in *OSCINENTES*. Quia meminerant in augurali disciplina esse aues, quæ, quia ore auspiciam facerent, ab eo oscines dictæ essent. Sed non aduerterunt idem esse occinere, & obfcinere. vt ostendere, & obtendere. Nam alterum vſitacius, alterum ἀρχαϊκώτερον. Ego quid de hæclectione statuam, nihil habeo. Equidem facile persuadeo mihi ex veteri scriptura vitium natum esse, idq; fuisse in exēplari Gallicano. Nā Diua veteres Deiva scribebāt. Itaq; librarius Gallicani exemplaris, quum legeret, *Quum de via mulier*, putavit ἀρχαϊκῶς scribendum, *Quum deiva*. At mulier de via, est ἡ πηγάς, quæuis saga. Sic Tibullus puerū e triniis dixit τὴν πηγάς. Eiusmodi enim mulieres, aut pueros de fortibus, aut prælagiis consulebant, quæ sibi notæ non essent. Marinae tempestatis præfensione fugere aues marinas id notum ex prognosticis Arati, & Virgilij. Recte autem *oscitantes*. Nam agitatione fluctus id vult illis accidisse. vnde marina avis Larus semper id facere dicitur. Proverbium enim est, *λάρος χάσις*. Sed non dubito quin aues oscitantes ἀντονομαστικῶς Gaviæ seu Lari ipsi dicantur, qui semper in fluctu degunt, marinam spumam pascentes: sed tempestate in litus eiciuntur. Itaque mulier saga, quam hic vocat mulierē de via, vt Tragicus dixit, de Circo aruspices, ex eo, conijcit tempestatem esse, aut aliud nescio quid. Sane verum est, nisi fallor, quod diximus, antonomasian esse, aues oscitantes, hoc est, laros. Nam quum id genus semper in fluctibus versetur, vt spumam depascatur, tempestate eiecti in siccum pene fame tabescunt. vnde facile est colligere illis in sicco visis tempestatem in mari

esse. Hæc est, nisi fallor, vera mens Catulli, quam alij suis ineptis emendationibus totam peruerterant.

II CATAGRAPHOS Q. *thyros*] Aiunt esse scriptorū librorum lectionem. Sed nos in nostro reperimus: *Cyrogaphosque thyros*. Quæ lectio multum a vulgata discrepat. Ego scio quid de Catagraphis dicatur. neque aliud scilicet ab illis adfertur, quod a nobis olim adolescentibus animaduersum non fuerit. puto autem *Tyrogaphos* legendum esse. Nam in his exemplaribus Catullianis semper inter se commutationes faciunt T, & C, vt mox in alijs patebit. Tyrographi lintei sunt sindones Tyriæ, quæ prætextæ erant ora purpurea acu picta. Martialis: *Nec sic in Tyria sindone tutus eris*. Catullus in nuptiis Pelei.

*His corpus tremulum complectens vndique vestis
Candida purpurea Tyrios excinxerat ora.*

Intelligit enim sindonem Tyriam, vt enim omnia acu picta peritromata, Babylonica vocabant, tamen in Babylonia facta non essent: ita & Tyrias sindones etiam si in Bithynia textæ essent.

14 MANVS Q. *mollicellas*] Scio & ferulæ & scuticæ manum solere pueros in scholis porrigere. Sed profecto hoc non vult Catullus, neque hæc est proba lectio: quum ita scribendum fuerit: *natisque mollicellas*. Hæc enim recte conueniunt cum latufculo laneo, vt ipse loquitur. Quia nudi non manus, sed ilia & nates cædi solent.

15 IN VSTA *surpiter*] Inurere notam recte latinitas patitur. concedam etiam inurere plagam, & vrere flagris. at inurere flagra ne iustitiam quidem vetustatis scriptores vquam dixerunt. Sed hæc est audacia Hieronymi Auâij, qui ita legit ex prisca lectione, *Insula*. Ego puto inuersum pro, *Insula*. Catullus minitatus erat flagra puero, quæ ille irridebat. propterea vocat flagra illusa, hoc est derisa ab illo. eod. CONSCRIBILLEN] Varro columna Hercules,

et dicitur. Itaque eas in ceram conscribillauit Hercules athleteæ. Idem Marci pore: *Astrologi non sunt qui conscribillarunt pingentes celum*. Sed laborat syllaba antepenultima, quod sit longa. Itaque vidi, qui legerent *concribillent*. a cribello. quod valde placet.

22 VERVM ad millia quindecim & ducenta.] vetus scrib. iij.

putra. & ducentos. recte. Alioqui immanis nimis fuisset summa illa. neque puto tam copiosum Catullum fuisse, ut ducentis quindecim millibus fundum oppignerasset. Et hunc locum diligenter a studiosis antiquitatis Romanae obseruari velim.

26 I N G E R mi calices amariores] Manifesto amariores pro meraciores intelligit, alludens ad Homericum, *Ζωπόρεον δὲ κέρας* -- Quod diuerse a veteribus exponi solitum eognosces ex Plutarcho. Martialis autem aliter etiam exponit:

Hic scyphus est, in quo misceri iussit amicis
Largius Aeacides, & bibit ipse merum.

Hic largius est *Ζωπόρεον*.

27. V T lex postumiae] Lex postumiae magistræ, est lex magistra postumia. vide quæ in cõiectaneis olim notauimus.

28 E B R I O S A] Mirum, quom Gellius monuerit, ebriosa acina legendum esse, neminem eorum, qui hunc poetam enarrarint, id animaduertisse: sed omnes legere, Ebriosa acino ebriosioris. Quod quid sit, nescio.

Pag. 15, 7 V T mihi, qui meum secutus Prætorem refero datum lucello] Multa sunt in Catullo parum hætenus a magistris animaduersa. in nullo tamen magis cæcutiuerunt, quam isto. Sed error hinc fluxit, quod ab hoc versiculo ea, quæ sequuntur, distraxerunt. Continuanda enim erant ita:

- vt mihi, qui meum secutus

Prætorem, refero datum lucello:

O Memmi, bene me &c.

Non potest dici, quanta vrbanitate Prætoris sui Memmij auaritiam perstringit. Vos, inquit, a Pisono proprætore vestro ita accepti estis, quomodo ego a Memmio proprætore meo. Nam, quom deberem in tabulis scribere: acceptum refero lucello L L x x x : vicem eius scribo: o Memmi bene mihi illulisti, qui in contubernio tuo pollicebar mihi montes auri. Sed quantum ego video, non minus vobis illulit prætor vester Piso, quam Memmius mihi. Hæc nunc sunt luce clariora. vt valde decepti sint, qui putarint Catullum a Memmio turpitudinem passum esse, quam pudor meus dicere vetat. Verbum enim flagitiosum, quo vitæ Catullus, non in eam significationem accipiendum

est: sed in eam, in quam superius accepimus, quum eundem Prætozem ita appellauit in epigrammate, *Varrus me meus ad suos amores*. Verbum enim illud eo tempore ad nō cōspiciatur accipiebatur.

8 DATVM *lucello*] Titius dat, Mæuius accipit. Mæuius accipit refert Titio: Titius datum & expensum refert Mæuius. Hoc & ipsi pueri sciunt. Sed quia sunt *ῥῆσιν ἀεὶς ἔσθ*, conuertuntur, si personam commutes. Nam Mæuius potest scribere: Refero datum mihi, idem enim ac si dicar, acceptum refero Quæstori. Itaque Catullus refert sibi datum *lucello*. hoc est refert acceptum Memmio. Quid? illud, quod sequitur: *o Memmi*. Hæc sunt verba, quæ Catullus in rationibus accepti vult referre. Sed prius sciendum, id quod supra attigimus, comites, & adiutores negotiorum publicorum, qui dabantur magistratibus a Republica, vel cæteros ex domesticis conuictionibus, quos Cicero testatur quasi ex cohorte prætoris appellari solitos, pro opera egregie in magistratum nauata duplex emolumentum a prætoze cōsequi solitos: alterum in prouincia, quod *lucellum* vocabatur: alterum in vrbe post reditum e prouincia: quum eorum nomina a magistratu in ærarium referebantur, & in beneficiariis proconsulis, siue proprætoris vocabantur. Nam magistratum, qui iussu populi prouinciam regeret, proconsulem, aut proprætozem vocare susque deque habeo. Cicero ad Rufum quæstorem suam libro quinto epistolarum: *Sed ego putauit esse viri boni, quum populum suum seruaret, consulere fortunis tot vel amicorum, vel ciuium*. Nam de *lucello* est ita actum vt auctore Cn. Pompeio ista pecunia in fano poneretur, id ego agnouit meo iussu esse factum, qua pecunia Pompeius est usus, vt tua, quam tu deposueras, *Sextius*. Vides ex his verbis Ciceronis priuatam pecuniam amicorum, & ciuium vocari *lucellum*. Quod nomen *ἡρανοεστῆρας* attribuebatur cōmodis prætorianorum, sed quod dabatur ipsi prætozi dicebatur honorarium. Sed qui, quid sit *lucellum*, scire cupit, legat epistolam illam Ciceronis, in qua tamen non inueniet eam lectionem, quam adduximus: sed ineptissimam, nempe *Lucecio* pro *lucello*, qui error & infra in eadem epistola quanquam aliis literis dissimulatus est, illis verbis: *Sed s*
b.iiij.

quid est, quum de logeo parum gratum visum est, quod ego in rationibus referendis etiam nunc corrigere possim. Ibi enim de lucello legendum est ex superioribus verbis. Ita & epistolam Ciceronis emendamus, & locum Catulli, ex quo ilam emendauimus, illustramus.

II PARI *fuisi casu*] Ex veteri libro legendum pluraliter *Fuisis*. item, *Farti estis*. Sed, inquit, quantum video, non minore fortuna accepti estis a pratore vestro, quam ego a meo.

13 PETE *nobiles amicos*] Insultatio. vt illa:

I nunc, & ventis animam committe, dolato

Consistis ligno - - -

Facilis sententia, & plana.

14 AT *vobis mala multa.*] Postquam illis, qui se ad magnas amicitias applicant, satis illufit, postea ad illos ipsos, qui amicis ipsis abutuntur, sermonem dirigit. At vobis, inquit, o Romuli, Remique, opprobria, dii deaque mala multa dent. *Romuli Remique*, nominandi casu. nam proceres Romanos, & qui in Repub. aliquid poterant, ita vocabant. Infra, *Cinæde Romule hoc videbis, & feres.* & in Declamatione *Oro te, Romule Arpinas.* Opprobria eodem casu. Græce *λάβαι*, vt in prouerbio, *ἠρώων πᾶσι δὲς λάβαι.* & *ἐλέγησθαι*. vt καὶ ἐλέγησθαι Homero. Quam male non solum finis Epigrammatis, sed etiam totum poema vulgo accipitur, nescio an aliis exploratum sit. mihi sane ita liquido constat, vt non parum hac in parte ab interpretibus erratum esse videatur.

19 QVOD *comata Gallia habebat cuncta, & vltima*] Postrema non Catulliana sunt, sed ex officina Hieronymi Auantij prodierunt, quum & veteres editiones, & scriptæ membranæ præferrent: *Habebat cuncta, & vltima Britannia.* Parua admodum licentia legēdum: *Habebat vincta & vltima Britannia.* Nam in Gallicano exemplari, vt iam monui, quod Langobardicis literis scriptum fuisse putamus, V & A vicissim se commutant: quod nulla sit inter illas literas differentia in caractere Langobardico. Sic in *Coma Berenices.* - *quem maximus in oris*, pro *maximum in oris*. Sic hic *vinctu*, pro *vinctum*, sequente vocali. Cuiusmodi quædam in Varrone notauimus, vt *datus iri*, & similia.

Hic autem virulentus iambus non in Cæsarem, quod video omnes fere sibi persuasisse, sed in Mamurrâ scriptum est. sed exoptulat cum Cæsare Catullus de copia & superfluentia Mamurræ.

cod. *QVOD comata Gallia*] Plinius libro tricesimo sexto, capite sexto: *Hic nanque est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proficiissus, quem, vt res, domus ipsius clarius, quam Catullus dixit habere, quicquid habuisset comata Gallia. nanque adiecit idem Nepos eum primum totis edibus nullam nisi e marmore columnam habuisse.* In toto Plinio non est locus isto corruptior. quem valde gaudeo mihi sese tam opportune obtulisse. Mirum vero Catullum, qui toties in Mamurram versum suorū aciem distinxerit, de hac domo tacuisse. Atqui, si ita res se haberet, non tacuisset, nisi me fallit augurium meum. Deinde, quid sibi volunt illa, *VT RES.* Sed nolo in nugis lectorem diutius tenere. Sane Plinius ita scripsit: *quem Metrodorus Scepsius clarius, quam Catullus dixit habere, quicquid habuisset comata Gallia.* Atqui, quum hūc locum Plinij legerem, sine vlla cunctatione suspitio de mendo animum percussit: atque e vestigio locum emendauimus. Sciebam enim Metrodorum Scepsium hominem malæ linguæ virulentis scriptis populi Romani procerum luxum exagitasse. Ouidius quarto de Ponto ad Tuiticum:

Non loca, sed mores scriptis vexauit amaris

Scepsius Ausonios. aclaque Roma rea est.

Quanquam in Ouidio male *Septius* vulgo legitur. Quare ille vir *μυθραιμαῖος* dictus. Plinius libro tricesimo quarto, capite septimo: *Metrodorus Scepsius, cui cognomen a Romani nominis odio inditum est.* Floruit autem Cæsarianis temporibus, nam Bruto familiaris vixit. Ex cuius epistola ad Cæsarem Charisius produxit: *a Scepsio familiari meo.* Sed verba Plinij, quæ correximus, nondum ex toto menda vacat. Nā glossema est τὸ *IDEM NEPOS.* Nepotis enim nomen interiectum ideo, quia superius eius mentionem fecerat Plinius. Quare ita totum eum locum legito: *Hic est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proficiissus, quem Metrodorus Scepsius clarius, quam Catullus, dixit habere quicquid habuisset comata Gallia. Nanque adiecit eum primum totis edi-*

bus nullam nisi e marmore columnam habuisse. Quare autem A
dictum sit eum habuisse, quicquid habebat Gallia, cognos-
cimus ex eodem Plinio, qui nos docet, Mamurram For-
miis natum, equitem Romanum, præfectum fabricarum
C. Cæsaris in Gallia fuisse.

21 C I N A E D E Romule] Hoc est, o Cæsar, vt supra
non dudum monuimus. Hæc, inquit, o Cæsar patieris?
Nam Romulus non pro quouis Romano, vt vult Parthe-
nius, sed pro eo, qui ita gratia populari valebat, vt regnū,
tanquam alter Romulus obtinere videretur. Sallustius in
oratione Lepidi Consulis ad populum: *Quæ cuncta scæns
iste Romulus, quasi externis raptâ tenet.*

24 P E R A M B U L A B I T omnium cubilia] verbum Per-
ambulare ad eam rem aptissimum. vt supra - tremulique
quassa lecti Argutatio, inambulatioque. Sic verbo βίνας
vntur Græci. vnde ἐμβασίνωντος, aut ἐμβασίνωνται dicun-
tur eiusmodi homines, cuiusmodi hic intelligitur Ma-
murra.

25 V T albulus columbulus, dioneus] Hæc sunt correcto-
rum commenta: præsertim quum in scriptis libris exar-
tum sit: vt *albulus columbus, aut idoneus.* Ego, quum Valen-
tiæ Cavarum hûc locum scriptæ lectionis perpenderem,
succurrit posse legi, *Aut albulus columbus, aut Adoneus,* quia
Adoneus pro Adonis Plauto, & Ausonio antiquario di-
ctum memineram. Itaque nondum me eius coniectura
pœnitet.

30 V T ista vestra] Id est, vt iste laestaurus vester Ma-
murra. Falluntur enim, qui ad ipsummet Cæsarem refe-
runt. Nam, vt dixi, in solum Mamurram Epigramma scri-
ptum est, quanquam cum Cæsare expostulat Catullus.
Quum libidinofum Mamurram vocat, quo nomine vo-
care soleat Catullus, clarius est, quam vt a me dici debeat.

32 Q V I D est? an hæc sinistra liberalitas] Hæc omnia ita,
vt leguntur hodie, peruertit Hieronymus Auantius. Re-
cta scriptura est:

Quid? est alit, sinistra liberalitas?

Alit pro alid scriptum, vt supra Quot, pro quod. vt a Quis,
quid. sic ab Alis, alid faciebant. Quid? inquit, est aliud,
quod illi expatrandum, & abligurandum obiciat? quafi

parum expatruerit, qui paterna bona primum, deinde tantam bellorum prædam deuorauerit. Facete autem Cæsarem vocat sinistra liberalitatem. vt Bibaculus Orbilium Grammaticum vocauit literarum obliuionem. Quare hæc hæctenus parum intellecta fuerant. Iam scimos libros scriptos, & antiquitus excusos ita habere. Sed noster non *ait*, sed *ait* habebat. mendose, vt puto. Nisi legendum esset: *Quid est, ai sinistra liberalitas.* vt Næuius, auctore Prisciano dixit, - *vel ai, vel nega.*

Fig. 16, I P A R V M expatruuit] Hunc locū habebat in animo auctor Glossatij, quum scribebat, *Patrat, μαστρα, κακην-φύτω, ως ἐπ' αἰγῶν.* Nam non semper significat *μαστρα*. Sed expatrare est scortando *μαστρα* imo *ἀφειδύ*. Sed omnium linguarum felicissime Germanica, *Verhuren.*

2 P A T E R N A *primum*] vel puer diuinauerit legendum esse, *Paterna prima.* Quia omnes sunt meri Iambi.

4 Q U A M *scit annis aurifer Tagus.*] Miror doctis viris de huius loci absurditate nihil in mentem venisse, aut saltem nihil admonuisse. Atqui ista lectio a scriptura & illa quoque mendosa discrepat. Ita enim scriptum est, *Ibera, qua se annis aurifer Tagus.* Sed quomodo legendum sit, mox sequenti versu aperiam.

5 H V N C *Gallie timent*] Quorsum hæc, obsecro? aut unde tam interruptus sermo? aut quid habebant in mente correctores, qui ista monstra nobis pepererunt? Noster liber plane habet: *Hunc Gallie timet tellus, & Britannie.* prodigiola prorsus lectio, & quæ oscitabundum correctorem non postulet. Nam sane primum hoc satis acceptum esto, Catullum hic non nisi iambis puris usum esse. Deinde antecedens versiculus sententiam cum hoc claudit. Quare ita Catullum scripsisse quauis sponsonie ausim contendere.

- *quas & annis aurifer Tagus*
Inundat, extim' ecce Lusitanie.

Prima fronte multum discedere correctio nostra a vestigijs scripturæ videtur. Sed qui singulos apices literarum rimabitur, nihil illi absurdū videbitur, sed omnia liquido

vera esse affirmavit. Nam, *timet tellus*, referunt illa, *extima* A
ecce. quia semper in hoc libro T & C inuicem commutan-
 tur. idque accidit non raro. Iam in *synalæphis* vocalem
 alteram extritam esse in hoc eodem libro alibi sæpe nota-
 bimus. Postrema *est tellus*, cum reliquis faciunt *Lusitania*.
 Nam ex illa scriptura, *Lusitania*, fecerunt, *tellus & tania*.
 postea addiderunt syllabam primam *Britanniae*. Nam *Lu-*
sitaniae scripsit librarius, vt, supra *adsuleitantis*. pro *adsuli-*
tantis. ex quo fecerant *ac sulcis tantis*. verbum *Inundat*, an
 recte a nobis repositum sit, viderint homines docti. certe
 aptius inuenire non potui. *extimas Lusitanias* hoc est ex-
 trema Hispania fitas, cur dicat, quia id apertum est, pluri-
 bus non explicabo. Numero plurali elegantissima ampli-
 ficatione extulit Lusitanias. vt supra eadem est *ἀλιεργίας*
 figura, quum dixit:

Mauult, quam Syrias, Britanniasque.

Et Propertius eadem figura.

Dic alias iterum nauget Illyrias.

Sed omnium pater poetarum Homerus ad amplificatio- B
 nem dixit:

ἐν ἑδρῇ κρητῆων ἤλιος δὲ χρομαὶ δὴρράων.

Quo tempore hæc scripserit Catullus, apparet, nimirum
 dum Cæsar in extima Hispaniarum ora reliquias Pompe-
 iani belli profligaret post Cn. Pompeium Cn. F. inter-
 fectum. Propterea Catullus dixit, *Ecce*: vt ostenderet eo
 tempore illa fieri, quum ista scriberet. Vtinam tam vere
 verbum *Inundat* probare possemus, quam reliqua nobis
 satis explorata sunt. Sed, vt dixi, verbum, quod vestigiis
 corruptæ lectionis infigeret, aptius inuenire non potui.
 Præterea verum est inundari a Tago, quia Tagus in Lusitania
πλημμύεον Oceani sentit, & æstuaria efficit, quas
λίμνοθαλάσσιαι in Garumna vocat Strabo: vt reliqui om-
 nes fluuij, qui per se in Oceanum exonerantur. Lique
 iam videmus, quid voluerit Catullus: quum tamen ex
 vulgata lectione nihil non ineptum eruatur. Nam quor-
 sum mentionem Britanniae, & Galliae facit, quum id prin-
 cipio epigrammatis faciat? Deinde timeri Mamurram a
 Gallia, & Britannia, & si verum concederemus, tamen hoc

nihil ad rem. Neque enim id in Mamurra exagitare voluit Catullus, sed luxum, & nepotatum, qui tot bona abligurierit. Deinde rectus est ordo omnium bellorum, quæcunque profligauit Cæsar. primum Gallici, deinde Britannici, tertio Pontici, quarto Hispanici. Quæ omnia gradatim recenset, pro vt tempore gesta sunt.

6 Quid hunc malum fouetis?] o Cæsar, quid hunc Mamurram fouetis? Nam sane hic perperam τὸ Hunc, Cæsarem exponebant.

7 NISI vnctæ deuorare] Propterea semper vocatur Decoctor, vt in illo, *Decoctoris amica Formiani*.

8 EONE nomine vrbs opulentissime] Si hæc natio correctorū viuere, nihil est, quod e re illorū melius optem, quam bonam mentem. Nam sane hic eorum iudicium requiro, quid enim est illud, *vrbs opulentissime*? Sane ad quid referam, nescio. Deinde quid opus est vrbs opulentissimæ mentionem facere, si hic Roma intelligitur, quum hoc non Catullus voluerit? Postremo quomodo constabit Iamborum purorum modus, si hanc lectionem recipiamus? Quid ergo? Quid? nisi hunc versum intercalarem dimidium tantum a librario positum fuisse, quia satis notus esset, & a quouis expleri posset, quum superius integer appositus sit:

Eone nomine, imperator vnice

Socer generque perdidistis omnia?

Eone nomine, inquit, tu Cæsar, & tu Pompei, ita omnia perdidistis, vt iste illa deuoraret? Pompeius & Cæsar perdididerunt omnia; quia ipsi causa fuerunt bellorum ciuiliū. ex quibus præda opima obtigit Mamurra. quam ille in voraginem ventris sui omnem immerfit. Propterea perdita bona vocat, quæ Mamurra abliguriuit.

9 SOCER generque] Facete in alium sensum detorsit Virgilius in Prolusionibus:

Socer beate nec tibi, nec alteri,

Generque Nocturne, putidum caput:

Tuone nunc puella talis, heu tuo

Stupore pressa rus abibit? hei mihi

Vt ille versus vsquequaque conuenit:

Gener, Socerque perdidistis omnia.

18 INIQUE me inducens in amorem] Putant rō inique A
 vocandi casu enunciatum. ego puto aduerbium, & viti-
 mam correptam more antiquo. Horatius - - *per aquas du-
 re volubiles.* Virgilius. *Flos adprime tenax. non adprima, vt
 magistelli edendum curarunt.*

24 PENINSVLARVM Sirmio] Scaligerorum principū
 amoenissimus secessus Sirmio, a Theodorico vsque Scali-
 gero Gottho, quem *Diedrich von Berna* vocāt Germani, ad
 auum vsque meum Benedictum Scaligerum, qui profugit
 ad gentilem suum Matthiam regem Vngariæ cognomi-
 ne Coruinum. Ab eo Theodorico, qui patruelis fuit
 Theodorici magni Gotthorum Regis, ad Guillelmum vs-
 que historiam Scaligerorum quatuor libris complexus est
 Paulus Æmilius Veronensis. Is Guillelmus abauus fuit pa-
 tris mei Iulij. Oppida Benaci paruerunt etiamnum auo
 meo Benedicto. Parthenius in hunc locum ita scribit de
 Sirmione: *Nunc quidem est angustum cum theatri lateritiū re-
 liquis oppidum. Olim autem vrbs neque exigua, neque obscura a
 Pannonicis sive Vngaris aliquando instaurata, vt ego in quodam
 elegantī, atque antiquo Grammatici eiusdem epigrammate com-
 peri.* Bene sane Parthenius. Nam verum est Vngaros
 Atrila duce ea loca deuenisse, & quum iam se in agrum
 Veronensem effundere vellent, repulsi sunt a Theodorico
 Scaligero Tirolia principe, quem, vt dixi, Germani Theo-
 doricum Veronensem vocant. & illa nubes in Aquileiam
 incubuit, vt inde Veneti subito Barbarorum aduentu con-
 sternari coacti fuerint proximas insulas Adriatici maris
 petere. Hæc fuerunt incunabula Venetiarum. vide rerum
 vicissitudinem. Si Theodoricus Scaliger non fuisset, nun-
 quam fuissent Venetia. Si Venetia nūquam fuissent, nunc
 esset imperium Scaligerorum. Hæc volebam nescius ne
 esses, candide Lector.

Pag. 17, 4 LYDIAE lacus vnde] Hic viri docti colonias ne-
 scio quas Tyrrenorum somniant. Laudo conatum: sed
 sane longe aliud voluit poeta. neque vlla hic historia est.
 Nam si ita esset, legendum erat, *Lydiae lacus vnde.* At falsa
 omnia sunt ista. Itaque aliud quaerendum. Legendum
 enim *saluete vosque Indiae lacus vnde.* Ludius proprie est
 oppidum. Ouidius:

Ludius equatam ter pede pulsat humum.

Stadius:

Hoc plaudunt grece ludie tumentes.

At vbiq; semper hoc nomen per y psilon scribitur, male adeo, vt Turnebus grauiter peccauerit, qui vult apud Stadium Lydias tumentes dici, quia Lyde apud Iuuenalem dicitur turgida. En cor Zenodoti, en incur Crateris. quasi Lyde idem sit cum Ludia. alterum Latinum purum putum est, alterum Græcum λυδή. proprium. At ludius, vt iam dixi, saltatorem. significat, vnde eo nomine Luperci dicti, quod per totam urbem discurrerent saltitando. auctor Terullianus. Hinc Plautus: *Pessuli heus pessuli, vos saluto lubens. Fite causa mea ludii barbari, Suscite, obsecro, & mittite istam foras.* Varro rerum rusticarum tertio: *Quum insulas ludianorum Choreusas vidisses.* Lege, *Quum insulas ludiano ritu Choreusas vidisses.* hoc est, ὀρχητῶν δίκην χοροδουσίας. Hic igitur ludia: vnda dicta, quæ perpetuo motu agitantur. Nemo paulo doctior negauerit hunc sensum Catulli fuisse. Itaque totam Lydiam cum Turrhenis misfam faciamus.

7 AMABO mea dulcis Hypsithilla.] Hypsithæa, Græcum ὑψιθέα. ὑπονοεστικόν Latinum Hypsithilla. Non est ergo vt Turnebi sententia hic locum habeat, qui hospitilla legit. 10 ILLVD adiubato.] Ita etiam Ciceronem in epistolis ad Atticum locutum memini. Petronius: *Quod si non admississetis de hac medicina, quam peto, iam parata erat in crastinum turba.* At Turnebus hoc mutare voluit, & legendum censet, *adiubeto.* male. Vltimum autem versiculum pene ad verbum exprimit ille in Cyclope Euripidis:

ἐπικτιῶν γαίκακλος ἀμφοτέρω πείθει κρούω.

21 NAM dextra pater iniquitate.] Qui in hoc versu VORACIORE reponitur, & in altero INQUINATIORE, tantum eos rogabo, vt respiciant, & pariantur receptam lectionem antiquam ius suum obtinere, & quod in altero versu τὸ VORACIORE eos offendat, discant prius, quam alios docere instituant. Discat, inquam, quare βαλαβοόρον vocauit Diogenes adolescentem φλυσιέραν. Nam quis dextram voracem diceret?

30 DIANAM pueri integri] Quum deesset hic versus
in manuscriptis, *ἄσχετα* hunc supplerunt docti viri.
neque puto aliter Catullum scripsisse.

Pag. 18, 17 ROMVLIQVE antiquam, vt solita es] vetus scri-
ptura: *Romulique Antiquae*. lege. *Romulique, Antiquae*. Romu-
lus & Ancus reges Romæ. Quoties hic acciderit, vt C. & T
se commutauerint, longum esset in vnum ostendere. gens
Romuli, & Anci, est Populus Romanus.

Pag. 19, 8 ANNALES Volufi cacata charta] Ita dicebatur de
omnibus ridiculis scriptis. Seneca: *Annales Tanusij sui
quam non dedecores sint, & quid vocentur*. Innuit Seneca An-
nales Tanusij eadē appellatione exagitatos, qua Annales
Volufianos. Martialis: *Scribat carmina, quæ legant cacantes*.
Annales Volufij poema fuisse non proflam orationem ex
hoc ipso Epigrammate colligimus.

17 IOCOSE & lepide vouere diuis] copula ET addita a
correctoribus. nam libri scripti non habent, ne antiquæ
quidem editiones. *Iocose* autem duabus vocibus non vna
legendum. Hic est argutia Epigrammatis. Inter Catul-
lum & Lesbiam dissidium internenerat. Lesbia ioco vouit
Veneri, si reconcilietur sibi Catullus, se Annales Volufij illi
crematuram. Catullus, qui illius poetæ annalibus iniquior
erat, quod puella ioco vouerat, id vii serio fieret, effecit:
atque amicæ in gratiam rediit. Venustum sane argumen-
tum, & elegantia Catulli dignum. Nam totus, vt dixi, vo-
dus erat in illa voce, *ioco*. Repetitur autem bis *se se*, more
Græcorum, præsertim Atticorum, vt ego innumeris locis
apud Demosthenem notauī. Euripides Phœnissis.

ἔμοι μὲν εἶναι μὴ καὶ ἑλλήνων χθόνα
τετραμμεθ' ἀπ' αὐτῶν ζυωετὰ μοι δοκεῖ κέχρη.

Hic enim τὸ ἐμοὶ repetitur eodem modo, quo hic *Se*.

19 VRIOSQVE apertos.] Hos, nisi fallor, Strabo Vxios
appellat. apud quos ἀφροδίτη ἀγείνη colebatur: vt in al-
terutro vitium esse necessè sit. At quid voluit Turnebus,
quum Marios legit? oblitus enim pedis, ponit dactylum
pro trochæo.

23 ACCCEPTVM face] Tertullianus dixit, *Accepto fa-
cere*, non *Acceptum*, libro de pudicitia: *Quanto delicta ista*
ante

ante lauacrum accepto facit, tanto post lauacrum inremissibilia constituit.

26 **PLENI thuris**] Hæc est lectio, quæ inuenitur non solum in nostro scripto, sed & in antiquis editionibus. Notum Persianum: -- nec scombros metuentia carmina, nec thurs. Horatius:

*Deferat in vicum vendentem thurs, & odores. Martialis:
Et thuris piperisque sis cucullus.*

Athenæus de Anaxádride poeta: πικρὸς δὲ ὢν τὸ ἥθος ἐπίσκιον τοῦ ἀεὶ τὰς κωμωδίας. ὅτε γὰρ νικῶν, λαμβάνων ἔδωκεν εἰς τὸ λιβασιῶν κατεμαίην. Sed & rursus legi potest, præsertim, quum sequatur *infæctiarum*. melius enim hæc inter se conueniunt. Sic Græci ἀγροῦ πλέως. Glossæ Hefychij: ἀγροῦ πλέως, ἀγροῦ πλείως.

Fig. 10, 2 **AN continenter**] Illud continenter Heroici poetæ ἑπιγερῶ dicunt, vt, ἑπιγερῶ ἐδριάσασαι. quod hic quoque dicitur. imo duo hi versus ad verbum heroico & carmine, & caractere reddere possumus:

νήποι· ἢ ῥ' ὅπ' δὴ ἐκαστὸν τε δυνάσοι τε
λεβηθὺ οἰδοῦνι καὶ ἑπιγερῶ ἐδριάσασαι.

Nam sedere hic est καθεῖσθαι καὶ ἑπιγερῶν λεβηθὺσασαι. Tabernæ, quam vocat, est λέξη, ad quam iocandi & confabulandi gratia conueniebant. vt alibi:

*Oramus, si forte non molestum est,
Demonstres, vbi sint tuæ tabernæ.*

Hesiodus. καὶ ἐπαλία λέβηθ.

4 **ME vna ducentos**] Flagitiosum verbum, quo hic vtitur, nihil habet flagitij, quod ad istam quidem sententiam spectat. est enim ἐνυβέλεην. Sic supra: O Memmi bene me, &c. Quem ἐνυβέλεσθον intelligit, subiungit.
-- nanque totius vobis.

Frontem tabernæ scipionibus scribam.

Nam si quis flagitium hic intelligit, multum a sententia Caulli abhorret.

5 **NANQVE totius vobis frontem tabernæ**] Si Synecdochicalis tabernam accipimus, eodem modo intelligemus tabernam scipionibus scriptâ, quomodo apud Aristophanem:

Ἐπιπλάκα δὲ τῶν ἐπιζώων βακίμεια.

Nam ἐπιζώων βακίμεια dictum, vt hic scipionibus scribere. Sed non ita est. Nam frons tabernæ sine vlla figura simpliciter ponitur. Tertullianus de Anima: *Ipsi postremo philosophi, ipsique medici, quauis de animo quoque dissipauerunt, faciem tamen operis, frontemque materię de anima vnusquisque proscripsit.* Alludit enim Tertullianus ad illos, qui rerum promericalium titulos in fronte tabernæ proscribunt. Minatur haud dubie Catullus, se elegiorum carbonibus, vt Plautus loquitur, frontem tabernæ scripturum. Sed quomodo scipionibus id fieri possit, non video. Suspicor hic mendum latere, quod diuinare non potui. viderint ergo doctiores. Nam certum est Catullum contubernalibus interminari, nisi reddant Lesbiam, famoso carmine quod fronti tabernæ scribet, se illos traducturū.

9 MAGNA bella pugnata] Noster codex, *bella parata.* Fortasse scripsit Catullus *parata.*

12 OMNES *pussilli*] Post hunc versiculum sequuntur illi in veteribus scriptis: *Tu præter omnes.* & recte. Itaque eos suis sedibus sollicitare nolimus.

16 ET *magis magis in dies, & horas*] Transpositio facta est versus hoc loco. Nam post hunc versiculum sequi debebat, *Irascor tibi, sic:*

Et magis magis in dies, & horas

Irascor tibi, sic meos amores.

Quem tu, quod minimum facillimumque est,

Qua solatus es adlocutione?

Paulum quidlibet adlocutionis

Mæstius lacrimis Simonideis.

Irascor, inquit, tibi te ita puerum meos amores accepisse. Quem puerum quo solatus es colloquio? Parum quidpiam consolationis adhibuisti: si modo ea est consolatio, quæ tristior est threnis Simonidis. Hæc est vera huius poematij difficultatum explicatio. Nam omnis difficultas inde nata, quod, *meos amores* non accipiebant de puero, quem Cornificius mæstum consolatus non erat. Idcirco facta erat transpositio.

Pag. 21, 5 A VT *parcus vmbra*] Iam notum studiosis, olim adolescentibus nos hic *porcus* pro *parcus* legisse. Ea emendatio

nostra confirmatur Lexico P. Danielis, cui parile ego vidi in Monasterio Vindocinensi. In eo Glossario antiquo hic versus producitur cum interpretamento, *id est, grassus, pinguis.*

IO NAM *rīsis inepto*] versus *παροιμιώδης* Græcorum:
γέλως ἀκέρως δὲχὼν ἐν βροτοῖς κακόν.

II NVNC *Celtiberus*] Scriptus liber, & veteres editiones:

Nunc Celtiber ex Celtiberia in terra. Lege:

Nunc Celtiber in Celtiberia terra.

Nam metaplasmo isto vsi sunt veteres. Lucanus:

-- *occurrat Iberibus alter. Silius.*

Omnis Iber, omnis Latio sub nomine miles. Idem:

Omnis Iber, omnis rapidis fera Gallia turmis. Idem:

-- *ceditque loco Libys asper, & omnis*

Late cedit Iber --

Sic eodem Metaplasmo dicebant *Illuribus, & Megaribus.* ut Plautus.

13 ATQVE *ruffam*] Olim adolescentes *Ruffam* ex Apuleio reposuimus. Hunc autem spurcum morem præter Strabonem notat & Diodorus libro quinto. *πάρ' ἐκείνων τὸ σῶμα λούεσιν οὐρῶ, καὶ τοὺς ὀδόντας ἀδρατελείβοντες τοῦ τῶμας ἠρῶνται θερεπείαν ἐπὶ στόματος.*

17 QVAENAM *te mala mens*] Omnino huic simile illud ex Epodis Archilochi:

πάτερ λυγρέμεια, ποῖον ἐφρέσσω τὸ δέ;

ὡς σὺς παρήφρε φρένας;

26 ACME *illa illa puella*) vetus scriptura, *A mean.* Recte.

A pro *Ah* semper in hoc libro exaratum fuit. *Ah me. αἰμι.* Supra: -- *quod esurire Ah meme puer, & scire discit.* At docti viri *Amen* Septimij hic imaginati sunt: & decoctorem Formianum Septimium intelligūt. *ὁ ναγγο τὸ βρωχίας.*

29 DECOCTORIS *amica Formiani*) *Mamurriæ.* Infra:

Salve nec nimio puella naso, postea:

Decoloris amica Formiani.

Fig. 22, I SOLET *hæc imaginofum*) verbo *solet,* infinitiuum non subiungebant veteres Latini. in Epigrammatis:

Consule Pompeio primum duo, Cinna solebant

c. ij.

Mæchi -- Subaudiendum, *μοιχβύην*. *Plantus Cistellaria*: *Que cum viris suis prædicant nos solere*. Non est obscurum quid subaudiatur. Hic solere imaginofum est, solere imaginofum morbum ægrotare. Imaginofus morbus est *φρενίτις*, quum *φαντάσματα* animo occurrunt. De quo *satius Celsus libro tertio*, & *Cælius Aurelianus*. Alius est morbus imaginofus *κορυβαντιπύς* Græcis dictus, cuius medicini libri mentionem non faciunt. Imagines sunt sonores, quales tinnitus, quibus aures nostræ personantur. vnde *ἦχος* Græcorum imagines vertunt Latini. *Horatius* -- *cuius recinet iocosa Nomen imago*. *Varro de apibus*. *sonorum imagines*, hoc est, *ἦχος*. οἱ *κορυβαντιπύες* videbantur sibi semper aures musica & carminum sonoribus personari. *Plato Critonē*: *ὡσπερ οἱ κορυβαντιπύες τῆν αὐλῶν δοκούσιν ἀκούειν*. Item: *αὐτὰ, ὧ φίλε ἐταῖρε Κρίτων, βίβλην ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, ὡσπερ οἱ κορυβαντιπύες τῆν αὐλῶν δοκούσιν ἀκούειν, ἔσθ' ἐμοὶ ἢ αὐτῆ ἦχῶν τῶ λόγων βομβεῖ, ἔστι μὴ δυνάσθαι τῆν ἄλλων ἀκούειν*. Qui autem hoc morbo laborant, insomnia & vigiliis vexantur, aut saltem patentibus oculis dormiunt. Semper enim illis imaginibus intentum animum habent. Vnde eos, qui patentibus oculis dormiunt, *Corybantia* dicebant, hoc est *κορυβαντιπύς*. Quicumque enim patentibus oculis dormiunt, intutum somnum propter imagines & sonores habent. quod superstitiosa vetustas a *Corybantibus* immitti credebat. *Plinius* loquens de oculis animalium: *Dormiunt & quidam patentibus, quos Corybantia regrediuntur*. Hæc est veterum *Plinij* manu scriptorum lectio. ex qua monstrum ipsis *Corybantibus* formidolosius confinxit *Turnebus*. quum legit, *quos Corybantia regrediuntur*. Putavit nostræ ætatis doctissimus vir posse Latine dici: *Medicina salutem regreditur ægris*: quia scilicet apud *Ennium* legerat *regredi gressum*: quum sit eodem modo dictum, quo, *Currere cursum*, *seruitutem seruire*, & similia. Deinde scdissime lapsus est, quum putavit a *Corybantibus* morbum illum sanari, qui contra a *Corybantibus* immitti vulgo putabatur. Sed indubitata emendatio est: *quos Corybantia regrediuntur*. Qui enim patentibus oculis dormirent, putabantur imaginofum pati,

idque a Corybantibus immitti. Nam verum est, qui hoc imaginoso morbo consiciantur, insomnia, aut saltem leui somno vexari, neq; oculos illis claudi etiam dormientibus. Varro Prometheo:

Leuissonna mens sonorinas imagines

Adfitur. non umbrantur somno pupule.

Quibus versibus quid aptius excogitari potuit ad Plinium explicandum? Nam in illis versibus sonorinæ imagines sunt ἡχοὶ ἐναλωτοί. & manifesto indicat imaginosis seu κορυβατισμοῖς non umbrari somno pupulas, quod de patientibus oculis iam Plinius dixerat. Igitur, *Solet imaginosum*, hoc est κορυβατισμῶν, nisi mauis, *σπερνισμῶν*, interpretatione, quam primo loco posuimus. Memineris ergo τὸ *solet imaginosum* sine infinitiuo alterius verbi dictum, vt supra ex Plauto docuimus: *Quæ cum viris suis prædicant nos solere*. Honeste enim hæc subintelliguntur. Sic apud Euripidem Iphigenia in Aulide: ὡς ἐτύχε Ἀνδ' ὀρνυθὶ ἰπταυδύω, supple *μυρίσσει*. Turnebus legit -- *nec rogare Qualis sit, solet hæc imaginosum*. Profecto doctus ille vir, & amicus noster non rogauit nasum suum, an ita scripserit Catullus, vt ille nobis conatur persuadere.

TO TURPE *incedere*) Iandudum docti viri hic *mimice* legunt. Quod valde placet. Sic Seneca libro septimo Declamationum: *Nihil est tam mimicum, quam manifesta præparatio*. Ego admodum adolescens legebam, *ritmice*. ita enim scribebāt pro, *rhythmice*. Et fortasse nõ omnino male conijciebam. Sic Petronius: *Quo incessus tute compositus, & ne vestigia quidem pedum extra mensuram aberrantia, nisi quod formam profuturus, vt vendas?* Illa vro:

Quod si nil aliud potest, ruborem

Ferreo canis exprimamus ore,

Conclamate iterum altiore voce.

Illæ, inquam, hoc significant: Quod si nil aliud potest efficere, vt exprimamus ruborem. & ita, vti distinximus, legendum. Subauditur enim vt. Sic in illis: *Vt or tam bene, quam mihi pararim*. subauditur, *sc.* quam si mihi pararim.

28 SALVE *nec minimo*) Noster liber melius, meo iudicio, *Salue nec nimio*. Indicat enim pene nullum nasum habuisse.

c.ij.

Propterea alibi dixit esse turpiculo naso. Neque enim de
immani naso turpiculum dixisset.

Pag. 23, 1 *TEN provincia*) *PROVINCIA*, hoc est Provin-
cia Gallia, cuius pars Transpadana, in qua & amica Ma-
murra, & Catullus, quum hæc scriberet, erant. Ibi enim
Mamura præfectus fabrorum Cæsaris erat. quod supra
ex Plinio attingimus.

II *MALAMQVE pectore expuli tussim*) Recte docti
homines, quicumque illi fuerunt, diuinarunt ex illis corrup-
tis, quæ extant in manuscriptis -- *aliamque petere expulsus
sum*. Mallem tamen *expui tussim*. Illud autem *petere*, præ-
fert antiquitatem & bonitatem libri. Nam *pectere* pro *pe-
ctore* antiquo more scriptum erat, vt alibi *fulgeret* pro *ful-
guret*.

12 *NON immerenti*) Iam ante quadraginta annos plus
minus, docti viri veram lectionem eruerunt, *quam mihi
meus venter*.

19 *ET me recuravi*) Noli dubitare quin Catullus scripse-
rit, & *me procuravi*. Primam enim corripit. quod qui du-
bitabant, locum corruerunt. Plautus dixit, *se in lecto pro-
curare*. Pro *ocimo* vetus scriptura habet *otio*, quod negli-
gendum non est. quanquam *ocimo*, quod repoluerunt do-
cti viri, non displicet.

Pag. 24, 2 *HOC vt dixit, amor sinistra, vt ante*) Locus corru-
ptus ex eodem versu, qui infra legitur. Nam iam primum
amor dextram sternuit approbationem, quomodo ergo con-
uenient illa verba, *VT ANTE?* Fortasse:

Hoc vt dixit amans, Amor sinistra

Dextram sternuit adprobationem.

At infra post *Acmen*, recte ponitur, *VT ANTE*: quia iam
semel *Septimio* hoc factum est. Quare merito illum lo-
cum corruptum putamus. *Dextram adprobationem* legen-
dum præter veteris scripturæ auctoritatem probat & Lati-
nitatis ratio.

8 *HVIC vni domino*) vetus scriptura *vno. ἀρχαῖος.*

27 *AD claras Asiæ vobis*) *claræ* vrbes Asiæ sunt
quatuor illæ præcipuæ, quas propterea a numero quadri-
gam Asiæ vocat Propertius: Ephesus, Smyrna, Colophon,
Miletus. Imo si credas *Mimnermo*, ne Miletus quidem est

in Asia, sed ab Ionia ad Bithyniam, in qua erat Catullus, recte dicebatur Asia. Eius versus hi sunt:

ἡμεῖς δ' αἰπόπυλον νηλῆιον ἄτυ λιπόντες
 ἡμερτίω ἀσίλω θυσιὸν ἀφικόμεθα.
 εἶς δ' ἄρεα τίω κολοφῶνα βίβω Ἐσέροπλον ἔχοντες
 ἐξόμεθ', ἀργαλέης ὕβελος ἡγεμόνες.
 κείτην δ' ἀσύεντος Σποριύμεθροι ποταμίῳ
 θεῶν βουλή σμύρτωι εἰδομένο ἀολίδα.

Sic Libyam Latine Africam vocamus: quum vera Africa sit, in qua Carthago, non in qua Numidia & Mauritania.

Pag. 25, 26 VT conuenerat esse delicatos] *Caue τὸ Ἔσσε* ab *Edo* deriuandum putes. Nam qui concidebant operam ad cœnam, ita dicebant: vna erimus hodie. Iuuenalis:

Tertia ne vacuo cessaret culcita lecto, Vna sumus, ait --

Pag. 26, 9 NYNC audax caue sis] Præcipit *μη μέγα φρονεῖν*. Ne scilicet *νεμεσητόν ἔπαιση*. Hoc est enim, *Ne pœnas Nemesis reposit a te*. Sic Græci quum aliquem supra modum felicem laudarent, ita dicebant, *ὀυτχις φησος δ' ἀπέσω*.

Itaque plus est arguti sensus in hoc Epigrammate, quam primo limine quis inspicere possit.

24 TINNIVNT aures] Recte liber scriptus, *Tintinare aures*. Afranius:

Ostiarum impedimenta tintinare audio. Næuius:

Tantum vbi molle crepitum facient, tintinabunt compedes.

Inde Tintinabulum.

Pag. 27, 8 DI magni salaputium] Hæc est omnium antiquitus excusorum lectio. item noster ita habet. denique Senecæ exemplar non aliter clamat. olim quid esset explicauimus. Nutrices pueros ita solent appellare. Festiuissima conclusio huius epigrammatis tota versatur in ea voce. Nam quum esset Caluus staturæ perexiguæ, vt testatur etiam Seneca, ille de corona, qui admiratus est Caluum recitantem, reuera ac serio putauit caluum esse puerum, non virum. Itaque erupit in exclamationem, in quam solebant nutrices, quum plausu pueros exciperent, o festiuissimum, o lepidissimum salaputium. Itaque festiuus, quam argutius est epigramma. Quantum autem iste locus Grammatico-

rum vulgus torferit notius est, quam vt a me repetatur. A
Tantum hac in re, vbi multum sibi placere videntur, nobis
ferendi non sunt. Caluum vero exiguum fuisse prater Se-
necam testatur & Ouidius.

Par fuit exigui, similisque licentia Calui.

Propterea salaputium, vt dixi, vocat. Græce, vt alibi doce-
mus, *πῶσω* idem, quod Latine Salaputium. Idem erat &
Pipinna, apud Martialem. Misêret me Turnebi cum suo
Calabotio, quod hic nobis supponit.

I O T H O N I S *caput*] Hic incipit Epigramma vsque
ad illud ad Camerium, *Oramus, si forte non molestum est*. Est
autem scriptum in quosdam ex decuria scribarum Cæsa-
ris, postremo in ipsum Cæsarem inuehitur. Quod Epi-
gramma prater paucas maculas, quibus oblitum est, tan-
tum abest, vt mutilum, aut ex diuersis poematijs distra-
ctum sit, vt etiam non putem vllum stomachosius, aut vi-
rulentius in toto Catullo extare. Videtur enim poeta ab
officio Cæsaris lêsus in Trâspadana regione, vbi tum ipse,
& Mamurra erant, hæc scripsisse. Igitur totum adponam
epigramma, vt & legendum, & coniungendum cenſeo:

Othonis caput oppido pusillum

Peri, rustice, semilauta crura,

Subtile, & leue peditum Libonis:

Si non omnia displicere vellem

Tibi, & Fuffitio seni recocto.

Irascere iterum meis Iambis

Immerentibus, vnice Imperator.

Nunc omnia singillatim explicanda.

O T H O N I S *caput*] Sic in Prolusionibus Virgilianis:

Superbe Nocturne putidum caput.

Licinius Caluus:

Sardi Tigelli putidam caput venit.

P E R I *rustice*] Ita minima licentia legimus, quum antea
legeretur *Heri*. Nos *Peri* scribimus. Idque plane Græco-
rum ἐρῆς, & φῆσιπον exprimit. Est autem post *rustice* τῆς αἰ-
τιχῆς. Nam *rustice*, non *rustica* legendum & scripti libri, &
antiquæ editiones probant.

S E M I L A V T A *crura*] Hæc omnia ad Libonẽ, in quem
post Othonẽ inuehitur, manifesto referuntur. Hæc autem

ἢ τὸ σμαινόμενον intelligenda sunt. quod reuera & imbalnitic, vt Lucillius loquitur, squalleter, & laboraret eo morbo, qui ridiculosior, quam periculosior est. Notum, quid sit peditus. Morbum vocaui, quia quibusdam inuitis id excidit. Exemplo erit Claudius Cæsar, qui eo laborabat: Glossæ, *Peditus, Peditum πορδῦ*. Duo recte exprimunt Græci, *πορδῦ*, si cum fonitu: *βδέσμων*, si nares potius, quam aures feriat. Videtur lingua Latina hoc carere. Sed non ita est. In Glossariis enim *βδέσμα* seu *βδέσμις* dicitur *Visum. βδέιν Visire*. Quod hodie & Itolorum, & Gallorum idiotismus retinet. Sed non credes fortasse illi Glossario. Vtinam meliores nunquam Grammaticos haberemus, modo omnium pædagogulorum barbariem a nobis amoliri liceret. Sed age alium ἐγὼ τῷ τibi dabo. Cicero Pato: *Quid enim: num honestum verbum diuisio? At inest obscurum, cui respondet intercapedo*. Cedo sis mihi vnum ex istis Ciceronianis, qui nihil obscurum in Cicerone esse dicunt. Profecto hic hæreat necesse est. Sed luce clarius est ex animaduersione nostra in verbo *Diuisio* esse obscærum. Nam in eo τὸ *Visio* est *βδέω*, sicut in verbo *intercapedo*, τὸ *pedo* non sine flagitio est. Est enim *πέπω*. Dices: non multum referre vtrum hæc quis sciat, an nesciat. Si ita vis, age pergamus ad reliqua. verbum nō amplius addam.

SI non omnia displicere] Subintelligendum est: Dispream. Hæc autem nonnullæ editiones & scripti libri improbe a superioribus disunxerant, ergo his verbis non minus Liboni, quam superioribus Othoni imprecatur.

TI BI E suffitio] Scripta lectio, *Suffitio*. propius accedit ad germanam lectionem. Legendum enim *Fuffitio* ex Dione, vbi est *φουφίτιος*.

SENI recocto) Glossarium interpretatur ἀπὸ φθον γέροντα quum hunc locum in animo haberet. Sed fallitur, meo iudicio, quanquam illum Grammaticum sequutus sit Turnebus, vt in aliis. Intelligit enim non recoctum senem, sed recoctum scribam. Horatius: -- sepe recoctus

Scriba ex quinqueniro coruum delusit hiantem.

Ibi Helenius ACRO: *Recocti dicuntur Scribae, qui sapius eum proconsulibus ad prouincias misit, exercitiores facti sunt visio*

ipſo, & frequentia. Solent autem mitti quinque viri: qui quum A
rediſſent, vendebant decurias ſuas, & Quinqueniri dicebantur.
Quod ſi voluiſſent iterum magistratibus apparere, & fructus
prios percipere, Cocti dicebantur. quique ſepius hoc factitabant,
Recocti. Si quis ſenem recoctum, non ſcribam intelligit,
eodem modo dictum putet a Catullo, quo dixit Petro-
nius; Anus recocta vino Trementibus labellis.

IRAS CERE iterum) Et hæc quoque male a superiori-
bus diuulſa erant. Poſtquam ſatis officio Cæſaris impre-
catus eſt, nunc ipſi proconſuli comminatur, & iubet illum
iterum Iambos ſuos expectare, quibus impetitus iterum
ſibi pœnas det. Virulentum, vt dixi, Epigramma eſt, ac ſto-
machi plenum. quod nos primi, ſicut multa alia Catullia-
na, in integrum reſtituimus.

Pag. 27, 19 DEMONSTRES vbi ſunt tue tenebræ) Repono
Tabernæ pro tenebræ ex antiqua ſcriptura. Iam ſupra atigi-
mus hunc locum, quum tabernas λέξαις Græce dici nota-
uimus, ad quas ſcilicet conſabulandi cauſſa conuenirent,
vt Heſiodus etiã docet, quum ait καὶ ἐπαλέα λέξαι. vnde
λεξαιβλέταις. Nam ſane parum putum Syriacum eſt λέξαι,
quo uſus eſt Eſdra magnus illæ diuinæ legis ſcriba. Scripſit
enim Babylonica lingua. Ad pilas autem ſitæ erant taber-
næ illæ. Horatius,

Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos. Et ſupra:
Salax taberna, voſque contubernales,

A pileatis nona fratribus pila.

20 TE que ſuiumus in minore campo.) Scribe ex noſtro libro:
Te campo que ſuiumus minore.

De induſtria enim captat ſpondeum in ſecunda ſede.

cod. I N minore campo) In Cælio. Quum Campus Mar-
tius diluio Tiberis ſtagnabat, Circenſes fiebant in Cæ-
lio. Ouidius: Cælius accipiet puluerulentus equos.

21 TE in omnibus tabellis) Palladius primus libellis repo-
ſuit, quum in antiquis editionibus, & manuſcriptis legeret-
ur libellis, quod rectum erat. In omnibus libellis, hoc eſt in
tabernis librariis. Eo enim conſabulandi gratia honeſtio-
res perſonæ conſuebant, vt in tonſtrinas viliores. Gellius:
Apud Sigillaria forte in libraria ego, & L. Paulus conueneramus.
Dictum autem in libellis μετῶνυμκῶς pro in librariis ta-

bernis Attico more, qui ἐν ἰχθυῶσιν, ἐν λαχάνοις dicebant. pro, ἐν ἰχθυοπαλείοις, ἐν λαχανοπαλείοις. At Labellis, quod olim reposuit Palladius non magis hic conuenit, quam labra pro balneis accipere. Labrum enim, aut labellum est ποδῶν ἄστρον, aut saltem folium. Glossæ, *Labrum, λουτήρ*. At λουτήρ non est Balneum.

26 AVELLI *finite*] Ita emendauit Auantius. Noster liber sic:

Ab vel te sic ipse flagitabam:

Camerium mihi pessimæ puellæ.

Recte, & lepide. ego te illas sic flagitabam, o pessimæ puellæ Camerium mihi. ἐλλειπτικῶς. hoc est reddite. Hæc sane meliora sunt, quam illa commentitia. Sed non dubium, quin ita legendum:

Quas vultu tamen vidi sereno

Has vel te sic ipse flagitabam.

Duo accusatiui. Plautus:

Quas sponsiones pronuper tu exactus es.

30 SED *te querere iam Hercules labos est*] Et hæc quoque de correctorum officina. Noster codex optime:

Sed te iam ferre Herculei labos est.

vbi Herculei genitiuius antiquus. vt apud Ciceronem in epistolis probissimus, ac doctissimus senex P. Victorius notauit scriptum in veteribus libris, *Themistoclei, Theophrastei*. Sic *Simonidei* apud Aufonium. *Concedat Cei Musa Simonidei*. Est autem prouerbialiter dictum. Propertius:

Deinde, vbi pertuleris, quos dicit fama, labores Herculis.

31 TANTO *ten fastu*] Et hæc quoque pessime accepta a correctorum temeritate. Legendum enim ex nostro libro sine interrogatione: *Tanto te in fastu negis, amice*. Est enim ἐν φωνῆμα.

Pag. 28, I COMMITTE. *lucet*] In Gallicano exemplari putato fuisse: *Lucei* antiquo more scribendi. Neque dubium, quin ita fuerit. Committere luci est in medium proferre, vel, vt veteres loquebantur, propalare.

7 S I S *nostri quoque particeps*] Vetus scriptura, *Dum nostri sis particeps amoris*. Sensus communis expertem esse oportet, cui non pareat legendum, *Dum vestri sim particeps*

amoris. Nam *voſtri* in *noſtri* mutauerant, qui non memin-
erant *ἄρχειός* eſſe characterem huius auctoris.

8 NON *custos*] Quædam editiones hunc verſiculum
cum illis nouem ſequentibus coniungunt cum ſuperiore
verſiculo, quod non diſplicet. alij medium Epigramma
his inſtitutiis diſſindunt, vt Aldus. Noſter liber diuerſum
Epigramma facit, & alio loco ponit.

20 DIGNAM QVE *auribus*, & *tuo cachinno*] Profecto
legendum eſt: *Dignam naribus*, & *tuo cachinno*, vt Satyricus:
*-rides, ais, & nimis vncis Naribus indulges - & - naſo ſuſpen-
dere adueto*. Sic apud Tibullum viciffim *naribus* pro *auri-
bus* mutatum erat. *Oſcula comprehenſis auribus eripiet*. Le-
gendum enim *naribus*.

25 PRO *telo*] *Protelo* coniunctim legendum. *Protelo* eſt
quod Iuriſconſultus dicit, *in continenti*. De hoc ſatis in Var-
ronis libros rerum ruſticarum diximus.

Pag. 29, 3 RIVALES, *focii* &] *Lego*, *Rinales ſociei puellula-
rum*. Scriptum *fociei* antiquitus, pro *focii*, vt *Lucei*, pro *luci* ſu-
pra. *Riuales* *focij*, vt diſtinguantur a *Riualibus æmulis*.

12 BONONIENSEM *rufa*] *Hic ſpurci homines ver-
bum ſpurcum ſubſtituerunt*. in quo non ſolum eos repre-
hendo, ſed etiam quum eorum temeritate, qua hunc lo-
cum contraminarunt, ex vno Epigrammate duo non inte-
gra facta ſunt. Atqui integrum totum hoc epigramma, ſi
veterem lectionem in ſuas ſedes reſtituas. plane enim exar-
tatum eſt:

Bononiensem Ruſa Ruſulum fallat.

Fallare, eſt *fallere*. verbum antiquum eodem modo, quo
& *vanare*. Attius *Alcmena*:

Tanta vt fruſtrando vanans, lactans, protrahat.

Lactare, *Vanare*, *fallare*, idem prope ſignificare videntur.
Id enim eſt falſa ſpe producere. eſt ergo manifeſta ſenten-
tia Epigrammatis: *Rufam*, quæ nuper poſtremum mendi-
cimonium erat, vt pote quæ e media flamma cibum pe-
tebat, nunc delitias facere, ac ſuperbo aſtu amantiſ *Rufuli*
preces eludere. *Mirror* tam pueriliter omnes in huius epi-
grammatis enarratione lapſos, vt putarent hæc eſſe diuer-
ſorum poematorum fragmenta. At quid clarius illo, ſi ve-
terem lectionem reſtituas? Si enim conſideraſſent quid

esset verbum *Fallar*, & illud, *vt supplicis vocem*, &c. profecto aliter pronunciaissent.

13 **V X O R** *Meneni*] vetus scriptura: *vxor nemeni*. lege *vxorne Meni*? Horatius: *Menius*, *vt rebus maternis*, atque *paternis*. & profecto *ἐμφοικώτερον* est cum interrogatione. Illanc, quæ nuper in sepulchretis rapiebat silicernium? Neque dubium, quin sit is ipse Menius, de quo Horatius scripsit paterna atque materna bona abligurisse: adeo, *vt propterea dicatur eius vxor coacta silicernia in sepulchretis vorare*.

14 **R A P E R E** *de rogo cænam*] In sepulchretis vstrinæ erāt, quæ sepulchris ipsis applicabantur, ad quas culinæ erant, quas Græci *ὄσρας* vocabant, in quibus Silicernium, hoc est funebriis cæna coquebatur. inter prolusiones Virgilianas:

Neque in culinam, & vincta compitalia,

Dapesque ducis sordidas.

Silicernia autem in illis culinis a pauperibus absumebantur, *vt in Græcia τὸ δ' ἐκείτης δειπνον*.

16 **A** *semiraso*] vel, *vt vetus scriptura, Ab semiraso*. Vstor *νεροκαύτης* redditur a veteri magistro. Id genus hominum seruilis conditionis erat. Horatius:

Huc prius angustis eiecta cadauera cellis

Conseruus vili portanda locabat in arca.

Atque adeo abiectissimum genus mancipiorum. Nam eiusmodi semirasi erant, qui ad aliquod opus publicum damnati erant, *vt ad molendinas, ad remum, ad vilia cadauera efferenda*: qui vespillones dicebātur. Artemidorus: *ὑπότερον δ' αὖ τ' κεφαλῆς ψιλὸν ἔχει τὸ ἐν ὧν δισσωείδητος, κατὰ κριθίπτου ἢ εἰς ἔργου δημοσίου καταδίκην. τὸ το γδ κριθίπτου ἢ ὅτι τὸς δικαιοδομοῖς*. Apuleius: *frontem literati, & capillum semirasi, & pedes annulati*. Nam & stigmatias, & catenatos innuit. Marcialis:

Has cum gemina compede dedicat catenas,

Saturne, tibi Zoilus, annulos priores. Idem:

Annulus iste tuis fuerat modo cruribus aptus. Horatius:

- iamne catenam Ex voto Laribus donasset -

17 **M O N T I B V S** *Libyis*] Male. Lege *Libystinis*. *vt:*

- & pelle Libyftidos vrfæ.

23 COLLIS o Helicone] A. Ticida hoc genere carminis Hymenæon fcripfit. Sappho non Hymenæon, fed epithalamion. Seruius nondum excufus: Sappho, inquit, in libro, qui infcribitur Ὀπιτάλαμοι.

-- χαῖρε δὲ νύμφα

χαῖρε Ἕμμε χαμβύε.

Quod & ipfum eft eiuſdem generis metrum.

cod. HELICONII] vetus, Heliconei. Ita omnino fcribere neceſſitas carminis cogit. Ἥκωνειος, Ἥκωνεος, κικλώπιος, κικλώπος - vos & Cyclopea ſaxia Experti - Sic δῖονος, δῖωνεος, Sacra Dioneæ matri. non Dionææ. δῖωνη, δῖωνεια, vt πινελόπη, πινελόπια.

Pag. 30, 5 PINEAM) Non Spineam. Seneca Medea:

Candida thyrfigeri proles generoſa Lyæi,
Multifidam iam tempus erat ſuccendere pinum.
Excute ſolemne digitis marcentibus ignem.
Feſta dicax fundat conuicia Feſcenninus.

At qui Spineam hic ponebant, dicant mihi, vbi viderint tædam in ſpinu, quæ propria eſt reſiniferarum arborum.

II FLORIDIS velut enitens) Lyricus Græcus:

τίω σ', ὦ φίλε χαμβρέ' κελῶς ἐν κείσδω.

ὄρπακι βρεθίνῳ σε μάλις' ἐν κείσδω.

Pag. 31, 4 QVIS Deus magis optimis) Audacia Auantiij, qui optimis repoſuit, vbi priſca ſcriptura habebat. Quis Deus magis amatis. In Langobardico charactere nihil omnino T, differt a C. & viciffim altera pro altera hic poſitæ ſunt. At in illo optimo Gallicano, a macis, ſcriptum erat, C, pro G. vt alibi iuncier pro iungier, porcentur pro porgentur. Scribe igitur Quis Deus magis ah magis Eſt petendus amantibus. A ſemper habet etiam noſter liber pro Ah. Magis ah magis, nimis ah nimis, Miſer ah miſer veteris elegantia ſunt.

25 NEC parens ſtirpe dicier) Scriptus liber, & priſcæ editiones ſtirpe vincier. Male aſſectus eſt lectioem Gallicani exemplaris librarius. Nam in eo ſcriptum fuit: iuncier. C, pro G, vt modo notabamus, macis pro magis, in eo ſcriptum fuiſſe. Elegantiffime Catullus dixit parentes ex non iuſto coniugio non poſſe iungi ſtirpe. hoc eſt non poſſe tranſ-

mittere hereditatem ad liberos, quia ex non iusto coniugio susceptus, est peregrinae conditionis. Peregrinus autem nihil capit de bonis ciuis Romani. At suus heres quum immiscet se hereditati, continuat ius patris sui potius, quam patri succedit. Hoc est, quod Catullus dixit, iungi stirpe parentes. quum eorum ius ab heredibus, qui sui dicuntur, continuatur. At *nitier*, quod Auantius reposuerat, omnino cum ipsius Auantij fautoribus exhibandum est.

30 *NON queat dare praesides*] Pendent ab eodem iure. Nam qui ex non iustis nuptijs concepti sunt, peregrini sunt, quibus nulla erat munerum populi Romani participatio. Non ergo magistratum capere poterant. Nihil est apertius hac sententia. Putant tamen docti viri hic abstractum nescio quid latere, cuius historia penitus nos fugerit. In quo sane in sirpo nodum quaerunt.

Fig. 32, 3 *Virgo adest, vident ut faces splendidas quatiant comas*] Ad eum modum Callimachus:

καὶ δήπου τὰ θυρεῖα κἀλά ποδὶ φοῖβος ἀράσσει.
οὐχ ἑσάρας; ἐπεὶ θυσὶν ὁ δαίλιος εἶδον ἔφονίς.

7 *TARDAT ingenuus pudor*] & vetus scriptura, & primae editiones constanter habent *Tardet*, quod retinendum est omnino. Sic veteres *Denset* pro *densat* dicebant. Virgilius: *Denset enim que laxa.* -

8 *QVEM tamen magis audiens*] Legendum sine dubio, *Que tamen*. Error hinc fluxit, quod Gallicanum exemplar, ut conijcimus, sine diphthongo *Que* pro *que* scriptum habuit: id quod in alijs nobis suboluit. *Que tamen* dictum pro, *Qua* tandem. Horatius: - *si tamen*

Non tangenda rates transiliunt vada.

Hoc est, si tandem. Propertius:

Quippe ubi nec caussas, nec apertos cernimus ictus,
Vnde tamen veniant tot mala, caeca via est.

Vel potius *παρέλκει*, ut alibi pronunciamus.

13 *AVRVNCVLEIA*] Ita omnino legendum, ut habent scripti codices. Media autem syllaba exterritur, ut in *Singulum*:

Singulum secundum semen adulterio.

Aurunculeius est Cottarum alterum cognomen. ex qua familia hæc nostra videtur fuisse. mirum tamen ei fuisse nomen Iuliae. quod adoptione contigisse putamus.

22 PRODEAS *nova si iam videtur* } Qui has literas tractant, oportet eos non id tantum spectare quomodo qualitercunque leui interpretatione defungantur: sed videndum quid lateat, quod etsi prima fronte vulgo patere videtur, tamen, si diligentius inspiciatur, etiam doctioribus negotium facessere possit. Id, quod nunc præ manibus habemus, eiusmodi est. Quum Catullus dixerit paulo ante nuptam nimium morari, quare nunc illam vult prodire sub ea conditione, modo illi ita videatur? Id enim sonat, *Prodeas, noua nupta, si iam videtur* - Sed nemo hactenus leporem horum versuum assecutus est. quum leuissimo adminiculo adiuti veram lectionem eruerimus. Legimus ergo:

*Prodeas, noua nupta sis:
(iam videtur) vt audias
Nostra verba. (viden' ? faces
Aureas quatiunt comas.)
Prodeas, noua nupta.*

Non est elegantior locus, meo iudicio in hoc toto poemato. Elegantissimus poeta imitatur festinationem vortorum in vulgo. Nam quum vulgus optat aliquid, tametsi id non euenit, tamen quasi id euenierit, sibi ipsum persuadere conatur. Sic simillimus locus apud Callimachum

λουτροῖς παλλάδος.
ὦ ἴτ' ἀχαϊάδες, ἢ μὴ μύεσθαι, μὴδ' ἀλαβάστρωε,
(σελεύσῃσιν αἴω φθόγῃσιν Ἰωάστῳσιν)
μὴ μύεσθαι, λουτροῖσιν τῆ παλλάδι, μὴδ' ἀλαβάστρωε, &c.
Nam Parenthesis illa, *σελεύσῃσιν αἴω φθόγῃσιν Ἰωάστῳσιν*, eadem est cum istis, *IAM VIDETVR. & VIDEN' FACES AVREAS QVATIUNT COMAS.* Quæ omnia *μιμητικῶς* vt dixi ex vulgi persona dicta sunt. Illud, *SIS*, notum est apud Latinos idem esse, quod, *Age, Agedum.* Est exhortantis. Negari non potest, quin huius egregij loci restitutionem studiosi nobis acceptam referre debeant.

PROBRA

29 *PROBRA turpia persequens*] Commentitium est 70
 PROBRA. Vetus enim lectio disertim habet, *Proca tur-*
pia. Ego interpretor adulteram procam, virosam. Neque
 aliter scripsit Catullus. & quanuis in hoc toto poematio
 Iambum prima sede non posuerit, tamen in Hymno Dia-
 nae posuit: *Puelle, & pueri integri*.

32 *LENTA quin velut*] 70 *QVIN* confectum ex veteri
 scriptura, *QVE*. Ita nō semel hic *QVE* pro *QVI* scriptum
 notauimus. quod putamus ex archaica scriptione manasse.
 Videtur enim *QVEI* in exemplari Gallicano scriptum
 fuisse vt supra *LVCEI* pro *LVC I*. Ita scribebant veteres illi
 longam I. Lucillius libro nono de orthographia scribens
 id videtur præcipere, quum ait:

Iam puerei venere: e postremum facito, atque i,

Vt plures puerei fiant. i si faci solum

Pupilli, pueri, Lucilli: hoc vniū fiet.

Hoc illi factum est vni: tenue hoc facies i.

Hæc ille fecere: addes e, vt pinguiū fiat.

Meile hominum, duo meilia, item huic utroque opu', meiles,

Meilitiam. tenues i, pilam qua ludimur. pilam,

Quo piso, tenues i. plura hæc feceri. pila.

Quæ iacimus, addes e, peilla, vt pleniū fiat,

pag. 33, 8 *O CVBILE, quot omine*] Incredible dictū, quam
 hæc corrupta sint, quæ tamen nos nullo negotio diuina-
 uimus. Nam illud, *Gaudeas*, quantum absurditatis habeat,
 nemo non videt: quum Catullus non lectum velit gaude-
 re, (quæ enim hæc esset præpostera gratulatio?) sed ipsum
 herum lecti. Non est enim obscurum gaudia illa non ad
 cubile, sed ad herum spectare, siquidem aliquis *non*
est in nobis. Quid igitur? Haud dubie tres postre-
 mi versiculi huius Strophæ huc ab ineptis magistris incul-
 cati sunt, quum Strophæ mutilam tribus primis versibus
 viderent. Ita enim hæc digerenda erant:

*

*

*

*

*

*

O cubile, quot (o nimis

Candido pede lecti)

d. j.

Que tuo veniunt hero,

Quanta gaudia, que vaga

Nocte, que media die

Gaudeat?

Horum ratio nobis reddenda, quanquam sententia aperta, & elegans.

Q V O T omine] Vetus scriptura, itemque antiquitus excusi libri non omine habent, sed omnibus. Non dubium, quin primitus scriptum fuerit, *omnis*, non *omnibus*. Ita semper scriptum reperies, *omnis* pro, o *nimis*. sic supra - *omnis* fero corde. pro, o *nimis* fero corde. & in nuptijs Pelci. *omnis* optato. pro, o *nimis* optato.

9 CANDIDO pede lectuli] Qui putabant ab his incipere initium Strophæ, pro *lecti*, quæ erat germana scriptura, vt etiamnum in nostro disertim apparet, reposuerunt *lectuli*. Sed quum legatur *lecti*, hæc manifesto conuincunt superiora *ro. f. i. a. c.*, quum & tres illi versus importuna & aliena sententia hic inculcati fuerint, & sequentia tam bene cohæreant. Quod autem dicit, o *nimis* candido pede *lecti*, est, *μαχαροῖσι τῶν πύλων*. vt Horatius: I pede fausto. hoc est, *αἰχμητῶν*.

12 Q V A B media die gaudeas] Gaudeat reponimus, ita & sententia, & scriptura vetere postulante.

16 FLAMMEVM videor venire] Haududum est, quum solidi isti hoc pro germana lectione huc intruferunt, quæ habebat, *Flammeum video venire*. Itaque repono, & istis veruecibus bonam mentem opta.

22 NEV nucis pueris neget desertum domini audiens] Pueri meritorij, qui erant in domo patrisfamilias, quum a turpi officio dimitterentur, nuces a nouo sponso accipiebant, quas spargerent, nuptialia & fescennina canentes. Ideo Plinius nuces nuptialium, ac fescenninorum vocat comites. Hoc institutum e Græcis fontibus manasse perspicue verum est. Nam in ea gente nouus sponus, nuces iuglandes, amygdalas, & id genus spargebat, quæ ipsi *καταχύματα* vocabant. Addunt Grammatici nuces ob hoc spargi, vt strepitum ederent pueri, ne clamor nuptæ audiretur. Et sane Græci idem simile quanquam non nucibus, prope faciebant. Nam apud eorum Grammaticos hæc le-

Aguntur: κτηπίων, ἢ ὄπικρουμάτων τὸ θαλάμου, ἃ ὄπικρο-
 πούσιν ἔχουσιν. ὅταν συγκατακλίνηται τὸ νυμφίον ἢ γημείδιον.
 Hinc intelligitur, quare desertum amorem domini dicat,
 ut pote quem dominus a concubina ad nouam nuptam
 transfulerit.

31 HODIE atque heri] Prouerbiū Græcorum, ἄδεις
 καὶ παρῶν. Quod inepte Auantius mutare voluit.

32 CINERARIYS] Glossæ: Cinerarius, δούλος ἐταίρος.
 Cinsio. γυναικῶν κοσμητής.

pag. 34, 3 DICERIS male] Ita docti viri, quum vetus scri-
 ptura haberet, Diceres. Nam E pro I non raro in Gallica-
 no exemplari fuit, ut supra acquiescet pro acquiescit.

8 HÆC tibi quæ licent] Lege, quæ licent. item tertio ver-
 ficulo: Ista non eadem licent, spondeus est pro dactylo. Nam
 τὸ eadem est aduerbiū.

20 QUÆ tibi sene sine erit] Et scriptus liber, & veteres
 editiones, non Erit, sed seruiet habent. Ego puto τὸ sine
 vacare, & leuiter immutatam esse veram lectionem, quæ
 videtur ita fuisse: Quæ tibi sene seruiet. sene pro seni. Lucil-
 lius: Esuriente leoni ex ore exculpere prædam. Propertius:

Si placet insultet, Lygdame, morte meæ.

25 OMNIA omnibus annuit] τὸ Annuit coniunctiuī
 modi, ut Edim, edis, edit. Est autem lepida sententia de
 tremulis senibus, quod antea Sophocles Oedipode Colo-
 neo: εἴτε νεαρός, εἴτε γῆρας σημαίαν.

32 ADSPICE, intus ut accubans] Lege: Adspice, imus ut
 accubans. Idem significat imus in Elegia ad Manlium:

Quare illud satis est, si nobis is datur imus,
 quem lapido illa diem candidiore notat.

Ibi enim est extremus, ut hic. hoc est in imo lecto. Vnde
 apud Horatium imus faber. hoc est imo angulo fori. In ex-
 trema igitur sponda prætolatur nouam nuptam maritus.
 ut ostendat præceps studium re cupira potiundi.

pag. 35, 5 ILLE non minus atque tu] Aliam lectionem in no-
 stro reperimus, quæ nihilo hac deterior est.

Illi non minus, ac tibi
 Peflore vritur intimo
 Flamma, sed penite magis.

d.ij.

Quæ sane sunt *ῥήματα* Catulliana. offendit Correctores in-
solens locutio, *Flamma uritur*. Quum tamen id Catullus
more Græcorum dixerit, *πῶρ δαίεται*. Hanc eandem le-
ctionem retinent antiquæ editiones. Itaque apparet haud
pridem a sciolis hæc mutata esse.

II. MITTE *brachiolum*] Missum fac brachium puellæ,
nam patrimi matrimi pueri deducebant nouam nuptam,
quod & in Græcia fiebat. Callimachus: *ἀνίκα πῶρ τάλις*
παρδὶ σὺν ἀμφιθαλεῖ. Nam *τάλις* est noua nupta. *παῖς ἀμ-*
φιθαλῆς, puer patrimus matrimus.

13. I A M *cubile adeat viri*] vel, vt noster liber, *adeant* prob-
nobæ scilicet quæ cum ipsa nupta sunt. & hæc est vera
lectio.

16. V O S *vnis semibus bonæ*] Scriptus liber, *Vos bonæ seni-*
bis vnis Cognite breue femine. Lege, *Vos bonæ semibus vnis*
Cognite breue femina. Breue est præteritii temporis, Breui
futuri. Breue cognite, hoc est paulo ante. Seruius in sche-
dis: Varro pronubam dixit, quæ ante nupsit, & quæ vni tan-
tum nupsit.

26. A T *marita tuum tamen*] Locus inquinatissimus, quem
ita, vti hodie legitur, reconcinnavit Parthenius. Mallem
veterem lectionem deprauatam reliquisset, quam suum
fornium nobis interpretaretur. Nam ante illius interpo-
lationem ita legebatur, vt etiam in nostro inueni:

Ad maritum tamen iuuenem

Calites nihilominus Pulcre res.

Monstrum lectionis, vt vides: sed in quo solo istius loci de-
prauandi & emendandi cardo versetur. Transposita enim
hæc Strophe locum cum superiore commutare debet.
itaque sic omnia suo ordini reponimus, & tunc facile
menda ipsa tollemus.

Iam licet venias, marite.

Vxor in thalamo est tibi

Ore floridulo nitens:

Alba Parthenice velut,

Luteumque Papauer.

At, marite, ita me iuuent

Calites, nihilominus

Polcher es, neque te Venus

Negligit, sed abit dies:

Perge, ne remorare.

Non diu remoratus es.

Iam venis --

Nolo eruditorum iudicio diffidere. Nam & mediocriter docti facile videre possunt quantum commissum erat illo transposito Stropharum, & quam bene inter se cohæreant illo, quò posuimus, ordine. At multum Grammaticos torfit hic locus, sed præter omnes Turnebus mirum quantum in hoc nodo soluendo æstuat, vt mihi non minus laborandum fuerit eius lectionem legendo, quam illi hoc prauum Parthenij commentum interpretando. Quia igitur dixit nouam sponsam pulchram esse, nihilominus tamen ipsum sponsum pulchrum ait.

¶ I AM Venus] lege, *Iam venis*, veteres editiones, & manuscriptor liber.

Fig. 36, 3 ILLE pulueris enthei] Ita habebat prisca scriptura. Cui opem ego ferre non possum. Nam vulgatam, vt commenticiam rejicimus. Scriptura præ se ferre videtur *enthei*, vt alludi possit ad entheos Bellonæ, quos bellonarios vocabant, qui sursum vim magnam pulueris subieciabant. Sic abrepticia illa loquitur apud Tibullum:

Attigerit, labentur opes, vt vulnere nostro

Sanguis, vt hic ventis diripiturque cinis.

7 MVLT A millia lusuum] Noster codex: *Multa millia ludere*. Quæ lectio ex prisca scriptura manauit. Habuit enim Gallicanus codex *ludi*, pro *ludi*, vt sæpe. ex quo fecerunt *ludere*. *Millia ludi*, vt *Mille æris*.

16 DVLC E rideat ad patrem] Virgilius sine præpositione:

Incipe parue puer visu cognoscere matrem.

Incipe parue puer, qui non risere parentes,

Nec deus hunc mensa, Dea nec dignata cubili est.

Manifesto hortatur puerum, vt ad matrem rideat, nõ contra vt illi parentes. Iraque aduersatur hoc Quintiliano, qui Qu] pro Quoi accipit. At si Virgilius dixit, *risere parentes*, pro *risere ad parentes*, vt hic loquitur Catullus, iam explenda erit Quintilianii sententia. & sane apud Martialem deprauatissime similis locus legitur:

d. iij.

*Nec cito ridebit peregrini gloria partus,
Romanam ducat quam magis esse nurum.*

Nam quid est, gloria peregrini partus? Satis mendosa illa se produunt. Itaque lego:

*Te cito ridebit peregrinus Clodia partus,
Romanam ducat quam magis esse nurum.*

Martialis enim vxori Marcellæ cognomen erat. Cui necesse est Clodiæ nomen esse. Nam notum qui fuerint in gente Claudia Marcelli, qui erant plebei, & ab ijs patricij Clodij distinguebantur Pulchrorum cognomine. Apud Virgilium est *ἐν ἀλλοτρίῳ* numerorum, qui non risere, & postea dicit hunc. Nam nascentibus putabant adesse mari Geniū, qui est deus mensæ, feminae lunonem, quæ Dea est cubilis. Qui, inquit, non risere parentes, nec Genius illum accepit mensa, nec dea hanc cubili. Quæ, si verum fateri volumus, etiam sine enallage vlla, sed simpliciter dicta sunt, quanquam & enallage numerorum ipsum Virgilium hætenus corruerit in quarto Georgico:

*Quod surgente die mulsero, horisque diurnis,
Nocte premunt. quod iam tenebris & sole cadente,
Sub lucem exportant calathis (adit oppida pastor)
Aut parco sale contingunt.*

Omnium poetarum principem ita interrupte cum suis parentibus loquentem faciunt, ne in iure apud Grammaticum tribunal solœcisini postuletur. Atqui vna literula mutanda germanam Virgilij lectionem effeceris.

*-- quod iam tenebris, & Sole cadente,
Sub lucem exportans calathis adit oppida pastor,
Aut parco sale contingunt.*

Quod autem locum superiorem Virgilij nemo ne veterum quidem nedum recentiorum intellexerit studiosis satis exploratum puto. Qui enim non ridebant parentes, ij putabantur tota vita ἀγέλαι. & contra, qui nolūt se paulo liberalius inuitare, ij Genium suum defraudare dicuntur. Propterea in Natali die inuocabatur Genius: ne mireris quare hic Virgilius eius meminere. Nos igitur primi illum locum exposuimus.

17 SED micante labello] Melior pars erratorum in hoc poeta tota accepto referenda est Hieronymo Ananico. vt

etiam quum hic SED MICANTE posuerit pro eo quod
legebatur antea SED MIHI ANTE. Vna litera minus
veram lectionem eruere possumus, Semibianthe labello.
Gellius:

Dum semihulco basto

Meum puellum sauior.

Quis de huius emendatione loci potius dubitabit, quam
elegantiam mirabitur?

Pag. 37, 7 NIMIRVM eos] Omisiss omnibus omniū Cor-
rectorum commentis, & nugis veterem scripturam ap-
ponam. Ea ita habet:

Nimirum hoc eos ostendit noctifer imber.

Illud hoc eos est hoc eo s', id est oceanus se. nam multa hic
per aspirationem scripta notavi. vt, Eoha, & similia. se au-
tem cum synalcephe hic scriptum nemo miretur. sic ad
Manlium, - *qua m' Allius in re Inuerit* - Oceanum imbrem
dixit, vt Oceanum mare Cæsar, & Sallustius: Stertinium
acumē, Rhenum flumen Horatius: Hector Ilius pro Ilien-
sis Plautus. Virgilius:

Qualis vbi Oceani perfusus lucifer vnda.

Oceani vnda, vt hic Oceanus imber.

9 CANENT quo vincere par est] Ineptissime. cui le-
ctioni deprauandæ non postremus audaciam suam con-
tulit Auantius, vt iam in multis fecit. vetus scriptura erat.
- *cauent quo visere parent.* Puto, mediam syllabam in verbo
Visere transferendam post parent. reliqua non multum ne-
gotij facessent. - *cauent quo iure parent se.* Cauent, inquit,
quo iure & quibus defensionibus se instruant ad respon-
dendum.

19 HESPERE, qui calo fertur] Fertur de astro dixit,
quemadmodū Aratus semper, vt, - *Σελή η' τῶν μορί ποπέη*.

32 HESPERVS a nobis] Desunt post hunc versiculum.
Id sine ope melioris codicis explere non possumus.

Pag. 38, 3 VESTERE mutato] Lege, vt in veteri scriptum est:
Hesperie vocandi casta.

5 TACITA quod mente requirunt] QVOD non legeba-
tur in nostro, sed QVEM. & melius. At iuuenes illi apud
Callimachum citante Olympiodoro primo Commenta-
tio in Metheora, aliter ac diuerse ab his puellis faciunt.

d.iiij.

αὐτὸν ὡς φίλουσ' αὐτοὶ δὲ π' ἀφ' ἑαυτοῦ
ἑσπερίον φίλουσιν, ἄπο τρυγούσιν ἑῶν.

Contra puellæ in Ciri Virgiliana:

Quem pauidè alternis fugiunt, optantque puellæ.

Hesperium fugitant, cupiunt ardescere solem.

Pag. 39, 10 SUPER *alta rectus Attys*] In nostro scripto titulus legebatur: De Attine furore percito. Et sane ita vidi in quadam inscriptione, & apud Macrobiū. Nam Ἀττινός, & Ἀττινός, & Ἀττινός, ὡς ὄρακω, ὄρακωος, & ὄρακωος, ὄρακωος. Nero enim dixit. Berecynthius Attin. Persius irridens versus Neronis: *Claudere sic didicit versus Berecynthius Attin.* Dio de Nerone: *ἐκιδεραρόδησεν ἄττινα ἢ βάρκωος.* Lege: *ἐκιδεραρόδησεν ἄττινα, ἢ βάρκωος.* Quibus etiam explicatur sequens versus Neronis apud eundem Persium:

Torna Mimalloneos implerunt cornua bombos.

Nam inde cognoscimus esse versiculum Neronis.

13 STIMVLATVS *vt furenti*] Melius noster liber, *stimulatus vbi furenti*. At secundo versu *vt*, quod legitur, omnem sententiam perturbat. Itaque delco.

14. DEVOLVIT *lactes*] Noster, *illectus*. alij, *illactes*. quæ propius ad germanam lectionem accedunt. Legendum enim sine vilo dubio:

Devoluit ill' acuta sibi pondera silice.

Hic synalæphen notauerat doctus librarius in Codice Gallicano: quod genus plures ita temporibus Catulli perscribentur, vt auctor est Cicero libris de Oratore. *Acuta silice* protulit feminino. Virgilius: *ab silice in nuda commixa reliquit.* Illa pondera quod dixit, non cuius statim obtinuit est. In rebus, quas nominare pudor non sinebat, semper hoc pronomine *ILLE* utebantur. Supra:

Ibi illa multa tam iocosa fiebant. Infra:

Et querendum vnde vnde foret nervosus illud.

Sed clarius Arnobius: *Priapum circumferentem res illas priorum semper expeditione paratus.* Itali in suo idiotismo dicunt, *El cotale.* Devoluit autem legendum ex illius scripturæ auctoritate. Hoc est in terram proiecit. Qui vero antea legebant *ille*, non *illa*, quomodo Latine loqui Catullum intelligunt, ipsi viderint. Non enim, opinor Catullum

dixisset, Atys, ille deuoluit. sed, Atys deuoluit.

15 MEMBRA *sine viro*) Arnobius, quum de Atti loqueretur, ita etiam loquutus est. In quo sequuntur Græcorum morem dicendi, qui viros excedos *ἠδρόσοι μηδρῶς* vocant. Sextus Empiricus: *κρόνος τ' πατέρα ἠδρόσοιμισε*. Hieronymus ad Gerontiam: Hierophanta apud Athenas euirat virum.

17 MANIBVS *leue tympanum*] Et hic, & in sequenti versiculo legendum sine consonante, *Tympanum*, vt apud Homerum:

ἢ κροτάλων, τυπάνων τ' ἰαχῆ, σὺν π' Ἔμωσ ἀυλῶν.

Sic infra *Didymi* non *Dindymi*:

Dea, magna Dea, Cybele, *Didymi* Dea domina.

18 TVA, mater, *initia*] Non hic sacra, sed plane crepundia: Apuleius in Apologetico: *Etiamine cuiquam mirum videri potest, cui sit vlla memoria religionis, hominem tot mysteriis Deum confisium, quedam sacrorum crepundia domi adseruare*. Nam tuba, & tympanum sunt crepundia Cybeles, quum adhuc in cunis esset, vt Bacchi *κῶνος ἢ ρόμβος, καὶ παγγίαι καμπόσιμα. παγγίαι*, crepundia, *initia*. & Pindarus in Hyporchemasin vocat *καπαργαίς*.

Σοὶ ῥῶ καπαργαί, μάτερ, πᾶσα

Μεγάλοι ρόμβοι κωβαλλων,

εἰ δὲ καὶ γλάδων κρόταλα

αἰδομένη π' εἰς ἑσὸν ἕανταῖσι πύκνις.

Hic locus apud Strabonem libro x. corrupte legitur.

25 TRVCVLENTAQVE *pelagi*) Horatius - *acuta belli*. Perpetuus:

Sepe ego multa tue lenitatis dura timebam.

Alij tamen Græca inflectione legunt, *pelage*, vt apud Lucretium - *pelageque sonora*. Vtrum melius nescio. vtrunque sane mihi probatur.

pag. 40, 4 CELERARE *tripudis*] Noster liber *celebrare*. quod germanum Catullianum puto. Sic celebrem gradum proceleri dicebant. Attius Ægyptho:

Celebri gradu gressum adcelerauisse addeceat.

5 NOVA mulier] Sic in nostro, non *NOTHA*, vt in Aldino.

II ONVS *indomita iugi*] Hoc fecerunt docti viri ex ve-

teri scriptura *IV CI. C* pro *G.* vt saepe iam docuimus, vt *su-*
pra, iuncier, macis.

25 *ANIMO estuante rursus*] In nostro, *rsusum*, non *rursus*.
 Quæ sunt vestigia prisca scripturæ, quæ extabat in exem-
 plari Gallicano. Nam prisco & archaico more scriptum
 erat *rsusum*, pro *rursusum*. Quam lectionem veteres excusi
 retinent, in quibus legitur: *Animo estuante rsusum reditum*
i. n. l.

27 *PATRIAM adlocuta*) Pro *mæsta* quidam libri ha-
 buerunt *maiestas*, quod nihil aliud est, quam prisca mos
 scribendi, *maistus* pro *mæstus*, vt *Aimilius*, pro *Aemilius*.
 Sic infra *naiuia* pro *nenia*, vnde fecerant *ianna*.

29 *DOMINOS vt herifuge famuli*) Idem etiam extulit
 Pindarus Pythiorum quarto carmine. ὁ γὰρ κενρὸς πρὸς αὐ-
 τρώπων βεραχὺ μάλιστα ἔχῃ. ὃν νῦν ἔγγωκε. Σερέτων δὲ οἱ ἰ-
 σροεταί, ὅπερ δέῃ.

31 *VT apud niuem & ferarum*) τὸ *NIVEM* commen-
 tum est Correctorum. noster liber liquido habet, *Vt apud,*
miser, ferarum. quod retinemus. *miseriectum* illud *miser*
ξετλαστωῶς, vt *πάλας*, & *τλήμων* apud Tragicos Græcos.

32 *ET omnia earum*) Legendum, *Et vt omnia earum adi-*
rem. Ita enim ratio versus postulat.

Pag. 41, 8 *QVOD enim genus figura est.*) Versus etiam in
 manu scripto corruptissimus. Et tamen nemo hæcenus,
 quod sciam, ne de mendo quidem admonuit. Legendum
 vero: *Quod enim genus figura est, ego non quod habuerim?*
 Sequentia, vt alia taceam, & coniecturam nostram pro-
 bant, & quid velit poeta, declarant.

9 *EGO mulier*) Ne hic quoque ineptissimam lectio-
 nem odorati sunt. *Quum* deploraret mutationem fortu-
 næ suæ, inter alia, conquereretur se mulierem fuisse? imo
 nunc est, quod conqueratur, se esse. Sed, quia iam certissi-
 me constat, deprauatum locum esse, non dubium quin le-
 gendum sit, *Ego puber, ego adulescens*. Vide quid in Festum
 annotauimus. Ibi enim, si bene meminimus, hunc locum at-
 tigitimus.

16 *NIVE amicta loca colam*) Nihil muto. Verec tamen
 ne commentitia sit hæc lectio. Nam, quæ in nostro scri-

A pro est, valde mihi probatur. Est autem hæc:

Ego viridis algida Idæ neamicta loca colam.

Neamicta, vt necmancupi, nefunera, nefapus, hoc est non sapiens. Q. Terentius Scaurus: Nam, inquit, *NE pro NON positum est apud antiquos, vt Nefendes porcos, qui fabam frondere non possunt: Nefapus, qui non sapit, &c.*

17 *PHRYGIAE columinibus*] Male Turnebus columina hic interpretatur arbores. Cauesis illi fidem habueris.

20 *PALAM sonitus abii*] *Lege, palans sonitus abii.*

22 *GEMINAS deorum ad auris*] Corruptus versiculus: & quod non leue est, loco suo motus. Quæ transpositio illi has mendas creauit. Totus igitur locus ita legendus:

Rofeis vt huic labellis palans sonitus abii,

Ibi innecta iuga resoluens Cybele leonibus,

Geminas eorum ad auris noua nunciat ferens,

Lenumque pecoris hostem stimulans ita loquitur.

Vides & ordini suo & integritati hunc locum restitutum. Geminas aures vt olim monuimus, etiam dixit Virgilius Calice: vide quæ in eum locum notauimus. Non interpretabor verba Catulli, quæ ipsa per se clara sunt. Dolendum erat hæc hæctenus animaduersa non fuisse.

24 *AGEDVM inquit*] Hæc omnia interpolata sunt ab ijs, quibus nimis otij supererat ab re sua. Et liber noster, & præterea editiones ita habent:

Agedum, inquit, age ferox, fac vt hunc furoribus,

Fac vt hunc furoris iclu reditum in nemora ferat.

Parum licentiæ in illis emendandis ab æquo lectore peto. Ita enim scripsit Catullus:

Agedum, inquit, age ferox, i. face vt hinc furoribus,

Face vt hinc furoris iclu reditum in nemora ferat.

Quæ omnia concitatum animum, ac contentam *ἰμοχλῆν* exprimunt,

16 *MEA libere*] Aliquantum variat scriptura in nostro: *Mea libera nimis qui*. Profecto legendum: *Mea liber ab nimis qui*. A pro *Ab*, vt iam monuimus, semper in hoc libro scriptum fuit.

17 *TVA verbera patere*] Sic recte docti viri ex scriptura corrupta, *tua veruera patere*. quia scilicet Gallicanum exemplar habuerat *veruera*, vt non semel in Pandectis

Florentinis scriptum fuit. Est autem ad verbū ex Homero: Α

ἄρ' δὲ πλοῦρας πῆ ἰοχα ἀμφοτέρωθεν
μασίεται, ἐὲ δ' αὖ τὸν ἐποτρύσει μαχέτασθαι.

Pag. 42, 5 DE A domina Dindymi] Transposita a Correctoribus. Lege: Dea magna Dea, Cybele, Didyimi, Dea domina.

Didymi sine, n, vt supra tyranum. Martialis:

Quales nec Didyimi sciunt puellae.

18 TEXTA carinae] Texere naues veteres dicebant, a quo locus, quo naues fabricantur Textrinum dicebantur, auctor Seruius in schedis nondum vulgatis. Ennius:

Idem campus habet textrinum nauibus longis.

hoc est, ναπηγιον. τὰ ὑφηνεὸς dixit Archimelus poeta in nauem Ieronis.

ἀφ' ὧν γὰρ λαῶν καρχήτια, ἢ τελείκους
δάρακας μετὰ τὸν ὄντος ἐστὶ ὑφένων.

Male enim apud Athenæum νεφέων. Ouidius:

Textitur & costis pandae carina suis. Silius:

Flumineam exit, qua transfuebat agmina, classem.

26 NVTRICVM tenuis] Eleganter sane, sed mirum in nostro liquide scriptum, iam crurum tenuis. Atqui Auanius hoc se dicit in suo reperisse: quem omnes editiones secutæ sunt, imo & libri, qui ante hos centum annos scripti sunt, habent Nutricum.

Pag. 43, 13 GRAIUGENAS Q domos & mænia Lariffæ] Ita omnino habet noster codex, quod cur mutem, non habeo, quanquam Graiugenumq; domos, non Graiugenas scribendum est. Quos Græci ἑλληνας vocāt, eos Latine Graios dicimus. At ἑλληνας proprie dicti sunt, qui in ea Thessalia parte, ubi est Lariffa, habitarunt. Strabo libro octauo: ἀπὸ μόλιτος μόνος πὸς τὸν ἑσπέρια καλεῖσθαι φησὶν ἑλλήνας. Quæ de Grannone etiam ante cruditissimum P. Victorium dicta sunt, ea scimus a mente Catulli abhorreere.

13 PHARSALIAM coenit] Manifesto legendum Pharsalon coenit. Lucanus:

Emathis equorei regnum Pharsalos Achillis.

Nam syllaba aliter repugnat, & in eo oppido nuptiæ Thetidis celebratæ sunt, vnde Thetideon vocatum est. Euripides Andromacha:

φθίνας δὲ τῆ δὲ τὴ πῶλεως φαρταλίας
 σύγχορτα ναῖο πῶδι' ἴν' ἢ ταλαοῦτα
 πηλῆ ζυμῶσαι χαλῆς αἰθραίων ἴπης
 φθόρουσ' ὄμιλον. θεσσαλὸς δ' ἐννι λέως
 θεπέθρον αὐδά, θεὰς χαλῆν νυμφολομαίων.
 ἐν τῷ οἴκῳ ἐξ ἑνὸς περὶ ἀγγιλέως.

Poetica autem circūlocutione πόλιν φαρταλίαν pro Pharsalo ipso. vt Varro Meliam, Chiam insulā, pro Melo, Chio. Effortasse Pharsalica teſta, aut Pharsali teſta melius legeretur. Vulgarem lectionē non male tueri possumus. si licentiam hanc poetæ concedamus. Sic in eodem versu eandem syllabam producere & corripere non raro solebant veteres. Lucretius: *Crassaque pugnabant liquidis, & liquida crassis.* Theocritus: *τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται.* Horatius:

Me fibulose vulture in Apulo,

Altrici extra limen Apulie.

Notum illud Martialis:

Dicunt Earimon tamen poetæ.

Sed Græci, quibus est nihil negatum:

Et quos APEC APEC decet sonare.

Lucilius libro nono:

A primum est, hinc incipiam, & quæ nomina ab hoc sunt.

A primum longibrevi syllaba, nos tamen unum

Hoc faciemus, & uno eodem, vt dicimur, pacto

Scribemus pacem, placide, Ianum, aridum, acetum,

APEC, APEC Græci vt faciunt -

25 CONCHYLIS purpura] Si vera est lectio hæc, conchylis est κογχυλις κογχυλίδος. Vetus tamen scriptura præfert conchylī, non conchylis. Sic Serenus: *Purpura torretur conchylī perlita fuso.* Credo igitur conchylī legendum.

27 HEROVM mira virtutes] Heroum virtutes αἰχμητῶν dictum pro heroibus ipsis, vt virtus Catonis Horatio, Homero βῆν ἡρωϊά κείνη Apollonius: *- πειλαγυρῶν κλέα αἰθραῖα.* hoc est Heroas ipsos.

31 NEC dum etiam seseque sui tum credidit esse] Vltima pars huius versiculi conficta est a correctoribus. Nam vetus scriptura ita concepta est in nostro libro: *Nec dum etiam se-*

seque sui cui . . . credet. Puto minorem lacunam relinquentem, sed minimo labore legi posse:

Nec dum etiam sese que sit vix et sibi credit.

Nam *credet* haud dubie pro *credit* positum est, ut supra, *acquiescet* pro *acquiescit*. scriptum fuerat: *Nec dum etiam sese que sit vis et sui credet*. Ex quo formata est illa quorundam scriptorum librorum lectio: *Nec dum etiam sese que sui tui se credit*. Parum puto me a verâ lectionis vestigijs discessisse.

Pag. 44, 5 BACCHANTIS prospicit euae] τῆς βακχεύουσας ἐυδοῖ. id est τῆς ἐυαζούουσας. Nam Euae hic non est nomen, quod putauit Parthenius, & fortasse doctiores illo credere potuerunt.

14 ΤΟΤΑ pendebat perdita mente] Hic emendatius legitur in nostro manuscripto: -- toto te pectore, *Theſeu*,

Toto animo, tota prodebat perdita mente.

Ita ergo reponito.

19 GORTYNIA tepla] Noster liber *templa*. Quod ἀρχαῖως dictum ab illo. nam omnia loca *templa* vocabant veteres. Vide Varronem.

21 ANDROGEONEAE] Recte emendarunt docti viri, quum in libris scriptis legeretur, *Quom Androgeon. ἀνδρογέωνος*. sed quidam fecerunt metaplasticos ἀνδρογέων. Propertius: *Restituit patriis Androgeona focis*. Oraculum autem, quod acceperunt Athenienses de persoluenda poena Androgeonæ cædis huiusmodi est. Id enim, quia passim omnibus obuium non est, apponere volui.

λοιμοῦ, καὶ λιμοῦ τέλος ἔσεται, ἢν σφ' ἐαυτῶν
σώματ' ἀπὸ κληῖρου ἀρῶν καὶ Σῆλυ νέμντε
Μίνωϊ εἰς ἅλα διακ' ἀποσέλλοντες, ἀμριβλυ
ἢ δ' ἀδικῶν ἔργων. οὕτω θεὸς Ἰλαοσ ἔσται.

24 QVI S angusta malis] Noli dubitare, quin legendum sit *Augusta*. Perpetuum epithetum mœniorum *augusta*: Ennius: *Augusto augurio postquam incluta condita Roma est*. Quia igitur *augusto* augurio ponuntur mœnia, ob id *augusta* dicta. Romane ergo de rebus Græcis loquitur. ut ne addam, quod *θεοκπεσον* αἴτιον potuit indicare. Nam *Mînerua* cum *Neptuno* condidit.

27 FVNERA *Cecropie nefunera*] Ita iunctim legendum.

Græci quibus licet esse tam disertis, possunt vno verbo cō-
traria duo ponere. γάμος ἀγάμος. Latini voluerunt ex-
primere, vt ille poeta apud Ciceronem qui dixit, *innuptis*
nuptis. Aliquando non possunt, vt hic *funera nefunera, τά-*
φος ἀταφος. Sic aliquando Græci penuria laborant. vt So-
phocles dixit *ῥωαῖα ἢ ῥωαίκα*. Dio, cui nulla est impo-
sita necessitas figurate loquēdi, ita pene loquitur. vt quum
dicit, *διὰ τῶν τῶν σπαγίων ἢ ἡμφορείων*. noluit enim dicere
ἀημφορείων. libro quadragesimoquinto. & libro quadra-
gesimonono, *αἴνον τῆ ἢ διώζευος αἰνῶν*. Asperum enim fuis-
set, *ἀδιώζευος*. quanquam & sic nihilominus Græce loqui
potuisset.

PA45, I PROGINVNT *flumina myrtos*] Repone ἀρχαῖσπιον
et veteri scriptura *myrtus*. Sic Virgilius in Culice: *Aeria*
platanus hęc minima, quæ magistelli vocant, tanti mo-
menti sunt, vt sine illis ne seria quidem sæpenumero tra-
ctari possint. Exemplum esto in secundo Georgico.

Et steriles platani malos gessere valentes,

Castaneæ fagos -- Quid? Castaneæ inseritur fagus?
o me hominem vacui capitis, si puro hęc ad agricolatio-
nem facere, nisi iterum ad chaonias glandes reuertamur.
Legendum enim profecto: *Castaneas fagus*. Fagus enim
pluraliter, vt hic *myrtus*, vt in Culice *platanus*.

4 QVAM toto concepit pectore flammam.) Repone QUAM
cuncto concepit p. f. ex veteri libro.

8 QVAEQVE *Idalium frondosum*] Lego *frondosam*. Sic
apud Ovidium *Ilion defensa*.

14 AVT mortem oppeteret *Theseus*] Ita magis placet, quam
scriptura libri nostri *expeteret*. Pacuuius Niptris: *Priusquam*
oppeto malam pestim hostili mandatam manus.

20 ILLA *procul*] Totum hunc locum ex nostro libro
ita legito:

-- illa *procul* radicibus exturbata

Prona cadit, lateque & comminus obuia frangens.

Quod autem ex *obuia* factum sit *omnia*, hoc debetur priscae
scripturae. Nam sine vilo dubio scriptum fuerat, *omnia*. ex
quo *omnia* constatur. Hic enim fuit prisca scribēdi mo-
dus. Victorinus: *Ob autem mutatur in cognatas easdem, vt*

offert, officit, & ommonet, ommutescit, & oppandit, opperitur, & auuertit, ouuius.

22 SIC domito seuum prostrauit] Noster liber, prostermit. Ita solebant ex præfenti præteritum facere, vt olim in Varonem docuimus. Sic atteruisse, discedisse, relinquisse.

23 NEQVICOQVAM vanis iaculantem cornua ventis] Apud Ciceronem in epistolis ad Atticum legitur verficulus, qui ne verbo quidem vno minus eandem sententiam concipit:

πολλὰ κέρατα νερόεσσιν ἐς νήεσσι θυμωφόρτα.

24 INDE pedem victor) Repono ex scriptura veteri spes, vt etiam olim Aldus excudit.

30 VT consanguineæ complexum] Dissentit ab alijs. Nam consanguineam illam, hoc est Phædræm auexit se cum.

31 QVÆ misera ignaro flevit deperdita luctu] Non Catulli, sed correctorum hæc sunt. Vetus scriptura in nostro libro ita concepta fuit.

Quæ misera ingrata . . . . . deperdita leta.

Illud LETA sine vilo dubio transpositum censeo. Nam tela legendum, verbum, quo illam lacunam explendum est, quod aliud putem, quam VIXIT?

Quæ misera ingrata vixit deperdita tela. Quæ, inquit, solata est suum dolorem tela facienda. Hoc videtur, vt alia, imitatus Virgilius libro nono:-- & tela curas solabar aniles.

32 THESEI præferret amorem] Liquida scriptura in nostro: Omnibus aut dulci Thesei præoptauit amorem. Quam qui mutauit quo flagro dignus non fuit? Attici dicunt *αὐτοπράσσει*, optare, *αἰρέειν*. Sallustius Historia tertia: Atque eum Capio laudatum, accensumque præmiorum spe, quibus cum optauisset, ire iubet. Vide Nonium.

Pag. 46, 2 AVT vt eam dulci deuinctam lumina somno] Noster codex non dulci, sed tristi. quæ lectio verior est. Nam tristem somnum dicit, propter ea, quæ consequuta sunt. Non enim hic locum habet Homeri *νῆδυμος ὕπνος*, neque vtitur perpetuo epitheto.

5 CLARISONAS imo] Neque hoc *γνήσιον* puto. Nam noster liber planam scripturam præfert, CLARIFICAS, hoc est simpliciter, claras. sic infra *Iustificā mentem*, Iustam.

9 TOLLENTEM tegmina suræ.) Tegmina, corhurnos. Purpureæque alæ suras vincire corhurno.

12 **ABDVCTAM perfide**] Latinum sane. sed cur illis displicuit antiqua lectio, *abuectam*? quæ melior sane est. quia nauis eam auexit. Sed ex prisca scriptura manauit error. Nam, *abuectam* scriptum fuit.

18 **VELLET miserescere**] Mirum constantem esse scripturam in calamo exaratis, **MITESCERE**. Plane puto scriptum fuisse: *Immite vt nostri vellet mitescere pectus. nostri* antiquè enunciatum pro *monstri*. Mostellaria, pro mostellaria. Mostellum, monstellum. Quis dubitat elegantissime dictum *monstri pectus* ἢ πη πῶ ὠμοφρονος. Propterea dixit, *mitescere ἢ μεροῦν δει, ἢ διαστέειν δει*. monstrum enim *ἦεξ* & feram belluam intelligit. Manifestum ergo commentitiam esse vulgatam lectionem. Ita autem construendum, quasi dixisset, vt tuum pectus *monstri*. Aufonius: *Anticipesque tuum Samii lucumonis acumen*, vt a nobis olim emēdatum est. Acumen tuum lucumonis. M. Cato Ciceroni: *vt tuam virtutem cognitam in maximis rebus domi togati, armati foris*. Virtutem tuam togati dixit. Cicero L. Paulo *cos. me consulem tuum studium adolescentis perspexisse*. Quæ omnia dicta sunt per ἑλξιν *tui*. studium tui adolescentis. In Græcis minus laboraremus. *πῶ σπουδῶ σὺ μειεργίου*. Hic ergo *pectus monstri*, hoc est pectus tuum, qui monstrum es. Vix est, vt aliter scripserit Catullus.

19 **AT non hæc quondam**] Quia hæc, vt pleraque alia ab imperitis correctoribus interpolata sunt, nihil periculi est veterem lectionem in suas sedes reponere:

*At non hæc quondam nobis promissa dedisti
Voce. mihi non hoc misere sperare iubebas.*

22 **QVAE cuncta aerii**) Liber noster. *Que contra aerii*.

Pag. 47, 12 **SED quid ego ignavis**) Lycophron:

*πὶ μακρὰ τλήμην εἰς ἀνθρώπους πέτρας,
εἰς κῶμα κωφῶν, εἰς νῆπιος διασπληνίδας
βάζω, κενὸν ἄλλουσα μάσκατος κρότων;*

22 **RELIGASSET nauita**) Ligare funem, est ἐπ' ἀκρωρῶν ὀρμίζεσθαι. Quod Græcorum poetarum more dictum, qui id expriment per, *πίσματ' ἀνάσαι*. contra religare funem, est soluere nauim, proficisci. Horatius: *Sine iactatam religarat vdo Litore nauim*.

24 CONSILIVM, in nostris quæssisset) Noster, reliquis A
set, alij requisisset. non est obscurum legendum *requisisset*.

Nec malus hic, celans dulci crudelia forma
Consilia, in nostris requisisset sedibus hospes.

26 IDMONEOSNE petam) Satis constat hæc a malis
correctoribus an corruptoribus contaminata esse, alijs
Idmoneos, alijs Idomenis legentibus. At si præscam scriptu-
ram reponamus, nihil est præterea quod desideremus. Est
autem eiusmodi

Isthmoneosne petam montis. Lege:

Isthmon, eosne petam montis, ab gurgite lato

Discernens pontum truculentum ubi diuidit equor?

Isthmon ne petam, inquit, an eos montes, ubi æquor di-
scernens diuidit pontum truculentum? Obsecro te, candi-
de lector, quid est in hac lectione, quod te offendere pos-
sit? multi sunt isthmi in Creta, quorum meminit Strabo.
Quemnam habuerit in animo Catullus, quum hæc scribe-
ret, tuum est querere, & inuenies apud Strabonem. qui
non vnus Ἰσθμῶν in Creta mentionem facit.

31 QVINE fugit lentos) Illud LENTOS conformatum B
ex prisca scriptura VETITOS. Quod fortasse non male
excogitatum. Virgilius: - remus lentandus in vnda.

Pag. 49, II FERRVGINE hibera] Glossæ: Ferrugo. πορφυρα
μέλανα.

13 AC sedes defendere sueta amuerit] Ex veteri scriptu-
ra lege:

Quæ nostrum genus ac sedes defendere fretis Annuit.

21 QVVM te reducem sors prospera sistet] Haud diu est,
quum hæc adulterina lectio in alienas sedes inrepsit. Nam
& vetus scriptura, & antiquitus emissæ editiones non
sors, sed AETA s habebant. Quare illud retine. Virgi-
lius octauo Æneidos:

Adtulit at nobis aliquando optantibus etas

Auxilium, aduentumque Dei -

Pag. 50, I QVÆAE tum prospere] Et hic quoque grassatores
isti ac infellores bonorū auctorum audaciæ suæ ac teme-
tatis vestigia reliquerunt. Nam bene habet vetus: Quæ ta-
men adspiciens Est idem cum illo, quod superius notauim-
us: Tardet ingenuus pudor,

Quæ tamen magis audiens

Flet, quod ire necesse sit.

9 PARS e diuolſo raptabant] Ita habet noſter, non iſtabant.

12 ORGIA quæ fruſtra] Apuleius Apologetico: Vel vnus Liberi patris ſymmiſte, qui ad eſtu, ſcitis quid domi conditum celeſtis, & abſque omnibus profanis tacite veneremini.

15 MVLT AQ raiſionos] Omnis vetus ſcriptura MVLT TI. Fortaſſe verum eſt quod habent multa editiones: Multi raiſionis eſſabant cornua bombis. Porro cuiusmodi pompa Bacchantium fere eodem modo ab Aefchylo ἐν ἡδαιῶς deſcribitur. Σεμνά Κότος ἐν τῶς ἡδαιῶς.

ὄργια δ' ὄργαν' ἔν' ἐχρῆτα.

ὁ μὲν ἐν χερσὶ

βέμβικας ἔχων τροῦ καίματον,

δοκτολόδ' ἔχων πῖμπλησι μέλος

μαίνιας ἐπαρωγὸν ὀμοκλαί.

ὁ δὲ χαλκοτροῖς κότυλας ὀπέεῖ

* λαλῆς δ' ἀλαλάζει.

ταυροφθογοὶ δ'

ὑπομικῶνται ποθὲν ἐξ ἀφανοῦς

φθεροὶ μῦμοι. τυπαίου δ' ἀχῶς

ὠαδ' ὑπογείου

βροντῆς φέρεται βαρυταρέης.

17 TALIBVS amplifice) Haecenus veſtis illa deſcripta.

Veſtibus etiã toros geniales cõtegi ſolitos auctor Lucanus:

Legitime que faces gradibusque adclinis eburnis

Statorius, & picto veſtes diſcriminat auro.

25 PROCEEDVNT leuiterque ſonant] Non leuiter hæc contaminata eſſe fidem fecerit ea, quæ in noſtro libro extat, ſcriptura.

Proceedunt, leni reſonant plangore cachinni. Lege:

Prociduum leni reſonant plangore cachinnum.

Error inde natus, quod E pro I more ſuo poſuerat librationis in Gallicano exemplari. Scripſerat enim Proceeduum. vnde Proceedunt formatum. Prociduum cachinnum proculdubio vocat ſonorem, quem vndæ ad litus procedentes

c. ij.

faciunt plangendo. Non enim cachinnus significat eris-
pationem vndarum, sed sonitum illum, quem plangore
vndæ ad litus edunt. Atrius Phinidis:

Ac vbi curuo litore latrans
Vnda sub vndis labunda sonit,
Simul & circum magnisonantibus
Excita saxis senu sonando
Crepitu clangente cachinnat.

Quæ disertim mentem Catulli interpretantur. Cachinna-
re in vndis Græci καχάλειν, καχάλαειν, καχάλειν dicunt.
Euripides Hippolyto.

- κ̄ π̄ ε̄ λ̄ ε̄ ᾱ φ̄ ρ̄ ο̄ ν

πολιὸν καχάλων ποντίῳ φουσημαπ.

27 PVRPVREA Q. procul nantes a luce resurgent) ἀμδρ-
ουσι.

Pa. 51, 7 NEREIDVM *linquens claris*) Cōspurcata hæc sunt ab
illis bonorum auctorum carnificibus. Nam si doctrinam
nullam nobis præstare possunt, saltem pudorem aliquem
ab illis hic exigere nostro iure possumus. Nullus liber ma-
nu scriptus, nulla editio antiquitus emissa extat, quæ non
habeat *Minuasin* *linquens doris*. Parua dictu labes, sed non
parui momenti. Legendum enim:

Minuasin *linquens doris* celebranda choreis.

Minuasin archaica scriptura, & Græcâ declinatio, μινυάσιν.
Sic Propertius: vt notamus suo loco:

Grata domus nymphis humida *Thyniasin*. Idem:

Non minor *Ansonis* est amor *ah Dryasin*. Item:

Ah dolor ibat *Hylas* ibat *Hamadryasin*.

Primam in *Minyasin* produxit non aliter, quam poetæ aliij
primam in Italia, *Phylacides*, & alijs. *doras choreas* quas
vocet, non obscurum est. Alludit enim ad morem *doricarum*
puellarum, quæ in phænomeridibus saltabant. Idque
Græci vocabant δωραλάειν.

8 NON *vacuus*. namque ille tulit) Hæc non minore in-
commo do ac illa superiora, accepta sunt. Vetus & scripto-
rum & excusorum lectio: *Nonacrios*. namque ille tulit. Sed
nè ille additum ad fulciendum versum. Itaque non difficilis
est coniectura hæc inuestigandi. Deest igitur prima syllaba

in prima voce * nonacrios. Lege vero : *Cranona erifonamq;*
tulit. Cranon est vrbs intra Tempe. auctor præter alios
 Scephanus. *Erifonam* pro *Aerifonam* prisco illo more scri-
 bendi. De fodinis metallorum Theffalia fati Plinius. *Aerifonam*
 vocat, propter metalla, quomodo eodem omnino
 locutus est modo Martialis : *Et ferro Plateam suo sonantem.*
 Id est Plateam ærifonam. in qua scilicet ferrum aut æs fo-
 deretur. Totus vero egregius iste locus ita & legendus, &
 distinguendus:

*Corifestim Peneos adest. viridantia Tempe,
 Tempe, que siluæ cingunt superimpedentes,
 Minyas in linquens doris celebranda choreis,
 Cranona erifonamque, tulit radicitus altas Fagos. --*

Scio quid super hoc loco viri docti conati sunt. sed fru-
 stra, vt apparet. Peneus igitur adfuit, linquens Tempe, &
 Cranona. Sic Græci λιπών πλώ πόλιν. Euripides Hecuba.

*ἠκὼ νεκρῶν κερυμῶνα, ἣ σκόπου πόλιν
 λιπὼν, ἐν ἄδης χωρὶς ὠκεῖται θεῶν.*

Ennius ea ita circinlocutus est:

*Adsum, atque aduenio Acherunte rix via alta atque ardua
 Per speluncas saxeis structas aspereis pendentibus
 Maxumeis, vbi rigida constat crassa caligo inferum.*

Cranon autem feminino, quauis Narbo Martius, Hippo
 regius dicatur. Sic supra, *Sirmio venusta.* Sic Silius dixit,
 -regia Pleuron. Iuuenalis - quam Dorica sustinet Ancon. &
 in commune omnes vrbes feminino genere efferunt.
 Quidius:

*Tum quum tristis erat, defensa est Iliou armis. Item:
 Sed mihi quid prodest vestris disiecta lacertis Iliou? -*

Vbi vulgo Ilios supponunt.

10 LENTA QVE sorore flammati phaethontis) Vetus lectio
 -letaque sorore. Lege, fletaque sorore. Nota fabula de He-
 liadam lacrimis.

20 VNIGENAMO. simul cultricem montibus Idæ) Vetus
 scriptura : *montibus idri.* veteri more scriptum *idri* pro *hy-*
dri, hoc est serpentis Pythonis. montes hydri sunt delphici
 montes propter Pythonem serpentem ibi ab Apolline
 fagittis confixum. Quod autem hic ait Phæbum cum

c. iij.

Diana mansisse solos, neque Pelei nuptijs interfuisse, falsum conuincit Aeschylus. apud quem Thetis ita de Phœbo conqueritur:

- τὰς δ' ἑμαὶ βίπαιδάς,
 Νόσων τ' ἀπίροις ἢ μακρῶνος βίου,
 Ζυμπαυτὰ τ' εἰπὼν, θεοφιλέας ἑμαὶ τέχας
 Γαμῶν ἐπιφήμεσιν βίθυμῶν ἐμῆ.
 Κἀγὼ τὸ φάβου ἴσον ἀψυδὲς εἶμα
 Ἡλπίον ἐῖ), μαμπικὴ βροῦν τέχῃ·
 Ο δ' αὐτὸς ὑμῶν, αὐτὸς ἐν θοίνῃ παρῶν,
 Δυπὸς τὰ δ' εἰπὼν, αὐτὸς ὄβριμ' ὀκτωῶν
 Τὴν παῖδα τὸν ἐμῶν.

28 CANDIDA purpurea talos) Apponam piscam le-
 tionem: Candida purpurea Tyrios extinxerat ora. Admonui
 iam non semel, hic T pro C, & contra mutatum esse. Qua-
 re & hic quoque pro extinxerat legendum excinxerat. Can-
 dida vestis purpurea ora Tyrios excinxerat. hoc est spoli-
 arat Tyrios infitiores. Hæc vestis a Tyrijs profecta erat.
 Supra docui Sindonem Tyriam hoc vocari. oram illam
 purpuream interpretare institam: quæ propria matrona-
 rum erat. Instita, vt veteres magistri interpretantur, est
 περιπόδιον, ἀεπείδιον. excingere aliquam aliqua re Lati-
 num est. Silius libro decimoquinto

- apparent mœnia Graio

Conditæ Massiliæ populis excincta superbis,
 Barbarus immani quæ territat accola ritu.

In veteribus libris pro vestis legebatur quercus. quod nos
 olim licet mendosum enarrare conati sumus. Id si cui pla-
 cet, per me quidem sequatur licet. Hæc tamen vera est le-
 ctio, quam nunc publicamus.

Pag. 52, 10 CARMINE perfidie) Ita docti viri emendarunt
 ex antiqua scriptura illa, carmine, perflabat. Id accidit,
 quod in Langobardicis literis nulla est omnino inter I &
 L differentia. item diphthongus diuisim legitur in veteri-
 bus libris ae, oe &c.

post 21 v. NULLA domus tales) Tres hi versiculi vt adulte-
 rini neq; in nostro libro & quibusdā antiquis editionibus
 adscripti, a nobis reijciuntur. Et sane si quis propius spectet,

A eos superfluos iudicabit. Suspicio esse Marulli, aut similis frontis. Nam putarunt abruptum nimis esse, a nuptijs ad liberorum mentionem descendere. In quo decipit eos acutum suum iudicium.

Page 53, 2 Q V V M tremulo in canos) Interpolatitia lectio. Vetus est, *Quum cinerem canos*. Lege, *Quum cineri incanos*. Nam *e* pro *i*, vt in alijs, positum erat, nisi, quod verisimilius, *cinerei* pro *cineri* scriptum fuit.

5 PROSTERNENS messor aristas) Hæc mutarunt, quibus ad saporem vetustatis palatum obrutuerat, nam diserte vetus scriptura ita concepta est: *Nanque velut densas præcernens cultor aristas*. *Cultor* est agricola, colonus, *præcernens*, quod toties apud Homerum *ἄτροκόλδρος*. Rescenda igitur hæc ad priscorum morem, quem seruabant in merendo. Nam pro nationum diuersitate diuersi & merendi hodieque sunt modi.

II Q VOI VS iter caesis angustans) Attius epinaufimache: *En Scamandriam vndam sanctam falso obtexi sanguine, Atque acervos alta in amni corpore expleui hostico.*

Manifesto sunt ipsius Achillis verba.

20 MADEFIENT cæde sepulchra] *Madesient* recte *ex Madescunt*, quod in veteri scriptura erat, fecerunt docti viri. neque vllum negotium fuit hoc diuinare.

Page 54, 2 FELICIA Pelei carmina] Pelei *τῆ Πηλεΐ*. Virgilius: *Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo. τῆ Ὀρφεΐ.*

3 CECINERVNT peñore Parcæ] Noster *Omine*, non *peñore*. & ita legatur omnino necesse est. Nam hic intelligitur de ominibus, quæ in nuptijs captabantur. An non ea sunt vera omina, quæ *Parcæ* cecinerunt? Sed quid argutamur? Canere diuino omine est plane *ἡ ἀντιθεΐ, ἡ ἀντιθεΐ*. Diuino omine cecinerunt, *ἐμεινθῶσαντο*.

5 SÆPIVS & sese] Prodigiola lectio vetus, *Nereus vt sese mortali ostendere cœtu*. Ego quid pro illa, quod verum sit, substituam, non habeo. Fortasse nullum est mendum, & constat lectio. *Sæpius*, inquit, *cælicolæ* solebant inuisere castas domos, vt ecce *Nereus*, qui se ostendit mortali cœtui ob nuptias *Thetidis* filix.

7 TEMPLO in fulgente vetusens] Archaica locutio. vt c. iij.

Reuifō domi. Reuifō ad eum.

9 CONSPEXIT terra centum] Inepte pro Centum quadam editiones habebant *cretum*. Virgilianum illud eos fatis refellit,

Centum quadrijugos agitabo ad flumina curvus.

15 ARMATA s hominum est] Nam Nemefis, seu Rhamnusia Dea victoriæ, & trophæorū. Aufonius in Epigrammate, quod vertit ex Græco de Nemefi.

23 DIVOS scelerare penates] Non penates, sed parentes habet liber noster. Recte. *πατρῶους θεοῖς* parentes deos vertit. & ita postulat sententia. Nam quum scelus hoc cum priuigno commiserit, quid aliud quam in paternos Deos impiauit se? Patri enim ipsi iniuriam facit. Parentes igitur Dei, *πατρῶοι θεοὶ*.

32 NEC potis est dulcis musarum] Non displicet, quod in ora libri nostri eadem manu notatum est: *Nec potis est harum dulcis*. imo verum esse putamus. Neque enim bis idem repetere, Latinum est. Nam quum dixit virgines pro Musis, quare Musarum iterum meminit, nisi *δὲς πᾶν τὸ ἐπιπνὶ* vult, quod est in proverbio Græcorum?

Pag. 55, 5. OBTERIT ex oculis) Græciffat. *obterit, αἰμαδύνει, ἀφανίζει.*

6 ADLOQVAV) Expunximus hunc versiculum. Siquis id queritur iniuria factum, habet lacunam in nostro libro, quacum de eo expostulet.

9 CARMINA morte canam) Veteres editiones *legam*. Eius extant in nostro vestigia. Legitur enim, *tegam*.

11 FATA gemens Ituli) *ἴτυς, ἰτύλος. ἔρας, ἐρατύλος*. Sed reclamatur vetus scriptura - *absūm̄ti fata gemens Prothei*. Prothoum ego Tentredonis filium ex Homero, & Lycophrone scio, nullum præterea scio.

13 HÆC expressa) Vetus liber *excerpta*, ab eo Eclogæ dictæ.

28 DVLCIS amor gyro) Ita docti viri ex *Gohero* aut *giuodero*. Nam & illud correptum ex *goero*. *Goerus* est *Gyrus*. Aufonius:

Octo & octoginta goeris, & super trihorio. Idem, Additis ad hos priores goeros geminis orbibus.

Idem doctissimus poeta dixit Coebum pro cubo, vt olim in nostris Aufonianis lectionibus notauimus. Gyrus autem est flexus metæ. vt - *Interiore diem gyro rapit.* hoc est sinisteriore flexu. Spatium Lunæ & solis non mirabitur, qui scit eis bigas, & quadrigas adtribui.

pag. 56, I *NOVIS auctus Hymeneis*] Repone - *nouo auctus hymenæo.* Hoc facimus auctore vetere scriptura.

5 *ANNE parentum*] Elegiam quidem Callimachi in comam Berenices non habemus. sed extat similis locus ex eius dactylicis:

ἀ παῖς ἀ κατὰ κλειτος
 τειν οἱ φασὶ πεκόντες
 θύναϊος δαρισμοῖς
 ἔχθρῳ ἴσπιν ὀλέθρῳ.

Plane ipsissima est sententia.

17 *ANNE bonum oblita es*] Ex vestigijs priscae scripturae colligimus ita Catullum scripsisse: *Anne bonum oblita's facinus, quod regium adeptas coniugium?* Sic apud Ciceronem in epistolis: *imminuta est, appellanda est, nulla est*, vt obseruat doctissimus P. Victorius.

18 *QVOD non fortior auxit alis*] Lege - *quod non fortior aut sit alis?* Anne oblita es, & quod nupsisti Regi, & quod nemo te fortior sit? Historia huius rei extat apud Hygenum, quare magnanimam vocet eam.

23 *AT que ibi pro cunctis*] Ita concinnandus locus:

At que ibi, proh, cunctis pro dulci coniuge Diuis
 Non sine taurino sanguine pollicita es,
 Si reditum tetulisset is, aut in tempore longo
 Captam Aſiam Aegypti finibus adyceret?

pag. 57, I *QVEM maxima in oris*] Scriptura plane characteris Langobardici: A pro V, & contra. Nam *maxim* in oris scribendum erat, sed, vt iam dixi, in eo characterè nihil inter se differunt hæ literæ duæ. *Qvem*, inquit, Atho maximum in oris Phthiæ progenies clara superuehitur. Progeniem claram dixit Macedones adulans Ptolemæo propter Alexandrum, & eius successores Ptolemæos.

3 *QVVM medi irrupere*] Correctores antiqua lectione offensi, eam mutarunt, quæ erat, *Quum Medi properare nouum*

mare. Infinitiuus modus pro definito tempore. creberri- A
mum apud Sallustium. Quum, inquit, Medi properabant
nouum mare. In octauo Æneidos:

*Interea quum iam stabulis saturata moueret
Amphitryoniades armenta, abiturumque pararet,
Discessu mugire boues, atque omne querelis
Impleri nemus, & colles clamore relinqui:*

Hic impleri, & relinqui eodem tempore cenferi debent, quo
moueret, & pararet. quanquam scio vulgus Grammatico-
rum eum locum aliter accipere. vbi sane plane Gramma-
tici sunt, hoc est ἀκαταλόγοι. At Virgilius dixit, *quum im-
pleri, quum relinqui* eodem modo, quo hic dictum, *quum
properare*. Vide quam male hunc politissimum poetam ha-
buerunt scioli isti. Properare mare, vt Horatius properare
apio coronas. Virgilius:

Et quanuis igni exiguo properata maderent.

5 QUID facient crines) Virgilius pene ad verbum:
Quid facient domini, audent quum talia fures?

6 I V P P I T E R, vt chalybon] Ingeniose quidem Politia-
nus ex Græco Callimachi restituit. sed quam vere, haud
dum scio: quum editiones, quæ ante hanc emendationem
Politiani emissæ sunt, constanter habeant, *celicum*. quod
& Grammatici eius sæculi testantur in manuscriptis etiam
extare. nam vnde hanc corruptam vocem hausissent for-
mis excusi, nisi ex scripta lectione? Certe in nostro liqui-
de scriptum fuit, *telitum*. Sed iam toties monuimus in his
exemplaribus manuscriptis C, pro T, & contra scriptum
fuisse. Itaque & illud *Celicum* nostro quoque exemplari
confirmari potest. Quanquam ex *telitum*, *telorum* fecit
Parthenius. Certe *Chalybon* non scripsit Catullus. quare?
quia nimium quantum discedit a vestigijs prisæ lectionis.
Quid ergo? Puto, vt ingenue fatear, Catullum τὴν χα-
λύβων in Græco poeta non pro natione, sed pro ipso ferro
accepisse. Nam chalybs passim apud Græcos etiam τὸ σί-
μαμα. acies ferri. Itaque vnâ syllabam desiderari puto:

Iuppiter, vt scelicum omne genus pereat.

Nam prima syllaba s I, extrita erat, vt in illo huius poe-
matij versiculo:

Sanguinis expertem non veris esse tuam me.

Deest haud dubie prima syllaba s. i. *non sineris*. Sicelices, aut Sicilices, cultra tonforia vocat. Sicilire est cædere. Sicilices sunt quas in sibynis, aut lanceis, aut venabulis, αἰχμαῖς Græci vocant. Ennius:

Incedit veles vulgo sicelicibus latis.

Vide quæ ad Festum eo loco notauimus. Sane sequentia manifesto docent Catullum τὸ χαλύβειον non pro natione accepisse, sed pro chalybe ipso. Aliter enim accipit ac Callimachus scripsit. Quum enim scribit, *Et qui principio sub terras*, &c. vertens ex illo,

- χαλύβειον ὡς ἀπόλοιτο γῆμος

πλοῦθεν ἀντέλλοντα κακὸν φύλον οἱ μιν ἔφθασαν.

ostendit se aliter legisse, ac citatum inuenimus. nempe, πλοῦθεν ἀντέλλον τε κακὸν φύλον οἱ μιν ἔφθασαν. & μιν τὸν χαλύβειον interpretatur, quum Callimachus τῷ ferro referat, quum ferro talia cedant. vt si scripsisset:

καὶ ὁ κάμει βέβαιον, ἐπὶ τὰ δὲ εἴκαθε χαλκῷ;

Ζῶ πάτερ, ὡς χαλύβειον παῦ ἀπόλοιτο γῆμος

πλοῦθεν ἀντέλλοντα κακὸν φύλον οἱ μιν ἔφθασαν.

μιν hoc est τὸν χαλκόν, seu σίδηρον, quod antea dixerat.

9 A B I V N C T A E] Noster liber *Abruptæ*. Nimirum hæc bona lectio ac sincera minutulis magistris displicuit. quare, nescio. Sententia enim plana.

11 V N I G E N A] vnigenas fratres & sorores vocat Catullus. Sic supra Dianam Phæbi vnigenam dixit. Ergo Memnonis vnigena Pegasus, quia Auroræ filius. Sane Pegasus ab Aurora dono Ioui datum scribunt Græcorum commentarij. Lycophron autem, & alatum Pegasus, & eo vehi Auroram scribit:

ἠὼς μὲν αἰπὴν ἀρῆε φηγίου πάρον

κραυπνὸς ἕσπερ ποτὰ το πηγέσσυ πηροῖς.

Quare igitur alitem & pinnatum facit, haud incomperum est.

12 C H L O R I D O S *ales equus*.] Antiqua scriptura in nostro libro, *alis equos*. *Alis*, vt germin, rumin, pro ales, germen, rumen, vt olim in libros rerū rusticarum notauimus.

equos, vt supra *maritos* pro *maritus*. Arfinoe pro Venere A
Zephyritide cultam ex Callimacho ante hos quindecim
plus minus annos admodum adoleſcentes notaeramus.
Poſſemus & illos verſus Callimachi adducere ex Athe-
nao, niſi iam eos Turnebus libris ſuis Aduerſariorum in-
feruiſſet. Chloris & Zephyritis *οὐκ ὄνυμα* ſunt.

13 M B tollens *aduolat oras*] Noſter codex, *umbras*, non
auras. Quod meo periculo reponas licet. Nam noctu ra-
pra fuit ea coma. Itaque mane in templo non comparuit.
umbras ergo noctem dixit. Hoc plane pertinet ad hiſto-
riam. quod tamen audaces homines, quum minime intel-
ligerent peruerterunt.

15 I P S A *ſuum zephyritis*] Quemadmodum Arfinoe pro
Venere colebatur, ita ex his colligimus equum, quem in
delitijs habuit, Pegafi nomine appellari, tanquam, & ipſe
inter aſtra collocatus eſſet. vnde famulum ipſius vocat.
Sane a ſtudio equorum *ἵππια* vocata fuit Arfinoe. Auctor
Heſychius in Gloſſis.

16 GRATA *canopis*] Omnia luxata, peruerſa, contami-
nata ſunt ab ineptis pædagogis, qui inſigni aliqua temeri-
tate plus ſibi gloriae apud homines ſui ſimiles parient,
quam viri docti ex aliqua egregia emendatione. Tanta
penuria eſt hominum, qui in iſtis literis aliquid videre
poſſunt. Ego aio atque iterum aio Catulum ita ſcripſiſſe:

Gnata Canopis incola litoribus

Ludit vbi. - Canopijs eſt *κανωπίοις*. vt Alexan-
dria ex Græco *ἀλεξάνδρεια*. Antiochia, *ἀντιόχεια*. Priſca le-
ctio fuerat, *Canopicis*. nempe propter ſimilitudinem hic C,
pro E poſitum fuerat. Nam antiquo illo more ſcriptum
fuit *Canopis*. vt ſupra *Iudei, lucei*. Hæc perpetua erat in I
longo veterum illorum orthographia. Illud, *Ludit vbi*, ex
perturbatis veſtigijs ſcripturæ, quæ in noſtro libro eſt,
odorati ſumus. Quæ ſunt omnia *γῆνα* Catu li, & elegan-
tiſſima. Zephyrius Arfinoe, inquit, eo miſerat famulum
ſuum Pegafum. Quo? nempe vbi Gnata Berenice ludere
cum alijs æqualibus ſolet. Nam Berenice, vt & pueri ſciūt,
Arfinoes filia. Grata pro *gnata* etiam in exemplari Galli-
cano potuit exaratum fuiſſe, vt apud Plautum in Trucu-

lento, *E re grata* scriptum extabat, & editum est, pro, *E re gnata*. quod alijs est, *E re nata*. Quantum autem hæc antea deformata erant? Quam male isti homines meriti sunt de politissimo poeta, quem tot viciibus pene stigmatiam fecerant?

17 VARIO *ne solum limite celi*] Hæc quoque Catulliana non sunt, sed eorundem hominum commenta. Noster liber habet.

-- *vario ne solum in limine celi*
Aut *Ariadneis aurea temporibus*

Fixa corona foret --

Quæ proba lectio est, modo pro *limine* legas *lumine*. lumen cæli est cælum ipsum *ὠραφαικός*. Iuuenalis:

Nil præter nubes, & cæli lumen adorant.

Sed ibi vulgo legebatur *numen*, vt supra eodem errore, *celesti lumine vidit*, perperam *numine* & scriptum in nostro extat, & vulgo editum est. Cæleste lumen, & cæli lumen, hoc est cælum.

18 EX *Ariadneis*] Ostendimus iam scriptum esse, Aut *Ariadneis* - quod probum, & verum est. Ne solum, inquit, corona in cælo, aut in capite Ariadne fixa esset. Nam alij coronam simplicem in cælo ponunt, vt maior pars Astro-nomon. alij ipsam Ariadnam in cælo collocant, vt quidam mythologi. Propertius:

Te quoque enim non esse rudem testatur in astris
Lyncibus in cælum vecla Ariadna tuis.

11 VVIDVLAM *a fletu*) Et hic ore correctorum Catullus loquitur. Nam vetus scriptura longe aliter habet: *Viuidulum a fluctu*. Sed profecto Gallicanus codex habuisse videtur *a flutu*. vnde factum *fluctu*. Nam qui *a fletu* legunt, vt habet melior pars editionum, videntur secuti illam lectionem, *a flutu*. quæ proxime a vero abest. nam *u* pro *a* positum, imo *u* & *a*, eadem sunt in Langobardicis characteribus. Legemus ergo, *a flatu*: &, ne sollicitum committamus, *Viuidulo a flatu*. *Viuidulum flatum*, vocat, quam Græci poetæ *ἀνεοία δῖτην*. Nam sublatus fuerat in cælum Bostrychus Berenices. Itaque his verbis inquit se vento secundo sublatus in auras. Qui dubitat hanc nostram emendationem veram esse, eum ego iubeo ἀνάγει

λίχρον ἐν μεσημβρίᾳ. non quod ita iudicio nostro confidimus: sed quia vt nolumus aduersus animi nostri sententiam verum oppugnare, ἢ ἐμάσε τῆ ἐπιθείε γερῆν, sic aduersus ineptorum magistellorum audaciam illud tueri nullum prorsus periculum esse puto.

24 CALLISTO *iuncta lycaonia*] Qui hæc mutarunt, vellem mihi dicerent qua fiducia id fecerint. an quod vllam analogiam sua correctione restitutam putent? minime. neque enim efficient vnquam, vt Callisto tertio casu dictum fuerit. Dixissem saltem *Callisto*, nempe, καλλι-στῆ. Noster liber minimum abest a vero. Legit enim: *Callisto iuxta Lycaonia*. Si literulam addas, vt pro *Lycaonia* legas *Lycaonida*, veram, vt puto, & germanam lectionem erueris. *Iuxta* veteres pronuntiabāt, pro quo nescio quo fato, *iuxta* nunc dicimus. eodem modo *mixta* librarij nobis transmiserunt pro *mista*: *Vlyxes* pro *Vlysses*. Infra:

M. *habet iuxta triginta iugera prati.*

27 SED *quanquam me nocte premūt vestigia diuum*) Aratus
- Σεῶν ἰπὸ ποσσὶ φορεῖται.

Pag. 58, 3 QVICVM *ego, dum virgo*] Noster, QVOM VIRGO. *Expers* autem dictum eodem modo, quo *Defrens*, *Defrensis*. Sic *expers* *expersis*. sic *prælex*, *prælcis*. & *Sallustius præcis præcis*. sic Græci ἀπό-τη-μον pro *præcipiti*, vt *præcisem* locum *Sallustius*. vt Græci a futuro hæc nomina formant, sic Latini a *supino*. Græci enim, οἰσοπέλις, κατώβλεψ, ὀπίτεξ, αἰγίληψ, & similia. *Expers* ergo, *expersis*, idem quod *expersus*, verbum est *Expergo*. εἰσαγαίω.

5 NUNC *vos optato quas*] *Correctores*, si literas spectes, quæ paucæ numero sunt, leuiter hæc mutarunt: si sententiam, non leuiter peccarunt. Ita enim ex nostro libro legendum:

At vos, *optato quæ iunxit lumine tædæ,*

Non post vnanimis corpora coniugibus.

O vos, inquit, quæ diu quidem desideratis viris copulatæ estis, sed quibus postea vobiscum non bene conuenit. Vos, quæ speratis quidem vestris tandem nupsistis, sed ita, vt inito matrimonio, non bene inter vos congruat. Manifesto huic comæ iubet rem diuinam facere matronas ca)

stas, quæ male concordēs viros sibi cupide restitui volebant. quod mox ex sequentibus apparet. Tamen, quum hæc correctores non animaduertent omnia hæc peruerterunt. Huius autem temeritatis signifer fuit Auantius.

8 QVAM *incunda*] lege, *Qua*.

9 CASTO *colitis quæ iura cubili*] En cacoethes correctorum. Nam vt paucularum literarum leuissima immutatione grauitè commiserant, ita hic vnus verbi deprauatione quam alienam a mente poetæ sententiam effecerunt? Legendum enim plane ex nostro libro non *colitis*, sed *petitis*. Vester, inquam, onyx, quæ petitis iura maritorum vestrorum, integro pudicitia nomine. Quæ, inquit, petitis restitui vos viris vestris, modo constet pudicitia fama. Imo: Quæ vultis, vt mariti ius suum pudori conferuent. Recte. Virgilius:

Ante pudor quam te violem, aut tua iura resoluam.

II ILLIVS *aura*] Reponè antiquam lectionem:

Illius ab mala dona leuis bibat inrita poluis.

17 NON *rotis esse tuam me*] Vetus lectio, *veris*, aut *vestris* præfert. Si *veris*, deest prima syllaba, vt supra dixi. Sin, quod verius est, *vestris*: profecto inuersum est pro *siueris*. Ita distingue, & lege.

Tu vero, Regina, tuens quum sidera, Diuam

Placabis festis luminibus Venerem,

Sanguinis expertem non siueris esse tuam me,

Sed potius largis adfice muneribus.

Si quis hic interpretationem quærît, ego eum ad primos magistros redire censeo, vt qui non intelligat, quæ vix primis literis tinctû ignorare nefas esse arbitror. Male enim hæctenus interpretari quidam sunt nescio quam venerem sanguinis expertem: quum hoc voluerit Veronensis nostras, o Berenice, quum Hecatomba facies Arsinæ Veneri, ne me immunem eius sacrificij facias: ne postremam me in illo epulo memoraueris.

18 SED *potius largis effice*] Illud *Effice* Pontani est, vt *rotis*, quod superius suppositum erat. At recte noster, *adfice*. noli me immunem tanti epuli relinquere, sed potius largis muneribus adfice. Si veterem lectionem rectè perpendisset Pontanus, non minorem gloriam Criticus,

quam poeta consequutus esset.

20 PROXIMVS hydrochoi fulgeret ovarion] Et scripta membrana, & veteres editiones hanc lectionem testantur. Qui Erigonem & Arcturum hic supposuerunt, dum bonos Astrologos se profitentur, profecto malos Criticos se prodiderunt. Non enim hic de thesi illius astri sermo est, sed aliud vult poeta: nempe, quum fulgidum astrum sit ipsa coma (quod poetica *ἀστρος* intelligitur dictum, quum reuera sint *ἀστροποι ἀστέρες*) & velle repetere caput Reginae restetur, mandat Orioni astro fulgentissimo, vt pro se lucere velit. Et sane Auienus ponit Orionem omnium astrorum lucidissimum. Simplicissimus ergo sensus huius loci, quem non sine magnæ temeritatis conscientia correctores contaminarunt. Sed omnium maxime ridiculus Marullus, qui quum nullum aut admodum exiguum sensum harum literarum haberet, rider Politianum virum non solum se maiorem, sed & cum nullo nostræ ætatis comparandum, qui non hæc commentus est, sed veterem lectionem, quam a magistellis deprauari videbat, ab illorum audacia vindicare conabatur. & sane omnes vetustissimæ editiones, vt dixi, & quantum scriptorum exemplarium extat, non aliter habent. At Græculus ille putauit sibi licere in bonis auctoribus, quod ipse sibi in suis versibus voluit licere. Ausus est præterea annotationem doctissimi Politiani ineptissimo epigrammate exagitare. Sane quibus ille vir tantus videtur, tantique sit, debebant aliquid de pertinacia remittere, si eius editionem Lucretianam diligenter perpenderent. Nullus enim veterum auctorum ita male ab vilo correctorum acceptus est, vt Lucretius ab illo audace Græculo. At nos illum non imitabimur, & si qua extant eius ac similibus correctorum in bonis libris temeritatis atque audaciæ vestigia, ea prorsus abolere, atque de medio bonorum scriptorum penitus obterere nobis consilium est. Quis autem huius ineptæ mutationis auctor fuerit, nondum comperire potui: nisi fuerit Marullus ipse. Nam tum recenter, quum illa scriberet Politianus, locus ille mutatus fuit, quod ansam præbuit homini eruditissimo veterem lectionem asserendi, quam videbat ob oculos suos ita ab audaculis labefactari.

befactari. Rapidum quidem ingenium Marulli fuit, & torrens, sed quod veribus nunc bonis nunc malis ex tempore effuticandis potius, quam bonis auctoribus emendandis natum videtur.

cod. FVLGEAT Oarion] Eiusdem, cuius & illa superiora, officinæ est verbum FVLGEAT. Bonum quidem ipsum, sed quod Catullus tamen nunc non vsurpat. FVLGERET enim posuit, vt præferunt scripti libri, & antiquæ editiones. Fulgerare archaicum, vt Pignerare, temperare. Glossæ: Fulgero, ἀσπαρτίζω.

27 POST QVAM es proiecto] Vetus lectio, Porrecto, & recte, hoc est mortuo. Allusum ad gestum mortuorum. Homerus ὁ δ' ἐν κοινῆσι τεινύσθῃ. Sophocles: γέροντα μέγαρα ἔκταν ὕσσει. Martialis:

*Tu languore quidem subito, sicloque laboras,
Sed mea porrexit sportula, Paule, pedes.*

Hoc est mortua est. Horatius:

*Opima quod si præda mergos iuueris
Porrecta curuo liore.*

Vtrum autem *es*, an *est* legatur, id semper ad Ianuam refertur. Nam *es* refertur ad eam quidem vocandi casu. *Est* etiam tertia persona: vt illud antiqui poetæ:

Danai, qui parent Atridis, quam primum arma sumite.

Idem ac si dixisset Danai, qui parentis Atridis. Quare desinant Grammatici de verbo *es* aut *est* controuersiam mouere.

cod. FACTA *marita*] *Marita*, matrona, vel, si mauis, maritalis. Horatius carmine sæculari: *Lege marita*. Acro Helenius: *id est maritali*, vt Plautus, apud quem Senex, *Poldra*, inquit, *edepol pecunia est*. Cui respondet alius. *Que quidem non marita est*, pro eo quod est: *Que quidem non est maritalis*. Quare autem *maritam*, aut *maritalem* ianuam vocat? Diximus apud Festum, *Matronæ Romanæ*, simulac in maritum conuenerant, lectum ante ianuam sibi in atrio sternebant, qui dicebatur aduersus lectus. Propertius:

*Sens tamen aduersum mutarit ianua lectum,
Sederit aut nostro cauta nouerca toro.*

Alconius quoque eiusdem lecti meminit. Vide quæ ad Festum superiorib. annis notauimus. Vnde *Matronæ* dicitur f. j.

bantur Ianitricēs, præsertim duæ, quæ duobus fratribus in eandem domum innupserant. Lepide igitur dixit ad Ianuam, *postquam es facta marita*, quod non obscure intelligi potest ex Propertij loco iam a nobis producto. Videmus igitur vulgare pene id fuisse, vt maritam ianuam vocarent, quum dominus vxorem duxisset. Aperta ergo sententia Catulli. Postquam, inquit, sene elato nupta ducta est domum.

29. *IN dominum, veterem*] Liber scriptus: *In dominum venerem*, vt *dominum* sit genitiuus pluralis. Nam non vno domino functa erat.

Pag. 59, I *VERVM isti populo*] Iam satis constat commentitium esse hunc versiculum, & correctorum ingenio fabricatum. In nostro libro legitur:

Verum isti populi ianua quite facit. Legimus:

Verum isti populi naimia, Quinte, facit.

Naimia, maista, & similia in illo peroptimo exemplari Gallicano scripta fuisse videntur, pro *næmia, maista*. *Naimia* est aliquod dictum vulgare, vt illud, *Sorex indicio suo perit*. Plautus vocat *Næmiam* in *Bacchidibus*:

Qua quidem te faciam, si tu me irritaueris,

Confosiores foricina naimia.

Horatius vocat puerorum *næmiam* illum versiculum:

Reveris, si recte faxis: si non faxis, non eris. Ita enim ait:

Roscia dic, sodes, melior lex, an puerorum

Naimia, que regnum recte facientibus offert.

Ita omne vulgatum dictum vocabant *næmiam*, nempe quod Græci *αινον*. Hic ianua vocat *næmiam* populi illud dictum in se, *I A N V A C Y L P A T V A E S T*. Iste est *Ἰσχυρῶς* *Istius*. *Quinte*, prænomen Catulli, vt disertim principio libri nostri exaratum est: *Q. VALERII CATULLI A D C O R. NEPOTEM LIBELLVS*. Catullus enim hæc Veronæ ianuam interrogat. vt male interpretati sint, qui viatores hic interrogantes inducunt. Nam quanuis ianua responderet tanquam pluribus, quum dicit *vobis*, tamen vnum tantum alloqui constat, quum dicit, *Ne dubita*. Sed hæc puerilia, neq; in dubium reuocanda. *Q V I T E* igitur pro *Quinte* hic scriptum fuerat, quomodo supra in Endecasyllabis, *Liquantur* pro *Linquantur*. Nihil, inquit, a me dictum aut

factum quisquam dicere potest, nisi forte id nœnia populi mefecisse dicat, & illi vulgari de me populi dicto fides adhibenda sit.

2 QVIN quicumque) Liber, QVI. Manifesto verum. Qui populus.

6 QVOD possum nemo] Liber: Quid possit. Lege, Quid possit. Quia dixerat, non potest dici a me quicumque factum, respondet Catullus, Quid possis nemo quærit, nec quid a te commissum, aut non commissum sit. Neque enim satis est te vnico verbo dicere, perperam hæc vulgo in te dici.

9 NAMQVE illam vir prior] Lege, non qui illam. Nam hic aliquando NAM pro NON & contra alternatum est. Que pro qui fere semper habuit liber noster. quod ex Gallicano exemplari manasse puto. in quo I longum semper per EI perscriptum fuit. Quei ergo scriptum fuerat. attigerit autem, non attigerat. ex eodem nostro libro. Non, inquit, qui illam vir prior attigisse dicatur.

10 LANGVIDIOR) Languidior beta prouerbium. Vnde apud Suetonium in Augusto betizare, *ἀπὸ τῆς ἀπείρου.*

11 AD tunicam] Vetus scriptura, Hanc tunicam. verum. nam demediā pro dimidiam dixit more solēni illius librarij, qui in Gallicano exemplari E, pro I, fere semper posuerat. Facete *ἀπέλευσε;* dixit hanc tunicam, tanquam tunicam Catullo attrectet, quum hæc dicit. vbi festiua est ianuæ *ἀποστολή.*

12 SED pater ipsius) Liber, illius. Tantundem est. Lege ille sui.

16 NEC querendum aliunde) Scriptus liber Et querendum. geminandum autem vnde vnde. Ita loquitur Terentius Phormione.

19 MINXERIT) Placet, quod adolescentes olim repositum, imminxerit.

21 SVPPOSITVM specula) Inuenerant librarij in Gallicano, suppositum. Legerant enim V pro A, vt sæpe. quod iam non semel a nobis notatur.

23 BRIXIA Verone mater amata mee] Ergo hoc Ver. f. ij.

ronæ agitur. Suspicio tamen legendum, *mater amata tue*. A
alloquitur enim Catullum: matrem Veronæ vocat, quasi
dicas *μητέρα*. Euripides Supplicibus: *ἀμυγε ματρί πάλις*
ἀμυγε πατέρα δότ. ματρί hoc est *ἀρῶ*. & supra, *μαλέρος ἀ-*
ζαλμα φόνιον ἔξελαι.

31 SOLAM consiliis] Lege, vt olim emendabamus, *so-*
lam consiliis, hoc est ancillis. Horatius:

- miseram se conscia clamet. Idem:

Quo te demisit peccati conscia herilis. Ouidius:

Conscia quum possit scriptas portare tabellas.

Idem paulo post:

- pro charta conscia tergum

Præbeat, inque suo corpore verba ferat.

Porro ridicule prorsus scribit Adr. Turnebus, Gallorum
doctissimus, hunc esse Cæcilium, cui Clodia nupsit. Hoc
enim non Romæ, sed Veronæ manifesto actum scribit
Catullus. Deinde nihil tale de Clodia narratur, vt consue-
tudinem stupri nefandam cum patre suo haberit. Hoc
enim non tacuisset capitalis hostis eius fratris Clodij Ci-
cero. Sed bonus vir maluit aliquam symbolam huc con-
ferre, quam *ἀπορτε ῥήδην, κενεόντε νεέστυς*.

Pag. 60, 12 DESERTVM in lecto calibe) Male quidam au-
daculi, in thalamo, quare illis lecto displicuit? Præterea si
thalamo legeretur, legitimum torum acciperemus. nunc
tantum de amatorio, quem sane thalamum non possis
vocare.

26 FRATERNA mihi mors abstulit) Vetus scriptura,
Abscidit.

Pag. 61, 17 QVA Mallius in re iuuerit] Vetus scriptura: - *quam*
saluus in re Profecto legendam - *qua m' Alius in re*. Syna-
lephas his exemplaribus perscriptas esse iam supra nota-
uimus, vt, *Deuoluit ill' acuto. Oceano s' ostendit*. Alterum vero
cognomen huic Manlio fuit Alius, vel Allius. Infra:

In deserto Ali nomine opus faciat. Item:

Pro multis, Ali, redditur officiis.

Quod a nemine haftenus obseruatum. Sane ab Allis Al-
lieni dicti, quæ fuit familia Romæ. Alioqui quam inepte
legebatur sine pronomine Me?

21. OMNIBVS inque locis] Expunximus hunc versum, quod alicuius audaculi esse constet, puta Marulli, aut eo non modestioris. Sane illum liber noster non agnoscit. In nostro autem aliena manu non melior illo suppositus erat: *Muscosi repetat vada remigis Acherontis*. vt appareat vulgatum hunc non admodum vetustum esse, sed profecto subolet mihi aut Marulli, aut Pontani, aut Garimi esse.

24. DESERTO in Manli.) In veteri scriptura: *In deserto Ali*. Tam dixi hoc esse alterum cognomen.

25. DVPLEX Amathuntia) *Amathusia* scriptus liber. In Ciri quoque:

Nam te iactari non est Amathusia nostri

Tam rudis -- quanuis aliter olim sensimus. Nam *Amathusia*, vt *Acherusia*, *Rhamnusia*.

28. LYMPHAQ. in Oeteis Manlia] Hic Turnebus *Manlia* a quodam *Manlio*, qui montes illos primus ascenderit, dictam affirmat. Qui doctissimus vir, praeter quam quod *ἀνίστηται* & absurda profert, adeo illi difficile fuit emendationum editionum fidem sequi, in quibus non *Manlia*, sed *Malia* publicatum est: Nam *Malia* est *μηλία*. Callimachus: *- καὶ ἦρξε μηλίδος αἴης*. Interpres Sophoclis *μηλιεὺς ἔθνος θεαταλίκον πλησίον τραχίνος. μηλία δὲ ἡ πόλις καλεῖται.* & Sophocles ipse *Philoceta*.

ὦ ναύλοχα ἔπετραῖα

Θεομὰ λούτρα, καὶ πάροις

Οὔται ἀεμαγαυόντες,

Οὔτε μάλιστα μηλίδε πάρι λίμαν.

An dubium igitur quare *Malia* *lympa* dicta? Sophocles qui Attice loquebatur, *μηλίδε* dixit: Sed ipsi *Trachinij*, qui loquebantur *Doricis*, *μαλίδε* dicebant, vnde *μαλιακός* *καλλπος*. Propterea prima longa. Auctor *ἀρόνουμος ἐν ἀεμαγαυόντες* ad *Nicomedem* regem.

ἀροαὶ δ' ἐν αἰπῶν ἦνετ' ἀμφικτυονική,

καλλπος δὲ κείται μαλιακός ἐν τῷ μυχῷ.

26. ET in quo me corruerit] lege *torruerit*. Nam C pro T, vt saepe hic positum fuerat. In quo genere *torruerit*, id est, quomodo *torruerit*. more *Græcorum*, qui dicunt ἐν ποίᾳ ἰδέεσ,

f. iij.

pro *ἢ πολὺ ἔπιτο*. Cicero Attico; libro tertio: *quod optimo genere facere non licuit*. & libro primo de officijs: *eum, quicum bella geras, tam molli genere appellare*.

Pag. 62, 9 1 s *clausum lato*) Lege ex eodem libro, *Is laxum lato*.

17 *INCEPTA frustra*] Recte doctissimus Turnebus, *Inceptam frustra*. καὶ δόμος ἡ μετακλήσις Homero.

18 *HOSTIA celestis pacificasset*] verbum *Pacificare* quidam Marulliani, quod aut barbarum aut insolens & Catullo indignum putarent, sustulerunt, & *conciliaret* pro eo reposuerunt. Profecto de illis nihil aliud dicam, quam indignos quibus respondeatur.

20 *QVOD temere inuitis*] Recte sane. sed vnus voculae mutatio in nostro longe diuersum ac fortasse lepidiorem sensum efficit. Legitur enim ibi non *Quod*, sed *Quam*. Quae lectio totam de integro interpolat sententiam. Nihil, inquit, tam libenter suscipere possunt homines, quam temere, si diis displiceat. Quae rotundissima est Gnome. Qui hanc lectionem mutarunt, credible est illos suam, non Catulli mentem spectasse.

21 *QVAM ieiuna piam desideret*] In ora libri nostri altera lectio notatur *Desideret*. Alij notant *Disgeret*. Latet hic aliquod portentum mendii. Mihi haec propius rimanti in vtraque lectione videntur egregia vestigia verae lectionis extare. Puto enim Catullum *desugeret* scripsisse. pro quo *disgeret* scripserunt. aut *desucret*, C, pro G, vt *macis, iuci*, pro magis, iugi. pro quo *desiceret* supposuerunt. Ara dicitur apud poetas sugere sanguinem. Quum neglecta desijt sugere, tunc dicitur desuxisse. vt Depraleari Horatio, Decantare Ciceroni cōtraria omnino sunt simplicibus ipsis verbis. Et sane tempus imperfectum, quam praesens apud huic sermoni. Profecto elegantissime hoc, siquid aliud, a Catullo dictum videretur.

Pag. 63, 1 *QVAE nempe & nostro*] Reclamat vetus lectio: *Quae vetet nostro*. Lege, *Quae, ve, ter nostro*. *ve* est *οὐκ ἐπιτακτικῆ*. *μάταια ve miserere*. *ve, te*, proh, ah, *οὐκ ἐπιτακτικῆ* sunt Catullo familiaria. *ter miserabile* copulanda sunt. Sed videndum, num magis e re fuerit, si legatur, *ve te*. vt *οὐκ ἐπιτακτικῆς* referatur

A ad fratrem ipsum. Subijcitur enim : *O misero frater adempte mihi. ve te, o frater. Sic ve me* apud Senecam Apocolocyntioli.

7 NON inter nota sepulchra] NOTA hoc est cognata, vt postea κατ' ἐπιζητησιν interpretatur. Infra, *Si tria notorum basia reppererit.*

10 DETINET a nostro] *Detinet extremo.* Vetus liber. non male etiam externo, vt sit oppositum τῷ nota sepulchra.

22 AVSVS falsiparens] Vetus lectio, *Audet.* tempus pro tempore. in quo frequentissimus Propertius. Vno exemplo contentus esto:

At tu vix primas extollens gurgite palmas

Sepe meum nomen iam peritura vocas.

hoc est vocabas.

28 QVO diuum dominum] Ineptissima hæc lectio. Itaque non Catulliana, sed correctorum. De Hercule est sermo. deinde isti docti homines de Ioue loquuntur. Hoc est αὐτοῦ ἰδὲ ὄρε, αὐτοῦ δὲ ἰδὲ ἰδὲ κληῖς. Sed sincera est antiqua scriptura: *Qui diuum domitum.* Diuum hoc est Herculem ipsum. I nunc, & istas egregias correctorum editiones amplectere, & eorum fide bonos auctores legito. Nihil enim hac lectione simplicius, vt quæ ne interpretationem quidem desideret. Domitum Herculem dicit subisse iugum Eurysthei, cuius imperio illa barathra exhaustit.

pag. 64, 2 SVSCITAT & cano] Vetus lectio: *Suscitat a cano vulturium capite.* Hic more veteris scriptiois a, est ab. *Capite, capitei,* quod toties monuimus. *Qui,* inquit, in magnis diuitijs auitis sublatus, & heres scriptus, gaudium mouer gentili deriso, quia si nepotem potest expungere, ipse, qui proximus est, iure agnationis in vacuum venit. Itaque is est vulturius capiti cano, hoc est auo. Sed explicanda sunt.

QVI cum diuitiis] Legendum QVVM. Deest autem præpositio in, quæ fortasse reponenda est.

Qui, quum in diuitiis vix tandem inuentus auitis

Nomen testatas intulit in tabulas:

Impia derisi gentilis gaudia tollens

Suscitat ab cano vulturium capiti.

Ita enim interpungenda sunt illa. quia male accipiuntur
f. iij.

vulgo. Inuentus ergo in diuitijs. Horatius:

*Si cui præterea validus male filius in re
Præclara sublatus aletur.* -

Græcum est, *ὅτι μεγάλων χρημάτων προφύμιος.*

GAVDIA tollens] In alium sensum, ac vulgus putat, Tollere gaudium dicitur. Nam eodem modo, quo tollere risum alicui, id est inducere ad ridendum, vel in risum. Sic Varro, dixit tollere alicui prouerbium, hoc est aniam dare, vt de aliquo efferatur prouerbium. Hic vnicus suus heres dicitur proximo agnato gaudium tollere. quia ille imminet illius morti, vt ei succedat. Eodem modo dictum tollere gaudium, quo fuscitare Volturium. canum caput, vt dixi, ipsummet auum vocat.

4 SEV quicquid dicitur improbius) Vetus scriptura: *quæ multo dicitur improbius.* Recte.

6 QVANTVM præcipue] Repone ex eadē scriptura: *Quantum.* Sententia tota hæc est. Tuus amor, inquit, altior fuit barathro illo. cui amori neque comparandus est amor aui in nepotulum vnicum: neque columbarum in compares suas, quæ omnium animalium amores lasciuia & procacitate vincunt. Vnam excipio mulierem, quæ omnium impotentissime amat. Sed tu omnes vicisti.

7 SED tu harum magnos) Subditicia hæc. noster codex, *Sed in olim magnos.* Græcicum, *olim magnos, τῶν πάλαι μεγάλους.*

12 FVLGEBAT crocina] Quem nudum Cupidinem alij pingunt, cum in tunica proferibit Catullus imitatione Sapphus. Pollux libro decimo: *ἄφροτι δὲ φασὶ χλαμύδα ὠνόμασε σαπφῶ ὅτι τῷ ἔρωτος εἰποῦσα, ἦ δὲν ἔβραυώ προφύραϊ ἔχοντα ἀφροτὶ ἔμυρον χλαμύδα.*

20 INGRATVM tremuli] Rata furta verecundæ heræ feremus, & reliqua tædia, præter patrem qui nostris amoribus insidiabundus obseruet nos querulum, labris demissis, gemens. Reliqua ferre possim. hoc vnum excipe. Molestum igitur senem, qui amoribus filix importunus interuenit, ingratum onus vocat. Hæc est vera huius loci sententia. Sequitur enim

-- dextra deducta paterna.

23 SED *furtina dedit nigra*] Vetus lectio, MIRA, non NIGRA.

25 SI nobis id datur vnus) ἕκαστος hęc lectio. Vetus scriptura vnus, non vnis. & is, non id. Lege: *si nobis is datur imus*. Sequitur: *Quo lapide illa dies candidiore notat*. Lege: *Quare illud satis est, si nobis is datur imus, Quem lapide illa diem candidiore notat*. Quare satis est, si vltimus dies, talis sit, qualis fuit ille insignis, quem Lesbica felici nota signauit. Ouidius: *Proueniant medii sic mihi sepe dies*. at est sententia Græcorum, neminem beatum ante imum diem, hoc est vltimum. Prouerbiū est, μηπὼ μὲν εἴπης ὅτιν τελευτῆσαι ἴδης.

28 PRO multis aliis redditur officijs) Imo pro illis officijs, quæ enumerauit. At proculdubio corruptus est locus. Nam legendum:

Pro multis, Ali, redditur officijs.

Quod iam supra monuimus.

29 NE nostrum scabra] Legendum, *Ne nostrum scabra*.
Pag. 65, 2 ET domus ipsa, in qua lusimus & domina] Lege:

Et domus, ipse in qua lusimus & domina.

Domus, in qua ego ipse, & domina lusimus. Traiectio lectionem mutauerat.

3 ET qui principio nobis dominam dedit) Non dici potest quam male hęc ab imperitis correctoribus accepta sint, qui nulla alia re, quam quod scriptam lectionem assequi non poterant, hęc mutarunt. Noster liber plane legit:

Et qui principio nobis terram dedit aufert

A quo primo sunt omnia nata bona.

In secundo versiculo nihil detrimenti acceptum. In prior est *καὶ ἐὰν πλῆν*. Sed age, quam possumus, medicinam illi faciamus:

Et qui principio nobis te trandedit offens,

A quo primo sunt omnia nata bona.

Trandedit notum ἀρχαῖον omnes norunt, vt Transdere in otium Terentio in Phormione. ex aufert puto faciendum offens. quod ita scriberent per o v. Quid sit tradere in commendatitijs, omnes sciunt, saltem si tertiumdecimum Epistolarum Ciceronis legerint.

10 *NON si illam rare*] Ita reconcinatum ex prisca scriptura. *Non si illa rare.* Non enim M, aut N notabant, ut neque *bus* syllabam in dativis pluralibus tertiae declinationis. quia illa nunquam obscurum est quomodo supplenda sint. De synalcephis iam supra saepe monuimus.

14 *NAM mala valde bestia*] Plautus, *mala bestia es, Menander: ἐφεσώ.*

οἶος δὲ ἐ πλώ ὄψιν εἶν φαίνεται,
ἀφ' ἧς τοῦτος γέροντες οἶον ἡμεῶν
τὸ μὴ δὲν ἀδρακίην, καὶ καλοῦς ἡμᾶς ποιεῖ.

In alium sensum vsurpavit, ac Catullus. nempe quomodo alij ὁ πλον. οἶον ὁ πλον ἔδει σω φροσώην. & Latini. Quale telum.

21 *SED mulier cupido*] παροιμιώδης versus. ἐγὼ ζωαικός ὄρκον εἰς ὕδωρ γράφω. Facere. nam alij dicebant: ἐγὼ ζωαικός ὄρκον εἰς οἶνον γράφω.

24 *SI cui iure bono*] Deprauatissimus locus. Vetus scriptura: *Si qua, Viro, bono sacrorum obstitit hircus.* Lectio, ut apparet neque omnino proba, neque ex toto deprauata. Tamēn illam praestat in nostris libris quanvis pravam retinere, quam alteram commentitiam admittere. *Viro pro Virro, quia non geminabant literas.* Legendum puto: *si qua, Virro, bono sacro ritu obstitit hircus.* bonum sacrum, & bonum ritum vocat, τὰ ὄργια ἀφροδίτης. Vetus poeta: *αὐ κωπρίδος ὄπιν εἶτ' ὄργια λυκωλέϊου.*

25 *PODAGRA secat*] Ita, non *neecat*, ut quidam voluerunt. Martialis: -- *podagra chiragraque secatur Caius* -- Græci *περιεδαυ ἀλγυδοσι.*

Pag. 66, 4. *MVLTO ita me nec* Lege, *Multo mi tamen es vilior, & lenior.*

11 *IMO etiam tædet obestque*] meliorem deteriore lectione mutarunt correctores. Quare enim mihi displicat illud emendatissimum in manuscripto? Imo etiam *tædet* statque magisque magisque. Quam lectionem præ se ferunt primæ editiones. Stat est *ὄπισαται.* Manet alta mente repositum.

12 *VI mihi, quem nemo grauius*] *Ve mihi.* Ita repono.

17 *PAIRVI perdespuit*] Primi omnium olim adolescentēs docuimus *perdespuit* legendum esse. Quam emen-

dationem nemo postulet se mihi prærripere. quod tamen quidam conati sunt. Non quod ego tanti mea faciam, neque quod hac existimationem meam stare aut cadere censeam, sed quia perfrectas frontes ferre non possum.

26 HVC est mens deducta] Liber noster, Nunc est mens adducta. & sane est *Ἐποικισματιον* integri poematij. Cuius alterum membrum tetraistico conitar, cuius initium est *Nulla potest mulier se tantum dicere amatam*. Igitur ita & conglutinandum & emendandum:

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam

Vere, quantum a me, Lesbia amata mea es.

Nulla fides vlllo fuit vnquam fœdere tanta,

Quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.

Nunc est mens adducta tua, mea Lesbia, culpa,

Atque ita se officio perdidit ipsa pio,

Vt iam nec bene velle queam tibi, si optuma fias,

Nec desistere amare, omnia si facias.

23 LESBIA amata mea es] Ita legendum secunda persona, non EST, docet alterum pentametrum, quod in eadem persona conceptum est in veteri libro. in quo, amore tuo, non suo, vt barbare in vulgatis editur, legendum est. Puto neminem huius poetæ studiosum esse, qui huius aureoli epigrammatij vicem mihi gratias non agat.

24 QVINTE animo affirmas] Vetus scriptura iam dudum fuit:

Quin tu animo affirmans atque instructoque reducis. Leges:

Quin tu animu affirmas itaque instructoque reducis?

animu pro *animum*. Sic apud Varronem *secundu ea*. In Pandectis: *datu iri*. & in iisdem METVIRI, hoc est, *Metutum iri*. Nam magna T, geminat syllabam more scripturæ illius luculenti Archetypi. Præterea & archaica scriptura est, *instrueto* pro *instructu*. Fortasse etiam, *animum firmas* melius legeretur, quam *affirmas*. Ovidius:

Quod nisi firmata properaris mente reuerti.

Inferet arma tibi seu a rebellis Amor.

14 HOC facies sine id non pote] Puto Catullum scripsisse, *Hoc face sis sine id non pote*.

19 QVAE mihi subrepens] In nostro, *Seu mihi subrepens*. seu pestis, inquit, seu torpor ille fuit. Torporem veter-

num vocat, hoc est, ἀνταρῶν.

26 R V F E *mibi frustra*] Hoc epigramma lacerum est. Nam quum vulgo Hexastichon legatur, decastichon tamen fecerat Catullus. Præterea non satis emendate legitur, neque distincte. Ita igitur illum ex coniectura integritati restituumus, & ope veteris scripturæ maculas absterimus:

Ruse mibi frustra, ac nequicquam cognite amice:

Frustra? imo magno cum precio atque malo:

Siccine subrepsti mi, atque intestina perurens

Mi misero eripuisti? omnia nostra bona

Eripuisti, heu heu nostræ credule venenum

Vitæ, heu heu nostræ pestis amicitia?

Sed nunc id doleo, quod pure pura puellæ

Sauia comminxit spurca salua tua.

Verum id non impune ferēs. nam te omnia secla

Noscent, & qui scis, fama loquetur anus.

Non dubium est, quin duo postrema disticha cum tribus prioribus luxatis committenda sint. Alterum enim sine altero stare non potest, vt pote quod imperfectam sententiam contineat. In olidum & hircosum Rufum scribit, cum quo expostulat ereptos sibi amores suos. hoc est enim, quod vocat sua bona.

28 S I C C I N E *subrepsti mi*] In nostro duo antiqui characteris extabant vestigia, M E I, & P E R V R E S: pro mi, & perurens. Sic supra, Antistas, pro antistans.

32 Q U O D *pure impura puellæ*] Reposuimus ex prisca scriptura, *pure pura puellæ*. quod, inquit, spurca salua tua obleuit pura sauia puræ puellæ. Exprobrat illi os hircosum, vt apparet, ἡντι τὸ σπυρκα μολωθῆναι.

Pag. 68, I C O N I V N X I T] Ineptissime. Legendum, *comminxit*. Infra:

Tanquam comminche spurca salua lupæ.

Vbi & perperam eodem errore legebatur, *coniuncte*. Petronius, *Consumtis versibus suis immundissimo me basto cōspnit*.

2 N A M *te omnia secla noscent*] Eodem modo in Endecasyllabis:

Quid vis? qualibet esse notus optas?

Eris. quandoquidem meos amores

Cum longa voluisti amare pœna.

12. LESBIVS] In nostro, *Celivus*, nonnullæ editiones *Gellivus*, recte. hanc fœditatem enim eidẽ exprobrat, *Vis dicam Gelli*, &c. Lesbiam autem ab eodem amatam & alio epigrammate testatur: *Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum.*

15. S I T R I A amatorum) Audacia correctorum est ista. Nam *amatorum* supposuerunt pro eo, quod vetus scriptura præ se ferebat, *natorum*, quod & prisicæ editiones etiamnum constanter seruant. Sed minima mutatione *notorum* legendum, non *natorum*. Virgilius in Ciri:

Nec mihi notorum declinant lumina voltus.

Næuius Tarentilla:

- nunquam quisquam amica

Amanti amico nimis fiet fidelis,

Nec nimis erit morigera nota quisque.

Nota ἢ φίλη, vel potius ἢ ἐραστὴν. *Notorum* igitur, amicum, notus mos ille veterum osculo amicos excipiendi.

eod. S A V I A reppererit) Cicero in Sextiana de hoc ipso; *quum illo ore inimicos meos est sauiatus*. Loquitur de hoc ipso Gellio, eique eandẽ fœditatem oris exprobrat. Nimis arguantur, qui non *Gellius* hic, sed *Lesbius* legunt, vt *Catullus* de Clodio, quem constat sororem constuprasse, intellexerit, & eodem modo Clodium Lesbium vocet, quo Clodiam Lesbiam vocat, hoc vno argumento ducti, quia ille appellatus sit pulcher: quod hic videtur *Catullus* item obijcere. Sed si *Clodius*, qui dictus est pulcher, inimicus Ciceronis, ea infamia flagrasset, sane Cicero talentum non meruisset, vt hoc tacere vellet. Præterea non meminerunt Clodiæ gentis patriciæ hunc fuisse, quam cognomen *Pulchrorum* a plebeia *Clodia* distinguebat. *Pulcher* igitur non casu, sed iure familiæ, aut gentilitio.

20. E molli longo) Scriptura nostra: *Et molli longo*. magnis æstibus anni solebant, vt *Varro* loquitur, insitio pomeridiano somno diem diffindere. Itaque ex eo somno edormiendi & expurgiscendi tempus erat octaua, vt ratio postulat, propterea mollem vocat, quia iam remittunt calores intenti, quum duo trientes diei confecti sunt.

23. S I C certe est clamant) Liber. Sed certe clamant. lege, Sic certe, clamant. Supra. Sic certe, vident' vt perniciouser exillere?

cod. VICTORIS *rupta viselli*] Nonnullæ editiones A Virronis. Suspicaretur legendum: *Sic certe. clamant Varronis rupta viselli*. Notum & Varrones in gente Visellia, non solum Terentia fuisse.

24 ILLA *demulso*] *Ille te mulso*, vetus liber. Langobardica scriptio, ut iam dixi, nullum discrimen facit inter I, & L. propterea synalepha notata fuit. Itaque ibi legendum erat, *illi & emulso*.

27 QVEM *tu diligere inciperes*] ἀρχιαιμος, hoc est diligeres. Sic Pomponius de origine iuris: *Sine iure certo agere instituit*. hoc est, egit. Paulus libro sententiarum tertio, capite secundo: *Libertus duos patronos habere instituit*. hoc est habuit. Infra: *Accipiunt, precium quæ facere institunt*. hoc est, quæ faciunt.

28 S E D E *Pisauri*] Hoc est Pisauero. Virgilius - *Coriti Turrhena sede profectum*, hoc est Corito.

Pag. 69,9 QVOD *nunc garrit, & obloquitur*] Repono *gannit*. Cæcilius: *Gannit odiosus totæ familiæ*.

17 S I C *liber amniculus*] Cognomen Liber apud Romanos. Dicti Liberi ab eo quod ex cæto matris utero ipsi liberi euaserant. Tertullianus libro de anima: *Possumus illos quoque recogitare, qui ex cæto matris utero viui aerem hauserunt*. Liberi aliqui, & Scipiones. Sed, quantum suspicor, Liber non magis quam Scipio ab eo casu dictus est. Sed hoc vult Tertullianus: inter eos, qui cæso matris utero viui extracti sunt, Scipionem quandam, item Libertum cenferi. Liberi ergo gentis an familiæ nomen Romæ.

18 S I C *maternus auus dixerat*] Repono ex antiqua scriptura, *Dixerit. εἴπατο αὐτῷ, ἤξεν αὐτῷ*. Non enim affirmandus hoc dicit. Propertius:

-- *Minyis dixerit Ascanius*.

24 I A M *non Ionios esse, sed Hionios*] Ab hiatu scilicet illo, quo aspirabat tenues. Ita enim exposuit olim parens meus suis de causis linguæ Latinæ Commentarijs. Nam si tantum adhibeas ea, quæ huc studiose olim contulit Politianus, non ex toto menti Catulli satisfeceris.

30 H A E C *ego sic singula*] Magis placet antiqua lectio: *Quintia formosa est multis: mihi candida, longa, Recta est. hoc ego. sic singula confiteor*.

pag. 70, 9 ABLVAT Oceanus] Repone *abluir* ex eadem scriptura. ἀρχαῖσμός, vt Edit *cicinis allium nocentius*. hoc est, *edat*.

II NON si demisso] τὸ Demisso capite male audit. Inde putide, vt alias, iocum captauit Cicero in ea ad Pontifices, loquens de Sex. Clodio: *Sed si requiri iusseris, inuenient hominem apud sororem tuam occultantem se capite demisso*. Idem enim intellexit.

17 QVI vt nihil adtingat) Et hic quoque Catullus *adtingit* non *adtingat*, scripsit, quum idem sit pro *adtingat*, vt superius illud, *Abluir* pro *Abluat*.

20 NASCATVR magus) Notum ex Herodoto & alijs. Strabo: *Ἐὺ δὲ μάγους ἢ γὰρ πλοισιν, ἢ καὶ οἰωνοβράτους ἐὼσι. ἑὸ τοις ἢ καὶ μαγισσῶσι σωεργεσθαι νενομισται.*

24 NATVS vt accipio veneretur) Carmen ἐπωδαῖς vocat, quas Magi Virgarum fasciculum tenentes ad ignem incinebant. Strabo: *ταῖς δ' ἐπωδαῖς ποιούται πολλῶν ἄστρον ῥάβδων μελετικῶν λεπιῶν δέσμιω κατέχοντες*. Phrynichus poeta apud Athenæum:

ὅς ἐκ ἰδ' ἀστὲρ ἔδ' ἴστας ἐδύνητο.

ἢ ῥάβδ' ἀστῶσι πῦρ ἱερὸν ἀπέσπει,

ὡσπερ νόμος, ῥάβδοισι τῷ θεοῦ ἑλπίων.

τῷ θεοῦ hoc est πυρός. Hoc est quod vult Interpretes Theiacorum Nicandri. Δίων δὲ, inquit, ἢ ἀστρον ἢ πείτης σιμπάξιος ἔσ τούς μαντεις, φησὶ, μήδοις ῥάβδω μαντιθεῖσθαι. Idem Strabo: *ὃν ἢ τῇ καππαδοκίᾳ πολὺν γέ βεσι τὸ ἴδιον μάγαν φύλον, οἳ καὶ πύραυδοι καλοῦνται, πολλὰ δὲ καὶ ἴδιον ἀστροικῶν θεῶν ἱερα, ἢ δὲ μαγισσῶν θύοισιν, ἀλλὰ κορυφῶντι ὡς ἀπὸ πύραυλων. ἔστι ἢ καὶ πύραυθῆα σικαί ἕως ἀξίολογοι. ὃν δὲ ἑὸ τοις μέσσις βωμῶς, ὃν ὡ πολλῶν τε ἀστροδός, καὶ πῦρ ἀσπείρει φυλαπλοισιν οἱ μάγοι. κατὰ ἡμέραν ἢ εἰσιόντες ἐπαδουσι ὡσπερ ἄστρον ἢ ἀστρον τῷ πυρὸς πλὴν δέσμιω ἴδιον ῥάβδων ἔχοντες. vbi & de verbenis illis seu virgultorum fasce habes abunde, & de carmine, cuius hic mentio fit. πύραυθῆα autem quæ vocat, sunt ⲒⲓⲛⲞⲓ quæ toties Prophetæ populo Dei obijciunt, quum significant illum ἐιδωλομάνην populum ritus Perficos didicisse. Quod enim Hammonim ista sint*

docet mox idem Strabo: *ἑῶπι ὃ ἐν τοῖς ἁ' Ἀναΐπιδας καὶ τὸ Ὀμανοῦ ἱεροῖς νεόμυται.* Omanos enim est Ἰῶπ. Qui prophetarum linguam didicerunt, hæc mihi assentientur. Herodotus illos ignes, de quibus hic loquitur, *πυρρία* vocat, & ἢ ὑψηλοῖς ἑποῖς constitui solita ait. propterea conuicium cælitus in illum populum, sacrificare in excelsis. quæ ipsi Bamothe vocant, hoc est *πα' ὑψηλά.* quæ vox Hebræa est. At *Ἰῶπ* Persica. licet Rabbini eam a Sole deriuent. Quæ vox tunc esset Hebræica. Ab eo Achemanij didici sunt. nam addita *aleph* in capite plane facies Achaman. Sed ne fortasse putes hæc me somniasse, audi interpretem Statij veterem, in primum Thebaidos: *Nunc, inquit, Achemanii dicuntur, ubi Apollinem Solem dicunt, cuius & sacrorum ritus inuenisse dicuntur.*

25 OMENTVM in flamma) Strabo: *μελίσσαντος δὲ τὸ μέγρου τὰ κρέα τοῦ ὀφιορυσίου πῦρ ἱερούργια ἀπασι διελόμενοι, τοῖς θεοῖς ἕθεν ἀποειμάντες μέρος. ἃ γὰρ ἕως φασὶ ἱερείου δεῖσθαι τὸν θεόν, ἀλλοῦ δὲ ἕθενός. ὁ μὲν δὲ ἔ' ἑπιπλοῦ ἢ μικρὸν ἡγιάσιν, ὡς λέγουσι ἄλλοι, ἕπὶ τὸ πῦρ.* Alioqui & Persius eodem modo loquutus est:

Quum in flamma tibi tot iuicium omenta liquefiant.

29 CONSTANTER Q. putarem.) *Lege, constantemque.*

30 HAVD posse a turpi.) *Aut posse.*

Pag. 71, 7 DISPEREAM, me nisi Lesbia amat.) *Alius ordo in veteri: - Lesbia me dispeream nisi amat.*

8 CVI ego quasi eadem) Manifesto falsum etiam in manuscripto. At in veteribus Gellianis exemplaribus, quorum descriptionem penes nos habemus, legitur, *Quo signo? quasi non totidem.* Plana est sententia. Quod mihi Lesbia imprecetur, ego illud amoris significationem puto. Quare? quia ego contra totidem illi execror. sed dispeream, si nihilominus amo. Recte Gellius *deprecor* interpretatur, amolior illud in caput eius. Nam quum aliquis male imprecaretur, qui audiebat, ἀφοσιούμενος respondebat, Quod quidem ætati tuæ atque capiti vertat. vt Aristophanes - *εἰς καφαλώ σοι.* Quicquid igitur imprecabatur Catullo Lesbia, id omne a se in eius caput imprecabundus amoliebatur. Precari ne sibi accidat, hoc est Deprecati

precarî proprie. Itaque recte veteres Latini dicebant de-
precarî a capite & fortunis suis malam rem, aut pericu-
lum. ad verbum id Græcis est ἀφοσιῶσθαι. Conati sunt
quidam Gellium super huius epigrammatis enarratione
reprehendere. Sed nã ipsi frustra sunt. Non animaduer-
terunt Catullum totidem verbis eadem conuicia in caput
Lesbiæ regerere. Itaque id plane est Deprecari a se alicui.
Deprecari a se in aliquem. Nam nusquam factum, vt De-
precor simpliciter sit imprecor. Neque Lesbia quæ prima
conuiciatur Catullo, potest videri proprie deprecari Cata-
llo. Id enim non patitur Latini sermonis castitas. Sed
Catullus, qui non vult hæc conuicia in se cadere, religione
ac superstitione vulgari, ea in eam regerit. idque, vt dixi,
palam est Deprecari. Quin testimonium Ennij apud Gel-
lium idem confirmat.

II NIL *nimum studeo* In Cæsarem & Mamurram scri-
ptum hoc epigramma tetrastichon. Nam profecto vete-
res editiones Parthenij recte hos quatuor versus coniun-
gunt, nempe hoc distichon cum sequenti. Epigramma est
prope simile illi Endecasyllabo, *Othonis caput*. Nam vt tibi
Cæsarem nihil aliud quam vapulare ῥοιμῶσαι iubet, ita
hic, quid aliud videtur quam ἀντὶ κατὰ προσέχαιρος eum
valere iubere? Deinde dirigit sermonem ad Mamurram
ipsum, quem verbo appellat, quod sanctus Numa non
nominaret.

II IPSA *olera olla legit*) Si hoc prouerbium Græce ef-
ferretur, non aliter posset, quam ita: ἀπὴν ἢ τῆς αἰῆς
λαχέσεται. Simile Homericum - ἀντὸς γὰρ ἐφέλικται δὴ-
δρα σίδηρος.

II MILLIA *quum interea quingenta Hortensius*) De quo
Quidius:

*Nec minus Hortensi, nec sunt minus improba Serui
Carmina -- Gellius libro decimo nono, capite
nono: Nam Lenius implicata, & Hortensius inuenusta, &
Cinna inlepidata, & Memmius dura.*

II AT *Volusi annales*) Varie legitur versus huius altera
pars. Noster liber: *At Volusi annales faduam portentur ad
ipsam*. Ego hanc lectionem talento contra caram non pu-
gij.

to. Primum enim pro *paduam* non dubito *apuam* legere, A-
 deinde pro *portentur*, *porcentur* : C pro T, more aut potius
 errore vſitato librariorum, quod ſupra toties memini me
 admonere. *Porcentur* eo tempore ſcribi ſolitum pro *por-*
gentur. quod etiamnum in meliore parte codicum ſcripto-
 rum legitur. Et eſt vſitatiffima C, cum T commutatio.
Apua, ἀπὸν. vt etiam Gloſſarium notat. piſciculum eſſe
 omnes ſciunt. Recte igitur cum ſcombris congruet. La-
 tini veteres raro aſpirabant. Sic apud Ciceronem *Xeno-*
ponteius. apud eundem *Rupeſtadium*, pro *Ruphe*. *Rufus*,
 Græco ῥοῦφιστικῶ detortum, ῥοφῆς. *Lucius*, λουκῆς. Sic
 Senecæ in Apocolocyntoſi: *Diespiter Niceporæ filius*. πῶνι-
 κηφοεῖ. Ad *apuam* porrigentur *Annales Voluſi* eo modo, quo
 Athenæus dixit, εἰς λιβαίων τὴν κρητὰτε μωῶτα.

24 PARVA *mei mihi ſunt cordi monumenta ſodalis*] Illud
 SODALIS homines male feriati commenti ſunt. Nam
 vetus ſcriptura conſtanter habuit, *laboris*, non *ſodalis*. Quod
 veriffimum eſt. Maniſteſto Catullus per conſeſſionem lau-
 dari vult Cinnæ ſui Smyrnam, quæ per annos nouem elabo-
 rata ſit. ſed ingenuè fatetur ſibi diſplicere nugæ obſcu-
 ras. Nam obſcuriſſimum fuiſſe poema illud indicat Mar-
 tialis: *Iudice te maior, Cinna, Marone fuit*. Quare quum etiam-
 num paulo poſt mortem ipſius Cinnæ vulgo non intelli-
 geretur, extitit tandem, qui eam Commentario luculento
 illuſtraret, Craſſius Grammaticus. quo nomine magnam
 a ſtudioſis iniuit gratiam. Quare, quum Catullus de Cin-
 næ ſodalis ſui opere ita aperte loquatur, furor eſt aliter in-
 terpretari ſuum ſomnium. Quid? nonne Propertius, qui
 toties ſe Callimachi imitatoreſ profitetur, qui ſe Calli-
 machum Romanum vocat, nonne, inquam, ille palam
 eum propter poema Actia inflatum vocat? Sed quid opus
 eſt alieno teſtimonio? en ipſe οἶκοθεν μάρτυς hoc dicit.
 Quod autem aiunt vltimam vocem huius verſiculi in ſcri-
 ptis deeſſe, ego neſcio quos ſcriptos libros mihi obijciant,
 quum illorum nulli noſter bonitate neque veruſtate cedat.
 præterea *Monimenta laboris* Parthenius olim edidit. Deni-
 que eodem modo Martialis loquutus eſt.

Accipe non Pario nutantia pondera ſaxo,

Quæ cimeri canus dat ruitura labor:

Sed fragiles buxos, & opacas palmitis umbras,

Quæque virent lacrimis rosida prata meis;

Accipe, care puer, nostri monumenta laboris.

hoc est, accipe non quod præstare non possumus, sed quæ sunt virium nostrarum, fragiles palmites, & ferta. Hæc pulchre hanc lectionem tuentur, vt nihil melius. Deinde quum Catullus poemata, & opuscula tantum conscripserit, palam innuit sibi non placere magnum illud poema Smyrnæ. Nam non solum elaboratum fuisse oportet, cui nouem annos impenderat, sed & magnum, propter eandem causam. in quo plane imitatur Callimachum, qui ita in hymnis canit:

ὁ φθόρος Σπύλωνος ἐπ' ἄτα λάθριος εἶπεν,
ἢ φιλέω τ' αἰοῖδι, ὃς ἔχ' ὄσα πόντος αἰείδῃ.

Enarrator: ἐγκαλεῖ διὰ πύτων τοῖς σκώπτοντας αὐτὸν μεθ' αὐτοῦ ποιῆσαι μέγα ποίημα. Quam luculente hæc faciunt ad rem nostram? Athenæus: Καλλιμάχος ὁ ῥηαιματικός ἔλεγε τὸ μέγα βιβλίον ἴσσι ἐπὶ τῷ μεγάλῳ κακῷ. Quam sententiam extulit Martialis ita:

Cui legisse satis non est epigrammata centum,

Nil illi satis est, Seditiane, mali.

25 AT populus tumido gaudeat Antimacho) Martialis:

Scribat carmina circulis Pælemon.

Me doctis inuat auribus placere.

Virgilius in Pro-

lusionibus: Si patrio Graios carmine adire sales

Possumus, optatis plus iam procedimus ipsis.

Hoc satis est. pingui nil mihi cum populo.

eod. ANTIMACHO] Iam manifesto confirmatur id, quod diximus, Cinnæ Smyrnæ poema & magnum, & obscurum fuisse. propterea enim comparat id Thebaidi Cyclicæ Antimachi. κωκικὴ Thebais semper citatur a Grammaticis, quod de huius Antimachi Thebaide intelligendum. κωκικὴ poësis dicitur, quæ totam historiam ab ipsis initijs ad finem vsque ordine recitat. vt si bellum Troianum a gemino ouo exordiaris, vt Helenæ natales principium sint operi, quia illa fuit causa illius belli. quod fecit ille, qui μικρὰ ἰδιόθεν, quæ aliter κωρικὰ inscri-

g. ij.

bebatur, cōtexnit. cuius initium, Ἰλιον ἀείδω καὶ θαρσαλίω A
 ἐγείνω. Eam Iliadem Læuius vetustissimus poeta Lati-
 nis versibus reddiderat. vnde Cypriæ Iliados nomine a
 Charisio citatur. Sic Antimachus orsusur bellum Theba-
 num ab interitu Meleagri incepit, a quo ad reditum Dio-
 medis x x i r r i. libros continuauit. Vide si totam poe-
 sim ad vmbilicum perduxisset, quod morte præuentus
 non potuit, quot millia versuum ad mortem Oedipidis
 effudisset. Istud igitur poema, quia prolixo ordine ac re-
 cto tractu totam rem tractat, κύκλος dicitur a Græcis. eo-
 que nomine sæpe ab Aristophanis interprete citatur. item
 a Themistio ἀγαλυπικῶν ὑπερών libro primo, εἰ δὲ λέγεται
 καὶ ἐπιγρά κῦκλος, ἀλλ' ἐν ἐὰ ταῦτα κῦκλον Ἰσπολαβέντ
 γεωμέτρῳ ὁ τῶ κῦκλου λόγος. Nam κύκλω διδάσκειν est,
 nihil omittere in docendo: κυκλοπαγία, est omnium arti-
 tium disciplina, quæ & ἐν κύκλω παιδεία dicitur. κύκλω θε-
 ρεπθῆν, quod Latinus auctor simpliciter dixit, circulo cir-
 rare. Quare non obscurum est, quare Cyclicum scripto-
 rem vocauit Horatius Stasimum, auctorem τῆς μικρᾶς B
 Ἰλιάδος. κύκλον idem Horatius vertit orbem.

Nec circa patulum vilemque moraberis orbem.

Quæ omnia interpretes Horatiani in suis illis immanibus
 Commentarijs non docent. Hoc igitur ridet Catullus in
 Cinna, qui videtur historiam Cinaræ, & Myrrhæ, quam
 Smyrnam vocat, altius, quam poetam decet, repetisse. &
 sane oportet Cinnaam circa patulum orbem historiæ mor-
 ratum, qui nouem annis illud opus in incude habuerit.
 Nam quid eum potuit adeo remorari vnus partus aut
 amor Myrrhæ, si non alia, quibus leuiter defungi poter-
 at, curiosius ab ignotis historijs repetisset? Propterea sa-
 ne opus illi fuit docto Delio natatore L. Crassio, intima
 cui soli illius poematis nota extiterint. Quare desinant
 docti de iudicio Catulli, quod de poemate amici sui facit,
 dubitare. Certo certius enim est, non illi placere illud
 poema & propter molem, & propter obscuritatem, quan-
 quam καὶ συχρόρησιν & eruditionem & diligentiam in eo
 laudet, & acceptum fore doctis dicat.

29 C V M desiderio veteres renouamus amores] Repono,

¶ Quo desiderio. ita & scriptis & antiquitus editis libris postulantibus.

Pag. 72, 3 NIHIL est immundius illo] Magis placet scripta lectio. -- nihiloque immundius illud.

7 VALIS defessus in aestu] ἀρραίστος est in veteri scriptura, in aestum. Frequens idem apud Ciceronem, & Iurifconsultos. Vlpianus: in pubertatem mortuus fuerit.

eod. DEFESSVS] Fessi muli strigare solent, hoc est, interquiescere, vt meiant, idque aut in aestu, aut in difficili via, puta in salebris, aut vado, aut cæno. Id quotidie experimur. Quare recte Defessus.

10 ET non pistrino traditur atque asino] Mirum genus loquendi, & a paucis vsurparum, quod equidem meminimus; Tradi asino, hoc est vt in locum asini, qui versat molas, sufficiatur. Duplex genus molarum, versatilium, & trusatilium. alteras iumenta, alteras homines agebant. Itaque videtur ioculariter eos, qui trusarent molas, Asinos vocatos. Sane sic Iuuenalis loquitur, quomodo & Catullus:

-- sed tu iam durum, Postume, iamque

Tondendum, Eunucho Bromum committere noli.

Ibi enim Eunucho tradere, est θρουξίση. vt hic tradere asino, facere vt asinus pistrinarius sit. Quare hoc genus locutionis, quia mirum, non tamen penitus insolens est, quum eo vratur Iuuenalis, studiosos valde obseruare volo. Præterea notandum in eo Iuuenalis loco prouerbium non animaduersum, ἑρμῶν θρουξίση.

12 AEGROTI C. lingere carnificis] Carnificem hic vocat, quem vulgo Farciminosum vocamus. Ita plane Martialis: Sulphurensque color carnificesque pedes. Propterea recte epitheton Aegrotum illi attribuit.

13 IN te si quemquam] Melior vetus scriptura, quam hæc commentitia. Scriptum enim fuit, Si quicquam. Si quicquam pote dici, id sane diceretur, quod stultis & fatuis solet.

15 ET crepidis lingere carbatinas] Liquida scriptura omnium veterum tam scriptorum, quam formis excusorum. Quum Politianus hæc videret contaminari, non passus est, & quæ videbatur erroris causa in ignoracione

Carbatarum, id verbi quid esset, explicauit. Festinus A
poeta recte eius linguam tergendis crepidis vsum præsta-
re posse ait, vt vicem peniculi crepidarij sit. Plautus;

Quis hic peniculus? qui extergentur baxeæ?

Nam baxeæ & carbatae non multum differunt. Qui
Cercolipas substituerunt, meminerant se eam quidem vo-
cem legisse. sed male interpretabantur *ἡ δὲ τὸ λίπος καὶ
τὴν κέρον*. De quo vide quid nos olim apud Festū. Quod
omnino commentū est otiosorum hominum. At crepidas
peniculo, & eam inhonestam partem spongia fungi solitas,
quis paulo rerum antiquarum peritior nescit? Quare
illius linguam spurcæ spongiæ, aut peniculi vsum præstare
posse ait. Propterea dixit, *si vsus veniat*. Quod autem hac
in re Marullus Politianum ridet, nihil præter solitum faci-
cit. modo enim occasionem hominem insectandi nan-
ciscatur, iure an iniuria, recte an secus id faciat, susque
deque habet.

30 TANQVAM *conmixtæ*] Hoc supposuerunt inepti
homines pro *coniunctæ*. quod nec ipsum sincerum est. Le-
gendum enim, *conminctæ*. Supra:

Sauia comminxit spurca salina tua.

Quæ sit hic lupa docet Lilius de Faustuli vxore Acca La-
rentia loquens. Commingere quid sit notius est, quam vt
explicatione indigeat. Inde commictilis. Pomponius
Atellanarius præcone posteriore: *si sciam quid velis quasi
ferui comici commictilis*. Hoc est contemptibilis. Quare apud
Nonium, *commictilis, compositi*, legendum, *commictilis, con-
temittii*. Sic etiã simplex mictilis. Lucillius libro vicefimo:

Pulmentar aut intibus, aut aliquod genus herba,

Et ius menarum. bene habet. sed mictilis hoc est

*Merx. -- Corruptissimus ille locus hodie editur
apud Nonium.*

Pag. 73, 4 NVNQVAM *iam*] I AM abest a prisca libris. Dele,
sed lege, *Non vnquam posthac*.

II PERSPECTA *exigitur*] Scriptura, *Perfecta*. Magis
placet *Perspecta*. Quæ tralatio est a probationibus ope-
rum, quæ spectationes dicuntur a Gellio, & alijs. vel ab auro.
nam spectatores auri sunt *χρυσολατρῆσαι*. vnde spectata
amicitia. Sane Virgilius scripsit:

Venisti tandem. tuaque spectata parenti

Vicit iter durum pietas - -

Magistrelli spinosi expectata legūt, propter syllabam, quam nolunt positione sequenti produci.

18 ET mutum nequicquam adloquerer cinerem] Aufonius:

Voce ciere animas funeris instar habet.

Seneca: Magnum solatium est appellare sepius nomina non responsura. Aliud est - & magna postremum voce ciemus. Hoc enim in ipso rogo fiebat. Euripides:

ὕμεις δὲ τὸν θάνο' ἰσχυροῦς ἐστὶ θεῶς

καὶ οὐκ ἔστι τὸν ὄσαν ὕμῶν ὀδόν.

28 ME vnum esse inuenies] Scribe ex calamo exarata membrana: Meque esse inuenies. & me inuenies esse sacram illorum iure, & dices me esse Harpocratem.

cod. ILLORVM iure sacram] Quia de silentio agit,

quod proprium est mysteriorum, propterea verbo mystico vtitur, *Sacratum*. Sacrati sunt οἱ μυστοπόροι. vt in veteri inscriptione Romana: *Sacrata apud Eleusinem Deo Bacchō, Cereri, & Coræ.* item in alia: *Sacrata apud Aeginam Deabus Taurabolitæ, Isiacæ.* Et sacrandi, mox initiandi. Prudentius:

Quid quum sacrandus accipit sphaeragidas?

Vt apparet ex Prudentij loco, stigmata in fronte aut alia parte corporis accipiebant. Sic in veteri Christianismo dicebantur signati, & sacrați, qui in fronte crucis signaculum chrisinate prænotatum habebant, tanquam ea esset initiatio. Hoc crebrum est apud Tertullianum.

pag. 74. 4 CREDIS me potuisse me & maledicere vitæ] Vereor ne Catullus non maledicere scripserit, sed valedicere. Nam sane id fecerat, vt ex superioribus cognoscimus:

Vale puellam, iam Catullus obdurat.

Item:

Cum suis rimat, valeatque mæchis.

Nunc Catullus videtur conqueri apud amicum, quod id statim in eam partem tanquam ferio a se dictum esset, interpretatus sit. Qui mutant lectionem, rationem habebant syllabæ vltimæ in VALE. Atqui CAVE eodem modo corripiebant. Martialis:

Si, quando veniet? dicet. responde: poeta

Exierat. veniet, quum citharædus erit.

g. iij.

7 SED tu cum *Causpone*] Nunquam hanc lectionem ego A
 probavi, vt quæ semper de mendo mihi suspecta fuerit.
 Tandem vetus lectio omnem prorsus dubitationem su-
 stulit, quæ non cum *Causpone*, sed, cum *Tappone* habet. Tap-
 pones familia Romæ. In veteri inscriptione Placentiæ legi-
 gi: C. VALERIVS TAPPO. item apud Lium libro tri-
 cesimo octauo. Is igitur Tappo cum isto insurrebat Les-
 biæ nescio quæ, quibus suspitionem illi faceret Catullum
 alio transtulisse calorem suum. Hoc negat Catullus: &
 contra, illum *περπλογῆν* ait. Nam illud, *omnia monstra*
facis, nihil aliud est, quam, *πάντα τερατολογείς* ad verbū, vel
περτοποιείς. Est ergo Hellenismus.

IO M V S A E *furcillis præcipitem eiciunt*] *δυσρανοίς ἀγῆν*.
 Prouerbum.

20 O mihi cara magis candidiore nota] Nusquam liberus
 peruagata est correctorum licentia. atque nunc plane est,
 vbi istis insanis capitibus succenseam. siue Marulli illi fue-
 rint, seu quicumque volunt. nos sapere suo capite. Resti-
 tuenda est vetusta lectio:

Restituis cupido, atque insperanti ipsa refers te
Nobis. o lycem candidiore nota.

Vere. *αρχαίσιδος, insperanti nobis. vt Præsente nobis: Absen-*
te nobis apud Comicos. Tibullus.

Perfida, nec merito nobis inimica merenti.
 Nobis merenti.

21 A V T magis hac est optandus vita] Lege ex veteri
 scriptura:

Quis me vno viuuit felicior, aut magis est me
Optandus vita, dicere quis poterit?

Dicere quis poterit, quis felicior vno me viuuit, aut magis
 me optandus est vita? Traiectio locum conuimpendi in
 causa fuit. *optandus vita ἡλιμισμός. ἡλιωπὸς τῶ βίου. μακά-*
ρειος τοῦ βίου. Sic beatus vita. In Culice:

Quis magis optato queat esse beator eno?

Quod plane huic loco facem adlucet. Hic ergo, quis ma-
 gis me optandus vita; est, *ἄς μάλλον μοῦδ ἡλιωπὸς τοῦ βίου;*

24 S I Comini populi arbitrio] Ex manuscripta lectione
 cognoscimus *populi arbitrio* in Gallicano exemplari scri-

A prum fuisse. pro quo in nostris libris exaratum fuit, sic homini populari arbitrio.

Pag. 75, 12 EFFICITVR *plusquam meretricis auara*] Pro efficitur vetus lectio habet, *effexit*. hoc est, effecerit. Nam C pro X, scribebant veteres illi librarij. *effexit* supple facinus. *πρωτότης αὐ τοῦ ἄ πορνῆς. ἐργάζοιτο αὐ τοῦ ἄ πορνῆς, ἢ γὰρ ἄ ἐργάζοιτο ἄ πορνῆς.*

15 AVFILENA *viro contentam*] Liber scriptus, *contenta* est. Legendum sane *contentas*. ex quo fecerant *contenta* est. Lege igitur:

Ausilena, viro contentas vivere solo

Nuptiarum laus e laudibus eximias.

Laus eximia nuptiarum, contentas vno viro vivere.

20 MULTVS *homo es Naso*] Venimus ad epigramma omnium iudicio in hoc poeta obscurissimum: sed meo, non adeo perplexum, si illi suam veterem non correctorum lectionem restitueris. Simul enim id suæ antiquæ scripturæ reddideris, & suo nitori restitueris. Ita ergo ne vna quidem syllaba minus in illo libro perscriptū legimus:

Multus homo (es, Naso, nam tecum multus homo) est, qui

Descendit? Naso, multus es, & pathicus?

Notum est qui sint Aretalogi, & quod dicti, quia de virtute locuti faciunt id, quod Iuuenalis dixit. De virtute loqui esset ἀρεταλογία. Hoc faciebat Naso, qui de virtute locutus, id quod taceo, facere deprehendebatur. Potestne fieri, inquit poeta, ut tu ἀδυσχεῖος sis, qualem te verbis facis, & re κακός, qualis esse deprehenderis? ἀδυσχεῖος igitur es, & κακός; Hæc sane non bene conveniunt, nec in vna sede morantur. Multus in aliqua re, ut apud Græcos ποδύς.

eod. *Es Naso nam tecum*] Es nanque te iudice magnus vir ἐξ ἡνωδύτης. Ita Propertius locutus est. *Nec tantū mecum Romana cubilia vises*. hoc est, me iudice. vel simpliciter, tibi soli es. nam alij te non censent.

eod. *Qui descendit*] scriptus liber more suo habebat *QUE PRO QUI*. quod tam sæpe monui. *Descendit*. satis patet quid velit. Iuuenalis:

Ad terram tremulo descendunt clune puellæ.

Marem se dicebat, & maribus tamen succumbebat. Nunc

apertissimus huius Epigrammatis sensus.

23 PRIMVM duo, Cinna, sedebant] Importunissimum correctorum vulgus hic quoque non vſitato scelere debacchatum est. Nam *sedebant* supposuerunt pro eo, quod Catullus, & veteres membranæ *solebant*. quod recte habebat. Superius monuimus veteres in ijs, in quibus volebant reticere verbum, contentos fuisse solo verbo *solere*. Supra - *solet hæc imaginofum*. Plautus: *Que nos prædicant cum viris suis solere*, non adhibuit verbum, quod præcipuum erat sententiæ. Sed notum quid soleant Mæchi. Item notum quid soleant mulieres cum alienis viris.

24 MOECHILIA] Egregia exemplaris Gallicani scriptura duabus synalæphis concepta, *Mæchi ill' a fact'o, a, est ab*. neque aliter in nostro libro scriptum fuit. *ill'* mutarant in *ili*. quia *πὸ λ*, & *i* in Langobardicis literis nulla differentia est. Putant ænigma esse hoc non epigramma homines eruditissimi. Atqui certissimum est Catullum hic *πῶσά φλω σκά φλω* vocare, & nulla nos flexuosa dictione, vt *καὶ ζῆας* ille solet, morari. Ait enim simpliciter, Pompeio primum Consule vnum aut alterum reperiri Romæ alieni lecti infestores. eandemque ad eius secundum consulatum, adulteriorum raritatem fuisse. sed postea pro vno, mille succreuisse: & hinc propagatam illam infamiæ segetem, qua Catulli ætate tota Romæ flagrabat. Quod si historia quædam hic intelligeretur, de solis Mamurra & Cæsare tantum sermo esset. vt illos mæchorum signiferos dicat fuisse. Sane epigramma non adeo tantis tenebris obſitum est, quantis volunt homines magnæ eruditionis, & primi in literis nominis.

25 SED creuerunt millia in vnum singula] Liber habebat *Singulum*, non *Singula*. ita exterritur media, vt in *Aurunculeia*. Plautus *Clitellaria*: *Atat, singulum video vestigium*. Varro *αὐτῶσ* libro primo: *Tum vero doces historiam necessariam, semel vnum singulū esse*. Idem octogesima, *αὐτῶσ* *ρομῶσ* *αὐτῶσ*. *Hoc erat incommodi, quod nesciebamus semel vñ singulum esse*.

28 FIRMANO saltu] omnia hæc suppositicia sunt, & ab audacibus interpolata. Scriptura vetus ne ipsa quidem sincera est, sed tamen præ se fert, quid velit. Ea habet Fir-

manus salius non falso, &c. Vt iam constet recto casu hic non sexto legendum, vt in vulgatis. Nam profecto *salius* perperam pro *saltus* scriptum est. Iam Mamurra non Firmanus sed Formianus fuit, quanquam & prædia potuit habere in agro Firmano. sed hoc esset nugari. Nam quum constet Formijs natum Mamurram ex Plinio, item ex Iuuenale, qui Formias Mamurrarum domum vocat, cur alium illi prædium aut saltum dabimus, & suum illi auferemus? Sed profecto Catullus scripsit:

Formianus saltus non falso, M. diues

Fertur. Nam Grammatici offensi sunt syllaba penultima, quam nollent a Catullo productam. atqui ita non est. Neque enim dactylus primus est pes, sed spondeus. Horatius:

Vt Nasidieni iuuir te cena beati?

Secundus pes est spondeus. idem, *Vindemiator*. Est Epitritus quartus. Nam quatuor syllabarum est, trium longarum & vltima breui. Virgilius: *Fluniorum rex Eridanus*. primus pes spondeus. Est præterea mille talium exemplorum apud veteres. quare & hic quoque nullo dubio *Formianus* legendum, duobus spondeis primoribus. Dirigitur autem sermo ad ipsum Mamurram. O Mamurra, Formianus saltus tuus non falso est diues, qui tanta bona in se habeat. Nam qualis barbarismus esset ille, si Catullus dixisset, Mamurram in se habere aucupia, & pisces, non saltum ipsum? Quod sane sequatur necesse est, si vulgarem illam ineptam lectionem tueamur, quæ est contra scripturam antiquam, & quod caput est, contra mentem poetæ. Ac nescio an Catullus dixisset, *Ego sum diues illa re, sed illius rei*. quam non damno.

30 QVI tot res in se habet] Melius vetus scriptura: *que quot res*. Admirabundus hoc ait. & sensus est lepidissimus, & maxime conueniens ei quod dixit, non falso cenferi diues esse illud prædium.

32 NEQVIQVAM fructus sumtibus exuperat] Scribe: *Nequiquam. fructus sumtibus exuperas.*

Secunda enim persona scribendum, quum ad ipsum Mamurram sermonem dirigat, vt iam dixi. Frustra, inquit, diues & copiosus est saltus tuus. Nam fructus illius prædij tu

sumtibus tuis exuperas. Notus est nepotatus Mamurræ ex Iambo, quem in ipsum vibrauit Catullus. A

Pag. 76, 2 *DVM tamen ipse egeat*] Vetus scriptura, *dum modo*, non, *dum tamen*. quod melius est. Sed secunda persona hic legendum *E G E A S*, non *E G E A T*. Iam emendatissimum est epigramma hoc, quod correctores tot vulneribus confecerant.

3 *I N S T A R* triginta iugera prati] Scribe meo periculo, *I V S T A*, non *instar*. *Iusta*, pro quo nunc errorem librarium & vitiosam consuetudinem sequuti dicimus, *iuxta*. Supra: -- *Callisto iuxta Lycaonida*. *Iusta* hic est iunctim, ἐξῆς.

5 *C A E T E R A* sunt maria] Prouerbiū est, *ἄλλοι ἄλλα χρυσοῦ*, Montes auri, & similia. *Maria* & montes polliceri. *χρυσίου πόσιος*. Phoenix vetus poeta;

ἄλλοι Νίος τις ἐγγυεῖν ὡς ἐγὼ κλυοῦ,
ἀστυελοῦ, ὅς τις εἶχε χρυσίου πόσιος;
ἐπὶ πάντα ποταμὰ πλῆθυνα καὶ αἰνίς ψάμμου.

Eadem figura apud Callimachum:

ὁ φίλω τ' ἀοιδόν, ὅς ἐχ' ὅσα πόσιος αἰείδῃ.

Hebræi quoque eodem prouerbio vtuntur. In threnis Hieremias: *magna est sicut mare tribulatio tua*. B

7 *VNO* qui in saltu tot bona] Repone ex veteri lectione, *totmoda*. Notum, veteres, *omnimodum* dixisse. Sic *totmodum* vna voce. Sic *omnifariam*, & *totfariam*, & *aliquotfariam*. Varro.

10 *OMNIA magna hæc sunt tamē vt sint maxima & vltra*) Deformata omnia hæc sunt, vt apparet. Vetus lectio:

Omnia magna hæc sunt. tamen ipse est maximus vltor.

Transposita & luxata sunt ista. Nam ne vna quidem littera minus ita legendum:

Omnia magna hæc sunt. tamen ipse est maximus lustror.

Hæc quidem, inquit, magna confiteor. sed quum ipse omnia absumat in lustris, cui bono illæ tantæ opes, si fructus sumtibus exuperat? *Lustror* lustronis, est qui in lustris patrita & auita absumit. Næuius:

Pessumorum pessume, audax, ganeo, lustror, aleo.

Et verbum *lustrari*. Lucillius:

Quem sum: um facis in lustris, circum oppida lustrans.

Plautus:

Luxantur, lustrantur, comedunt quod habent.

Et *lustramentum* apud Iurifconsultū. ἀστέρη, ἀφροδισιαμός.

II NON homo sed vere M. magna nimis] Repone:

Non homo, sed vero M. magna, minax.

ita habet vetus scriptura: Non homo, non hominis nomine dignus, sed ipsamet libido, quæ iactat sese de diuitijs suis, minacem vocat Aretalogum: qui hominum aures diuitiarum suarum prædicatione obliunderet. Hoc enim vult verbum minari. Horatius:

Atqui vultus erat magna, & præclara minantis.

Sane scriptura, quam reposuimus, extat etiam in editione Parthenij. Quis prior mutauerit, nescio.

13 SAEPÉ tibi studioso animo veniam dare queres] Hæc est vetus scriptura, quam alio modo in vulgatis editionibus legimus. Lege,

Sæpe tibi studioso animo venanda requirens, &c.

Sæpe, inquit, requirens, vt mitterem tibi carmina Callimachi studioso animo venanda. hoc est, quæ studiose inuestiganda sunt, nam *requerere*, pro *requirere* dicebant, & *requeres*, pro *requirens*, vt supra *perures* pro *perurens*.

16 TELIS infestum icere] Vetus lectio: *Telis infestum icere*. Lege:

Telis infesto mi icere, musca, caput.

Telis infestus, hoc est armatus. Sic dicunt, infestum spinis, infestum aculeis. Prouerbialiter dixit, Musca armatum petis.

20 AFFIXVS nostris] Lege, *At fixus*, & ita vetus scriptura.

6629

6629

IOSEPHI SCALIGERI
I V L . CAES. FILII

C A S T I G A T I O N E S
I N L I B R V M P R I M V M
A L B I T I B V L L I .

DIVITIAS ALIUS] Hæc Elegia ordine prima est, sed tempore postrema. Nam lapsus opibus Tibullus secessit in agellum, qui illi superfuit, ex patrimonij naufragio, in regione Pedana. Vnde Horatius:

Di tibi diuitias dederant artemque fruendi.

Manifesto enim ostendit eum exhausto opimo patrimonio secessum ruris petiisse. Et, si coniecturæ locus est, videtur opes auitas in amoribus profudisse, & magno patrimonio, ira ac dolore animi, imminuto rus se abdidisse. Horatius id plane indicat:

Non tu corpus eras sine pectore. di tibi formam,

Di tibi diuitias dederant - -

Et sane alibi eum eo nomine consolari videtur, quum ita canit: *Albi, ne doleas plus nimio, &c.* At ipse plane & paupertatem suam conqueritur, & dolorem profitetur in Panegyrico ad Messalam:

Nam mihi quum magnis opibus domus alta niteret,

Cui fuerant flauis ditantes ordine sulci

Horrea, secundas ad deficientia messes,

Nunc desiderium superest. nam cura nouatur,

Quum memor antea cætos semper dolor admonet annos.

Nam postremis verbis plane profitetur se poenitere eius, cuius & Horatius se poenitere non dissimulanter ait:

Hei mihi, per urbem, nam pudet tanti mali,

Fabula quanta fui. conuiuiorum & poenitet.

Hæc igitur scribit in prædiolo suo Pedano ad Messalam Coruinum tum in Ciliciam proficiscentem: quem etiam

antea bello Aquitanico secutus erat. Huius poetæ ea omnia quotquot in Italia extant, exemplaria, recentiora sunt, quam vt inter vetustos libros cenferi debeant, quin correctorum audacia multa perabsurda illis admista sunt. Eiusmodi vnum vidimus, cuius copiam nobis fecit Iuris consultissimus Iacobus Cuiacius. Sed & meliora quædam in eo, quam alij in suis, inuenimus. Neque puto meliorem librum eo hodie extare: Nam quædam etiam vetustatis retinet vestigia, quum paulo ante ineuntem typographicam artem scriptus sit: & nondum correctorum audacia ita licenter in bonis auctoribus peruagaretur. Sed excerpta peractusta eius poetæ in manus nostras peruenerunt, quibus plurimum adiuti sumus. Item fragmentum peroptimum, & quam emendatissimum a quarta elegia libri tertij ad finem vsque commodauit nobis idem præstantissimus vir, summaque humanitate præditus Iacobus Cuiacius. Qui liber, & si imperfectus, tanti apud me momenti est, vt non meminero me vllum vetus exemplar emendatius legisse. Itaque hoc præter Italos, amplius consecuti sumus, vt vetustiores, quam illi huius poetæ reliquias nacti sumus. Quæ quum egregie nos in multis iuuerint, in eo tamen, quod caput erat medicinæ, nullum auxilium nobis tulerunt, hoc est in transpositione Elegiarum, & confusione, qua non exigua pars huius poetæ versuum laborat. quod mirum nemini hætenus ne oboluisse quidem. Atqui nos id primi odorati sumus, & vt re ipsa potius, quam prædicatione nostra cognoscas, nihil est quod huius tibi maiorem fidem faciat, quam prima elegia: quæ ita hætenus confusa, & perturbata fuit, vt ne ipse Tibullus, si reuisceret, suam agnoscat. At quia omnes tantum huic poetæ defertunt, & recte meo iudicio, vt pauci sint, qui non aures eius lectione tritas habeant: nemo est, qui nõ eum se intelligere credat. quia enim character eius planus ac minime morosus est, propterea omnem dubitationem sustulit posse aliquid, quod legenti negotium facessat, in eo reperiri. Atqui aliter se rem habere, ipsa editione, quam primum nunc noua incude recudimus, omnibus testatum esse volo.

Pag. 79, ver. 7 M E mea pueritas] Post hoc distichon repo-

nendum illud, *NEC SPES DESTITVAT*. Dum, inquit, *A*
 meus focus assidue luceat, nec seges eludat sementem,
 Spes enim pro reditu frugum apud veteres ponebatur, vt
 apud Varronem. Vnde & Varro ipse spicam a spe dictam
 dicit. Nam, vt ait prouerbium Græcum, *δέι γαρ πρὸς εἰς νεώ-
 τα πλούσιος*. Quam autem bene hæc duo disticha inter se
 coagmētata sint, quid melius probauerit, quam absurditas
 illa, quam efficiebat interrupta sententia interiectum di-
 stichon, *IPSE SERAM*.

8 *DVM meus assiduo*] Vetusta excerpta huius poetæ ha-
 bent, non *assiduo*, sed *exiguo*. quæ germana est lectio. Sup-
 perat, inquit, semper foco, quanuis exiguus ignis. Nam
 illo epitheto indicat tenuitatem suam. Ita Ouidius - *paruo
 calfacit igne focum*. & præclare Statius - *dinesque foco lucente
 Tibullus*. Diues, inquit, foco lucente, quanuis exiguo
 igne.

11 *IPSE seram*] Post hoc distichon posuimus, *NEC
 TAMEN INTERDVM PVDEAT TENVISSE BI-
 DENTEM, AVT STIMVLO TARDOS*, &c. quum hoc
 postulet sententia. Ipse, inquit, initioni dabo operam, *B*
 quod est honestissimum munus rurantibus. non tamen, vt
 me aliquando pigeat oves pascere, quod est infimum ru-
 re. Non negabunt homines docti hunc esse ordinem ho-
 rum versuum. Quam enim bene illi conveniat sedes,
 quæ olim huic disticho a librarijs attributa erat, nemo
 non videt.

19 *NAM veneror*] Ante hoc distichon collocauimus
 illud, *HIC EGO PASTOREM QVE MEVM*. Sententia
 ipsa cum suo loco restituit, vt absurditas cum loco alieno
 expulit.

cod. sev stipes] Hic stipitem & lapidem coniungit non
 immerito. sunt enim termini. Ouidius:

Termines sine lapis, siue es defossus in agro

Stipes, ab antiquis tu quoque nomen habes.

Prudentius: *Ignosco fatuis hæc tamen vulgaribus,*

Quos lana terret discolor in stipite. Idem:

Deasciato supplicare stipiti.

Verris cruore scripta saxa spargere.

Stipites illi vocabantur Atiniæ. Lapides ipsi inscripti erant
 literis

litteris quadratis vncialibus. Vnde Gammati dicebantur, qui Γάμμα in sculptum habebant. Habes igitur, quid Albius noster per stipitem, & lapidem intellexerit.

22 LIBATVM agricolæ] Apuleius: Iste vero nec Diis rationis, qui eum pascunt, ac vestiunt, segetis vllas, aut vitis, aut gregis primitias impartit, nullum in villa eius delubrum situm, nullus locus, aut lucus consecratus.

pag. 80. 6. HOSTIA parua soli] Repone ex veteri membrana, hostia magna. Recte ex tenuitate sua dixit, neque id tantum intelligit, sed ait nunc vitulam esse agnam succedaneam, quia hostia seu victima magna dicebatur tantum de bubulo genere, quod olim me annotare memini.

8 CLAMET, io messes] Post hunc versiculum reposuimus illud Distichon cum sequenti, ADSITIS DIVI. Nam Diui illi sunt ipsi Lares, ad quos sermo semper continuandus est. Quod enim ipsi Lares sunt, manifesto declarant illa

-- nec vos e paupere mensa

Dona, neque e paruis spernite scilicibus.

Fictilia enim ista sunt patellæ, e quibus e mensa dapem libabant Laribus. Persius:

-- cultrix que foci secura patella.

Ibi interpres vetus: Cultrix foci, quia delibandæ dapes in ea posite ad facium feruntur. VARIO: Quocirca oportet bonum ciuem legibus parere, deos colere, in patellam dare μικρόν κρέας. At quo ore hæc distraxerant homines inuenusti? Post duo autem hæc disticha illud huc retrahendum, AT VOS EXIGVO. PRO ADSITIS DIVI vetustissima Excerpta habebant, Vos quoque adeste Dei.

10 NEC e paruis] Codex infimæ vetustatis, E P A R V I S.

18 SCILICET & solito] Excerpta habebant:

-- satis est, requiescere lecto

Si licet, & solo membra leuare toro.

Quod valde amplectimur, solum torum sibi superesse ait. Abud est leuare membra in Moreto. hoc est tollere. hic requiescere.

22 IMBRE innuante sequi] Hæc est prisca lectio, non igne, vt vulgatæ editiones. Sappho: -- ὕδωρ

Ἀμφὶ δὲ ψυχρὸν καλαδίης δὲ ὕδωρ

h. j.

Μαλίνων· αἰθυσσοδράων δὲ φύλων

Κάμα κατὰρ πέι.

23 SIT *dines inre*] Excerpta illa aliter habent:
-- sit *dines, rure furorem*

Qui maris, & celi nubila ferre potest.

Hoc sensu, Diuitem cum esse puto, qui abditus ruri ridet hibernas tempestates. Hoc enim valde cum superioribus cohæret. Præterea pentametrum concinnius habet. Sed illi lectioni cum sequentibus non bene conuenit.

25 I A M *modo non*] Assentior doctis viris, qui *modo non μονονου* interpretatur. Sed vereor ut satis fideliter concepta sit hæc lectio in codicibus infimæ vetustatis, quibus vsi sunt Itali Critici. Nam nostra illa Excerpta, quorum fidem ego satis spectatam habeo, legunt: *Quippe ego iam possum.* Idque retinendum puto. Nam sane diu est, quum Tibullus multa vulnera accepit.

27 S E D *canis æstiuos*] Huc vsque omnia confusa ac perturbata erant in omnibus tam scriptis, quam formis excusis. sequentia continuant ab illo o Q V A N T V M E S T A Y R I. illa enim loco mouenda non sunt.

Pag. 81, 3 N O N *ego laudari*) Post hoc distichon retrahere huc quatuor disticha fugitiua, quæ in secunda Elegia inuenies: I P S E B O V E S M E A S I M T E C V M M O D O D E L I A, nempe, ut dixi, cum tribus sequentibus distichis. Quomodo hæc suo loco luxata fuerint, procliuius est mirari, quam eius rei rationem reddere. ut non parum fecerimus, qui hæc suo loco restituerimus. Nolo enim aliter diligentiam nostram venditare.

5 M E A *si tecum modo Delia*] Lege, *mea, sim tecum modo, Delia* - ut supra dixit, *tecum dum modo sim.* & sequenti disticho eodem modo, *dum teneris liceat retinere lacertis.* Quæ omnia quam belle inter se apta sint, eruditorum iudicium esto, quum antea ridicule alieno loco secunda elegia posita essent. Nos sane istos alieni loci infellices versus inde iure pellendos censuimus.

9 Q V I D *Tyrio recubare toro*] Male hæc ab interpretationibus laborant. Ita enim legendum:

Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo

Prodest, quum fletus nox vigilanda venit?

Vigilanda venit, pro vigilanda est. qua in figura crebertimus Propertius, vt

- Non impune illa rogata venit.

hoc est, rogata est, aut rogatur. Post hoc distichon repone FERREVS ILLE, ex eadem secunda elegia. vt non solum commissum sit in loco horum versuum, quum in alienam elegiam traducti sint, sed in suo sibi ordine, quum inter se confusi sint.

13 FERREVS ille fuit) Profecto legendum:

Ferreus ille fuit, qui, te quum possit habere,

Maluerit praedas stultus & arma sequi.

Est enim per hypothesein dictum, & vt barbarum vulgus Grammaticorum loquitur, potentialiter. Ferreus ille erit, inquit, quicumque te voverit relinquere. Nam *Fuat, ein al.* & *Maluerit, ἀεστίασιν αὐ, ἀεστίασιν αὐ.* Virgilius:

Tros Rutulusque fuit. & Fors fuit. Propertius:

Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit.

15 ILLE licet Cilicium] De Cilicibus triumphet per me quidem licet. Nam *ἄ Licet* aliter video accipi hic. De Cilicibus autem mentionem iniicit, quia eo profectus erat Messala, vt alibi patet, quum ait, *At te Cydne canam.* & inuitatus fuerat a Messala ad contubernium suum. Propterea supra iam respondet,

Te bellare decet terra, Messala, marique.

19 TE spectem] Recte ergo superiora huc traduximus, quum illa cum his belle conueniant. Triumphet ille de Cilicibus, quisquis est: Mihi sufficit, si te spectem, quum vltima dies mihi venerit. Quam enim verum sit ea apte & ex mente poetae huc traducta esse, non attinet dicere.

27 TV manes ne lede meos sed parce soluis Crimibus] Manes offendi immoderato lesso, & planctu putabat veterum superstitio. quare & illud in monumento incidi iubebant. vt Narbone in veteri lapide:

...TIBI PRAETERITO. REDEAT. FELICIOR. ANVS

...CAPER. ET. FACILI. VITA. REGATVR. OPE

...DVRAE. MORTIS. SACRATOS. LAEDERE. MANES

...ECCE. MONENT. LEGES. ET. LEVIS. YMBRA. ROGI.

Pag. 82, 3 HIC ego dux milesque bonus] Hic ego, inquit, bonus miles ero, o Messala, non ad Isauricum bellum, quo

h. ij.

XII Tab.

me inuitas, vt sim in contubernio tuo. Propertius:

Exitus hic vite superest mihi. Vos, quibus arma
Grata magis, Crassi signa referte domum.

16 IANVA difficilis dominæ] Scriptus liber, Domini.
Quod rectum est. Domini, hoc est mariti. Sequentia id
proband, ne forte putes aliud per dominum intelligi.

30 NEC docet hoc omnes] Hoc distichon spurium & in-
finitium est, &, quod caput est, ridiculum, atque, vt ille di-
xit, commicibile. Quare ne verere illi transuerso calamo
notam culpæ illinere. Non est enim, vt vnquam Tibulli
officina illud bona moneta cuderit. Putarunt otiosi & osci-
tabundi homines interruptam esse sententiam. At si illa
genuina, quæ tam bene cohæret, interrupta est, quomodo
tam aliena verba hic locum habebunt? Lege ergo, quæ
Tibulli sunt, & illa expunge, videbis nihil elegantius illis
esse: quæ, ne ego explicem, ipsa perspicuitas facit.

a g. 83, 1 AVT raptæ premia veste petat] Nonius, Premiatores
nocturni predones. Nouius Agrypnuntibus: Nam in scena nos
nocturnos cepit premiatores tollere. Petronius: Aduocati iam
pene nocturni, qui volebant pallium lucrifacere. Scio nos olim
adolescentes aliter hunc locum explicasse.

pag. 84, 6 NON vt totus abesset amor] Hic clauditur Elegia. Re-
liqua quo pertineant, partim diximus, partim dicturi
sumus.

19 ILLA sacras pueri sortes ter sustulit] Tollere sortes est,
κλῆδονίζεω. Vnde in veteribus inscriptionibus: SORTI-
BUS SVBLATIS. Item, EXTRA SORTEM RVDERI-
BUS SVBLATIS. Sortes erant signa, quæ dabantur ali-
cui puero de triuio, quæ si conuenerant ei signo, quod il-
le, qui sortes dederat, habebat in animo, tunc bene secum
agi putabant. Apud Euripidem Hippolyto:

ἢ δέλπης ἢ δὲ κληῖρον ἢ δὲ δεξιμένη --

Interpres, κληρος, ἐστὶ τὸ σημεῖον τὸ διδόμενον τοῖς μακρο-
δρομοῖς, ἀφ' ὧν οἱ μακτεῖς ὀρμώμενοι περιφρονοῦσι πλεῖστον
μακρότων. τῷ δὲ μακτεῶν οἱ μὲν ὄρνισσι προσέχουσιν, οἱ δὲ
κληροῖς.

20 E triuiis] Puer e triuiis, ὁ πύλων. oportebat enim igno-
rum esse, ne sciens, & prudens aliquid eorum facere vide-

retur. Sic dictum puer e truijs, vt apud Attium, *de rico Auspices*, item, *de Circo Astrologi*. Ter autem, vt, quod tertium addixisset, id certissimum omen esse putarent. Propterea fortasse dixerit Ansonius -- *omina trina*.

25 A V T ego sum caussatus, aues dant omina dira] Nihil minus certum, quam hæc lectio. Legendum.

Aut ego sum caussatus aues, aut omina dira

Saturni sacra me tenuisse die.

Nolo venditare quanto melius sit ex sententia Tibulli hoc, quam illo modo legi.

31 Q V I D tua nunc Isis tibi Delia?] *Lege mihi*, non tibi ex veteri scriptura. Nam liquet eam pro Tibulli morbo in casto Isidis fuisse.

Pag. 85, 5 V T mea votiuas] In infimæ vetustatis libro *Et*, non *Vt*. Magnum autem mendum est in hoc versu, *voces*, pro *nocles*.

Et mea votiuas persoluat Delia nocles. Propertius:

Tristia iam redeunt iterum solennia nobis.

Cynthia iam nocles est operata decem. Ite:

Votiuas nocles & mihi redde decem.

In nostro libro autem *persoluat*, non *persoluens*. Ita erit *ἀκούειν*. vtraque lectio defendi potest. Illud tantum constet, *nocles*, non *voces* legendum.

6 ANTE sacras lino tecta] Linigeri Calui, qui Isia sacra gestabant, apud Martialem. In libro Catalectorum, quæ nos publicauimus, secundo:

Carbaso post hunc artus indutus amictu

Memphidos antiquæ sacra, Deamque colit.

7 B I S Q V E die resoluta comas) Hæc, puto, non aduertunt Grammatici, quare scilicet bis in die dicere laudes Isidi debeat. Sciendum prima hora sacerdotes Isidis templum aperire solitos, idque Apertio vocabatur. deinde salutabant Deam, quod Salutationem, & Excitationem vocabant, post, totum diem stipem emendicabant. inde ad octauam redibant, & deam componebant, & templum claudebant. Hoc igitur est bis die Deæ laudes canere, & mane quum salutatur dea : & hora octaua, quum templum clauditur. de Apertione templi Apuleius Milesiæ fabulæ libro undecimo : *Rebus iam rite consummatis, incubatæ lucis*
h. iij.

salutationibus religiosi primam nunciantes horam perstrepunt. A
 Infra: Illico Dea matutinis perfectis salutationibus summo studio
 percunctabar singulos. Item: Rite solemnem apertionem celebrato
 ministerio, ac matutino peracto sacrificio. At nobis libro se-
 ptimo: Quid sibi volunt excitationes ille, quas canitis matutini
 collatis ad tibiam vocibus? obdormiscunt enim Superi, remeare ut
 ad vigiliis debeant. Quid domitiones ille, quibus bene ut va-
 leant auspiciabili salutatione mandatis? Somni enim quiete solum-
 tur: occurrerique ut hoc possint, lenes audiende sunt neniae? Vbi
 plane habes de prima hora, de salutatione & excitatione
 Deæ, de apertione templi, de laudibus deæ ad tibiam can-
 tatis, quod hic dicit Tibullus. Quare ὑμνοδοῦς eos vocat
 Porphyrius ἑλεῖ ἁποχῆς ἐμύλων, sed loquitur de Serapidis
 sacro, quod nulla in re differbat ab Isiaeo. καὶ ἑωῦτα, in-
 quit, ἀκρωῖτες ἐν πῆσι ἱεροῖς, ὡς πρὸς ἐπὶ καὶ νῦν ἐν τῇ ἁποχῆ
 τῆ ἀγίου Σεραπίδος, ἢ τε Σεραπίδα διὰ πυρὸς ἔ ὑδατος ἱ-
 νῆται, λείποντας τῆ ὑμνοδοῦ τὸ ὑδαρ ἢ τὸ πῦρ φανόντος, ἐπι-
 νύει ἐπὶ τῆ ὑδαρ τῇ παρὰ τῆ ἀγροῦ φωνῆ ἐξίρει τ
 θεός. Tertullianus libro de ieiunio: Nam & Joel exclama-
 uit: Sanctificate ieiunium, & orationem: prospiciens iam ex tunc
 & alios Apostolos & Prophetas sancturos ieiunium, & predica-
 turos officia curantia Deum. Vnde & qui in idolis comēdis, &
 in hac re ornandis, & ad singulas horas salutandis adulan-
 tur, curationem facere dicuntur. Vides Salutationes illas
 dici Curationes, ut Σεραπίαν vocat Porphyrius. Atque
 hæc quidem de prima hora, de octava Martialis:

Nunciat octavam Pharise sua turba iuuenæ,

Atque pilata redit iamque subitque cohors.

Ita legendum in Martiale, non, ut hodie editur, Et pilata,
 prima longa, pice depilabantur Calui Ifidis, hoc enim &
 pilare dicitur. Idem Martialis:

Nec plena turpi matris olla resina,

Summeniana qua pilantur vxores.

Volsos enim fuisse vel nomen Caluorum, quo appella-
 bantur, probauerit. πηλοῦ δαυ hoc Græci vocant. & Iuue-
 nalis - - resinata iuuentus.

cod. TIBI dicere laudes] ὑμνοδοῦν, ut iam diximus,
 quod male quidam ad voriuas voces, quod superius dixit,

accommodant, quum locus sit corruptus, & a nobis iam emendatus.

pag. 86, 15 T V M *niger in turba*] Codex infimæ vetustatis non in turba, sed in porta habet, recte. Legendum autem:

Tum niger in porta serpens, tum Cerberus ore

Stridet -- Niger serpens, Hydra. quam etiam in porta collocat Virgilius libro sexto:

Centauri in foribus stabulant, Scylleque bifformes,

Et centungemini Briareus, & bellua Lerna

Horrendum stridens --

quæ omnia aperte hunc locum illustrant.

21 TANTALVS est illic & circum stagna] Manifestum mendum. Legendum:

Tantalus est illic, & circum stagna.

Idem mendum apud Propertium de eadem re:

Fontis egens erro, circaque sonantia riuus.

Legge: *circoque sonantia riuus*. Circare, est περιεδρεύειν. vnde Circanea auis ab eo dicta Miluius; quod semper circando agros oberret. Glossaria, *Circitat, & Circat, κυκλῶ. Circito, περιεδρεύω. Circitor, λustrator, περιεδρεύεις*. Ita nos primi hoc verbum postliminio Latio restituiimus. Eo vitur hodie Hispanicus idiotismus eadem significatione: *Italicus, & Transalpinus paulo inflexiore. nam pro inuestigatione accipiunt, Cercar.*

30 DEDVCAT plena stramina] In nostro est ἀρχαῖσμός Plena.

31 AT circa granibus] Maiuscula C scribendum Circa. est nomen puellæ, κίρκη. Horatium semper Circam non Circem dixisse testatur Caper Grammaticus. Sed codex noster habebat, *Cura*, non *Circa*. Ne ita quidem propterea non erit nomen proprium. κούρα enim est puella. Si quis aduerbiale mauult, ego non magnopere pertendo.

32 PAVLATIM somno fessa remittat opus] In meo est, *onus*, quod perplacet. Est autem idem quod Plautus in Casina: -- nam ubi domi sola sum,

Sopor manus caluitur. iussu' colum ferri mihi?

pag. 87, 1 NEC quisquam nunciet ante] Quem morem vide apud Plutarchum in Quæstionibus Romanicis.

h. iiii.

15 ARMATVS curua) Hic versiculus liquido extat in nostro infimæ vetustatis, quo tamen vetustior non habent Itali Critici. quod ex illorum editionibus certo affirmare possum. Quare quod in quibusdam, vt ipsi aiunt, hic versus abest, potuit negligentia librariorum id committi. quod autem fragmentum hoc putarit esse: facile ignosco illis propter abruptam sententiam. quod non alia de causa accidit, quam quod hic, vt in alijs transpositio facta est. post hoc enim pentametrum collocandum est distichon: T V P V E R O Q V O D C V N Q V E T V O. At sequens distichon, O F V G E T E T E N E R A E cum duobus sequentibus, vbi sit collocandum, suo loco ostendemus.

18 S E D n e t e c a p i a n t) Quam recte ante hoc distichon illud collocauimus, quum sententia ipsa tam clare aperiat, quid opus est dicere? Hic enim est principium præceptorum & regularum illius ἀσκητοτεχνίας. quod vtinam nunquam illis veteribus in mentem venisset.

30 A T s i t a r d u s e r i s) Legendum: A h s i t a r d u s e r i s. Elegans admodum μίμναις. Hoc enim dicitur ex alia persona, nempe amantis, quem hac in re εἰσπνηλὸν vocabant Lacones. verba, inquam, eius ad puerum. Vide, quam bene nunc cohæreant, quæ adeo luxata antea, ac perturbata erant. Hoc enim præcipit dicendum puero, & peierandum in amatorijs ἢ παιδικαῖς, si licet.

Pag. 88, I Q V A M cito formosas populus alta comas) Liber poster habet, ante comas. recte profecto. ante comas, τὰς ὀφθαλμοῦς. hoc est hornotinas comas. τὰς ἑνάς dixit Theophrastus. Sic Catullus.

Sed tu olim magnos vicisti sola furores.

Olim furores, τὸς πάλαι. Et Virgilius antemalorum, ὄφθαλμοῦς καὶ κῶν.

8 S O L I S æterna est) Hactenus μίμησις. nunc credit in orbem flagitiosorum præceptorum suorum. Subdendum enim statim distichon, N E V C O M E S I R E N E G E S. continuatio enim est eius, quod primo præceperat.

Tu, puero quodcumque tuo tentare libebit, Cedas. -

13 V E N T V R A M admittat imbrifer) Eleganter Admittat. Quid sit admittere equum notissimum est. Vnde Quidius:

Et celer admisis labitur annus equis.

& idem alibi aquas amnis admittas vocat. Sed noster codex aliam lectionem praefert, nempe, *venturam amiciat*. Quod rectissimum est. Nam aqua amictum intelligit, quod Physicus, & Meteororum indagator valde probabit. sed duplici *ij* scribendum, *amiciat*. vt quum volunt producere *obice*, addunt *i* alterum, imo restituunt, *obiice*. ab *ob* enim & *iacio* est. vt *amiicio*, ab *am*, & *iacio*.

16 DYRO (*subiisse labori*) Duros *subiisse labores*. liber scriptus.

17 ATTERVISSE manus) Grammatistæ *attenuasse* supposuerant. Vide quid super hoc in Varronis libros rerum rusticarum annotamus.

24 POST *obferet ipse volenti*) Noster: - *mox offeret ipse roganti*, quod melius est.

Page 89, 8 BLANDITIIS *vult esse locum*) Legendum sine dubio *Blanditis*. Ita loquebantur veteres. Propertius:

Blanditæque fluant per mea colla rosa.

Supplicibus est substantiuum, vt *sæpius*. Quare nihil mutandum. Non enim leuiter interpunctionibus suis hæc corruperant Grammatistæ. Lege igitur:

Blanditis vult esse locum Venus ipsa querelis.

Supplicibus miseris flentibus ipsa sanet.

10 HAEC ego *quæ canerem Titio*) Iamdudum monuimus hic legendum esse, *cauerem*, non *canerem*, tertia coniugatione. quæ causa fuit, vt insolentia coniugationis corruptus fuerit locus. Iurisconsultorum & prudentum more se de amore respondere & cauere alijs profiteretur, vt ipsi de iure respondebant. Aperta iam sententia. Nam Titium esse Iurisconsultorum personam *ἰουρήκτω*, vt Philosophorum *Θέωρα, Δίωρα*, iam nemo potest ignorare. In quo tamen imprudenter faciunt, qui Titium, aut Tityum, *τῆ πυθμῆ* Tibulli accipiunt.

II SED *Titium coniunx*) Post hunc versum inserenda tria disticha, quæ superius alieno loco expunximus, O FVGE TENERAE. Nam & hic mira elegancia *μυμνηκῶς* dictum ex persona vxoris. Quæ, candide lector, quum luce clariora esse videas, quid prius debeas hanc lectionem amplecti, an perturbatam illam vulgarem exhibilare,

incertum est. sed vtrunque debes, meo iudicio, quum hæc A
nostra vera sit, & illa inepta, præpostera, confusa.

17 VIRGINEVS teneras] Hactenus matrona. Sequitur enim Tibullus. *Pareat ille suæ.* Sequatur, inquit, illa præcepta. quæ? O FVGE TE TENERÆ.

18 VOS me celebrate magistrum] Recte magistrum. Iurisconsultum & Prudentem agit. & post verbum aptum ei rei, CONSULTENT. & postremo: VANA MAGISTERIA. Hæc enim potius ad Q. Mutium, aut Ser. Sulpitiū, quam ad poetam Ieniculum pertinebant, vt & illa:

Deducat inuenum sedula turba domum.

31 NANQVE agor vt per plana citus sola verberere turbo] Scribe turben auctore Charisio libro primo institutionum Grammaticarum. Turben, inquit, Tibullus: Nanque agor, vt per plana citus sola verberere turben. Quem Maro vll. turbonem vocat. - tortus sub verberere turbo. Recte Charisius. Nam si in Q analogia postulat vt in obliquis turbonem faciat. Sic termo, non terminis, sed termonis faciebat. Festus: Termonem Ennius Græca consuetudine dixit, quem nos nunc terminum, hoc modo: Ingenti vadit cursu, qua redditur termo. Si vero in EN, facit obliquos terminis. Varro: Itaque terminus quum in Latio aliquot locis dicitur, vt apud Attium, non Terminus, sed Termen. Ergo vt Termo, termonis: Termen, terminis: sic Turbo, turbonis: Turben, turbinis dicebatur. Turbo est

Pag. 90, 4 PER venerem queso composuimusque caput] Componere caput, iungere caput, limare caput, idem. Ovidius.

Perque tuum, nostrumque caput, quod iunximus vna.

7 IPSE QVE ter circum] Scriptura, & sententia postulat, vt TENON TER legas.

8 CARMINE quum magico præcinnisset anus] Correctorum inuentum est præcinnisset. Nam scriptura vetus, procumbisset. Id est τὸ σμυαυόιδου intelligendum. procumbebat enim magicum carmen immurmurans.

10 TER falsa deueneranda] Liber noster, sancta, non falsa. vtrunque defendere potes.

11 TVNICIS QVE solutis] Sunt resolutoria sacra. vide quæ in Festum notauimus.

12 VOTA nouem Veneri] Ineptissime hic Grammatiscæ

Veneri pro Trivia, quæ erat vetus lectio, supposuerant. Sunt enim non Veneria sacra, sed Stygialia, & Cocytia. quorum ritum & causam vide in ijs, quæ in Cirim scriptissimus.

19 PLENIS in lintribus vias] Seruius nondum excusus in illud: - *canat arbore lintres.* Alii, inquit, *lintres, in quibus via portatur, accipiunt.*

31 HÆC mihi fingebam] Post hoc distichon, illud, NVM VENERIS MAGNÆ VIOLAVI NUMINA VERBO, cum nouem sequentibus ponendum est hic, quæ omnia hæctenus perperam secundam Elegiam claudcbant. Miratur Tibullus, vnde factum cur frustra de Delia sperarit, an Veneris numine læso, an aliquo alio Deo, vt sibi riualem superinductum videat. Quæ omnia ita sententiam huius elegiæ continuant, vt magno huius poetæ & poetæos Latinæ studiosorum damno hæc distracta hæctenus fuerint.

pag. 91, 5 NON ego tellurem genibus] Veterum superstitio. luuenalis: - - inde superbi

Totum Regis agrum nuda, ac tremebunda cruentis

Erepet genibus - Dio libro quadragesimo tertio de Casare triumphante: καὶ ἔτε ἔ πύς ἀβάλα μούς πύς ἐν τῇ καπτωλίῳ τοῖς γύασι ἀερί χήτατο. Idem de Claudio victore Britannia: τὰ νικητήρια τὰ τε ἀλλὰ καὶ τὸ νομισμῶσι πορὰς, καὶ τοῖς ἀβάλα μούς τοῖς ἐν τῇ καπτωλίῳ τοῖς γύασι ἀβάλας ἀρα φερόντων αὐτῶν τῶν γαμβρῶν ἐκατέρωθεν.

9 AT tu qui letus] De hoc iam conquerebatur paulo superius:

Omnia persolui, fruitur nunc alter amore,

Et precibus felix vititur ille meis.

cod. AT tu qui letus rides] Hæc corrupta, & male interpuncta sunt. Ita lege:

At tu, qui letus rides mala nostra, caueto

Mox tibi, non vnus sciet vsque deus.

Qui nos rides propter casum nostrum, time & tuum casum. Nam fortuna non constanter ita in me sciet semper, non vnus, vt Græci εἰς ὁμαλῶς. Ita enim habet codex

noſter, non, vt vulgo, NON VANVS. Plane huius diſtichi A
diſſimulata eſt ſententia in iſtis vulgatis editionibus.

II MISEROS luſſet amores) Infra:

Hic Marathus quondam miſeros ludebat amantes.

In noſtro eſt, LESISET. Alibi.

Quid mihi ſi fueras miſeros laſurus amores. Fortaſſe:

Vidi ego, qui iuuenis ſeros deſiſſet amores.

Vidi, qui tandem ab amore deſiſteret. Propertius:

Lyncæus ipſe meus ſeros inſanit amores.

Deſinere aliquam rem, ſciunt & pueri Latinum eſſe. Sed
melius quidam libri. Vidi ego qui iuuenem, vt traicctio facta
ſit, pro: Vidi iuuenem, qui. Ouidius Elegiarum libro primo.

Quam face ſuſtineo teſta ſuperba petam.

hoc eſt, face, quam ſuſtineo.

17 TURBA circumſtetit] Suſpicio legendum eſſe, cir-
cumſtetit.

22 SÆPE ego tentavi) Eſt initium Elegiæ.

27 ET pudet & narrat) Lege: Et, pudet hei, narrat. Vete-
res E I ſine aſpiratione ſcribebant. vnde fecerunt, E T.

28 FACIE teneriſque lacertis deuouet) Afranius:

Si poſſent homines delinimentis capi,

Omnes haberent nunc amatores anus.

Aetas. & corpus tenerum, & morigeratio

Hæc ſunt venena formoſarum mulierum.

Mala etas nulla delinimenta inuenit.

Ouidius:

Moribus & forma conciliatur amor.

Pag. 92, 6 ESCASQVE ſepulchris querat) Maiorem egeſta-
tem præfert membrana noſtra:

- herbaſque ſepulchris querat -

Nam eſcas eſt ſilicernio rapere non ita miſerum, vt herbas
ex veteribus monumentis vellere.

9 POST agat hanc triuijs) Noſter: Poſt agat a triuijs. Ca-
nes a triuijs, vt Ouidius Afella a mola.

Vt rudi a ſabra turpis afella mola.

14 PAUPER erit præſto) Mirum in vetuſtis Excerptis
longe diuerſius conceptum hoc diſtichon extare:

Pauper erit præſto. ſemper te pauper adibit

Primus, & in duro limine fixus erit.

Vulgata tamen lectio ſubſcribit Ouidius:

Quando non fixus lateri spatiantis adhæsi

Ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes?

Illam alteram tuetur Tibullus ipse:

Hæc foribusque manet noctu me affixa -

Affixa foribus, & fixus in limine. idem.

17 SVBICIET QVE manus, efficietque viam) Horatius
id voluit: -- extrahere turba Oppositis humeris -

22 MEA furta caueto) Ita etiam noster, non, vt quædam
editiones, mea fata. Caueto ne imponam tibi, vt tu nuuc
mihi.

23 VERSATVR celeri fors leuis orbe rotæ) In excerptis
orbe cito. Fortasse melius conueniet temporibus Tibulli.
quod eo tempore globo potius quam rotæ infistentem fa-
cerent. quod ego in multis numismatis memini me lege-
re. In quibus fortuna gubernaculum tenens pilæ vno pede
infistit. Pacuuius Duloreste:

Fortunam insanâ esse, & cecam, & brutâ perhibet philosophi.

Saxoque instare globofo predicant volubili.

Id quo saxum impulerit fors, eo cadere Fortunam autumant.

Adde quod Ouidius ita loquitur, nõ addita rotæ mctione:

Nec metuis dubio Fortune stantis in orbe

Numen, & exose verba superba Deæ. Item:

Te fieri comitem stantis in orbe Deæ.

Est autem sententia Terentiana, vel potius prouerbi-
um: Omnium rerum vicissitudo. & de eadem re dictum, de qua
& hic apud Tibullum. Porro hoc pentametro clauditur
hæc elegia. Nam sequentia alio transferenda, vt mox vi-
debimus.

25 SEMPER vt inducar) Magis sententiæ conuenit
scripta lectio, inducas.

31 ILLA quidem tam multa negat.) Lego, iam multa. Est
locutio archaica, multa negat. Ennius:

Quanquam ego multa manus supplex ad cærule cæli

Tendebam lacrimans --

pag. 93, 2 HEV heu nunc premor arte mea) Ouidius:

Multa miser timeo, quia feci multa proterue.

Exemplique metu torqueor ipse mei.

15 ILLAM sequar vnus ad aras) Ratio postulat, vt le-
gatur, ad aram. Vnica enim tantum erat, & statuebatur in

domo Cōsulis eius, cuius eo mense fascēs erāt. Propertius: A

Interdicta viris metuenda lege piatur,

Quæ se summota vindicat ara casā.

24 INSTABAT tota cui tua nocte canis] Post hunc versum pentametrum sequi debent tria disticha, quæ superiorem elegiam claudēbant: NON FRVSTRA QV I D A M I A M N V N C I N L I M I N E P E R S T A T, auctore Ouidio, qui ita secundo Tristium post multos huius elegiæ ad verbum recitatos versus tandem ita ordine claudit:

Scit cui latretur, quum solus obambulat ipse.

Cur torres clausas excreet ante fores.
Cur legendum, vt posui, non Cui, vt est in vulgatis, docet nos Ouidius, quo sensu hæc accipiēda sint. *μυμηκῶς* enim de se ipse Tibullus ait, tanquam moneat virum, quod artificiosissime factum a poeta, vt nescio an locus illustrior in toto Tibullo sit. Quasi diceret: sæpe ego obambulans ante fores excreo, vt illa me audiat. absque Ouidio horum versuum sedem propriam ignoraremus, quanquam eos ex fine superioris elegiæ expunxeramus. præterea & verum huius loci sensum sine eiusdem ope diuinare difficile erat. Vides candidè lector, non iam notum esse, coniectura nostra tot versus in hoc poeta suo ordini restitutos, quum videas huius rei nos fideiussorem locupletem Ouidium habere.

27 ET simulat transire domum] Hæc & alia innuit se fecisse sæpe, quanuis tertia persona loquatur.

29 V T E R E. quæso dum licet] Hoc accendit stimulos *ζηλοτυμίας* ipfius viri.

30 I N liquida nat tibi] In nostro, iam tibi. Ouidius eodem modo:

Naviget hinc alia iam mihi linter aqua.

Proverbio huic illud cognatum apud Senecam: *Ferrum tuum in igne est.*

32 SERVARE ab] Ab deest in nostro.

Pag. 94, 6 EFFLVIT effuso cui toga lapsa] *Lege laxa.* Horatius: *Malthinus tunicis demissis ambulat.*

Ab eo Descapulatos iuvenes appellavit Seneca.

14 SPAPGLT inulta deam] inulta passivè. *αὐτῶος.*

18 NE pigeat magno post didicisse malo] Venuste detorsit

in suum sensum prouerbum - *περὶ δὲ τὸ νῆπιος ἔργα.*

22 *SI tamen admittas*] Si tibi videtur, si hoc tibi cordi est, opto vt illa Bellonaria anus nullo pondere verba effuderit. Ita hic versiculus exponendus.

29 *VIVE diu mihi dulcis anus*] *Lege, mi dulcis anus.*
ἀρχαῖως mutauit genus.

Fig. 95. I *QUANVIS non vitta ligatos*] *Quanus* sit libertinæ conditionis. Nam si non habet vittas, non sequitur statim meretricem fuisse.

5 *ET siquid peccasse*] *Lego:*

Et si quid peccasse putor, duciterque capillis

Immerito, properas proripiarque vias.

Continuandum autem vno colo cum superioribus. *Quanus* libertinæ conditionis sit, *quanuis* duris legibus me adstringat, *quanuis* denique ob exiguam culpæ suspicionem male mulcet.

6 *PROPRIAS*] Ita scripta membrana, sed legendum *properas.*

9 *NEC senu*) *Scriptus liber, Ne senu. recte.* Ita ergo continuandum:

- optarim non habuisse manus, Ne senu sis casta metu.

Nolim, inquit, te manu verberare, ne coacta & inuita continearis in officio.

II *AT quæ fida fuit nulli*) Nihil profecto hic deest.

13 *ANNECTIT licia telis*) *Tela* hic numero plurali, sunt instrumenta textoria. Alibi:

Atque aliqua assidue textrix operata Minervam

Cantat, & apploso tela sonant latere.

Seneca Epistola vna & nonagesima: *Quemadmodum tela suspensis ponderibus rectum stamen extendant.* Male enim excutum est, *extendat.* At illam operas diurnas texendæ telæ locare.

14 *TRACTAQUE de niueo*) *Aliter* concepta lectio in nostro:

Tractaque de niueo vellere ducta putat.

Tracta neutro genere, & *tractæ* feminino Græce sunt *κατὰ μᾶτα ἐείλιον.* Glossæ *Tracta, ἤκνυματα, μέρματα.* Varro: *Mutuam muli scabunt, ἀεὶ ψωραγμοῖς.* Vt venalem

tuniculam poneret quotidie, vt vrieret torum, denique etiam suis
 manibus lanea tractaministrasset infectori. Ab ea similitudine
 in panificio tractæ dicuntur, vt apud Catonem, & Athe-
 næum. Putare est prisca lingua purgare, vt nemini paulo
 humaniori ignotum est. Putare lanam Græci dicunt
 κροκοδύζειν. Philatius poeta: - κροκοδύζουσαν αὐτὴν κατέ-
 λαβον. Grammatici exponunt, ἐκλέγουσαν τὸ πρᾶξι τῆ ἐλευ.
 Latini Carrere. Plautus Meneæchmis:

Inter ancillas sedere iubeas, lanam carrere.

Ab eo carduus, quia aptus carrendæ lanæ. & carmen, in-
 strumentum ferreum ad carrendum lanam. Lucretius li-
 bro quarto:

Semper enim noua se radiorum lumina fundunt,

Primaque disperunt, quasi marcine lana trahatur.

Ita habent meliores Codices. Lege carmine, inuersis literis.
 A quo verbum Carminare. Aliud carmen a canendo,
 aliud carmen a carrendo. Carmen instrumentum hoc la-
 nificum intelligit Iuuenalis:

Qui docet obliquo lanam deducere ferro.

Putare igitur lanam, est κροκοδύζειν. Titinnius Fullon.

Date pensam lanam, qui non reddet temperi

Putatam recte, facite vt multetur malo.

16 T O T mala ferre senem] Senex mulier. Pomponius in
 epigrammatio:

Nam vere pustus tu, tua amica senex.

& Cicero dixit famam senem.

24 H V N C fore Aquitanas posses qui fundere] In nostro,
 Spargere.

25 Q V E M tremeret forti milite victus Atax] Nusquam in-
 uenies Galliam Narbonensem aliquid mouisse eo tempo-
 re, vt opus fuerit Augusto Messalam in eas partes mittere.
 Deinde Aquitanas gentes tantum vicisse ait. Item alibi
 Gentis Aquitanæ victorem appellat. non est dubium, quin
 amplior futura esset gloria triumphi, si de vniuersa Gallia
 triumphasset, non de parte tantum Aquitania. Citauimus
 in Catalecta inscriptionem, quam Itali nobis typis excu-
 derunt: M. V A L E R I V S M. F. M. N. MESSALA A.
 DCCXXVI. C O R V I N V S P R O C O S. E X G A L L I A
 V I I. K. A P R. At, si illa vera est, neque commentitia, ex
 Gallia

Gallia profecto interpretandum est, Aquitania. Nam tum Narbonensis non vocabatur Gallia. Quid ergo? Ego puto mendum esse in voce *Atax*, & legendum *Atur*. de Ature vel Atyro fluuio Nouempopulaniæ nostræ, qui nauigiorum etiam grauium patiens est, saris in lectionibus Aufonianis diximus. Et profector ea est vera lectio. Ipse Atur ex montibus Pyrenæis fluēs in Tarbellis supra Aquas Tarbellicas Oceano Tarbellico excipitur. eius fluuij nos pene caput in Bigerronibus vidimus. Quin etiam sententiam nostram confirmat ipse, quin Tarbellam Pyrenem testem militiae suæ laudat. In eo enim tractu est fluuius ille. At de Atace nugæ profecto. Sed id nomen, quia cuius obuium erat, pro eo, quod minus vulgatum iam tum erat, substitutum est. Noster codex autem habebat *Attras*. At in veteribus libris *u* pro *a*, & *r* pro *x* non raro poni sciunt, qui earum literarum studiosi sunt.

26 *NOVOS pubes Romana triumphos*] Mirum de hoc Aquitanico bello nihil in veterum monumentis proditum extare.

29 *PORTABIT niueis*] Vitium librarium *b* pro *u*. *Portauit* enim debuerant scribere.

30 *NON sine me est tibi partus honos tua bella Pyrene*] Iam monuimus *Tarbella Pyrene* legendum. vt qui de eo dubitarit, dignus sit, qui nunquam Chorographos & Geographos legat.

32 *TESTIS Arar*] Arar vicinus finibus præcæ Aquitaniæ, Rhodanus etiam proxime ab ipsis finibus aberat. Nam sane illæ gentes, quæ Rhodano continebantur, nihil tum turbabant, neque de illis Messalam triumphasse vquam mihi persuadebo.

Pag. 96, I *CARNOTI & flauis*] Noli dubitare quin legendum sit:

Carnuti & fluuii cerula lympha Liger.

Vt Tiberis Tuscus amnis dicitur, ita Ligerim Carnutum fluuium vocat. fines autem Carnutorum secat Liger. quod nemini dubium est, nisi ei, qui omnino ἀγνοῦσα φησὶς sit. Cæruleum vocat, hoc est æquoreum, quia Oceanum intrat per se, & æstuarium efficit. Nam cæruleus est æquoreus. Iunenalis: *Illic cæruleos, hic piscem fluminis.*

2. AT *te Cydne canam*] Sperat alium triumphum Messalæ ex Isauria, in qua tum belligerabat Messala. Nam supra dixit:

Ille licet Cilicium victas agat ante ceteras.

5 FRIGIDVS *intorsos taurus arat*] *Taurus* synecdocheo pro ipsis incolis. Cilicas altera synecdoche pro Cilicia. Ouidius:

Cretes nutrito terra superba Ione.

Qui legunt *alat*, profecto hæc considerare debebant, ut taceam, quod *alat* subiunctiuus non conuenit hic. Sed, ni fallor, hypallage est, *Taurus arat Cilicas*, pro, Cilices arant Taurum. Virgilius: *Talem diues arat Capua* -

7 ALBA *Palestino sancta columba Syro*] Noster codex legit *suo*, non *Syro*. & recte. neque enim Celta Gallus dicitur, neque Romanus Latius. Sic nec Syrus Palæstinus.

31 CRVRA *licet dura compede pulsa*] Noster:

Cruralicet dura cuspide multa sonent.

sed *to cuspide* natum ex vitiosa scribendi consuetudine, *compide*, *cumpis*, *cumpidis*. Multa autem pro, *pulsa*, verum est. Ita supra: *Ille quidem iam multa negat*. Idem est *ἀρχαῖος*.

Pag. 97, I LENIS *& aptus amor*] Noster: *& leuis aptus amor*.

6 HVC *ades & centum ludos*] Virgilius:

Centum quadriungos agitabo ad flumina currus.

8 ILLIVS *e nitido*] *Illius*, Genij. Alibi:

Ipsè suos Genius ad sit visurus honores,

Cui decorent sanctas mollia fersa comis.

Illius puro distillent tempora nardo,

Atque satur libo sit, madeatque mero.

10 TIBI *dum thuris*] *Tibi dem*. liber noster. Ouidius:

Libaque dem pro te genitale notantia tempus.

14 NON *taceam*) *Nec taceant*, liber noster. id est liberi tui.

21 CANDIDIOR *semper candidiorque*] *Candidior candidiorque*, vetus locutio. Apuleius Milesiæ fabulæ libro octauo: *Nonnunquam etiam cæna poculoque communi carior cariorque factus*. Silius libro decimoquinto:

- consul onans maior maiorque videri.

Græcanica loquutio. Xenophon: *ὁ δὲ ὄχλος πλείων ἔσθι*

πλείων ἐπερρεῖ. Sic *magis magis* Græcum est. Eupolis:

πῶς ζεῖς ἄρ' ἔπι νεφεῖ τὸ πρῶτον ἡ σὺ χῶς

Ἐπιτα μάλλον μάλλον --

Par. 98, 1 Quid *fusco* *splendente* *genas* *ornasse*] Fucus erit san-
dix, & cerussa. Sed optima illa excerpta habebant *succo*,
non *fusco*. Ego puto legendum:

Quid succo splendente genas onerasse? -

Succus splendens est crassius (sputum ex madido pane, vt
ius collyricum, cuius illitu genis splendorem conciliabant.
Tertullianus de cultu mulierum: *Ad mensuram neminem sibi
adiicere posse pronunciatum est. Vos plane adicitis ad pondus,
collyridas quasdam, sputorum umbilicos cervicibus astruendo.*
Collyridas vocat a succo crassiore, vnde offas etiam vo-
cat Iuuenalis:

Sed quæ mutatis inducitur, atque fonetur

Tot medicaminibus, coctæque filiginis offas

Accipit, & madidæ facies dicitur, an rictus?

Ex pane enim filigineo id fiebat. Idem:

Et pressum in facie digitis extendere panem.

Suetonius in Orhone: *Quin faciem quotidie rasitare, ac pane
madido linere consuetum, idque instituisse a prima lanugine, ne
barbatus unquam esset.* sputum autem Tertullianus vocat te-
nue corium, aut crustam, quæ ex illo tectorio inducebatur.
Martialis: *Hoc limitur sputo lani caryota Calendis. Sputo,*
corio tenui, sputi umbilicos, bullas & pompholygas illius
crustæ. Recte autem *onerasse genas*. Vnde Tertullianus di-
xit mulieres adijcere ad pondus sui moduli, quum crasso
illo pane faciem onerarent. Recepta lectio defenditur
Plauti auctoritate:

Venisti huc cum exornatis ossibus.

9 CANTVS *vicinis fruges traducit*] Recte exprimit ver-
bum excantare duodecim Tabularum. Excantare fruges
non est simpliciter incantare, sed e loco in locum carmi-
nibus traducere. Ovidius:

Nec seges ex aliis alios transibit in agros.

In nostro libro erat *deducit*, non *traducit*.

25 A T *Venus inuenit*] *Lege Inueniet.* cætera docebit
Venus.

eo. CONCVMBERE) *Lege succumbere, ex veteri scriptura. Catullus:*

Sed cuius quamvis potius succumbere fas est.

26 DVM timet) *Omnino legendum, Dum timet. ὄργα. cod. ET teneros confersit vsque finis) Lucretius - muliebria confersit arua. & in Oraculo: μη ἀπειρε τέκνων ἄλοκα δαιμόνων βίη. Locus hactenus non intellectus. ἐμοὶ δὲ τὸ ἀπὸρρητι κέρειν βύπια κείδω.*

29 NON lapis hanc gemmeque iuuant) *Lege:*

Non lapis hanc gemmeque iuuant, que frigore sola

Dormiet: & nulli sit cupienda viro.

ἢ ἀνοσιβοῦσα αἰετα φροδίτης, ἢ ἀχελίς ἔξω.

Pag. 99, 4 ET faciem demsta pelle referre nonam) *Putabam nostro tempore tantum hoc incepisse. Sed, quantum video, non minus illæ veteres lupæ insaniebant, quam hæ nostræ ætatis.*

7 HEV Marathum torques) *Lege: NeV Marathum torque. Et libro quarto: NeV iuvenem torque -*

9 NON illi fontica caussa est) *Liquida scriptura in nostro libro. Σηλατον νόσος, fonticam causam vocabant. & Σηλατον νόσον morbum fonticum. Festus: Sontica caussa dicitur a morbo fontico, qui quid gerendum agere non permittit. Cato de Regis Attali vestigalibus. Mox citat verba. In epitome Pauli: Sonticum iustum. Glossæ Ifidori: Sonticus verax. Glossæ Græcorum: Sonticus ἀληθής.*

10 SED nimius luteo) *Scribe luto - mutabit veller luto.*

24 ILLIVS credo tunc sonuisse pedes) *Scribe, pedem, vt est in prisca scriptura. Ab hoc pentametro duo disticha ex secundo libro huc retrahenda sunt:*

Ah pereant artes, & mollia iura colendi.

Horrida villosa corpora veste tegam.

Nunc si clausa mea est, si copia rara videndi,

Heu miserum, laxam quid inuat esse togam?

25 AH pereant artes) *Quomodo superius iam dixit:*

Quid profunt artes, miserum si spernit amantem?

cod. ET mollia iura colendi) *Verbum colere circa curam vestimentorū. Iuuenalis: - vel Thaida nullo Cultam palliolo - Martialis - Nec sic in Tyria sindone cultus eris.*

A Ouidius: *Cui color infelix? aut cui placuisse laborem?*

Ille mei cultus vnicus auctor abest.

26 HORRIDA villosa corpora veste tegam) Ita legendum, non *tegant*, vt in excusis, vbi etiam versum institutum inculcauerant. quia non videbant, quid volebat poeta, neque quo pertinebant hæc duo disticha. Ergo, inquit, hos amictus molles deponam. Sumplerat enim molles ornatus, quo placeret amica, vt supra iam dixit Tibullus:

Frustra iam vestes, frustra mutantur amictus.

Vt indubitata sit horum quatuor versuum in hunc locum restitutio.

29 DESISTAS lacrimare puer) Iam enim lacrimabundus dicebat:

Heu miserum, laxam quid iuuat esse togam.

31 ODERVNT Pholoe) Pudicam fuisse, & nemini passisse etiam Horatius testatur.

-Cyrus in asperam

Declinat Pholoe. sed prius Appulis

Imgentur capree lupis

Quam turpi Pholoe peccet adultero.

PALTO, II FOEDERA per diuos clam) In nostro, I A M. Quod rectum est. quid tam sancte iurabas mihi, si iamiam mox peieraturus eras?

32 NEC tibi celanti) Non dicam quam vitiosa hæc sit lectio. neque iuueniliter vectabor in doctissimis viris reprehendis, qui hoc loco emendando, aut interpungendo & se & lectorem diutissime torserunt. Excerpta illa seu eclogaria habebant egregie:

Nec tibi celandi spes sit peccare paranti.

Est deus, occultos qui vetat esse dolos.

Pentametrum simile illi apud Tragicum: *ἔστ δῖος ὁ φθαλμῶς, ὃς ἄς πᾶσι δὲ ὀφθαλμοῖς.* Plane vitiosa sunt editiones, quæ doctos viros in errorem impulerunt.

Pag. 101, 2 IPSE Deus tacito permittit lenæ ministro) Corruptus locus, vt & cæco apparet. Noster liber, *permittit lenæ ministro*. Lege, *vela*. Prouerbialiter permittere vela, tradere libidini, ac voluntati. Quod sane elegantissimum est. *Deus permittit ministro*, *ἀπέμεινεν ἢ ἤεξα ποίητε*. Nam de vino loquens Homerus hoc verbo vitur super eadem sententia.

i. iij.

3 EDERET *ut multo*] Prouerbum: In vino veritas. Nam A
vino vim adhiberi ait Horatius:

Munitæque adhibe vim sapientiæ.

Munitos ostendit vocari, quos nondum vinum arcana fo-
ras efferre adegit. Sic Græci eos vocant ἐμφροῦροι, quod
ad verbum est munitos. Xenophon in Laconicis: ἔμω
τὸ ἕσσ' οἴνου ἢ σφάλλεσθαι ὅτι μελέεισθαι εἰδόμεναι, ὅτι ἐν ταῖς
ἐδέπνοις ἢ καταμύσει. καὶ τῆ ὄρφνῃ ὅσα ἡμέρας χεῖστον.
ἢ δὲ γὰρ ἕσσ' φασὶ τ' ἐλ' ἐμφροῦρον ἕξει πρὸ βέσθαι. Ita vi-
demus in Horatio esse penum abstrusæ Græcarum venu-
statum copiam.

16 QUID faceres) Magis placet scriptura libri nostri,
Quid facerem?

28 T V procul hinc absis) Hanc chriam in gnomen con-
uertunt Eclogaria illa:

Sit procul a nobis, formam cui vendere cura est.

Pa. 102, 8 ILLA queat nullam] Recta est scriptura in nostro:
Illam nulla queat melius consumere noctem.

27 FIXA notet casus aurea palma meos] Ego suspicor le-
gendum *aurea lamina*. Nam in lamina, non in palma eos
notare potuit. Deinde nulla est hic victoria, ut palma opus
fit, sed est tabella βύζαντινή tanquam naufragiū euaserit.

Pag. 103, 1 QVI S fuit horrendos] Eiusdem argumenti cum fi-
ne primæ huius libri Elegiæ. Nam detestatur bella, quia
inuuitabatur a Messala ad expeditionem in orientem. Vn-
de ait: *Nunc ad bella trahor.*

5 AT nihil ille miser meruit] Melius, meo iudicio, Eclo-
garia: *Forfan & ille nihil meruit-*

24 POSTQ. comes purum filia parua fauom] Ouidius:
Porrigit incisos filia parua fauos.

26 HOSTIAQ. e plena] Larum victima familiaris &
compitalitia, porcus. Propertius:

Parua saginati lustrabant compita porci. Nihil est inte-
grius hoc loco, quem tamen docti viri mancum clamant.

25 H V N C pura] Scribe *Hanc*, ut est in manuscripto.
Hanc victimam scilicet.

29 S I C placeam vobis) o Lares. *Quare frustra hic desi-
derari aliquid suspicantur.*

Pag. 104, 5 **ILLIC percussisq[ue] genis**] Liber scriptus, percussisq[ue] que. Scribe: Percissis. Os tibi percissum est. Martialis & Plautus.

A 17 **PACE bidens vomerque vigent**] Excerpta, nitet. splendet. vomer aratro. Virgil. Marcus Cato in oratione ad filium: Vir bonus est, Marce fili, colendi peritus, cuius ferramenta splendent.

18 **RUSTICVS e lucoque vehit**] Nihil muto. Poterat tamen legi:

Rusticus elucoque vehit malesobrius ipse, &c.

Malesobrius eluco. Elucus, ἐωλορασία. Tertullianus: ab eluco defenditare. Vide Gellium libro decimo sexto, capite duodecimo.

23 **FLET teneras subfusa genas**] Lego, subfusa. Virgilius: Tristior, & lacrimis oculos subfusa nitentes.

Facile diuinatu, quare pudicitia expugnata erubescat. Poterat etiam legi, *obtrusa*. obtusum os, est verberatū. Lucillius:

Obtuso ore pugil, piscinensis, refes --

Sed prior lectio melior.

30 **SIT satis ornatas**] Noster liber, Sit satis ornatus dissoluisse comæ. satis fit, destruxisse suggestum comæ.

IN LIBRVM SECVNDVM ALBI TIBVLLI.

Pag. 105, 7 **QVISQVIS adest valeat**] Lege, faueat. Alibi: Quisquis ades, lingua, vir mulierque, faue.

14 **PLENA coronato stare boues**] Excerpta, Plena coronato vertice stare boues.

Pag. 106, 3 **TVM nitidus plenis confisus rusticus agris**] Profecto hic est spurium nescio quid in voce **AGRIS**. Ego censeo legendum, *areis*, per synarcisin. Quod quam melius sit, quam id, quod editum est, nemo non videt. Nam hoc vult: quemadmodum pro nouis frugibus ambaruale sacrificium fit: ita pro collectis alterum fit plenis scilicet areis. & bene **NITIDVM**: quasi epulis functum. Horatius:

Me pinguem & nitidum bene curata cute vises.

6 **EXTRVET arte casus**] Repone veterem scripturam, i. iij.

ante. Sicilibi: - *Et festas extruet ante Cespitibus mensas.* A

9 N V N C mihi fumosus) Hoc ἄνωγεύς. Sed nos legimus:

Nunc mihi nunc fumos veteris proferte Falernos

Consulis - Fumos Falernos, hoc est vina quæ fumum bibere sunt instituta, ut loquitur Horatius;

Amphoræ vinum bibere instituta.

Vnde recte ea vina fumos vocabant.

13 S E D bene Messalam) Ovidius:

Et bene te, bene me patriæ pater, optime Cæsar.

Melius tamen, Et bene Messale. Ovidius:

Et bene, dic domine, bene cum quo dormiet illa.

Tamen utrumque admitti potest; neque utrius modo legas, magnopere laboro.

16 E T magna intonsis gloria victor ades) Mendum est in hac lectione. Nam quid est, intonsis? Non dubito Tibullum scripsisse:

Et magna intonsis gloria victor auis

Huc ades. -- Nam scriptum erat, abis. ex quo fecerant, ades. Ovidius:

Hoc apud intonsis nomen habebat auos.

pag. 107, I A G R I C O L A ad siduo primum satiat) Lego, Lassatus --

6 D V X I T ab arte choros) Legendum, ab arce. intelligit αἴτυ Atheniensium. Primum chori in oppido introducti. a quo ἀἴτροι ἀγῶνες. qui Baccho fiebant. propterea hic mentio Bacchi, qui Aristophanem & veteres Grammaticos, item incomparabiles patris mei Poetices commentarios legit, nunquam mirabitur, quare Bacchi mentio hic iniecta est. Non enim aduerterunt Tibullum hic initia Tragediæ ordiri. præserim quum hircum datum in præmium dicat, a quo τραγῳδία dicta. Hoc enim est, quod subiungit:

Hinc datus e pleno memorabile munus ouili

Dux pecoris hircus. duxerat hircus oues.

8 D V X E R A T hircus oues) Ita olim adolescentes emendauimus. Pausanias Arcadicis: τῆς δὲ πύμνης ἡγεμόνες ὁ πορείας ἦσαν αἴτες. καὶ τοιαύτας οἱ ποιμένες ὀνομαζοῦσιν αὐτάς.

16 E T appulso tela sonat latere) Legge, *Et appulso tela sonant*

latere. *apploso* pro *apploso*. Tela numero plurali sunt istonon instrumenta. Valerius Flaccus libro tercio:

Dat pictas auro, atque ardentem murice vestes.

Quas rapuit telis formosa vocantibus austris

Hypsipyle -- De hoc & libro primo diximus.

32 ET *procul ardentem hinc precor*] Liber noster, *hinc procul*. est enim *procul procul*. Supra, *Stet procul, aut alia stet procul ante via*. *procul procul* est *profumi*. ἐκὰς ἐκὰς ὄστις ἀλίτῃς. Callimachus.

Pag. 108, 3 AVT *etiam sibi quisque palam*] Mirum hanc veteribus superstitionem fuisse, vt non nisi taciti vota conciperent. Infra:

Optat idem iuuenis, quod nos, sed tutius optat.

Nam pudet hęc illum dicere vota palam. Item:

Illam aliud tacita iam sibi mente rogat. Martialis:

Si quis erit recti custos, imitator honesti,

Et nihil arcano qui roget ore deos. In Satyra:

At bona pars populi tacita libabit acerra. Item:

Haud cuius promptum est, murmur tacitoque susurros

Tollere de templis, & aperto viuere voto.

21 IAM *reor hoc ipsos edidicisse deos*] Pendet a superiori animaduersione, quod taciti vota illa immurmurarent.

30 HV C *veniat natalis auis*] Auis est cornix, quam concordie symbolum veteres in nuptijs inuocabant. Quod conuenit ei, quod iam dixit:

Flauaque coniugio vincula portet amor.

Ælianus de animalibus: ἀκουῶ ὃ τις πάλαι καὶ ὃν τις γάμοις μὲν ἢ ὁμίχλαον τὴν κορώνην καλεῖν, σὺν ἡμίχλα ὁμοιοῦσας ὅτι οἷς σωιοῦσιν ὅτι παιδοποιῶν διδόντες. Natalem dixit a Iunone quæ Natalis est dea, & nuptialis, & cuius ea ales in tutela est. vnde & Moneta congenere eius auis dicitur, quia Iuno Moneta cognominatur. Iuno igitur καὶ γένεθλιος & γαμήλιος θεὰ.

Pag. 109, post vers. 14 IPSE *deus solitus stabulis*] Vt Tibullus hos quatuor versus vnquam fecerit? vt hac barbarie ille se contaminarit? Minime gentium. apage apage ista sterquilinia ab hoc puro facello. Quos versus vt ego subdititios esse facile odoratus sum, ita miror a doctis viris, qui

hunc poetam adeo triuerunt, hoc nunquam animaduer-
 sum esse. Quare eos audacter deleas licet, vt illuc, vnde
 malum pedem tulerunt, redeant, & eos rupices magistri in
 suis scholis misellam iuuentutem doceant. Eos autem huc
 inculcarant, qui putabant sensum abruptum esse. at quam
 bene cum suis egregijs illis versibus continuerint, ipsi vi-
 derint. Nam sane Tibullus nunquam scripsit versus
 Ἰσοσολοίοις, βαρβαρῶν ἄνοιῶν, καὶ ἀνοικολοῦχοις.

32 FABVLA sit maule quam sine amore deus] Post hoc
 pentametrum iungendum est illud cum sex sequentibus
 distichis, AT TIBI DVRA SEGES. Nam quatuorde-
 cim illa disticha interiecta alio pertinere docebimus ante-
 quam hunc secundum librum e manibus amittamus.

Pag. 110, 1 AT tibi dura seges Nemesium que abducis ab vrbe]
 Q V A E non Q V I legendum esse vetus scriptura docet.
 Nam quod docti viri censent absurdum terra hic legi,
 quum sit idem, inquirunt, cum segete, vnde pro terra, tecta
 legunt: quum igitur ita censeant, sciant illi nihil mutan-
 dum esse. Nam recte dicitur, O seges, terra perfoluat tibi
 nulla femina. Quid enim absurdum hic inuenerint, quod
 eorum eruditas aures offendat, non video. Nam seges &
 pro terra fata, vt apud Virgilium, & pro aruo, vt apud eun-
 dem ponitur, & apud Ennium Decuba:

Et si in segetem sunt deteriozem data

Fruget, tamen ipse suaapte natura emitent.

Poeta enim Græcus, vnde ipse suam mutuatus est Trage-
 diam, antea dixerat:

-- ἐκκαὶ δρόν, εἰ γῆ μὲν κακὴ

πλοῦστα καρπὸς θεῶθεν, εὐσταχὺ φέρει

χρῆσθ' ἀμφοτέρω, &c.

Et eadem locutio est, vt Lucretiana illa, qua dicitur *Magna
 ferre auroram*, & *Tiberis ire amne placido*. Sane pudet me in
 re tam clara immorari. Sed quem non remoratura erant
 ista, quum illa doctis viris negotium ac molestiam pe-
 pererint?

4 TV quoque deuotos] *Deuotos, κατὰ ἐπίπαις.*

14 IANVA si fas est] Duo sequentia disticha quo peri-
 erent, iam a nobis copiose discussum est. Nam vt huc in-

truderentur, ea causa fuit, quod in illis mentio est ianuae clausae, quare propter similitudinem rei, quia & hic quoque ianuae mentio est, hunc locum illi deberi ariolati sunt homines elegantia temporum suorum digni.

15 DVCITE. *ad imperium*] Claudit Elegiam. Vincla intelligit compedes, in quibus serui opus rusticum faciebant. Non nescis qui sint compediti serui Columellae.

22 SEV *quid peccauimus, vrer*] Repone, vt in antiqua scriptura, vrit.

31 ILLA *cava precium*] cava manus, κωνή. Aristophanes
ἐμὲ καὶ κωνήν.

Pag. III, 8 AVT *rapiam suspensa sacris insignia fanis*] Interpolatitia sunt. Scriptura vetus ita postulat: *suspensa focus insignia sacris*. Alibi:

*Num feror incestus fedes adiisse Deorum,
Sertaque de sanctis deripuisse focus?*

16 HINC *clauem ianua*) Charisius *clauim*.

28 SEV *veniat tibi mors, neque erit*) Lego, *neque sit*.

Pag. III, 9 THESALA *terra gerit*) Malo, *genit*.

25 TIBI *deditus augur*) Liber scriptus, *debitus*. Horatius,
Debita nymphis opifex coronae. κατ'ἑρωδῶντος.

Pag. III, 2 ET *captos sustinuisse*) *Raptos* legendum docet historia.

5 NONDVM *fundauerat*) Vetus scriptura, & primae editiones *formauevat*. Formae architectonicae quomodo dicantur vide in Aufonianis lectionibus.

9 LACTE *madens illic*) Nimirum quia pastorales Dij lacte spargebantur. Supra:

Et placidam soleo spargere lacte Palem.

12 FISTVLA *sacra Deo*) *Aut arguta sacra pendebit fistula pinn.* Virgil.

13 CVI *semper decrevit arundinis ordo*) Ouidius:
- nam ponit in ordine pennas

A minima ceptas longam breuiore sequente,

Vt clino creuisse putes, sic rustica quondam

Fistula disparibus paulatim surgit acutis.

16 EXIGVVS *pulla*) *Lege pulsa*. Propertius - *Lerne pulsa tridente palus*. Virgilius - *Asia longe Pulsa palus* -

21 IMPIGER *Aenea*) Veteres editiones, & liber scri-

ptus hic alius Elegiæ principium facit. quod sequi, nisi Astolidi sumus, visum non est. Nam, ut alia taceam, quid habebant in animo illi, qui ita ex vna duas elegias fecerunt, qui non viderint claudi inuocatione Phœbi hanc Elegiam, ut ab eadem incepta est? Ridiculum ergo, & puerile ex vna duas efficere, quum aliter ne sententiæ quidem tenor constet.

23 IAM tibi *Laurentes adsignat*) Post hoc distichon inferendum illud, TROIA QUIDEM TVM SEMIRABITVR. Nunc quæ sit eius sententia manifestum est. at in illis sedibus, quas illi editiones & scripti proxime ætatem aorum nostrorum libri assignarunt, quid sibi velit, equidem iuxta, ut inquit ille, cum ignarissimis scio. Vos ergo, hoc est, o Aenea. Virgilius:

Vos o Calliope precor adspirante canenti.

Legendum vero *longa via, non longam viam.* - & sibi dicit

Vos bene tam longa consuluisse via.

Dicet vos bene contuluisse sibi tam longa via.

pag. 114. 16 IACTAVIT *fusus & caput ante comas*) Inepte, quasi potuerit alterum sine altero. Sed legendum:

Iactavit fusa se caput ante coma.

Set pro sed dedit ansam errori. Hæc, inquit, dixit abreptitia illa, sed non prius inuocato Phœbi numine, quam effusa coma caput iactaret. Nam fanaticorum hic erat mos, ut capillum funderent. Plautus:

Hariolus fiam: capillum promittam.

17 QVICQVID *Marpesia*) Per duplex *ss*, *μδροπισια*. Eam cū Herophila eandem faciunt Græci, quū Marpessia sit cognomē a patria Marpessio vico Troadis. qua de re cui magis, quam ipsi Herophilæ credemus ita de se canenti?

*εἰμι δ' ἐγὼ γὰρ ἀνία μέσον θνητῆ τε θεᾶς τε,
νύμφης δ' ἀθανάτης, πατρὸς δ' αὐκιοφάγου
μητρὸς δὲν ἰδορῆης. πατρὸς δὲ μοι ἔστιν ἐρυθρῆ
μδροπισσὸς μητρὸς ἰέρη, ποταμὸς δ' αἰδωνίδης.*

Quare videntur quidam in hoc decepti in eandem culpam Tibullum induxissē. Amaltheam vero quidam Cumanam faciunt, quam vocatam aiunt *δημοί*. Quam quum Virgilius *δημοφίλιω* appellat, non diuersum nomen illi

imponit. Nam *δημῶ* decurtatum ex *δημοφίλη*, ut *περσῶ* ex *περσέφονη*, *σερακῶ* apud Epicharmum ex *σερακίουτα*. Quæ sunt Tarentini & Sybaritici, atque adeo propterea Cumani idiomatis. Nam earens magna Græcia.

18 *HEPAPHILE*) Sacerdos Sminthei Apollinis fuit, in cuius luco sepulta fuit. ut ostendebat epigrâma epit. phiij:

αὐτὸ ἐγὼ αἰ φοῖβοιο σαφηρεῖς ἐίμι σέβυλλα
 τῷ δ' ἰσὸ λαϊνέω σαμαπ πυθιδρυα,
 παρθένος αὐδέεσσα τὸ τῶν. νῦν δ' αἰέν αἰανδος
 μοῖρεθ' ἰσὸ σθερῆ τῶν δε λαχοῦ σα πέδλω.
 ἀλλὰ πελας νύμφαισι, ἕξ ἐριμὲ τῷ δ' ἰσοκίμμη
 μοῖρεθ' ἐχουσ' ἐκάτω ἢ τὸτ' αἰακίονε.

19 *QVASQVE Albana*] Liber noster, *Quodque Albana*, quod retinebis. Illud *QVO* creberrimum in ea significatione Plauto, *Quod ille dicat, perijisti*. *Albana* autem, non *Albana* legendum, eadem est *Albunæ*.

eo. *SACRAS tiberis per flumina sortes*] Male hic quidam *Tiburis* pro *Tiberis*. *Albuna* detulit libros vaticinos Tarquinio, quas sortes vocat nunc. Ita *Tiresias* apud Euripidem *Phœnissis*:

κλήροις τε μοι φύλασσε παρθένω χερεῖ,
 ἕξ ἔλασον οἰανίσματα ὀριθῶν μαθῶν
 Σάκισσιν ἐν ἱεροῖσιν, ἕξ μαντεύομαι.

Interpres, οἱ γὰρ οἰανόσκοποι ἐν δέλτοις ἐσημειοῦντο ταῖς πῆ-
 σσιν, ἵνα διὰ μνήμης ἀγνοῦν.

22 *MVLTVS vt in terras*] Noster, *Multus* & in *terra*.
 Lege etiam, *deplueret*, non *depluerit*.

ΠΑΠΙ, IO OSCVLA compressis] Vetus mos scribēdi *compressis*,
 pro *compreſſis*, ut *COSS*, pro *Consules*, *CESS*, pro *Censibus*
 apud Varronem. *auribus* autem pro *navibus* emēdasse olim,
 testaretur, si viueret Canterus, cui olim adolescens ego id
 indicaram cum testimonio Aristophanis, quo ille nititur.

15 *AVT e veste sacris*] Lege ex veteri libro,

Aut e veste sua tendent umbracula fertis

Vincta -- *fertæ*, quæ essent diximus apud Varro-
 nem in proverbio *fertam* ducere. Nam *fertæ* sunt hic &
 ibi τὰ *ρομῖα*. Intelligit autem *trichilas*, de quibus olim in

Copam diximus. Quod verbum primi in Cæsare exsuscitauimus, quum antea id ignoraretur. Beroaldus tam felici stoliditate eo loco deprauando ludit, vt omnibus hæcenus persuaferit quod volebat. quanquam scio quosdam adhuc inuentis frugibus *βαλαμφαγῆν*. quod quidem per me faciant licet. Imo, si volunt, *σπασεσφαγῆν*, me auctore faciant, censeo, modo *μυνοφαγῆν* id faciant. Nam me sane conuiuiam non habebunt.

27 TACEO quum saucius annum] Lego, iaceo quum saucius.

30 VERBA potest] Huc traducenda duo disticha, quæ in sequenti elegia ordine leguntur, A C E R A M O R F R A C T A S. Hoc enim continuandum cum ijs, quæ superius dixit:

Pace tua pereant arcus, pereantque sagitte

Phæbe, modo in terris erret inermis Amor.

Quam enim apte nuncilla eo referentur? Acer Amor, vitanam, &c. Sane vbi hodie leguntur illi quatuor versus nec sibi nec alteri prodesse possunt.

Page 116, 8 MILES io magna voce triumphæ canet] Sine dubio legendum *Canam*. Ipse ego miles canam. Tamen si receptam lectionem tueri volumus, id non sine magna verisimili causa nobis licebit facere.

11 S I C tibi sint intonsi Phæbe capilli.] Hæc manifesto ostendunt vnam perpetuam esse elegiam ab eo principio, *Phæbe sine*, quum in eadem re desinat, a qua initium fecit. Quare non sine rubore qui aliter sentiunt, hæc lecturos puto.

15 S I T comes & collo] Vix est, vt hæc vulgo bene intelligantur, quia pessime ab interpunctionibus accepta sunt, vt totam mentem Tibulli distimularint. Nos autem ita emendamus, & distinguimus:

Si comes, & collo fortiter arma geret,

Et, seu longa virum terre via, seu vaga ducent

Aequora, cum telis ad latus ire volet,

Vre puer quæso, tua qui ferus otia liquit.

Si, inquit, armiger esse vult, hoc est Cacula militaris, & pedestri, an marino itinere, cum telis sequi militem herum volet, vre eum. Hæc profecto ita scripsit Tibullus, & in inuidiam castrensis, & militaris vitæ caculam eum potius,

quam militem dicit. Non potest dici quam diuersam sententiam hæc concipiant in vulgatis editionibus.

20 Q V O D *si militibus*] Eadem importunæ interpunctiones totam sententiam horum quoque versum interpolant. quos ita leges:

Quod si militibus parces, erit hic quoque miles

Ipse, leuem galea qui sibi portet aquam,

Castra peto. -- Quod si non Cacula militaris, quod genus militiæ ærumnosissimum ac laboriosissimum est, sed iustus miles erit: ego quoque castra peto, si modo, inquam, ille miles erit, quod parces illis, id est, quod illi meliore sunt conditione, quam ferui militares. Est autem Macer ornithogoniæ, & aliorum poematum scriptor, municeps Catulli.

21 PORTET *aquam*) Ita ex veteri scriptura repono.

27 Q V V M *bene iuravi*) Post hunc versum reuocandæ huc sunt exules illi versus, quorum numero quatuordecim sunt disticha in Elegiarvra TENENT. Eorum initium est: AT TV QVISQVIS IS ES. Nunc, qui dicebat se militaturum, postea victus animi eandem militiam detrectauit, idem quoque suadet cuilibet amanti, nempe vt in vrbe sub signis amoris militet, non in castris. At tu, inquit, quicumque es sub imperio amoris, in contubernio nostro milita. Eandem enim militiam sub eodem duce Amore sequimur.

31 PRAEDA *tamen multis est operata*] Recte operata. hoc est functa. Vt functa sacris, & operata, idem est. & functiones, & operationes, idem.

Pag. 117, I MORS *propiorque venit*) Excerpta, morsque propinqua venit.

3 BELICA *quum dubiis*] Concinnius in nostris Excerptis: *Quum tribuit dubie bellica rostra rati.*

4 OBSIDERE *campos*) Codex infimæ vetustatis *obsistere.*

5 VT *multo innumeram*] Codex infimæ vetustatis, item Excerpta habent: *Vt multa innumera iugera pascat oue.* hoc est vt multos scripturarios agros habeat.

7 PORTATVR *validis multa columna*) Lege ex veteri libro, *mille columna iugis.*

10 AT *tibi leta trahant*) Eclogaria membrana vetus ha-

bebat, At *mibi*. & fortasse melius. vt Horatius:

Me cichoreas, leuesque maluae Pascunt.

19 S O L I S & admotis inficit Indus equis) Theocritus poeta:

ἦς ἀχιλλέρον ἦλιος διφραλατῶν
σκοτεινὸν αἴθος εἰσέχρωσε λιγυῖος
εἰς σώματ' ἄδρων, καὶ σωέσρεψαν κόμας,
μορφῆς ἀνυξήησι σωλήνας πυρός.

22 N O T A loquor. regnum ipse tenet) Hoc argumentum tractauit lepidissimus Anacreon. cuius verba hunc locum non parum illustant:

πορὶν μὲν ἔχων βερβέρινα καλύμματα
ἐσπρησμένα καὶ ξυλίνοις ἀσραχάλοις ἐν ποσσὶ
καὶ ψιλὸν ἀεὶ περιδρήσει βοῶς νεόπλυτον
εἰλημα κακῆς ἀσπίδος,
ἀρτοπῶλῃσι καὶ ἐτελοπόροισιν
ὀμιλέων ὁ ποσητός Ἀριέρον
κίεθλον δειύσαν βίον,
πολλὰ μὲν ἐν δουρὶ θεοῖς αὐχῆνα,
πολλὰ δ' ἐν ἔοχλῳ
πολλὰ δ' ἐν νώτῳ σκυλίγα
μάστιγι γαμψοῖς, κόμην
πῶρονά τ' ἐκπιληρόος·
νῦν δ' ὀπιθαινεὶ σάλευναι τε χεῦσαι
φορέων ἔεργματα παῖς Κυκλις
καὶ σκιαδίσειω ἐλεφαντίνω
φορεῖ γυναιξίν αὐτως.

25 I A M mala finissem leto] Excerpta gnome hanc peridum comprehendunt:

Finirent multi leto mala. credula vitam

Spes fonet. -- Quod melius. Hinc autem alia Elegia incipit.

31 S P E S etiam valida solatur) Vetus poeta primo libro Catalectorum a nobis editorum:

Captiuus duras illa solante catenas .

Perferet. & victos vincere posse putat.

Noxijs infami districtis stipite membra

Speras

*Sperat & a fixa posse redire cruce.
Spem in suis prebere caput paloque ligatus,
Quum micat ante oculos stricta securis, habet.
Sperat & in seua victus gladiator arena,
Sit licet infesto pollice turba minax.*

Pag. 118, 2 NE vincas dura puella deam.) Dea Spes. Theognis:
ἐλπὶς ἐν ἀνθρώποισι μὴν θεὸς ἐὼδλη ἔνεστ.

ἄλλοι δ' ἔλυμπον δ' ἐκπερλιπόντες ἔβαν.

Quidius hoc distichon vertit:

*Spes igitur pæna menti, Græcine, lenandæ
Non est ex toto nulla relicta mee.*

*Hæc Dea, quum fugerent sceleratas numina terras,
In diis inuisa sola remansit humo.*

IN TERTIVM LIBRVM ALBĪ TIBVLLI.

Pag. 119, 4 **E**XORIE NS nostris hic fuit) Lege auctore scriptura,
Hinc fuit. Atta. - annum novum
Voluerunt esse primum mensem Martium.

10 GAVDEAT, vt digna est, versibus illa meis) Meis est li-
quido scriptum in nostro libro, vt & omnes editiones ha-
bent. Nihil enim impedit, Tibullum ipsum ista sibi dice-
re. Et, si diligenter inspiciamus, non loquuntur hic Musæ.

12 PVMICET & canas) Lege Pumix & canas. Pumix,
alis, germin, rumin, pro pumex, ales, germen, rumen scri-
bere solebant.

13 TENVIS fistigia chartæ) αραπόκωλον intelligit. si-
cut inum chartæ ἐραπόκωλον. Martialis: Spectas ἐραπο-
κώλιον Senere. Perperam hodie legitur ἐραποκωλικον. In
charta κῶλα sunt partes adglutinatae, quos scapos voca-
bant. vnde regiae chartæ μακρόκωλα vocabantur ab am-
plitudine. Ab eo membranae pelles καὶ διφθέραι, quia vnum
tantum κῶλον habent, nec adglutinantur, vt chartæ. pro-
pterea vocantur στωμάτια a Græcis, nimirum quia vnum
corpuseculum sunt, & non plura membra, vt chartæ.

k.j.

23 SED primum nympham] Lege ex veteri scriptura:
Sed primum meritam longa donate salute.
Longum saluere, longum valere dicebant.

Et longum formose vale, vale, inquit, Iola.

25 HÆC tibi vir quondam] Ouidius:

Alloquor Hermione nuper fratremque virumque,
Nunc fratrem. nomen coniugis alter habet.

Neque enim tantum, quod ἀδελφός esset, fratrem vocauit:
sed quia amatorium est ita se vocare: vt vides hic apud
Tibullum.

Pag. 120, 13 T O T mala perpesse tot superesse meæ] Corruptus
locus. Restitue auctore libro nostro:

Tot mala perpesse tedia nota meæ.

Tædia vitæ meæ perpesse tot mala.

19 M O E R E A T hæc genero] Hellenismus est. Euripides:
κ' ἔν δὲ μὴνας θεῖς ἐστὶν κελός ἐμοῖς.

20 P R A E F A T A E ante meos manes] Et mæsta supremum
voce ciemus. Euripides:

ἄσπαστα ἔξιστοσ ὑστέρτω ὁ δόν.

æod. A N I M A M Q V E rogata] Ita habent veteres edi-
tiones, & membrana nostra. pro quo substituerunt, ani-
mamque precate. quia videbant Rogari non dici, vt precari.
Venuisti homines, qui animam cum hoc verbo, non cum
P R A E F A T A E connectebant. Nam est, Prefate ante meos
manes, animamque. deinde: - rigate Perfuseque pias ante li-
quore manus. Ita enim legendum ex corrupto illo rogata.
Animam præfari quid sit ostendunt multa in veterum li-
bris passim, vt - magna manus ter voce vocavi.

26 P O S T hæc carbafis humorem tollere velis] Repone
ventis, vt etiam nonnullæ editiones habebant. Significat
collecta in linteo ventilari solita, vt exurgeretur humor,
quo sparsa erant.

32 D E M O N S T R E T litera] Litera, ἑπιγραφή. Supra:
Indicet vt nomen litera facta tuum.

Pag. 121, 2 D O L O R huic & cura Neeræ] Corrupta hæc sunt ab
imperitis hominibus, qui statim quæ nesciunt, delent. Ve-
tus scriptura fuit: - dolor huic, & caussa Neeræ Coniugis ere-
ptæ caussa perire fuit. Elegancia antiqua. Caussa Neeræ est

Næra ipsa. Iuriconsulti *causam bonorum*, hoc est bona.

Propertius: *Ite rates curuæ, & leti texite causam.*

hoc est letum. nam male legitur *causas*. Mille talium poteram adducere, si nescirem esse multos eruditos, qui sciunt me verum loqui. Eleganter ergo repetit *τὸ causa* pene diuerso sensu, *caussa Næra Coniugis erepta causa perire fuit*. hoc est, in causa fuit coniunx Næra erepta, vt ille perierit.

II SED *tecum vt longe sociarem*] Profecto legendum, *satiarem*. & bene huic rei conuenit quod Lucretius præcipit, e vita vt saturum coniuuam recedere. Nam vulgaris lectio nihil ad sensum poetæ. Sequitur enim,

Inque tuo caderet nostra senecta sitis,

Tunc quum permenso defunctus tempore lucis, &c.

Hoc enim plane satiatum non sociatum ostendit.

15 NAM *grauæ quid prodest*] Eclogæ habebant:

Quid prodesse potest pondus mihi diuitis auri?

24 INVIDIA *quæ falso*] Longe melior sententia in Excerptis.

Et quæ præterea populus miratur, in illis

Inuidia est, falso plurima vulgus amat.

Rotunde, & venuste. sed nondum, vt puro, plane purgatus est locus. Legendum enim:

Est quæ præterea populus miratur, in illis

Inuidia est. - *Est quæ, ἐστὶν ἂν. ἐστὶν ἂν ἡ ψα.* manifestus hellenismus. Propertius:

Est quibus Eleæ concurrat palma quadrigæ.

Est quibus in celeres gloria nata pedes.

Est quibus, ἐστὶν οἷς ἡ σπυ. ἐστὶν οἷς. Hoc est Quibusdam. Ait ergo Tibullus quædam populum admirari, quia alij ea mirantur potius, quam quod ea reuera per se amanda sint.

Ἐστὶν ἡ ψα, inquit, est quædam, quare populus illa miretur. Ea sunt, quæ Epicurus *ἐστὶν ἡ ψα,* vocat. hoc est, vt vertit Cicero, populariter laudata.

Pag. 112, 8 QV AEQVE *futura neunt*] *Neunt*, non a Neo, sed a Neco. vt Abnuco. Ennius:

Certare abnuco, metuo legionibus labem.

Et quanuis sic secundæ coniugationis videntur, tamen abnuco non facit abnuent, vt docent, sed abnuent. Sic hic

k.ij.

Nemt, non *Nent*. Hic Grammatista volui esse, quia hoc non est in alijs scriptoribus vulgare.

10 *DIVES in ignava*) Et *diues* & *Dis* ab eadem mente, a qua Græcis πλουτων, & πλουτής.

13 *QVAE tulit hesternā*) Longe melius liber noster: *Quæ tulit extrema*. *Extrema nocte*, hoc est, quarta vigilia. ὅταν τῆσάν νοκτὸς ἄρχος ἵσταται, ait Theocritus, & tunc sunt insomnia vera, si eidem & Horatio credimus. Quod extrema igitur nocte somnium hoc viderit, & ab eo verum esse intelligi vult, ipse indicat, quum ait:

- quum summo Phæbus prospexit ab ortu,
Prestit languentis lumina sèra quies.

14 *ITE procul vani*) Lege ex eodem libro:

Ite procul. vanum falsumque auertite visum.

15 *DESINITE in votis*) Lege: *in vobis*. *Definite* o insomnia, quærere vt in vobis fides reperiat. Diui enim vera monent, non vos. Exta indicant mentem Deorum: contra somnia ludunt hominum mentes.

20 *AT natum in curas*) Hæc omnia vulgus interpolatorum conspurcauit. Scripta lectio nullo modo mutari debet.

*Et vanum ventura hominum genus omina noctis
Farre pio placant, & saliente sale.*

Continuanda autem cum præcedentibus. Somnia, inquit, iubent pauidas mentes falsa timere, & homines vani noctis omina mola falsa deuenerantur.

Pag. 123, 8 *SPIRABAT Tyrio murrhea*) Virgilius: - *crimes
Vibrati calido ferro, murrhaque madentes.* Horatius:
Murrheum nodo cohibere crinem.

Vbi tamen vetus interpres Pomponius Porphyrio: *colorem*, inquit, *myrteum in crinibus hodie quoque dicunt, qui medius est inter flauum & nigrum*. Vt videatur in Horatio *myrteum* legisse, non *murrheum*. Et sane in hoc etiam Tibulli loco liber noster habet scriptum *myrtea* non *murrhea*. Et color ille, de quo scribit Porphyrio, non in crinibus solum dicebatur, sed in alijs quoque rebus. Petronius: *Myrtea subornatus gausapia, cinguloque succinctus*. Plinius de amomo: *frutice myrtiloso*. lege *myrtilo*. Dioscorides: ζύλον ὑαί-

A *κίππος*. Columella: Myrtilo modo crine vires. nam Cinaræ
flos, *κίππος*.

Pag. 124, II M E N S est mutabilis illi) Vetus scriptura, *illis*,
comprehendit omnes feminas.

13 S A E V V S amor docuit) Hæc elegia cum toto libro,
icem & quarto extat in Bibliotheca clariss. viri Iac. Cuiaci.
Quod fragmentum emendatissimum est, & eius ope
multa menda in hoc poeta sustulimus. Illud igitur Frag-
mentum aliter hos versus legit, vt appareat, quomodo ho-
die leguntur, interpolatos esse. Ita igitur habet:

Senus amor docuit validos tentare labores.

Senus amor docuit verbera seu pati.

Quare ita emendato.

27 P R O M I T T I T Delius ipse Felix. hoc alium) Plane li-
ber ille optimus habet, *Felix hoc*. non, vt editiones, *Felix, ac*
alium. Sed harum interpunctionum confusione pulcher-
rima antiquitatis obseruatio obsolescit. Ita enim distin-
guendum: *Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse.*

Felix hoc, alium desine velle virum.

B Nam in conditione conuenta nuptiarum, aut sponsalio-
rum, dicebatur Feliciter, Felix hoc fit. Quod bene vortat
tibi, & mihi. Iuuenalis:

Signate tabule, dictum, Feliciter. - Plautus:

Que res recte vortat mihi que, tibi que, tue que filie

Filiam tuam mihi uxorem posco, promitte hoc fore.

cod. F E L I X, Felix simpliciter, & *Felix hoc*. vt Bene ha-
bet, simpliciter, & Hoc bene habet. Bonum fit, & Hoc
bonum fit.

Pag. 125, S C A N I B V S submissa) S V C C I N C T A. Ex veteri-
bus libris.

8 E T diris non habitanda) vel, vt vetus scriptura, *duris*.
hoc est barbaris, vt dixit Scythiæ tellus.

13 N O S tenet) Plane ex contextu ipso legendum *Vos*.
quod iam a doctis viris animaduertsum.

16 N V N C autem sacris Baiarum maxima) Maxima Baia-
rum, quia omnia *Γεργαία* v̄ *δεξτρα* vocabantur Baiæ, a Baijs
illis Campaniæ. Martialis:

Strataque non vnas cingant triclinia Baias. Sidonius:

Ibis Phocida, Sextiasque Baias.

k. iij.

Mirantur tamen docti viri quid sit hic Baiarum, adeo ut integram lectionem contaminare veriti non sint. Mens Tibulli. Aqua hæc non aduenda Caniculæ sidere confecto, at vere nulla calidæ aquæ cum illa comparandæ. Videtur apertissimum sensum. Quas autem aquas intelligat in Etruria, quæ plurimæ in ea regione fuerint, nescio. Strabo: πολλὴ δὲ ἐστὶ θερμὴν ὑδάτων ἀφρονία καὶ πλεῖστα τῶν βλαβερῶν. καὶ πολλοὶ δὲ ἐστὶν ῥώμης ἐχθρὸν βλαβερὸν ἢ ἐν βαίαις, ἀδυναμοίται πολλὸν πάντων μελίσα.

20 *N V L L I temeranda deorum*] Hæc quoque lectio extat in codice infimæ vetustatis, sed diligens librarius *Deorum* expunxit, & sua manu eodem tractu, *virorum* apposuit, quod verissimum est. Non enim attinet de dijs loqui, quum pœna irrogata sit hominibus, qui sacrum Cæris & Proserpinæ vulgarint. Horatius:

- *vetabo qui Cæris sacrum*

Vulgarit arcane, sub iisdem

Sit irabibus, fragilemque mecum

Solnat phæsellum -

21 *L A V D A N D Æ deæ*] τῆς ἐπαυρῆς προσφονείας. Proserpinæ & Cæris sacra intelligit, quæ alij *μυστήρια*, & initia vocant.

23 *N E C cuiquam certa venena*] Fragmentum illud peructustum: *trita venena*, recte potest & *tetra venena*.

24 *N E C nos sacrilegos templis admouimus ignes*] Locus deformatissimus, & à Grammatistis, quia non intelligebant, interpolatus. At nemo vidit vnquam sacrilegum incendere templa, ut ea spoliaret. quid enim spoliabit incendiarius, cui ignis nihil reliquum fecerit? Nostri scripturas:

Nec nos sacrilegi templis admouimus egros,

Quod sane non ita debuit istis acutis correctoribus displicere, ut saltem non considerarent, vera ex illis lectio elici posset necne. quod tamen fieri potest, ita:

Nec nos sacrilegi templis admouimus ergo.

Nec, inquit, sacrilegi ergo admouimus nos templis, hoc est, direximus nos in templa, eorum diripiendorum causa. Sic supra: *Num feror incestus sedes adisse Deorum,*

Sætaque de sanctis deripuisse focus?

Item:

Aut rapiam suspensa foci insignia sacris.

Veram igitur lectionē dicamus licet, quam proposuimus.

25 *NEC nos insane meditantes iurgia lingue*] Tale illud:
Num Veneris magna violani numina verbo?

Pag. 126, I *QVID fraudare iuuat vitem*] Tale illud:

- Quid messes vr̄is acerba tinas?

14 *SEV nos fata fuisse velint*] Abstinet mentione mortis.

Plautus: pene hic nobis fuit Phronesium. id est. μικροδ' ἀπέθανε.

16 *ET ninei lactis pocula mista mero*] similis potio illi quam
Butranicam appellabant.

23 *ET nobis prona funde Falerna manu.*] Mallem:

I, nobis prona funde Falerna manu.

Nam EI, pro I, scribebant. Sic infra:

Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.

Vbi idem error vulgo.

31 *ILLE facit dices animos deus*] Lepidissimum asma
Bacchylidis extat apud Athenæum in hanc sententiam.

γλυκεῖ' ἀθάλη στυομδρα κυλίχων

δαίλπισι θυμὸν Κύπριδος,

ἕπης δ' ἀθύσσει φρένας

ἀρχιμυγμδρα διονυσίσι δάφοις.

ἀδράσι δ' ὕψατάς

πέμπει μεέμνας.

αὐτὸς μὲ πολέων

κρὶ δέμων λυεί,

πᾶσιν δ' ἀδρωποῖς

μοιαρχίσειν δοκέι'

χρυσὸν δ' ἐλέφαιλάτῃ

μυρμαύροισιν οἴκοι,

ποροφόροι δέ κ' αἰγλήνετα

νῆες ἀχρυσ' ἀπ' αἰγυπλίου

μέκισον πλοῦτον,

ὡς πῖσι πὸς ὀρμαίνει κέαρ.

Pag. 127, 9 *QVALES his pœnas deus hic*] Et hæc quoque non
assequenti peruerterunt homines ferreæ frontis. Nam opti-
mum illud fragmentum ita legit:

Qvales his pœnas qualis quantisq; minetur. Sic Virgilius:
k. iiii.

Nam qualis quantusque casu Polyphemus in antro.

II ILLA QVE si qua est] Nihil mutandum. & si qua est eiusmodi, vt Agave, sentiat vltoris dei iram, non autem nos. ætati & capiti illius fit, quæcunque illa est, non nobis.

II HEI mihi difficile est] Ineptissime hæc sunt separata a superioribus in libro infimæ vetustatis, & in alijs editionibus. Nam hæc sunt, vt superiora, in quibus nihil omnino cohæret. Sed non aduerterunt imperiti homines, quid sibi vellet Tibullus. Sunt enim hæc omnia tanquam Saturæ quædam συμποσιακὸν ἀσεισμάτων. Quod sane imprimis considerandum fuit.

3I NEC vos aut capiant] Aliter hæc concepta sunt in Eclogario:

Nec vos decipiant pendentia brachia collo,

Nec capiat blanda sordida lingua prece.

Quod non dubium est, rectum esse. Per hæc enim intelligit auaram & petacem amicam.

Pag. 128, 9 PERFIDA nec merito] Distingue:

Perfida, nec merito nobis inimica merenti. Sic Catullus:

-insperantique ipsa refers te Nobis. Insperanti nobis, vt hic merenti nobis. Virgilius. Vos o Calliope.

IO PERFIDA sed quantum perfida cara tamen] Euripides Phœnissis: φίλος μὲν ἐχθρὸς ἐγένετ' ἀλλ' ὄμωσας φίλος.

13 NOSTRÆ conuiuia mense] Hæc enim, vt dixi, omnia sunt συμποσιακὰ ἀσεισμάτων.

16 TV puer & liquidum] Fragmentum illud emendatissimum. Tu puer i, liquidum. Nam, vt supra dixi, scribebant EI, pro I.

cod. FORTIVS adde merum] Ita interpretatur τὸ ζῶρον. Martialis largius.

IN LIBRVM QVARTVM ALBI TIBVLLI.

Pag.
129, 4

TE MESSALACANAM] Istud poematum in Fragmento illo, quo vetustius exemplar Tibulli extare non puto, titulum habebat: PANEGRICVS MESSALAE. Et recte. Eius argumenti scripserunt Lucanus

A in Pisonem, Aufonius in Mosellam, Claudianus in aliquot viros illustres, Sidonius etiam in non paucos. Ego autem crederem hoc carmen excidisse Tibullo admodum adulescenti aut potius puero, nisi viderem tunc scriptum fuisse, quum iam patrimonium prodegisset. Id enim *πυδα-εαδης* & ieiunitas scriptionis facit. Denique si titulum Tibulli non praeferret, ego illud infimo poetae attribuissem: adeo hic sui dissimilis est Tibullus. Nunc quia sine vilo dubio Tibulli auctoris est, non Tibulliani characteris, ego potius quis scripserit, non quid scriptum sit aestimans, paucas horas ei emendando impendam. Nam sane haec Latina sunt.

cod. *Q V A N Q V A M mea cognita virtus*) Lege, vt in veteri scriptura, *Quanquam me*. *Quanquam*, inquit, mihi conscius quam tenuis virtus mea sit, vt vires non possint subsistere. *Virtus*, quod hic dicitur, vulgo in idiotismo *sufficiencia* dicitur. *Quare* grauiter peccarunt, qui legebant, *quanquam tua cognita virtus*.

B *5 V T infirmae valeant*) Scribe ex Fragmenti auctoritate, *nequeant*. Antea inepta erat huius principij lectio, vt & sequentium.

6 I N C I P I A M tamen) Quia haec tamen principium huius poematij penitus ignoratum est propter importunas interpunctiones, & menda, quibus totum poema scateat: apponam, vt legendum est, vt appareat, quid voluerit Tibullus:

Te Messala canam. Quanquam me cognita virtus

Terret, vt infirmae nequeant subsistere vires,

Incipiam tamen. At meritis si carmina laudes

Deficiant: humilis tantis sim conditor actis:

Nec tua praeter te chartis intexere quisquam

Facta queat, dictis vt non maiora supersint:

Est nobis voluisse satis. -

Sane haec elegantiora quam antea, sunt, vt quae pristino nitori suo reddita sint. Aperta est sententia. Tamen, inquit, meritis laudes tuas carmine meo assequi non possum, & sim poeta impar tantis actis, nec alius, praeter te possit gesta tua mandare literis, vt non plura dicenda dictis relicta videat: tamen egregiae meae voluntatis ratio

habebitur, vbi nulla potest facultatis haberi.

II P H O E B O *gratissima dona Cres tulit*) Virgilius quarto optimi maximi operis:

Qualis vbi hibernam Lyciam, Xanthique fluenta

Deferit, ac Delon maternam inuisit Apollo,

Instauratque choros, mistique altaria circum

Creteſque Dryopeſque fremunt, piclique Agathyrsi.

Hoc vltimo versu Virgiliano, qui vulgatissimus est, plus affertur lucis huic loco, quam tenebrarum ex dubitatione quorundam, qui putant Soli lumen scenerandum esse.

16 L A E T A *Molorcheis posuit vestigia terris*) Hic, quod scæpe in Catullo, & alijs optimis scriptoribus contigit, T, pro C positum fuit. Nam *ceris*, non *terris* scribendum erat. Cerras, pro quo alij gerras, dicebant. vnde concerræ, qui alias concerrones. Lucilius:

Tapullam rident legem concerræ Opimi.

Vbi idem error erat, qui hic, *contere*, pro *concerre*. Nam veteres non geminabant consonantes. Gerræ sunt crates, a quo parietes intergerriui, hoc est concratij. Tales sunt renuorum agriculturalum. Itaque nihil aptius potuit Tibullus super tenuitate Molorchi dicere. Vnde & Gerræ pro friuolis rebus, & forsan ita simpliciter accipiendum in Tibullo. quod perplacet. Vt Græci probent Gerras pro rebus nulli præci accipi, arcessunt auctorem historiam Siculum. Ego non video quare in re tam manifestæ *indæſias*, historia aduocanda fuit. Retinui tamen receptam in quibusdam editionibus lectionem, *tectis*. Aufonius:

Vilis arundineis cohibet quem pergula tectis.

Pag. 130, 4 OMNE *mouemus hoc tibi*) Optimus codex, item & illæ infimæ vetustatis habent, *uouemus*. & recte.

5 NE *tanto careat mihi nomine*) optimus codex cum altero scripto habet, *carmine*. Tantum eonsensum repudiare non debui.

8 QUID *qua index sub imagine*) Iam profecto istis correctoribus bonam mentem precor. Nam quid hoc sirpi, aut griphi sit, ego non intelligo. Sed optimum fragmentum recte habet:

Nec queris, quid quaque index sub imagine dicat.

Quis nescit hic indices esse titulos imaginum? Sed quem

A meliorem interpretem quam Tibullum ipsum producere possum? Ait enim:

At tua non titulus capiet sub nomine facta.

17 QVIS QVE tibi maiora gerit] Si Tibullus ab inferis excitetur, hæc non agnoscat. Melius optimus liber:

Nam quis te maiora gerit chartisue foroue?

Nec tamen hic aut hic tibi laus maiorue minorue.

Pag. 131, I NON valuit Cyclops captos] Hæc quoque quomodo agnosceret Tibullus pro suis, quæ ne in somnis quidem cogitavit? Ope igitur illius optimæ membranæ legimus:

Non valuit lotos captos auertere cursus.

Recte captos. Nam notū quid acciderit πῖς λωτοφαγῶσι. Tamen captos, quod vulgo legitur, non damno. Nam cuius stuporis erat hic Cyclopi mentionem facere, cui rei dicatus est sequens versiculus?

6 NOBILIS Artaciæ gelidos] Optima membrana erigit non irrigat. Lego:

Mobilis Artaciæ gelida quo se exigit vnda.

3 Mobilis, vt Horatius: Mobilibus pomaria riuus. Exigit pro erigit, X pro R. quod aliquando in his libris accidisse supra retulimus. Ouidius:

Et celer admissas exigit Ebrus aquas.

cod. ARTACIÆ]

ἡ μὲν ἀρὲς κρήνην κατελήσαστο καλλιρρὴν ἔδρον

Ἀρτακίω. ἐνθεν γὰρ ὕδαρ ᾠερῆ ἄστν φέρεσκον.

16 ILLVM ter gemine] Optimum Fragmentum: *Illum inter geminae*. Ita etiam olim vix dum ephebos egressi emendaueramus. geminam mortem vocat Scyllam, & Charybdin.

17 NEC Scylla seuo conterruit impetus orbe] Lege ore ex eodem fragmento. *Scylle impetus* est ἀείφρασις. hoc est Scylla ipsa vasta. Lucretius dixit cæli impetum pro cælo.

30 QUALITER aduersos hosti defigere nervos] Germanus Valens Pimontius, vir & eruditione, & dignitate amplissimus, in suis in Virgiliū doctissimis commētarijs docet nos legendum esse *Cervos*. Quod quis non credat præsertim tam eruditi viri auctoritate permotus? Quid sit si-

gere Ceruos non minus potes ex Seruio discere, quam ex A
Cæsare, qui sint Cerui.

Pag. 132. 2 L A V D I S & ad siduo] Exercitationem campe-
frem intelligit.

9 P A R M A seu quos dextra velit] Quid ego istis torto-
ribus librorum amplius optem, quam vt ab hac scabie,
qua illos laborare video, vngues teneant? Certe actum est
de illis, si nullum bonum auctorem, quem corrumpant,
habeant. Hominum fidem, hunc locum quo genere de-
formarunt? Nam ita omnis vetus scriptura eum conce-
ptum habet: *Quis parma seu dextra velit, seu leua tueri,
Sive hac, sive illac veniat grauis impetus haste,
Amplior, aut signata cita loca tangere funda?*

15 T V M tibi non desit faciem] DESIT COMPONERE
loquutio etiam Propertio vsurpata.

Et mihi non desunt turpes pendere corollæ.

16 S E V fit opus quadratum] Tria genera aciei instruenda
apponit, quadratum, duplex, pilatum. Varro medium
ignorat, duo reliqua testatur. Duo, inquit, sunt genera agmi-
num: quadratum, quod immixtis etiam iumentis incedit, sed inter
se densum est, quo facilius per iniquiora loca tramittatur. Scaurus
de vita sua: In agrum hosticum veni, pilatum exercitum duxi.
id est, strictum & dense. Afellio Sempronius: Quartum si-
gnum accedebat, sive pilatum, sive passim iter facere volebat.

18 S E V iunctum cernere Martem] Hoc est pilatum.

19 D E X T R A Q V E vt leuum] Neque hæc minore me-
dicina egent, quam superiora. Quare ita auctoribus ve-
teribus libris lege:

Dexter vti leuum teneat, dextrumque sinister

Miles - - Hic est traiectio facta. Nam hoc est plane
duplex acies, non pilata: quare non ad I V N C T V M refe-
rendum, sed ad D V P L E X.

23 I A P Y G I A E] Vitiosa scriptura, quum sit Iapidia, ita
omnes auctores. & libri nostri calamo exarati. & Strabo
ἰαπυδία. Iapidis ora Timani. Virgil.

24 F A L L A X Pannonius] quare fallax? Dio de hoc bel-
lo, libro X L I X. πηλοισιαντος ἡ αὐτῆς τῆς πόλεως οἱ ὅτι
ῥώλοι ὠρεστικὰ μὲν ἔσθ' ἡ δὲ δωματῶν ἀναπνευστικῶν ὡμο-

λοῖσάν τε αὐτῶν, καὶ ὁμίροισι ἔδοσαν. μὲν δὲ πῦρ ταῖτε πύ-
 λας ἀπέκλεισαν καὶ ἐς πολιορκίαν κατέστησαν. Persequitur au-
 tem fusius hanc historiam Dio ipse eodem libro, in quo
 perperam editum est *Ἑσπία* pro *συσκία*, quæ est vrbs Pan-
 noniæ. Cæterum hoc bellum non auspicijs Messalæ pro-
 fligatum, quicquid nobis persuadere conetur Tibullus.
 Neque in nationibus inalpinis vllum Marte suo confecit
 præterquam id, quo Salassos vicit. Dio: *Ἐὶ τε σαλασσοῖς,*
καὶ τοῖς αἰλοῖς τοὺς μὲν αὐτῶν νεωπερίστας ὁ μεσسالᾶς
βαλέριος ἐχθρώσατο.

25 TESTIS Arripinus] Legimus, *Arripinis*. quod etiam
 confirmat emendatissimum fragmentum. Strabo de hoc
 ipso bello Iapidico scribens, de quo nunc sentit Tibullus:
Ἐὶ δὲ ὅτι ὁ Καπυδικὸς ὠρεῶν πλοῖς χιλίων σαδίαν. Ἰδρωτῶν
ἃ οἱ ἰάπυδες ἔπι τῶν ἀλβίων ὄρει πελοταίῳ τῶν ἀλπειῶν ὄρει
ὑψηλῶ σφόδρα τῆ μὲν ὄρει τοὺς πανονίους καὶ τὴν ἴσρον καὶ θήκον-
τες, τῆ δὲ ἔπι τῶν ἀδριακῶν ἀρεμάνιοι μὲν, ἀκτιπιομήριοι δὲ Ἰσπὸ τῶ
σέκαστος καὶ σφόδρα πλέως. πόλις δὲ αὐτῶν μέγιστος, ἀρούπιος,
μορήπον, κένδρον. In itinerario Antonini in itinere ab Aquil-
 icia per Liburniam: *Auendone, Arripio, Bibium*. *Legæ: A Ven-*
do Arripinum. Omnino his Strabonis verbis obscuro lo-
 co Tibulli lux adfertur. Legebam etiam *Arripinas*, vt fit gen-
 tile. quod malim: vt sit pauper Arupinas.

cod. PAVPER) Quare pauper mox subijcit Strabo:
λυπρὰ δὲ τὰ χεῖρα, ἔχει αὐτὸν καὶ χεῖρα τὰ πολλὰ τρεφόμενοι.
 Ergo κατ' ἔσχῶν. *Pauper.*

cod. NATVS in armis) Iam explicauit Strabo, quum
 vocat *ἀρεμάνιοις*.

30 CONVERSUS terga dator] *Domator, παροδόμενος.*
 Sed suspectum est de mendo.

Page 133, 21 N E C *feræ Rhæteo*] Ita hunc locum deprauarunt,
 qui veterem scripturam non assequerantur hanc, *Nec feræ*
tereæ. Vnius literulæ commutatione legendum, *te Tyrio*.
 tellus habitata Tyrio colono est Africa profecto, aut cedo
 sis aliam, in quam coloniam miserint Tyrij. Est igitur Afri-
 ca, quam tacere non debebat Tibullus; quum totum orbem
 hic trophæis Messalæ implet. Mirum vero tantum vi-

rum Messalam in omnibus bellis a Dione prætermisum: & Appiano, præter pauca admodum quæ de eo dixit, quibus breuiter ipsius laudes perstringit.

23 *VEL regia lympha Diaspes*] Nulla est mutatio in veteribus libris, ne in optimo quidem. Vocat igitur Diaspem, quem alij Choasphem. Notum ex Herodoto quid velit, & Aufonio:

*Hunc cuperes, Rex Mede, tuis contingere castris
Flumina consumpto quum defecere meatu,
Huius fontis aquas peregrinas ferre per vrbes,
Vnum per cunctas solitus portare Choaspen.*

27 *CYRI dementia Cynus*] Hunc vocat Herodotus Gyn-den. Quare ita legendum videtur, vt iam ab alijs animaduersum.

25 *CRETÆIS ardens aut vnda Carystia campis*] Mendosissimus locus, ita tamen vt etiam in codice infimæ vetustatis eadem lectio reperiatur. Quare non hodie atque heri inoleuit hæc macula huic loco, sed morbus, vt video, inueteratus est. At peroptimus ille, quem tam laudamus, habet:

Ardet Arecteis aut vnda perhospita campis.

Recte ita me Deus bene iuuerit. Arectei campi, sunt quos Strabo *Ἀρεκτινοῦς* appellat, mendose sane, quum sit legendum *Ἀρεκτινοῦς*, vt ex hoc loco apparet, & ex Geneleos capite decimo, vbi mentio fit Herois illius Nemrodi. *Eius*, inquit, *regni caput fuit, Babylon, Arec, Acad, & Calne in terra Senaar.* Ab hoc igitur Arec, *Ἀρεκτινῆ* & Atactei campi. in illis campis est lacus ardens, cuius meminit Plinius libro secundo: *Campus*, inquit, *Babylonia flagrat quadam relictis piscina, ingeri magnitudine.* Qui ridiculam illam lectionem vulgatam pro hac nobis supposuerant, habebant in animo *ἑρμα λουτρα* quæ sunt ad Caryston Euboeæ. ingeniosi & astuti homines, qui qualuis calidas aquas statim ardere putarent. Atqui esto. cur iterum rediret in Græciam Tibullus? Nam in ea est Euboca. At non nisi nunc de remotis gentibus agit. Nos igitur ope peroptimæ membranz tam fœdas maculas ex hoc cultissimo auctore sustulimus. *Hospita vnda*, Græcum est *ἑριουσα*. hoc est mira,

Melius legeretur: *Ardet Areceteos aut vnda per hospita campos.*
sic infra - *secundas ad deficientia messes.*

25 P A D A E V S] Padæorum mentionem habes apud Herodotum.

28 A T Q V E M o s y n o s] *Magynos & Maginos* habent libri nostri. *μωσυνωίκους* cogitabant, qui turres pro hominibus nobis supposuerant. Nam *μῦραι* sunt Falæ lignæ. At *μωσυνωίκαι* populi in Falis habitantes. Sed qui sint Magyni ipsi, aut vnde explicatus sit Tibullus, nondum reperi, quia quærere otium non est.

31 T E m a n e t i n u i c t u s] Inuictus sane adhuc eo tēpore. Nam hæctenus ne Cæsar quidem illos subingauit. Primus Cæsarum Claudius de illis triumphauit. Cuius rei amplissimum testimonium habes in Catalectorum meorum libro primo, nempe elegantissimos versus a quodam eius temporis poeta scriptos. quos inde petas licet. Sed & Seneca in *Ἀποκροτικῶν* idem testatur in choricis anapæstis. Et *ceruleos Scotobrigantæ*, pro quo ineptissime hodie editur *Scuta Brigantæ*. Quare & Scoti hanc gentis suæ antiquitatem mihi debent, qui primus illum locum emendauit: quum ipsi hæctenus suæ gentis testem Claudiano antiquiorem non haberent. Sed & locus in Octauia alterius Senecæ de eadem re deprauatissimus est, qui tamen ad hanc rem facit. Ita enim ediderunt:

En qui ora Tanais primus imposuit iugo.

Ignoratantis clasibus texit freta.

Loquitur de Claudio Cæsare. Legendum sane:

En qui Britannis primus imposuit iuga.

Pa. 134, 7 S V P E R I N G E R I T] *superegerit* est in duob. nostris.

19 P E R t e m p o r a l a b i t u r a m i s] Codex infimæ vetustatis vertitur. *ἄεθλοιδύων ἐπιαιτών.*

25 E R G O v b i p r æ c l a r o s p o s c e n t] Liber optimus habebat *ierint, non poscent.* Ergo legendum *per claros.*

Ergo vbi per claros ierint tua facta triumphos.

Paq. 135, 3 F O E C V N D I S i n d e f i c i e n t i a m e n s i s] Legebamus olim:

Cui fuerant flauī ditantes ordine sulci

Horrea, secundas ad deficientia messis.

Messis pro messes, pro quo excuderant *mensis*. Sed postea a coniecturam nostram confirmauit liber optimus, in quo & *messes* disertim scriptum erat.

7 Q V V M memor accitos] Lege *anteactos*, vt habent libri nostri scripti.

13 D E N S I S *obsistere turmis*] Libri nostri *subsistere*. Sic Lilius *subsistere feris*. ὕψιστα θυγατέρα θεῶν. Ergo hanc lectionem retine.

18 N E C mallem mittere *chartas*] Vincere liber optimus.

19 M V T A T A *figuram*] Lego ex libro nostro, *figura*. Seu figura finget me.

23 I N *quencunqve*) optimus liber *Quandocunqve*. Pag. 136, 20 P R O X I M V S *eois colligit Indus aquis*] Lege, *equis*. Supra Theodectes: ἄς ἀρχιπέριμον ἡλιος διφρηλατών. &c.

23 M V L T O S *celebretur in annos*] Veteres omnes libri: *hoc sumet in annos. lego, consumet.* pro consummet.

28 A C V I S S E *in pectora dentes*) Repone ex optimo libro: - *acuisse in prelia*.

30 V E N A N D I, *Delia, cura*] scribe, *denia cura*. nec in tam deuijs saltibus vencriis. *Delia* sane huc non pertinet.

Pag. 137, 13 R E T I A *tende manu*) Repone ex libris, *tange*.

14 E T *quacunqve*) At *quacunqve*. Libri.

27 T E C V M Q V E *feras quicunqve sapes*] *Sapores*, χυλοί. Græco more dixit. Et Plinius de papauere: E nigro papauere sapor gignitur scapo inciso, vt Diagoras suadet, quum turgescit: vt Iolas, quum deflorescit, hora diei sereni, hoc est quum ros in eo exaruerit. Hæc Plinius, qui postea succum vocat, malo exemplo, quum aliud sit χυλός, aliud ὀπός. Nam male vocauit saporem, quam lacrimam dicere debebat. Sapor enim vel χυλός fit expressione, non autem sponte manat.

Pag. 138, 13 E S T *qui te Cerinthe*) Scribe, vt in optima membrana, *Qui mihi te, Cerinthe*.

21 M A N E *Geni*) Scribe, *Magne Geni* -

22 Q V V M *de me cogitat ille calet*] Propius veritatem accedunt editiones, quæ habent, *valet*. Nam ex veteri libro legendum *valet*. Si modo, inquit, idem amor vrit illum, qui me. Infra:

Ah ego non aliter tristes euincere morbas

Optarim.

Optarim, quam te si quoque velle putem.

Hoc est si te parigne vri putem.

Pag. 139, 2 QUID *refert clamne palamue roget*) Supra indicauimus superstitionem veterum in votis tacite concipiendis. Apuleius: *Tacitas preces in templo Deis allegasti. igitur magnas es. aut cur optasti?*

12 VLLI *non ille puella*) Libri nostri vllē ἀρχὴ καὶς.

17 TER *tibi fit libro*) Varro: *Hiscē maniabus lacte fit non vino.*

19 ILLA *aliud tacita iam sibi*) Lege auctore optima scriptura, I A M S V A. Iam sui iuris, non ex praescripto matris. Pendet hoc ex eadem stulta religione votorum tacite concipiendorum.

22 SIT *iuueni grata adueniet*) In libris nostris V E N I E T. Lege igitur:

Sic iuueni grata, veniet quum proximus annus.

Grata hoc est gratare.

23 HIC *idem votis iam vetus adstet amor*) Liber infimae vetustatis E S S E T A M O R. Quod retinendum est. Iam, inquit, votis proximum annum inuocat, vt iste iam vetus esse videatur. Si vota spectes, quae faciunt, iam putes eos plurimos annos amare. iam vetus videtur eorum amor. Eorum enim votorum festinatione videntur properare anni. Sic Petronius - *votis absentem interficit hostem.* & Oedipus ille apud Sophoclem: - ἐγὼ δ' ἐδ' ὄντα ἑ

ἀΐωνος ἐρχομαι. εἴπ' ἂν ἐμὸν πῶτα

καὶ ἐφ' ἦτο. - Nisi, inquit, votis ipsum interfeci, nisi imprecatione mea mors illi properata sit.

30 DICETVR *si quis non habuisse suam*) vetus liber, sua hoc est gaudia. Vtro modo legas parum interest. *Mea gaudia, πῶτα πῶτα, meos amores.* Val. Cato in Diris.

Inuideo vobis agri, mea gaudia habetis.

32 NE *legat id nemo*) Duæ negationes pro vna. Proptertus: *Absenti nemo non nocuisse velit.*

Pal. 140, 1 VVLTVS *componere*) Prouerbiū est, καὶ ἄλλων ἀεὶ ὀνομασίων.

4 INVISVS *natalis adest*) Messala amavit Sulpitiam. Hæc est, ni fallor, quam Messala carminibus suis celebra-

uit, de qua Virgilius in Prolusionibus scribens ad Messalam ipsum:

Certatim ornabant omnes Heroida Diuæ.

Certatim Diuæ munere quæque suo.

Felicem ante alias tanto scriptore puellam.

Nunc Messala eam rus ad natalem suum celebrandum inuitat in agro Eretino. Illam piget eo ire, quia relinendus esset Cerinthus, sine quo omnes epulas insuaues, omne solenne festum, nefastum putat.

6 AN *vlla sit apta puellis*] Nostri libri, *puellæ*. & sane de se non de alijs loquitur.

7 A T Q V E *Eretino*] Assentior doctis hominibus, qui *Eretino* legunt, quia *Eretium* nimis longinquum esset, quam vt puella ab vrbe eo animi causa deducenda esset. Præterea superius libro primo dixit fundos possedisse in finibus Albanis, & Tusculanis. *Eretum* vicinum *Trebula*, vt testatur Strabo. Meminit Virgilius: *Ereti manus omnis*. Totus autem ille tractus gelidissimus, vt pote quum intra montes porrectus esset. *Martialis*:

Humida qua gelidas submittit Trebula valles,

Et viridis cancri mensibus alget ager.

Puella igitur conqueritur se in frigidissimum agrum abduci, & quod familiam ducit, sine Cerintho suo. Ineptum vero putare hic *amnis* legendum esse, quum amnis quantumvis frigidus nihil nocere possit. ineptius vero aquas vicinas frigidas hic putari innui, quod video quibusdam placere. quas aquas *καλὰ ὕδατα* codex vulgatus Strabonis vocat, quum legendum sit, *ἀλγὰ ὕδατα*. sed sine dubio legendum *frigidus annus*, non *amnis*. Conqueritur se diuelli a Cerintho tēpore anni inclementissimo in agrum frigidissimum. Ita loquuntur veteres, vt Plancus Ciceroni, *Copias tempore anni eduxi*. Græcum est *ἀεὶ ἐ τὸς*. Sane hæc est vera lectio, quam hic proposuimus. An, inquit, opportune hiems transigaretur frigidissimo agro? Vide quas difficultates proponit; hiemem, agrum frigidum, puellam se, vrbe carere, abesse a Cerintho.

8 I A M *nimum Messala*) Noli nocere, dum iuuare putas. hoc est enim, *nimum studiose*.

9 N O N *tempestiue*) Qui sæpe te accingis itineri in-

rempestiuo. Est enim anni tempus asperissimum. Quare hæc confirmant emendationem nostram, *frigidus annus, pro frigidus annis.*

10 *HIC ANIMUM*] Quanuis alio abducta, tamen Romæ, ubi Cerinthus est, animum, sensusque meos relinquo. Quanquam negare non possum, me vri amore tui. Hoc enim est, quod ait: *Arbitrio quanuis non finis esse tuo.* Nam qui amat, suus non est. quanquam potest esse: quanuis tu arbitrio meo non finis esse Romæ. quod melius est. Est autem molliissimum, ac delicatissimum epigramma, & Tibulli Musa dignissimum. Et, nisi fallit me iudicium meum, hæcenus eius sententia obscura fuerat.

13 *SCIS ITER EX ANIMO*] Hæc verbis suis Tibullus ad Messalam. Scis, inquit, Sulpitiæ a professione illa in agrum tuum destitisse. Quare quum illa obfirmarit se non ituram, nos sine illa natalem tuum celebremus.

14 *NATALI ROMÆ NON FINIT ESSE SUO*] Diu est, quum hic versus corruptus est. Ita enim codex infimæ vetustatis habet. At optimus ille longe aliter, nempe:

Natali Romæ iam licet esse tuo.

Iam, inquit, illi licet esse Romæ, dum tu celebras natalem tuum rure. Sustulit enim iter ex animo. Hoc est, decreuit non ire. Sane absque illa optima membrana nullus verus sensus ex hoc epigrammatico elici poterat.

18 *GRATVM EST SECVRVS*] Gratum est, inquit, o Cerinthe, quod tam libere fateris te securum esse, ne in te peccem turpi adulterio. Apage cum tua illa securitate, dignus non ingenuo amore, sed aliquo prostibulo, aut quasillaria muliere. Satis sollicitè observant me riuales tui, & diligenter ac curiose cauent, ne id flagitium committam: quos illa pudicitia mea, quæ facit, vt ne alij viro succumbam, acriter vrit. vellent enim & sibi morigera esse, & facerem id, quod tu te tam secure ais negligere, quum ais te non vehementer curare, ne male inepta cadam, hoc est, ne peccem alio viro. Hæc, quia obscura erant, fufius a me contra morem meum explicata sunt. Non enim satis ea vulgus allèquebatur. imo Sibyllæ folium illis erat hoc poematum acutissimi argumenti.

20 *SIT TIBI CURA TOGÆ POTIOR*) Togatam, & quasillariam

lij.

ancillam simul coniungit, vt Horatius:

- bonam deperdere famam,

Rem patris oblimare, malum est, vbi que (quid inter-
Est?) in matrona, ancilla, peccesue togata.

Ita legendus locus ille apud Horatium: qui vulgo male ab
interpunctionibus laborat.

cod. PRESVMQVE quasillo) Intelligit, vt dixi, ancil-
lam quasillariam. Petronius: Nec contenta mulier tam graui
iniuria mea, conuocat omnes quasillarias, familiæque sordidissi-
mam partem. Iuuenalis:

Horrida quale facit resiliens in codice pellex.

Quasillariam in: elligit.

22 SOLLICITI sunt pro nobis) Fingit alios amatores
sibi esse, quibus dolet, quod vni Cerintho addicta sit. fin-
git, inquam, vt iam tepentem pueri amorem accendat.
Quod sane non potest dici, quam venuste ab erudito
poeta commentum sit.

23 MAXIMA cura) Repone, vt libri, & primæ editio-
nes habent, MAXIMA CAUSSA. Causa ne credat igno-
toro, est amor, quo vnicum Cerinthum complectitur,
fides, quam integram illi vni seruat. ignotum torum,
quemuis alium, cui succumbat, intelligit.

26 ESTNE tibi Cerinthe) Male cum aspiratione prima
syllaba huius nominis scribitur. est enim Κερινθος. Huius
etiam formosi meminit Horatius Sermonum primo, Sa-
tyra secunda. Pendet autem hoc epigramma a præceden-
te. Verum enim est illud: Amantium iræ amoris redin-
tegratio est. Sulpitia volens amorem suum dissimulare
Cerinthum cum illa responsione, quam superius vidimus
reliquit. Nunc amoris impotentia incidit in morbum, &
fatur adolescenti se non alia via posse malo succurrere,
quam si sentiat illum amore sui mutuo vri. Denique aper-
te fatetur se nihil tota vita sua stultius fecisse, quam quod
illum deseruit, studio ardorem suum dissimulandi.

30 NAM mihi quid prosit) Nostri codices:

Ah mihi quid prosit morbos euincere?

co. QUID tu) Corruptus locus. Nā legendum - vbitu.

Ah mihi quid prosit morbos euincere, vbi tu

Nostra potes lento pectore ferre mala?

A. Nam libri illi habebant *lento*.

Pag. 147, I *NE tibi sim mea lux*) Iurat. Opat sibi euenire contrarium voto suo, ni pœnitet se, quod eum pridie reliquisset. Votum est, vt ab eo tam feruide ametur, quam paulo ante amata fuerat. Ne, inquit, ita non amare te, vt ante hos dies amabar, ni stulte feci quod te reliqui volens ignem meum dissimulare.

† *HESTERNA quod te solum*) Innuit ea, quæ superiore epigrammate dicta sunt. Scio hæc antea plebi Grammaticorum, & fortasse proceribus Criticis ignota fuisse.

8 *NVLLA tuum titulis*) Nescio vnde illud *Titulis* confluauerunt correctores isti. Libri enim nostri habent, *nobis*. & recte. sententia plana est. Ita autem loquitur Propertius:

Nec mihi riuialis certos subducet amores.

9 *HOC primum iuncta est fœdere nostra Venus*) Hoc est *ἡ πρώτη τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, ἡ δευτέρα.*

10 *TV mihi*) *TV MODO* Liber noster.

23 *QVÆ sola ante alios est tibi magna*) Inepte *T I B I*. Lege *M I H I*. vt habent libri nostri. Iuno Genius feminarum. Ait ergo genium puellæ suæ sibi omnium Deorum esse maximum. Notum est feminas iurare solere: Iunonem meam iratam habeam.

24 *HEV cui mea pignora credo*) Inepta lectio, quum libri nostri habeant:

Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.

De concidendis pignoribus eorum, qui illis captis absentes coercebantur, Cicero scribit de oratore. Profecto dementem esse oportet, qui sua sibi pignora concidat. Proverbium non notatum, *sua pignora cedere*. Referendum ergo ad illud vetustissimum ius Romanum.

25 *PRODEAT iste timor*) Hæc quoque lectio quam inepta est? Veteres nostri libri, *proderat*. vna litera mutata lege, *proderit*. Ah quid iuravi. iste timor tibi magis proderit. quomodo? subjicit: *Nunc tu fortis eris: nunc tu me audacius vres*. At ij, qui putant se plurimum Tibullum iuuisse, quod ex *prodeat* faciunt *proderat*, & ea pompa nimium quantam vctantur, quam bene hoc modo huic loco cauerint, ipsi viderint. Nam ne tunc quidem constabit sententia. Nam quare diceret se pœnituisse quod iura-

uerit, si illud iusiurandum proderat? Contraria plane hæc, & pugnancia. A

31 SED *Veneris sanctæ confidam vinculus ad aras*] Perfititur ἐκ κωμολογία. Nam quia seruum se dominæ suæ dicit, illius quidem se mancipium profitebitur. sed quia domina in se nimium sæuit, confugiet ad aram Veneris, vt eius læuitiam vitet. Nam duo perfugia habebant serui, aram, & deprecatorum. Vnde illud: *Nec hic tibi aliquam aram, aut deprecatorum paraueris.* De ara habes exempla apud comicos, & in iure de seruis ad statuas confugientibus. Euripides Andromacha:

- ἔχ' ἂν κατὰ φύλιν ἦν μὲν πείρα

Δούλοι δὲ βωμοῖς θεῶν.

Deprecatorum autem mentio apud Terentium Phormione, qui precatorem vocat. *Nunc ad precatorem abeam, qui mihi sic oret, &c.* Meminit & Iurisconsultus de Ædilitio Edicto l. xvi i. & l. Bouem. Eleganter ergo hæc Tibullus.

32 HÆC notat iniustos supplicibusque fauet.] Eadem sententia alibi:

Blanditis vult esse locum Venus ipsa querelis.

Supplicibus miseris stentibus illa fauet.

Pag. 142, 3 CRIMINA non hæc sunt nostro sine ficta dolore] Et Propertius:

Quid mihi desidia non cessas fingere crimen.

Tamen libri nostri habebant facta, non ficta.

Pag. 143, 27 TE quoque Virgilio comitem] In peruetusto illo schedio Titulus huic epigrammatico erat, D O M I T I M A R S I. Quare hoc illi debemus, quod eius ope poema suo auctori asseruerimus. Nam sine illo fieri non poterat. Est autem ex quadam Marfi Elegia depromptum, vt apparet, in qua bonorum poetarum mortem desleret.

6637

6637

 IOSEPHI SCALIGERI
 I VL. CAES. FILII
 CASTIGATIONES
 IN SEX. AVRELI PROPERTII
 LIBRVM PRIMVM.

CYNTHIA PRIMA] In plerisque Val. Martialis manuscriptis exemplaribus in Apophoretis inscribitur liber iste, *Propertii Monobiblos*. vt appareat antiquissimam esse inscriptionem illam. Et sane verum est Monobibli appellationem antiquam esse, sed toti operi Propertiano eam vnam appellationem fuisse, id vero falsum est. Propertius adhuc in amoris tyrocinio primum librum emisit, quem monobiblon appellauit, quia singularis tantum liber esset, & non plures, vt Galli, & Varronis Atacini. Sic Iurisconsultorum singulares libros appellarunt, Pandectarum confarcinatores, vt Vlpiani de sponsalibus, de officio praefecti vrbi, &c. Pauli de poenis paganorum, de poenis militum. Hunc primum enim tantum edidisse se ipsemet testatur libro secundo quum scribit:

Tu loqueris quum sis iam noto fabula libro,

Et tua sit toto Cynthia lecta foro?

Satis ostendit singularem illum se primum & scripsisse & emisisse. Quin & illa satis probant:

Vix vnum potes infelix requiescere mensam,

Et turpis de te iam liber alter erit.

Iam inter primi editionem, & alterius scriptionem mensam interesse cognoscimus. Satis etiã illo idem probamus:

Quarta vnde mihi toties scribantur amores?

Iam enim & scriperat & ediderat. Sic Horatius libris tribus carminum longo post tempore quartum addidit. Sic Martialis singulos suos edidit. At Martialis libro primo Monobiblo titulum non fecit, quid tum postea? Ita pla-

l.iiij.

euit Criticis vocare, vt hic primus Monobiblos esset, quia
 seorsim editus, & postea vt nomen non amitteret, tamen si
 tunc solus non esset, quia alij additi. Quid quæris præ-
 terea? Ita, vt dixi, Martialis etiam vetustissima quædam
 exemplaria in apophoretis hunc titulum Monobibli præ-
 ferunt in lemmate distichi: *Cynthia sacundi carmen iuueni-
 le Properti*. Itaque dissimilis plane sui est Propertius in se-
 cundo & sequentibus. Nam in primo plane ἐλάμψεται. In
 vno manuscripto, cuius copiam nobis fecit clarissimus
 Iac. Cuiacius, Titulus idem conceptus est, item & in anti-
 quis editionibus, hoc vno excepto, quod Nautæ alterum
 cognomen illi attribuunt. Ita enim scribitur: *Sex. Aureli
 Properti Nautæ monobiblos ad Cynthiam*. Sed satis certum est
 nomen Nautæ illi adtributum ex vitiosa scriptura - *quannis
 nauita diues eras*. nam legitur nunc emendatum, *non ita di-
 ues eras*. Quis igitur sit & quare monobiblos liber, & vn-
 de Nautæ nomen natum sit, ostendimus. Nescio vero an
 omnia huius poetæ extant opera. Nam versiculus, quem
 de eo producit Fulgentius, *Diuidias mentis conscit omnis
 amor*. Versiculus, inquam, ille non extat in ijs, quæ hodie
 ad manus nostras peruenerunt. Quare aliquid desideret-
 ur necesse est, & potuit ita fieri. Nam auorum nostrorum
 memoria in cella vinaria inuentus fuit. ex quo exemplari
 omnia illa, quotquot hodie in Italia habentur, descripta
 sunt. quo fit, vt vetustum eius poetæ nullum exemplar in-
 ueniatur. Qui autem illud descripsit primus, nã ille audax
 aut negligens homo fuit, quisquis ille fuit. nam præter in-
 numeramenda, quibus totum librum præstantissimi poetæ
 asperfit, magni sceleris se obligauit, quum in secundo,
 & tertio libro integras paginas, & magnum numerum
 versuum suo loco luxauerit, & infinitis locis magnas tene-
 bras offuderit. adeo, vt neminem esse putem (libere enim
 quod sentio fatebor) qui hunc poetam in secundo libro
 nisi per caliginem, quod dicitur, intelligat. Nos primi eam
 perturbationem versuum odorati sumus. & bene nobis
 successit labor iste. Parem enim diligentiam in eo resti-
 tuendo, ac in Tibullo, posuimus. Miraberis, candide le-
 ctor, neminem vnquam extitisse, qui id ante nos viderit,
 quum tamen multi eius poetæ studiosi hodieque sint. Sed,

A quod supra tetigimus, plures sunt, qui eum poetam ament, quam qui intelligant. Atqui rei publicæ literariæ interessat eum poetam & integrum, & emendatum legi. Ne tamen quæso putes nos operam nostram venditare. Nihil enim præstitimus, præ ut erunt ea, quæ a doctissimis viris expectamus, qui exemplo nostro excitati, tametsi in his lubricatiunculis nostris longe dissimilem studio euentum comperient, tamen conatum non improbabit.

Pag. 146, 6 POSSE Cytæinis] *κωταιν* vel *κωταια*, *κωταινος*. vt *ἐλαα*, *ἐλ αἰνος*. sed tunc claudicaret versus. Suspicio Propertium scripsisse:

Posse Cytæi tuis ducere carminibus.

Cytæis est Medea.

24 AVT quid Orontea] Oronteam myrrham non quod in Syria nasceretur, sed quia Antiochiam eo tempore totius Orientis celeberrimum emporium camelis deferretur. Sic malabaturum, quod non nisi in India provenit, Syrium vocant poetæ, propter eandem causam. Non enim, vt Dioscorides falso prodidit, in paludibus Syriæ pronenit.

B Pag. 147, 2 LITTORA natiuis pellucent picta lapillis] Vetus scriptura in nostro, *persuadent*, non *pellucent*. Vna litera minus legendum *persudent*. quod ἐμφοαν κωταιν est, vt ostendat lapillos per se provenire, ait eos quasi quasdam sudoris bullas erumpere. hoc enim est persudari.

14 NON ego nunc vereor ne sis tibi vilior istis] Ea est in nostro manuscripto lectio: sed mendose. Legendum enim:

Non ego nunc vereor ne sis mihi vilior istis.

Sequentia coniecturæ nostræ subscribunt, & vulgarem editionem falsi damnant.

20 NOSTRÆ gratissima vite] id est, nobis, vt dicebant eodem modo ætati nostræ.

Pag. 148, 6 OSCVLA QVE admota sumere & arma manus] Putavi olim adolescens legendum, *sumere tarda*. Sic libro secundo: *Oscula sunt labris nostra morata tuis*. fortasse melius: *sumere certâ manu*. certa non reluctantia. propterea *admota manu*. vt vltima syllaba in voce ARMA ex sequenti conflata sit.

8 EXPERTAE metuens iurgia] Noster codex, *verbera*. Horatius - *metuentes parvæ verbera lingua*.

10 ARGVS *vt ignotis*] Lege, *Argus vti notis.* & fortasse A scriptum fuit, *gnotis* archaico more.

21 DONEC *diuersas*] Lege, *Diuisas.* hoc est fiffas, sic infra *diuersos* legebatur in manuscripto, pro *diuisos.*

Possum ego diuisos iterum coniungere amantes.

Itaque alterum pro altero facile commutatur.

26 ALTERIVS *clausis expulit*] Liber noster, *restitit.* mirum, quia *repolit* scripserat poeta. ita reponc.

Pag. 149, II SPARTANAM *referas*] Reponc auctore libro scripto, *Spartanæ Hermionæ.* Licet laudibus referas formam *Antiopæ,* & *Hermionæ.*

16 HÆC *sed forma mei pars est extrema furoris*] Sic in eandem sententiam libro secundo:

Nec me tam facies, quamuis sit candida, cepit.

27 DEFERET] Liber, *Differet.* Ita reponc.

31 NON *nullo grauius tentatur*] Hanc chriam *Gnome* Euripidis expreflit:

τὰ μὲν δ' ἄλλα δούτιρ' αὖ π' ἄχοι ζωὴ,
αὖθροσ δ' ἀμύδοταιούσ' ἀμύδοταιε βίη.

Pag. 150, I MANEAT *sic semper adoro*] Virgilius:

In rupes, in saxa volens vos Turnus adoro

Ferte ratem --

Ouidius:

Hanc ego, me non vt defendere tentet, adoro.

Bassus autem iste est Iamborum scriptor. Ouidius:

Ponticus heroo, Bassus quoque clarus Iambis.

8 ET *miser ignotos vestigia ferre*] Prouerbiū est. *Horatius*
- Et incedis per ignes Suppositos cineri doloso.

10 NON *est illa vagis*] *Vagæ* puellæ, *εὐκαίαι.* contra *Horatius* *Deuias.* At bonus *Beroaldus* *vagas* sumit pro variis, & inconstantibus.

II MOLLITER *irasci non solet*] *Quomodo non solet,* si nunquam adhuc expertus est? incedere enim per ignotos ignes eum dixit, vt pote qui *Cynthiæ* amore tum primum incalescebat. Næ ille oscitabunde hæc legebat quisquis hæc mutauit. Scriptura enim vetus habet, *non sciet.* Quod explicatione non indiget. Facilis autem lapsus fuit, vt *c,* in *o,* & *i* in *l* mutaretur.

12 QVOD *si forte tuus*] Et hæc quoque non minore flagitio, quam illa, mutarunt, quum liber scriptus habeat,

Aut si forte ausis non est contraria nostris.

est *συχώρησις*. Aut pone illam mihi pro te precanti victas manus dedisse. Manifestum enim Gallum æmulum fuisse Propertij, & tunc primum cæpisse Cynthiam amare, ac orasse Propertium, vt sibi pararius & proxeneta esse vellet inter se & illam in amoribus nouis. Id quod tota ex hac elegia colligas licet, præsertim ex fine: *- non impune illa rogata venit.* precatorem enim sibi & rogatorem Propertium allumpserat.

Pag. 151, 21 *OSCULA QVE opposito dicat sibi*] Prouerbiū a me nuspian animaduersum, Rem abstulit, reliquit ventum pignori. Simillimum illi, Nucleum amisit, reliquit pigneri putamina. Sic puto: Abstulit pecuniam, ventum reliquit pigneri. Aut tale quid. Oscula, inquit, abstulit, reliquit ventum pignori. Oppositæ ædes sunt pigneri Terentio. Ait in vanum oscula illi dedisse, quæ sibi adhuc debeantur, vt pote quum perfidiose illam reliquerit.

25 *NAM tua non etas vnquam seruiuit*] Mutatum ignoratione præcæ lectionis, quæ habebat, *cessauit.* cessare amori, operam dare amori. Horatius:

Ad strepitum citharæ cessatum ducere curas.

strepitum citharæ, cui cessatur, hoc est, cui vacatur.

Pag. 152, 25 *QVOD nolim nostros eniolasse*] Ita & liber noster. Sed magis placet, quod Beroaldus in suo legit, *euoluisse.* Quod magis, quam voluisse. imo potius ab euoluendo. Idque retinemus. vt dicitur *- id voluere fata.*

29 *NE C tibi subiiciet*] *Subiiciet*, verbum scænicarum operarum. *ἰσοκαλέει.* *ἰσοκαλέειν* est dictare alicui, mone-re. vnde monitores. qui aliter Secundarij dicebantur. hoc est, *ἰσοκαλέεις.* Glossæ, *Secundarius, Subdiga,* *ἰσοκρίτης.* lege, *Subdica.* qui secundo dicit. quanquam hoc vere non est monitor.

eod. *SÆVVS amor*] Inepte etiam hæc mutant interpolatores. Nam *serus*, non *seuus* scripserat Propertius, vt cognoscimus ex libro calamo scripto. Quare serum amorem dixerit, non obscurum est ei, qui totam elegiam legerit.

Pag. 153, I *ARDORIS nostri magne poeta iaces*] Scribo, vt in veteri, *magne poeta vale.* Hoc enim prætereuntes dicebant,

HAVE, ATQVE VALE. quod etiamnum in vetustis aliquot monumentis visitur in Italia, & Narbone, vt:

I A G G E. F I L I
B E N E. Q V I E S C A S
M A T E R. T V A. R O G A T
T E. V T. M E. A D. T E
R E C I P I A S. V A L E
P. Q. X V.

II TV *pedibus teneris positas fulcare pruinas*] In nostro li- quide scriptum est - *positas fulcire ruinas*. Ruinas vocat, ni fallor, ruentem cælo aquæ concretæ, & niuis stragem. Hoc enim exprimit belle Petronius:

*Ipse iam nubes ruptæ super arma cadebant,
Et concreta gelu putri velut vnda ruebat.*

Victa erat ingenti tellus niue -

Fulcire pro calcare, *καὶ στέγειν* posuit elegantissimus scri- ptor Cor. Celsus libro septimo vbi *τὸ δὲ θεοῦ χάρις ὀφθαλμοῦ* agit: *Quod vbi incidit, linamenta super non fulcienda, sed leuiter tantum ponenda sunt*. Nam ibi plane fulcire est, *τὸ μέλειν*. Quanquam & simpliciter potest intelligi fulcire, sustine- re. nam aptum est verbum ruinæ. Apparet igitur com- mentitiam esse receptam lectionem, vt ne addam, quod fulcandi verbum hic minime aptum, quicquid arguentur Grammatici.

17 ET *me defixum vacua patiavis arena*] Hæc corrupta sunt non leuiter ab imperitiis correctoribus. quod tamen puto accidisse propter transpositionem, quæ hic commissa est, quæ etiam eodem modo erat in nostro manuscri- pto. Primum igitur in eo libro ita legitur hic versus:

Et me defixum vacua patiatur in ora.

Deinde animaduertimus nostrorum patrum ætate hæc corrupta fuisse propter illam, quam dixi, transpositionem. Nam distichon illud, ET ME DEFIXVM præcedere de- bet illud, ATQVE EGO NON VIDEAM. Ita igitur & reponenda sunt, & interpungenda:

Ne tibi Turrhena soluatur funis arena,

Neue inimica meas eleuet aura preces:

Et me defixum vacua patiatur in ora

Crudelem infesta sepe vocare manu.

*Atque ego non videam tales subsidere ventos,
Quum tibi proneclas auferet vnda rates.*

Igitur, *vacua patiatur in ora*, scilicet *aura*. ne *aura* cleuet meas preces, neue *patiatur* me in *vacua ora* te crudelem vocare.

19 *ATQUE ego non videam*] Atque *vrinam* non videam tales ventos, quales imprecor tibi, residere, atque detumescere mare, quum solues ratem ab hoc litore. desiderere venti dicuntur, quum ponunt statum, quum flaccescunt, vt loquitur Pacuuius Chryse. Nam hæc omnia perperam vulgo accipiebantur.

23 *VT te felici vectam per cœrula*] Hæc quoque non diu est, quum contaminata sunt. Habebar enim prisca lectio:

Vt te felici pronecla Ceraunia remo

Accipiat placidis Oricos æquoribus.

Vocatiuus pro alio quouis casu, quum aliquem alloquimur. De quo in Aufonium satis diximus. *vt*:

Stemmata quod Tusco ramum millesime ducis, &c.

Alibi idẽ est, *Sic mihi te referas leuis*, hoc est leuem. Lucillius:

His te versibus interea contentus teneto.

Hic nominatiuo vsus est, pro accusatiuo.

25 *NAM me non vlla poterunt*] Pro *teda*, vetus scriptura habet, *de te*. & pro *limine*, *lumine*. Quod nos ita legimus:
Nam me non vlla poterunt corrumpere, de te

Quin ego, vita, tuo lumine acerba querar.

Nullarum vnquam mulierum amor poterit flectere, quin ego ea querar de te, quæ tibi acerba futura sunt. Nam lumen tuum hoc est te ipsam. vt supra *nostræ gratissima vite*, hoc est, nobis. Superuacuum mihi videtur dicere cum in limine amicæ queri, quum hoc non fentiat, sed vbique de eius perfidia se conqueri paratum esse. *Teda* autem, quod hic legebatur, nullum hic locum habet. Nam non coniugia intelligit, sed quemuis nouum amorem. Verba queri, simpliciter dictum mihi non satisfacit. Vnus quisque, quod magis placuerit, sequatur.

29 *ET dicam, Atracis*] Pro *Atracis*, *Antaricis*, & pro *Eleis* *Isseis* dubitabundus reponerat Beroaldus. quod tamen non tanquam a dubitante, sed vt a iurato dictum esset, omnes editiones admiserunt. Quia mentio fit Illyrii, pro-

pterea putauit hic gentes Illyricas substituēdas esse, Atqui A
proconsul iste non proficiscebatur in Illyrium. neque
enim nauem soluisset ab Ostiensis portu, sed a Brundusiuo.
Ab Ostia enim manifeste soluit, quum ipse dicat:

Ne tibi Turrhena soluaturs finis arena.

Proficiscebatur autem in Achaia. quod ipse postea his
verbis declarat:

Ille vel angusto mecum requiescere lecto,

Et quocumque modo maluit esse mea,

Quam sibi dorate regnum vetus Hippodamiae,

Et quas Elis opes ante pararat equis.

Quia igitur Acroceraunia, quae sunt in finibus Illyrij ad
Epirum vsque praeteruehi necesse habebat, propterea tra-
ctus Illyrici meminit. & alibi,

Dic alias iterum nauiget Illyrias.

Quum igitur illam ad portum vsque Oricum proueli
optat: quid opus hic populis Illyrij? Sed, vt iam dixi, pro-
praetor aut proconsul ille in Achaia proficiscebatur. Ita-
que Atracij sunt populi Aetoliae, quos Atracas Plinius vo-
cat, ab Atrace fluuio, qui Ionio confunditur. Ab eo sunt B
initia Achaiae. Itaque quum Catullus ait, Smyrnam Cinnae
Atracis ostia penetraturam, innuit eam in Graeciam per-
uenturam, vt hominum Graecorum quoque manibus ter-
ratur. Quare male censet Beroaldus hic *Austracis* pro
Atracis reponendum: vt pari errore *Issaeis*, pro *Elis*. Nam
ad Eleos & Peleponensium ibat proconsul. Videtur enim
manifesto Achaia prouincia illi obtigisse.

31 *H I C erit hic iurata manet*] Repone ex veteris scri-
pturae fide:

Hic erit hic. iurata mea est. rumpantur iniqui.

Pag. 154, 15 *C O N T I N G E R E sidera plantis*] Mallem *palmis*.
Nam prouerbum erat: *Digito caelum tangere.*

23 *E T tibi nunc quaeuis imperat emta modo*] Non quaeuis
sane. nam vnam tantum deperibat. Sed bene vetus scri-
ptura, *quouis non quaeuis*.

Pag. 155, 16 *Q V I non ante patet donec manus attigit ossa*] Be-
roaldus censet dictum, amorem non ante patere, donec
intra medullas intrauerit. At ego quaero, quid faciemus
illo *M A N V S*? Nam si dixisset, *Qui non ante patet, donec at-*

igit ossa, hoc aliquid esset. Præterea verbum *attigit*, non pertinet huc cum illa significatione. Nam simplici potius vsus esset, tetigit. vt:

Quem tetigit iactu certus ad ossa Deus.

Quid quod hoc non vult poeta? non enim nunc tempus nec locus est huic sententiæ. Dicam quod verum puto. Videtur mihi legendum minima licentia, sed immane quanta sententiæ diuersitate:

Cui non ante patet, donec manus attigit, ossa,

Quisquis es, assiduas aufige blanditias.

Quisquis es, qui non credis te fruiturum re, nisi eam manu adprehenderis, caue tibi a blanditijs, quibus te pelliciant puellæ, & vana spe producant. Prouerbum est, vt apparet. Romani bolum & offam, pro præda quæ manibus tenetur, vsurpabant. Vnde, doleo hunc bolum mihi ereptum e faucibus: &, inter os & offam. Enunciatum prouerbum ad illius exemplum, Manus nostræ oculatæ sunt, credunt quod vident. Ergo, *cui non ante patet, donec manus attigit*, erit, Qui manus oculatas habes, quæ nihil credunt, nisi quod vident. Elegantissimum videtur mihi hoc prouerbum. Et multa talia vsurpat *πεποιμώδη* Vmber noster, quæ non temere alibi reperias.

21 SÆPE in amore leuat] Scriptus liber, I V V A T. Quod melius est.

24 ADFVERAM *vestris conscius in lacrimis*] Propertiana loquutio, *consciis in lacrimis*, imo archaica. Alibi:

Surget & inuitis spiritus in lacrimis. Item:

Tantus in erepto surgit amore dolor.

28 VIDIMVS in longam ducere verba moram] Alia lectio est in scripto:

Quum te complexa morientem, Galle, puella

Vidimus, & longa ducere verba mora.

Quæ non aspernanda sunt.

Pag. 156. 7 ET *possum alterius curas*] Liber noster, *pænas*.

10 QVAEQVE *cauenda forent*] Interpolata ex veteri scriptura. Nam ita in libro nostro legitur: *Quæque quærenda forent*, lego, *Quæque verenda forent*. Nihil tamen de sententia deperit.

25 PROXIMA *Misenis*] Non est dubium, quin ita inter-

polarint Grammatici, quum lepida repetitio fit in nostro: A

Et modo Thesproti mirantem subdita regno,

Et modo Misenis equora litoribus.

Intelligit duo maria, alterum Puteolis, alterum Misenis subiectum. Dion libro quadragesimo octavo: *ἐν τῇ κώμῃ τῇ καμπυρίδι χρεῖον ἔστι μεταξὺ μισσηοῦ καὶ πυτεολῶν μίλιον ὅδες ὅσιν. ὄρεσι τε γὰρ σμικροῖς καὶ ψιλοῖς πάλιν βραχέων παρὰ λιπταί, καὶ θαλάσσιον περὶ πάλιν κοιλίῳ ἐστὶν.* Deinceps ponit quæ sint eæ θαλάσσιαι. In medio mari erant Baia, nempe prope Lucrinum. Quum igitur Cynthia esset Baijs, sinistra Puteolos, quæ est ora Thesprotia, dextra Misenos habebat. In ora Cumarum, quæ Græcis colonijs Abantium prætexta erat, sunt Puteoli: quam oram propterea vocat regnū Thesproti: quia Thesprotus nomen fecit Thesprotiæ Epiri: a qua Ambraciotæ Abantes profecti occuparunt eam oram, vbi fuerunt Cumæ, vt & mediocriter docti sciunt. Quid ergo est, quod hic tam facessit negotium doctissimis viris? Amabo desinite præclari in doctrina viri amplius in re vel pene pueris nota hæsitare. Primus ansam dubitandi dedit Sannazarus apud Miscellaneorum scriptorem Alexandrum de Alexandro Neapolitanum. Si miraris Thesprotiam dici, vbi Thesproti coloni sunt, quare non etiam miraris Franciam in Celtis, Langobardiam in Ipsubribus, Burgundiam in Maxima Sequanorum, Vasconiam in Nouempopulania? At tandem rixarum modus esto. Quod igitur falsa sit, & vitiosa vulgata lectio, apparet ex verbis Dionis, quæ supra adduximus. Nam idem sinus non est subiectus Thesprotiæ Cumarum, qui & Misenis. sed inter hunc & illum, est Baianus. Quare hic error erat & ἀχαρογραφήσια.

26 NOSTRI cura subit memores abducere] *Abducere* nosctes pro abnoctare dici Latine, non mihi persuadeo. Sed neque multo sincerior est scriptura nostra, *adducere*. Lego, *abducere*.

29 SYSTVLIT e nostris] Nam in causa erit, ne amplius celebrem te carminibus meis.

32 TENVI tentantis in vnda] Noster liber, & commentarius Beroaldi, *Tentantis*. vna litra plus lego, *Tentrantis*. Nam

Nam Teuthras est nomen Græcum, & aptum Græcæ coloniae. Præterea Silius Italicus quum soleat fingere nomina a fluijs, Cumanum quædam vocat Teuthrantem, libro vndecimo: *Personæ Euboicæ Teuthras testudine Cymes Incolæ*. A Baiano igitur vicino fluiolo Teuthrantem Cumanum vocat. Quis dubitat esse aut fluiolum, aut Euripum, quum ipsemet poëta id clare loqui videatur?

Pag. 157, 9 *CULPA timoris erit*) Noster, *timentis*.

Pag. 159, 8 *ILLA sit Inachiis & blandior*] Male hæc distinguuntur vulgo. Ita enim potius legenda:

Nec mirum, quum sit loue digna, & proxima Lede,

Et Lede partu: gratior vna tribus

Illa sit Inachiis & blandior Heroinis.

Tribus Inachiis heroinis, hoc est Leda, Helena, & Clytemnæstra. Nam male interpres Beroaldus.

13 *ET quodcumque voles vna sit ista tibi*] Martialis:

Et quicquid voluit testa vocatur anus.

Pag. 160, 8 *SÆPE ego multa tue lenitatis iura timebam*] In ora nostri libri eadem manu adpositum erat, *lenitatis dura*, quod verum est, & a nobis probatur, *dura lenitatis*, vt Horatius, *per acuta belli*.

Pag. 161, 25 *ET mihi non desunt turpes pendere*] *Desunt pendere*. Silius:

Pascere, nec Pænus prauum, aut nutrire fauorem

Deerat -- Item:

Nec dense trepidis absunt se involuere nubes. Item:

Nec quos vile genus despectaque lucis origo

Fædabat, sperare sibi, & deposcere primi

Deerant imperium, & patriæ perennis habenas.

31 *HAS inter grauibz cogor deslere querelis*] Legendum profecto:

Has inter grauius cogor deslere querelas.

Præter eas querelas est quod grauius doleat mihi. Quod GRAVIUS bene repositum sit a nobis fidem fecerit, TRISTIOR.

Pag. 162, 19 *ME sidera plena*] *Lege prona*, vt in nostro libro. At illud *plena* ineptum.

24 *QVÆ solet irato dicere tuta loco*] Liber scriptus, *Quæ solet iratus*, recte. *Lege autem trita*, non *tuta*:

m.j.

Quæ solet iratus dicere trita loco.

Trita illa, & solita, quæ irati solent loco & tempore, hoc est quotiescunque poscit locus ut irascantur, effutire: Occurrit sæpe in libris scriptis ut Tritus, & Tutus inuicem commutentur.

Pag. 163, 6 *NEC mihi Cassiope solito visura carinam*] Hæc inconcinna sunt, neque magno aliquo mendo carent. Ego lego: *Nec mihi Cassiope solito visura carinam*

Ominat. ingrato litore vota cadunt.

Nec, inquit, sidera dant mihi omen se visura carinam. Hypallage: ominor ex ipsa Cassiope & alijs astris me non visurum carinam. nube enim omne cælum obductum est. ominat, & ominatur, utrunque dixerunt veteres. Pomponius Cretula: - Nil petituræ bene

Eueniat. Ita sit. Et tibi bene sit, qui recte ominas.

Est autem Græca figura, *ominat visura*, pro *ominat visuram*. Sic alibi:

Visura & quantum nunquam speraret Ulysses.

24 *DONASSET funere crines*] creberrimus in hoc casu Propertius, *funere, ore, lumine*, pro *funeri, ori, lumini*. donare crines funeri notum ex Tragicis Græcis, & ex ipso Propertio alibi:

Exequiæ fuerant rari furtina capilli Vincula -

29 *CANDIDA felici soluite vela Noto*] Repone *VELA CHORO*. Ex fide eiusdem libri.

Pag. 164, 15 *UT tibi sim merito semper furor*] Non attinet monere quoties illud *semper* usurpatur otiose a Propertio. Hoc enim infinitis locis facit. Sic Dio: ἄλλ' αἰεὶ ἰσάτων, εἰ αἰεὶ δὴ μὲρχοι, ἄλλ' αἰεὶ παροσμειγμένων, ἄλλ' αἰεὶ ἀρχόντων, πάντε αἰεὶ βουλῶνται.

22 *SCRIBITVR & vestris Cynthia corticibus*] Callimachus:

Ἀλλ' ἐνὶ δὴ φύλλοισι κεκομμένη πᾶσα φέροιστε

Γράμματα, Κυδίπτην ὅσ' ἐρέοισι καλλιῶ.

22 *AN tua quod peperit nobis iniuria curas*] Liber noster *curam*, sed eadem manu in ora emendatum, *curas*. Ego puto legendum parua mutatione:

An, tua quæ peperit nobis iniuria, curas.

Quæ solum tacitis cognita sunt foribus?

Curas verbum. Ita enim melius legi posse videtur.

26 PRO quo diuini fontes] Scio fontes sacros esse, non tamen vt vllus veterum eos diuinos vocauerit. Sed mendum est, quod facillime tolli potest.

Pro quo, Diuini fontes, & frigida rupes.

Pro qua pietate o Di, ita me remuneramini, vt potus aqua viuæ, cubile frigida rupes sit. Contra Catullus:

O Diu reddite mi hoc pro pietate mea.

Recte igitur Deorum compellatio interposita.

31 SED qualiscunq; es] Hoc distichon a Grammaticis corruptum ita ex nostro libro legito:

Sed qualiscunq; es resonant mihi Cynthia siluæ,

Nec deserta tuo nomine saxa vacant.

Saxa, inquit, & siluæ resonant mihi τὴ Cynthia, vt quod ex Callimacho modo citauimus, *κωδὲ πτηνὴ καλῶ.*

Pag. 165, 31 CRVDELIS Minyis dixerit Ascanius] Ita liber noster, & recte, dixerit, εἰ πῆι αὐ. Huius rei, inquit, testis esse possit Ascanius. Cuius?

Sæpe imprudenti fortuna occurrit amanti.

Virgilius in Prolusionibus:

Alter a non forma, dixerit ipse, prior. Horatius:

- fateor me, dixerit ille, Duci ventre leuem-

ipse & ille, ὁ δὲ ἄρα.

Pag. 166, 31 V E Aniena tuos] Noster codex Amerina. Pulcherrimus tractus lacus Vadimonis, quam vocat Amerinam vnam, vt alibi fufius a nobis dicitur. *Vmbrosæ flumina siluæ*, intelligit locum, vbi Clitumnis per quædam siluarum occulta eripit se & conspectu hominum. Alibi:

Qua formosa suo Clitumnus flumina luco

Integit. - Hoc suo loco explicaturi sumus.

7 NON minor Ausonius est amor in Dryadis] Ineptus metaplasmus, & Propertiana facundia indignus. Noster liber & editiones ante Beroaldum, *est amor Adriaticis*. Nos olim Valentia Canarum vbi scripti libri fecit nobis copiam Iurisprudentiæ antifites Jac. Cuiacius, emendauimus, ab *Dryasin*, moti eodem exëplo in hac eadem elegiâ inserta,

Grata domus nymphis humida Thyrsi: usq;

m. ij.

nam plane ita scriptum est in libro nostro. Meminimus A etiam eadem forma Catullum *Minyasim* dixisse. Ergo *Dryasin*, *Thyniasim*, *Minyasim*, sunt *δρυάσι*, *θυνιάσι*, *μινυάσι*. Amor *ab Dryasin*, ut infra,

Ab dolor ibat Hylas ibat Hamadryasin.

8 *NE tibi sit durum*) *Lege, duro*. Ne tibi duro sit adesse. ne ita contumax fueris, ut aideas.

13 *EGRESSAM longe Phasidos esse viam*) *Longe viam*, *τῶ πόρῳ ὁ δόν*. Sic libro quarto,

Hac ubi Fidenas longe erat ire via. Martialis:
Rus hoc vocari debet, an domus longe?

Domus longe, ὁ πόρῳ οἶκος. Allufum autē ad proverbum:
εἰς φᾶσιν ἐνθα ναὸν ἔρατος ἐρίμος.

17 *MOLLIA composita litora fronde tegit*) *Imitatur Apollonium super eadem re*. -- *πὶ δὲ λεχάσιω*
φυλλάσιω λειμῶνων φέρον ἀσπετον ἀμύσσωτες
σέρυσσιν --

19 *RARAM sepositi querere fontis aquam*) *Ad verbum ex eodem Apollonio*.

Ἐρεα δ' ὑλας χαλκῆ σὺν κάλπιδι νόσση ὀμίλου
διζυπο κρήνης ἱερὸν ποτῆν. - *Sepositi νόσση ὀμίλου*.

27 *IBAT Hamadryas hinc*) *Scribe, Hamadryasin*. *ἀμαδρυάσι*. *Iam diximus*.

28 *HIC erat Arganthei Phlegre*) *Scribe Peger*. *αὶ πηγά*.

29 *GRATA domus nymphis humida Thyniacis*) *Thyniasim*, *liber noster*: hoc est *θυνιάσι*.

30 *QVAM supra nulli*) *Nulle ἀρχαῖως*, *Codex scriptus*. *Tibullus*: - *vile non iste puellae seruire* --

31 *ET circum irriguo*) *Liber, et circumriguo*. *ἀεὶ ῥύτω*. *Omnino totus Græcus est in hac Elegia Vmber noster*.

pag. 167, 7 *INNIXVS dextro*) *Apollonius*:

λέχθεις ἔπι χέμφοθεις. -

15 *FORMOSVM nymphis credere visus Hylam*) *Noster liber, TVTVS, non VISVS*. quod germanum est *Propertij*. In quo, ut in tota reliqua Elegia ἐλλυγίσει. *Tutus enim est βίλαβούιδμος, φυλαπλόιδμος*.

22 *HÆC soror ætæ tuæ*) *Sine dubio legendum*,

Hæc soror Acca tuis sentiat e lacrimis.

25 ET quicumque super) Lege auctore libro, Quæcumque.
& ita postulat sententia. Quæcumque ossa.

30 SI Perusina tibi patriæ sunt nota sepulchra) Lego, sepul-
te, non sepulchra. Si tibi nota sunt funera patriæ sepultæ.
Hoc autem epigramma facile declarat hunc primum li-
brum seorsim antea editum fuisse. quia poeta ibi subiecit
patriam suam, & genus; vt Horatius in fine libri primi
Epistolarum, quem singularem ediderat, addit & genus
suum, & ætatem.

IN LIBRVM II. SEX.

AVRELI PROPERTI.

VNDE mihi veniat mollis in ora] Liber noster habet, ore.
quod retinemus. Vnde liber sit in ore meo. Venire
apud Propertium est, *ἔσθ' ἀφ' ὅρι, τοιχεύειν.*

14 SI VE togis illam fulgentem incedere Cois) Coa pro-
prie puellarum famæ non nimium bonæ fuerunt. Quare
quum Horatius dicit - Cois tibi pene videre Vt nudam est -
facile diuinandum nobis relinquit, quam intelligat. vt si
dixisset, in stola, matronam profecto intellexisset. Quare
qui lectionem Horatij in Chlorin pro Cois mutarunt, mi-
nus prudenter fecisse videntur.

20 SEV quum poscentes somnus) Profecto & sententia
suum legendum postulat, & scriptura libri nostri con-
firmat.

Pa. 169, 32 QVA pote quisque) ἔσθ' οἱ τις, ἡνέκατος εἶδ' ἐν τέλει.

Pa. 170, 1 LAVS in amore mori laus si datur altera) Recentiores
editiones hunc versiculum aliâ alio modo corruerunt.
Sed antiquiores itemque liber scriptus recte habent:
- Laus altera, si datur vno Possesse frui. Planus est sensus. Primo
optat amantem mori, secundo vnam tantum amare, neque
omniuolū, vt ille ait, esse. Post hoc distichon interserēdum
huc aliud, quod est circa finem Elegiæ, quæ in vulgatis
editionibus tertia numero est. Quare ita leges cum isto:

Laus in amore mori. laus altera, si datur vno

Possesse frui. fruar, o, solus amore meo,

m. iij.

*His saltem vt teneat iam finibus: aut mihi si quis
Venerit alter amor, acrius vt moriar.*

Non solum hoc distichon suis antiquis sedibus restitui-
mus, sed etiam inuersum pentameterum quo verborum or-
dine legi debuit, posuimus. Scio n̄ vt *ὄλεθ' ἄλλοις* posse ex-
poni, sed, vt id concedamus, quam bene illud distichon
sententiam suam tueatur illo loco, quo legitur hodie, ve-
lim dicant mihi quicumque opinioni nostræ aduersari pa-
rati sunt. contra, quam non hic conueniat, doceant me,
quæso. ego coniecturam meam feliciori successu defen-
dam, quam illi eam oppugnabunt.

10 EOLCHIS *Colchiacis*) Malo, *Iolchiacis*.

26 BRACHIA *et a medio pectore pellet anem*] Post hunc
versiculum sequi debent ordine quatuor disticha, quæ in
quarta elegia sunt, quorum initium, NON HIC HERBA
VALET.

Pa. 171,3 QVANDOCVNQVE *igitur vitam mea fata reposcēt*]
Quia iam dixerat: *Ambulat, et subito mirantur funus amici.*
Quia igitur hoc mihi contingere potest, qui cum eodem
morbo confictor, &c.

12 QVI nullum tibi dicebas] Lege:

Qui nihilum tibi dicebas iam posse nocere. Horatius:
Coniunx lecti nihilum nocuere lagenis.

14 VIX unum potes infelix] Post hoc distichon sequi de-
bet illud, *Liber eram.* Recte ergo conueniunt, QVÆ RE-
BAM, & LIBER ERAM. Nam antea quis intelligebat,
quorsum illa elegia, quam faciebant secundam a prima?
Quid aliud sibi volebant illi, qui hæc ita digesserunt, quam
ἄλλοις ἐν τῷ ἀμμου πλέκειν;

21 DIFFERTVR nunquam) Post hunc versiculum in-
terijce quatuor disticha, quæ sunt in fine elegiæ alieno lo-
co posita. quorum primum, AC VELVTI PRIMO TAV-
RVS DETRECTAT. Ait differri non tolli amorem,
ac tironibus amoris, qui seruitium nouum grauantur,
idem conuenire, quod tauris primum iuga detrectantibus.

30 NEC me tam facies] Dixit enim iam propter formo-
sam Pero hoc pertulisse Melampodem. quauis, inquit,
ego meam non tam quia formosa est, amo, quam quod
multis artibus prædita. Recte igitur hæc coniunximus.

A 32 ET *Maotica*) *Ve Maotica*. Liber scriptus.
 Pag. 172, 4 NEC *si qua Arabio*] Mirum genus loquendi. Hoc
 est, nec quia tu lucas Arabio bombyce. Sic infra:

Nec si qua illustres femina iactat auos.

Hoc est, nec quia tu iactas illustres auos.

II CARMINA QVE *Erinnes non putat*] Apparet esse
 commentum Beroaldi, quum ipse postea citet veterem
 scripturam, quam ego in nostro reperi:

Carmina quæ quinis non putat esse suis.

Quam diuersa hæc ab illa vulgata? Nam profecto tam ve-
 rum est Propertium ita vt ponam, scripsisse, quam me vi-
 uere. nempe: *Carminaque æqueuis non putat esse suis.*

Aut, inquit, quoties contendit scripta sua cum antiquis
 poetrijs. nam poetrias æquales suas non putat versus face-
 re. non censet esse carmina, quæ æquales suæ faciunt.
 Quis audebit hæc falsa esse dicere, aut receptæ lectioni
 subscribere?

13 STERNUIT omen amor) Et Catullus:

Dextram sternuit adprobationem.

Sed liber noster *sternuit*. Quod nescio an reiicere debeam,
 quum etiam in veteribus libris illo modo inueniam: In
 epistola Cydippæ ad Acontium:

Interea lumen, posito nam scribimus illo,

sternuit. -- Sed nihil mutandum cenfeo. Nam
 sternuere non diceretur lumē, vt nec amor stertere omen.

14 HÆC tibi contulerunt) Duplicanda hæc sunt:

Hæc tibi contulerunt celestia munera Diui

Hæc tibi, ne matrem forte dedisse putes.

19 ROMANO *accumbes prima puella Ioui*] Noster liber
 in margine corrigit loco, pro *Ioui*. Sic lib. II. II. eodem modo,
 ubi in vulgatis est - *furto polluit ille locum*, vetus lectio haber,
Iouem. Verum igitur est hic perperam editum esse *Ioui*, pro
 loco. Nam hoc vult: inter puellas Romanas tu prima eris.
 inter Græcas & peregrinas secūda post Helenam. Sic infra:

Et tibi Mæonias inter heroidas omnes

Primus erit nulla non tribuente locus.

Tralatitæ ergo dixit. Nam in conuiujs digniori personæ
 potior locus datur. Quam diuersam igitur sententiam in
 animo habebant, qui Ioui reposuerant? Est enim, vt dixi,
 m. iij.

metaphora conuiuijs. Vt in discubitorio potiori personæ potior locus datur, ita & tibi in sessimonio Romanarum puellarum. In triclinio, vt notio verbi indicat, tres lecti erant. Horatius:

Sæpe tribus lectis videas cenare quaternos.

Medius lectus honoratior erat. Septem, vt prouerbiū fert, conuiuium faciebant. Itaque in medio vnus tantum discumbebat, nempe honoratior, siue consularis aut pratorius inter Senatores: siue senator inter inferioris gradus homines esset. in duobus reliquis lectis singuli tres. Sin octo essent, in medio honoratior persona quæ erat, interior discumbebat. Hæc probantur obseruatione loci Salustiani ex tertia historia. qui ita, vt & interpungi, & legi debet, a me apponetur: *Ignitur discubere interior Sertorius in medio: super eum Tuscius Fabius Hispaniensis senator, ex proscriptis. In summo Antonius, & infra scriba Sertorii Verfius, & alter scriba Mæcenæ. In imo medius inter Tarquinium, & Dominum Perpernam.* Hic enim in medio lecto duo tantum, Sertorius, & Fabius, seu Fadius.

20 N E C *semper nobiscum*] Melior antiqua scriptura, & primæ editiones, quæ habent,

Nec tantum mecum Romana cubilia vises.

Perfistit in metaphora. Nec tantum, inquit, inter Romanas formosas numeraberis. Tu etiam in peregrinis nomen habebis. *Mecum*, vt in Catullum notauimus, est, me iudice. vt Catullus: *nam tecum multus homo es.* id est te iudice, tuo iudicio.

21 P O S T *Helenam*] Ergo explicat quid voluerit illa allegoria:

Romano accumbes prima puella loco.

Nam quia hic dixit, tu forma secunda es post Helenam: illud erit, tu prima forma es ante omnes puellas nostrates. Ineptissime igitur hæc corruperant ij, qui non solum hæc nõ intelligebant, sed etiã vt ne alij intelligerēt, effecerant. Pag. 173, I VRET & *ecos*, vret & *hesperios*] Post hunc versiculum reponere septem disticha, quæ immerito hinc diuisa fuerunt, & eundem casum communem cum alijs passa sunt. Eorum initium est, Q V V R H A E C I N T E R R I S F A C I E S H V M A N A M O R A T V R.

A 7 PECTVS *operta comis*] Noster, *pectine operta*. lego, *pectine operta comas*. Ait pexam esse colubris, quæ subnascuntur ex incisa ceruice Medusæ. Sed non ausim receptam lectionem mutare. Nam in Ægide dicitur habere Gorgonem.

8 QVALIS *& Ischomache*] Liber scriptus, *Ischomene*. Postest fieri, vt hoc & illud nomen habuerit.

B II VIRGINEVM *Brimo*] Ita olim emendauit lumen literatorum Adr. Turnebus. Sed antequam ille Aduersaria sua publicaret, nos ita emendaueramus ex eo ipso Etymologici loco, ex quo ipse quoque coniecturam suam fecerat. Testis huius emendationis nostræ nobilissimus atque eruditiss. Ludouicus Castanæus eques Regius Torquatus, & Christianissimi Regis ad summum Pontificem Legatus. Quum enim illi Propertium explicarem, ita eius libri oræ a me annotatum fuit. neque hoc solum, sed paulo ante, quum eidem quinque libros Siluarum Statij enarrarem, ostenderam illi eundem errorem esse in libro secundo, in Arborem Atedij Melioris. Nam vbi editum est: -- *omnia questus*, *Inmitem Bromium: stagna inuida* - indicaui emendandum esse, *Inmitem Brimo*. Ita duo similes errores a nobis ex duobus bonis auctoribus sublati.

13 IDÆIS *tunicam*] Liber, *Tunicas*. Sic Catullus,
- *& abiectis peruigilat tunicis*.

17 MVLTÀ *prius dominæ*] Hæc elegia septem tantum distichorum est. Nam quatuor reiecimus in primam elegiam, vt suo loco indicaui.

20 ET *crepitum dubio*] Græci vocant *ἠερονόπιον*.

21 NEQVICQVAM *perfusâ meis*] *μυμοις*. Iracundus, inquit, amator hoc dicit secum stomachabundus, *Nequicquam perfusâ, &c.* Frustra igitur me ornavi amicæ.

22 IBAT *& expenso*] Tibullus:

O quoties ingressus iter, mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem.

Pag. 174, 4 ET nobis Aquilo Cynthia ventus eris] & nobis erit
suda tempestas. Prouerbum. Nam Notus sudificus. vnde
αἰθρὴν ἄνεμος. Horatius:

Albus vt obscuro deterget nubila celo
Sæpe Notus --

30 CYNTHIA *forma potens Cynthia verba leuis*] Beroaldus, vt & alia permulta in hoc poeta obscurissima, hoc prætermittit. Et tamen luce magis indigebar, quam ea, quæ ille desultorio suo more scribendi iactat, quæ & pueris nota sunt. Nam quis est hodie, qui hunc versum intelligat: nemo profecto, vt libere fatear, quod sentio. An, Cynthia est forma potens, hoc est formosa? vt illi obijciat, formæ eius adiunctam inconstantiam? Ita igitur intelligemus: O Cynthia tu forma quidem potens es, tu es potens venustas, sed in verbis leuissima. At si hoc intellexisset Propertius, magis probarem, quod adolescentuli excogitaueramus:

Cynthia formipotens, Cynthia verbileuis.

quod sane diu artifice nobis. Sed nolumus affirmare ita Propertium scripsisse. Putamus igitur parua admodum licentia legendum:

Cynthia forma potens Cynthia verba lues.

aut *luis*. quod propius lectionem accedit. *Cynthia forma*, & *Cynthia verba*, vt flumen Renum, Stertinium acumen. Pulchre igitur comminatur formæ damna periurij ex veterum religione, qui putabant *ἡν λὰ πὺν ἔκ παρὰν ὅς ἔς ὀπίορον ὁ μὲν ἄνθρωπος*. Sic infra:

Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.

In declamatione antiqua in Ciceronem: *uxor periurij debilitata*. Horatius:

Vlla si iuris tibi peierati

Pæna Barine nocuisset vnquam.

Dente si nigro fieres vel vno

Turpior vngui:

Crederem, sed tu simul obligasti

Perfidum votis caput, enite scis

Pulchrior multo, iuuenumque prodis

Publica cura. Vide necessario elegiam Ouidij,

Esse Deos credamne, libro tertio. Quod autem periurium illi obijci verum sit, planum fit ijs, quæ superius dixit:

Nec tibi periuro scindam de corpore vestes.

Deinde, *pallori*, hoc est, tremori, propter religionem violati iuris, aut periurij, quanuis videatur pro pudore accipere. At enim - *quanuis contemnas murmura fame*, hoc est,

quannis non pudeat te famæ. Mirum igitur affectum pro affectu accepisse, pallorem pro rubore.

Pag. 175, post vers. 14 H I S olim, vt fama est vitiiis] Hæc quatuor disticha alio traduximus, vt suo loco indicabitur.

32 Q V A M peccare pudet] Hic claudenda elegia.

Pag. 176, 10 P E R D I T A luminibus] Melius scriptus liber, prodita.

H I A H mea tum quales caneret] Hæc omnia peruersa sunt, & in officina Beroaldi cusa, qui multa, quæ non intelligebat, corrumpit. Scriptura enim plane habet:

Aut mea quum tales caneret tibi, Cynthia, somnos.

Hæc omnia igitur ita interpungenda:

Nam citius paterer caput hoc discedere collo,

Quam possem nuptæ perdere amore faces,

Aut ego transirem tua limina clausa maritus

Respiciens vdis prodita luminibus,

Aut mea quum tales caneret tibi, Cynthia, somnos

Tibia, funestra tristior illa tuba.

Citius morerer, inquit, quam amorem meum nuptijs mutarem, aut transirem respiciens tua limina maritus factus, aut canente tibi somnos nuptiali tibia. Tibiam intelligit nuptialem, qua nouam nuptam mariti domum deducebant, noctu. Tunc enim deducebatur nupta, quum iam concubia nox esset. Itaque dicit εἰρὼν ἔσσις. quum mea tibia induceret tibi somnos. Atqui contra vult. Ea tibia enim ipsi potius adimeret, quàm audiret nouæ nuptæ amore amicū Propertium sibi ademptum. Allusum autem ad cantum, quem καὶ θυγατρὸν καὶ κατὰ κλισίαν vocabant, quo Mercurius Argum oculatū somno depofuisse dicitur.

12 T I B I A funestra] Ouidius pene idem de eadem re.

At subito nostras vt hymen cantatus ad aures

Venit, & accensa lampades igne micant:

Tibiaque effudit socialia carmina vobis,

At mihi funestra tristior illa tuba.

13 Q V O D si vera meæ comitarem castra puellæ] Vbi aliquis egregius antiquitatis thesaurus est, ibi manus suas ab aliquo insigni flagitio non abstinerunt temeratores isti. Tamen antiqua iam est huius loci labes. Nam ita habet & vetus scriptura. Sed non dubium quin corrupte, quàm legendum

fit: *Quod si Romane comitarent castra puella. & ut ingenue A*
fatear, liber noster habebat *comitarent, non comitarem. Præ-*
terquam quod iste mos antiquus Romanorum notissimus
est, testatur & Propertius ipse alibi:

Romanis vinam patuissent castra puellis:

Essem militiæ sarcina fida tuæ.

Quam dolendum erat hæc ita corrupta esse:

20 HIC erit *et patrio sanguine*] Post hunc versum pone
distichon quod alterius elegiæ calce positum est, ut hanc
elegiam claudat: V X O R M E N V N Q V A M, N V N
Q V A M M E D V C E T A M I C A.

30 NEC mea dicitur *quæ modo dicta mea est*] Ab hoc ver-
siculo repone distichon H I S O L I M V T F A M A E S T
V I T I I S, cum tribus sequentibus. De raptu enim mulie-
rum sermo est, ut exemplis doceat se iusto dolore affici,
quod amica sibi rapta esset. Vnde pulchre concludit,

Per te nunc Romæ quidlibet audet Amor.

Nec mirum, inquit, in tot exemplis licentiæ, si iniuria &
mihi facta est. Vides inepte hos versus superiori elegiæ in-
sertos fuisse, ubi tantum conquerebatur τὸ πολυφιλίῳ
amicæ, & quod multos in ædes intromitteret, non contra B
quod rapta esset.

Pag. 177, 6 PER te nunc Romæ quidlibet audet amor] Huic ver-
sui adglutinandum distichon I L L E E T I A M A B R E P T A
D E S E R T V S, cum quinque distichis sequentibus. Conti-
nuatur enim exempla super eadem re, hoc est super raptu.

12 ET sparsus cæde iacere] *Sparsus cæde ἐλλμίζει. φόνω π-*
φουρίδρας.

15 AT postquam seræ captiua est reddita pœna] Seram pœ-
nam vocat, leges in quas tandem fœdus in initum est: & qui-
bus partes victæ obligantur. Silius libro secundo:

Iam medio seram bello poscentia pacem

Ductorisque simul conceptas fœdere pœnas.

Nam video hæc vulgo ignorari. pœnas vocat Silius, qui-
bus victori victus aliquid facere damnas est.

18 MIRVM si de me iure triumphat amor] Post hunc ver-
siculum sequi debet distichon, M A G N I S A E P E D V
C E S. postea, O M N I A V E R T V N T V R. Deinde, I S T E
Q V O D E S T. tum, M V N E R A Q V A N T A D E D L

A cum duobus sequentibus. Postremo, PENELOPE P
T E R A T. Quæ omnia sententiæ tenor suis patritis sedibus
restituit, vt alienis eiecit absurditas.

19 M A G N I *sepe duces*] Ab exemplo ostendit vt in ma-
gnis regnis atque imperijs, sic in amore omnium rerum
vicissitudinem esse. Ita fore, vt qui nunc admittitur, ali-
quando excludatur. Idque docet exemplo sui, qui diu ad-
missus tandem exclusus est. Quæ qui non videt recte con-
glutinata esse, nescio quibus *ἰσχυρί*, vel quibus *ἐπιδοσῆς*
persuadebit mihi vulgarem illam peruersionem aliquam
bonam sententiam efficere.

23 S E D *fors & in hora*] Scribo, Fors sit, Prisciano do-
ctore. integrum est, Forsitan, Fors sit an. Ita etiam Fortasse
an, vt in Varronem docuimus. Nam nomen est Fortassis,
& Fortasse. vt, Necessis, & Necessse.

25 M V N E R A *quanta dedi*] & ego dedi munera, vt iste:
sed tamen infelici successu.

B 29 E C Q V A N D O *ire tibi*] Reposui ex scriptura, E-
quandone.

Pag. 176, 3 V I S V R A *& quantum*] ἐλπιούως, Speraret risura.
Silius in fine libri noni:

- quem vincitum colla catenis

Staturi ante tuos currus promissimus vrbi.

Scio hodie Staturum legi, non Staturi.

8 A P P O S I T V M *fluuiis in Simoenta radis*] Sine dubio
versus ῥόπος. Itaque ο' Ἐλισείος.

12 S C Y R I A *nec viduo Deidamia viro*] In margine libri
nostri apposita diuersa lectio, *toro pro viro*. Quod rectum
est. potius enim viduus torus, quam viduus vir dicitur.

Pag. 179, 2 T E L A *precor pueri figite acuta magis*] pro *figite*
scriptura nostra habet, *promite*. Apparet igitur interpo-
latum.

3 A T Q V E *hanc mihi soluite vitam*] Noster, *soluite curam*.
Proximum plane illi: *Accipite hanc animam, meque his exolui-
te curis*.

4 S A N G V I S *erit vobis*] Ab hoc versiculo locum hab-
ent illa, quæ superius reliquimus, sex disticha: S I C I G I-
T V R P R I M A M O R I E R E A E T A T E P R O P E R T I.
Miror quomodo docti homines, qui antehac Propertium

legebant, potuerunt aliquid hic reperire, quo sibi satisfactum in eius lectione putarent, quum omnia propter hanc transpositionem absurdissima sint.

13 *SED non effugies*] Noster: *sed non efficies*. Sed scriptum fuisse puto in exemplari, *Efficies*. C, pro G, vt in Catullo indicauius.

17 *SIDERA sunt testes*] Mirus affectus amantis, a comminationibus ad commiserationem sui descendit.

23 *ATQVE vtinam si forte pios eduximus annos*] Catullus:
Di date mi hoc pro pietate mea.

26 *NON ob regna magis diris cecidere sub armis*] Hic est initium elegiæ. & magno scelere se impiarunt, qui ita hæc cum superioribus alienis coniunxerunt, vt sequentia; quæ horum propria sunt, diuellerent. *Quin* furorem simplicem furere noluerunt. Nam vbi scriptura vetus habebat, *SED TEMPVS LVSTRARE ALIIS*, ipsi, vt initium elegiæ facerent, pro *SED*, legerunt *I A M*. Atqui hoc volebat Propertius: Verum est, me paratum nullum a capite meo deprecari periculum pro amica mea: sed vt additus illi sim, quemadmodum antea fui, hoc vero quominus faciam, impedit me nouum consilium a me initum. alio me vocat institutum meum. Hæc sunt plena affectus amatorij, nec nisi a politis ingenijs intelligenda. Itaque non miror, si inficeta capita hæc mutarunt. est enim hic quasi quaedam valedictio amicæ, propter eius ingratum in poetam animum. Sic Catullus:

Vale puella, iam Catullus obdurat.

30 *I A M tempus*] indicaui *SED TEMPVS* legendum esse. Etiam in libro nostro hæc male diuulsa sunt a superioribus.

31 *ET catrum Hemonio*] Prouerbiū ἵπποι θεσσαλαῖ.
ἵπποι θεσσαλικῆ, λακεδαίμονιά τε γεωγαῖνες.

Pag. 180, 19 *PONITVR hic imos*] Lege, *hic*, non *hic*.

24 *SCRIBANT de te alii*] Hæc male diuulsa sunt a superioribus etiam in manu scripto. Hæc respondent initio Elegiæ: Non recuso pro te omne periculum subire, sed consilium non est mihi amplius de te scribere, neque frustra tempus in tuis laudibus prædicandis, quod antea feci,

conterere. de te alij scribant, an taceant, id vero susque deque fero.

25 *LYDET qui sterili*] & sententia, & scriptura libri nostri postulat, *Laudet*. Idem prope cum eo,

Qui Banium non odit, amet tua carmina Mæni.

Sic hic, *Laudet te, qui vult operam perdere.*

26 *OMNIA crede mihi tecum vno munera lecto*) *Hæc*, & sequentia omnino similia sunt illis, quæ Sappho ei expræbrat, quam indignam carminibus suis censebat:

κατθανοῖσα δὲ κείσασαι,
 ἔδέ ποτε μνημοσύνα σέθεν
 ἔσσετ' ἔδέ ποτ' ὕπερον·
 ἔγδ' πεδέχθης ῥόδων
 ἤν' ἐκ πείρας.
 ἀλλ' ἀφανῆς κῆν αἶδα δόμοις
 φοιτᾶσθς· ἔδεις δέ σι
 βλεψᾶ πείδ' ἀμυραῶν
 νεύων ἐκπεσταυμένων.

31 *QVICVNQVE ille fuit*) *Hæc* pene ad verbum ex lepidissimis versibus Eubuli Comici accepta sunt. Sunt autem hi:

ὧς λέω ὁ γράψας ἄεθρος ἀνθρώπων ἀρά,
 ἢ κηροπλαστίστας ἔρω δ' ἰσχυρότερον ἰ
 ὡς ἔδεν ἠδὲ πάλιν χελιδόνας γράφειν.
 ἀλλ' ἠὲ ἀπειρος ἦν Ἑσπῶν ἦν τὸ θεοῦ.
 ἔστι γδ' ἔτι κοῦφος, ἔτι ῥάδιος
 ἀπαλαγῆναι τῷ φέροντι τῷ νόσον,
 βαρῦς δ' ἰκομῆν· πῶς αὖ οὐκ ἔχοι πτεροῖς;

Postremos enim ita adumbravit Propertius:

Sed certe pennas perdidit ille suas.

Euolat e nostro quoniam de pectore nusquam.

Pag. 181, 3 *IDEM non frustra ventosas addidit alas*) Idem omnino Alexis:

-- λέγεται γδ λόγος
 ἰπὸ τῆς σφισῶν, μη πέπεισται τ' θεόν
 τῶν ἔρωτα, τοῖς δ' ἐρώντας· αἰτίαι δ' ἔχων
 ἐκείνοι ἀλλως· ἠγνοήσας δ' πρὸς

ἡραφείς ἐζῶντα πέρυρας ἀὐτὴν ζῶραφέν.

16 **SI pudor est**) Ita recte docti viri ex veteri lectione: *Si puer est.* Sed sequētia variant, alio trauice puella loco. Inepte. Nam quia pro pudor legerunt puer, ita etiam pro tela, puella.

24 **NON tot Achaemenis armantur Susa**) Primus Beroaldus emēdauit *Susa*, pro eo quod antea legebatur *Etrusca*. Idem etiam ait emendationem suam confirmari libro Pici Mirandulae, in quo ita scriptum erat. Ego sane nihil delibero. Et mihi videtur aliquod portentum mendii sub voce *Etrusca* latere.

Pa. 182, 16 **SAT sit magna**) Nescio quomodo iubet tres libellos sibi *πομπίειν*, quos nōdum scripserat, vt qui ne secundum quidem dimidium confecerit.

26 **QUI nunc iacet arida puuis**) Vetus scriptura, *horrida puluis*.

29 **QUAM fuerant Phthii busta cruenta**) *Cruenta*, propter Polyxenam.

Alta Polyxenia madefient cade sepulchra.

30 **MEMENTO** Hoc iter ad lapides cana veni memores) Longe melior & concinnior lectio, quam excogitauimus, *-- memento Hoc itere ad lapides cana venire meos.*

Vel hoc iter. Nam vtrunque dici potest. sed inuersa erant, *veni memores, pro, venire meos.*

Pag. 183, 6 **SI tam longae**) Corrupt hunc locum Beroaldus impudentissime, quum ita antea legereur:

Quis tam longae meminisset fata senectae

Gallicus Iliacis miles in argeribus?

Quis, inquit, temerarius & stohde fortis tam potuisset viuere? Vult dicere: Nestor se ipsum tam longae vitae referuauit, vt tot mala videret, & mortem filij. Nam si se obiecisset morti praesenti animi magnitudine, non illa vidisset, quae illi doluerunt postea. *Gallicus miles* proverbialiter dicitur temerarius. Nam *καλικὸν δράσος* proverbium est.

Aristoteles Nicomacheon tertio: *ἐἰ δ' αὖ πρὸς μακρόβιος ἢ ἀθάλητος, εἰ μὴ γὰρ φοβῶνται μήτε σφαιλοῦς μήτε κώματα, καὶ δὲ πρὸ φασὶ τοῦ Κελπύς.* Melius autem legeretur, *Quis tam longae*, in datiuo, *Quibus* pro quibus. Nā allusum ad locum Homeri, vbi Nestor meminit longae vitae suae. *Quibus*, inquit,

quit, potuisset Nestor narrare vitam suam longam, vt facit apud Homerū, si Gallicus miles, & non prudens fuisset: Nā nota prudentia est Nestoris. Ego vero prapostera fortitudine morti me volo obijcere. Ita igitur interpretabimur.

8 CORPVS *humani*) *Humani*, Liber scriptus.

14 ILLIS *formosum fletisse*) Commentitia lectio. Nam liber noster, non *fletisse*, sed *lauisse*. Notus mos.

corpvsque lauant frigentis & vngunt. Supra:

Et dominum lauit mærens captiua cruentum.

30 DICEBAR *siccus*) Proverbium.

Pag. 184, 2 CINERI *nunc medicina datur*) Commentum Be- roaldi, ni fallor. Nam vetus lectio *emeritis nunc medicina datur*. Lege, *Emeritis*. Pulchrum prouerbium. Emeritus miles qua medicina opus habet, quum omni vulneris periculo carcat, vt pote functus militia? vel emeritus gladiator, quod malo, eadem sententia. At cineri medicinam dare, aut mortuo, cuius esset stoliditatis? Atqui Propertius ait se functum militia, qui nullos sentit fastus amicæ, hæc enim est amantum militia.

5 CONTEMNITE *amantes*) Noster, *contendite*, obfirmate vos. Vtro utaris tamen, illo an illo, non magni interest.

12 TALE QVE *sub nostro nomine*) Noster, *nostro munere*, & verum est. Donario enim subijci nomen, clarum est.

13 HAS *pono ante tuas*) Legendum cenfeo:

Has pono ante tuam tibi, Dina, Propertius edem Exunias

15 NUNC *ad te veniat*) Hæc profecto nescio an aliquis bene intelligat. Certe in nostro optima lectio cõcepta est:

Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore navis

Seruata, an mediis fidat omusta vadis,

(Quod, si forte aliqua nobis mutabere culpa)

Vestibulum iaceam mortuus ante tuum.

Vel defunctus curis, vt nunc, vel in curas coniectus, vt si forte mihi irascaris, vrminus igitur mihi accidat, ego ante fores tuas moriar. Ita scriptum inuenimus in libro nostro, sed nos eam interpunctionem adhibuimus. Q V O D, quod genus, cuiusmodi. Quod genus mihi accidere potest, si tu mihi mutata irascaris.

30 VENEREM *corrumpere*) *Committere* liber scriptus. Ita reponet.

Pag. 185, 9 VIDERIT hæc si quam iam peperisse pudet. Non a-
prorfus mala est lectio libri nostri:

Viderit hoc si quis iam peperisse putet.
si quis peperisse putet suam.
31 NEC nostra Aeliacum verteret) Lego verteret.

Pag. 186, 8 I M A G N V M speramus) Spiramus. *με, αχορ πορδύδου.*
II P R A E T O R ab Illyricis) Prætor Macedoniae & Achaiae
idem, auctor Pausanias. At Illyrium erat in Macedonia.
vel potius Macedonia Illyrium continebatur. Nam Dur-
rachium in Macedonia censebatur.

30 S T R A M I N E A possit) Noster, Graminea. Intelligit
caespitiam casam. Horatius: *non in libello*
Nec fortuitum temere caespitem. Leges sinebant.

Pag. 187, 24 Q U A E tibi terra velim qua tibi fiat aqua) Procul-
dubio legendum: Quæ tibi terra, precor, qua tibi fiat aqua.
Plautus Milite, qua mares, qua feminas. Item - qua sacrum,
qua publicum.

Pag. 188, 3 M E N T I R I noctem) Hæc cum superioribus con-
tinuanda. Periturium, inquit, severe a dijs vindicatur. To-
nare enim solet deus in perituros. Nam peierare, & pro-
missis ducere amantem, hoc impium iuxta cum homici-
dio est.

4 H O C erit) Nihil mutò. Sed liber scriptus habet, Hæc
erat. Præcis temporibus hoc erat tanquam aliquod par-
ricidium.

5 H O R V M ego sum rates) Hæc ego vere testari possum,
si quis alius, qui propter perituria tua quid non perpe-
sus sum?

6 F R A C T Y S utroque toro) Hoc est utraque sponda le-
cti. Ovidius:

Cur pressus prior est, interiorque torus?

7 V E L tu Tantalea mouere ad flumina) Melius, atque
adco verius habet liber noster:

Vel tu Tantalea mouearis flumina sorte.

mouearis flumina, est Græcica locutio. Hoc est, tametsi
moucant te flumina Tantalæ, & eius ærumnosa sitis. Hanc
lectionem confirmat illud sequens:

Vel tu Sisyphios licet admirere labores.

Nam mouearis, & admirere, idem. Moueri vero aliquam

rem purum putum Græcum est, *ἄσπετος* π, hoc est stupere super aliqua re. Et sane libro scripto præeunte nos hæc animaduertisse, multum gaudeo.

17 *SICCA requiescere Luna*] Sicca luna, est intermensu-
struus dies. *ἐν κενεῖα*. Tunc enim spirant Aquiliones. Ho-
ratius: *Thracio bacchante magis sub inter-* Luna: vento.

19 *QVOD quannus ita sit dominam mutare cauebo*] Suspicio
legendum: - *domine mutare cauebo*. Subiicit enim rationem:

Adsidue multis odium peperere querela.

Hæc enim continuanda sunt, non diuellenda.

20 *TUNC flebit quum mi senserit*] Noster, *quum in me sen-*
sarit. Tunc flebit quum magna fide hæc tacere me audierit.

21 *ADSIDVÆ multis odium*] Iam dixi hæc cum super-
rioribus coniungenda esse.

27 *QVID si iam canis etas mea candeat*] Liber noster re-
cte caneret, non candeat. Canere, est *παιδίου* *δου*, in vtraque
coniugatione, vt *Feruere Leucaten*, & similia. caneret, fa-
ceret sunt eiusdem temporis. quare ita reponendum. Ante
hunc versum autem legendum illud distinctio: *Quin ego de-*
minuo curam. Sperat vicissitudinem rerum vt supra.

32 *QVAM prius adiunctos*] Lege, *abiuñctos*. Abiungere
equos & deiuñgere idem. Paulo diuersius interiungere,
hoc est deiuñgere equos donec cibo recreati sint. Abiun-
gallere quoque est idem quod abiungere. *ἄπο δὲ* *ἔα*, glos-
sarium. Martialis: *Interiungere quæris ad Bouillas*. Idem:

- *et hora Interiungit equos meridiana.*

pag. 189, 5 *QVVM maiora*] Cui maiora. Liber.

10 *IPSA anus hand longa*] Continuandus versiculus cum
eo distinctio: *Quum tibi nec frater nec sis tibi filius vllus*. Quum
inquit, tu sis anus propediem curua futura, & nullus sit nec
frater, nec filius, qui te possit *ἡγορεῖσθαι*, præter me, qui
eorum vicem tibi sum.

14 *LVDIS et externo*] Insere post hunc versum disti-
chon illud: *An si ceruleo quedã*. Neq; explicatione indiget.

22 *MI formosa satis si modo sepe venis*] *Venis formosa*, hoc
est, formosa es, locutio Propertiana. Nam Propertius nō
venire *αὐτὴν τὸ πύργον* vsurpat. Satis, inquit, formosa es,
modo mihi *ἡνιόχη* formosa sis.

31 QVI te blanditiis non sinat) Noſter, Sinit. - non ille ſinit
 magni dominator olympi. Virgilin Ciri - quod nec ſinit Adra-
 ſtia. Vtrunque, pro ſinat. ἀρχαί κωσ.

Pag. 190, 7. ET vitem doſta) Lege, doſlam.

20 QVA formoſa ſuo Clitumnus flumina luco Integit.] Cli-
 tumnus fluius ex lacu Vadimonis egeritur, & ſpecu mer-
 ſus poſtea oculis redditur. Plinius Cæcilius lib. octauo ad
 Gallum, poſtquam de lacu Vadimonis loquutus eſt, ſub-
 iungit: Idem lacus in flumen egeritur, quod vbi ſe pauliſper ocu-
 lis dedit, ſpecu mergitur, atque conditum meat, ac ſiquid ante,
 quam ſubduceretur, accepiſſet, ſeruat, & profert. Nos primi
 nomen illi flumini reddimus apud Plinium, & primi hunc
 ſpecum Clitumni apud Propertium aperimus.

27 ABSENTI nemo non nocuiſſe velit] Duplex negatio
 vnius vice. Alibi: Non ſi Pegæſeo, &c. poſtea ſubiungit:

Nil tibi Mercurij proderit alta via.

31 DEOS inſana fatigas] Veſana Liber noſter.

Pag. 191, 9. DE te quodcumque] Hoc eſt, quantum ad te per-
 tinet. Sic ſupra:

De me, mi certe poteris formoſa videri.

31 HOC mihi perpetuo ius eſt] Noſter, Hæc mihi perpetuo
 ius eſt.

Pag. 192, 1. AH quantum de me Panthi] Continuanda hæc
 cum ſuperioribus. Pæthus ſcripſerat Cynthia Propertium
 calores ſuos alio tranſtuliffe. Contra illud ſupra dilucebat
 Propertius illis:

De te, quodcumque ad ſurdas mihi dicitur aures,

Tu modo ne dubita de grauitate mea.

Quicquid dicunt mihi homines quod te traducit mihi,
 noli propterea putare me illis moueri poſſe, vt mutem te
 alia amica. Mallet tamen, At quantum Panthi.

18 EXPERTA in primo ſtulta cauere poteſt] lege, poteſt.

24 NVLLA meis fruſtra luſtratur compita) Compitalitios
 ludos intelligit, qui per vicorum magiſtros prætextatos
 fiebant. In illis ludis vidit multas puellas, quæ ludos ſpe-
 ctabant, vt ipſe innuit.

25 O NIMIS exitio nata theatra) Propter fabulas, quæ
 agebantur illis ludis.

26 SIVE aliquis molli) Ludium intelligit,

27 SEV varios incinit ore modos) Tibicines χ τ ϵ χ ι τ α ς δ ι ν σ ν intelligit, qui erant in scena, & in diuerbijs canebant. Hæc autem initio Elegiæ est, χ θ ϵ ς , non κ ω ϵ λ ϵ , vt inepte Beroaldus.

28 INTEREA nostri querunt sibi vulnus) α λ γ μ δ ν α ς δ ϕ δ α λ μ ω ν . Prouerbialiter.

Pag. 194, I SPERANTI subito siqua venire negat) Proper-
tanium siqua negat, hoc est, si amica negat. Supra:

Aut si qua Arabio lucet bombyce puella.

Indefinite, quum tamen Cynthiam intelligat.

5 QVVM recipi quem non nouerit ille putat) Versus inter-
polatus. Ne sincera quidem scriptura in nostro:

Cur recipi que non nouerit, illa vetat. Lege:

Quum recipi quem non nouerit illa, vetat.

Fingit enim se non nosse, quem vult excludi.

8 CVI fuit indocti) Continuanda hæc sunt, quod ex se-
quentibus facile patet. Continuat enim fastidia matronarum.
Legendum vero, *indocto*, non *indocti*. Qui indoctus ϵ α π ϵ ρ α ν ς
fugiebam vagas puellas: nunc re ipsa expertus & doctus
illas sector.

9 IPSA petita lacu) Prouerbiū, volgiuagam Venerem
intelligit. Nam lacus est publicus. Horatius:

- omnes Gestiet à furno venientes scire lacuque.

Nunc vagæ puellæ placent, inquit.

II VT commissa suæ) Vetus scriptura, *promissa*. Nescio
an bene.

14 DEINDE vbi pertuleris) Post hoc distichon inseren-
da tria illa ordine, *Et modo panonis caudæ flabella superba*.
Quæ quam importuno loco leguntur?

19 QVAEQUE nitent sacra) Notum quas viles merces
dicat, quæ prostabant in sacra via, vt poma, & cætera non
magni precij, pueri autem rogabāt, da mihi sacram viam.
Ouidius: *Si tibi nil dederit, sacra roganda via est.*

22 CERNERE vti possis) Hæc vulgo non bene distin-
guuntur. Ita enim legenda potius esse videntur:

Cernere vti possis vultum custodis avari,

Captus & immunda sepe latere casa,

Quam care semel in toto nox vertitur anno?

Facete παρά πρὸς δούλιον. Nam quū deberet dicere: Quam a
 care non vna emittitur, vt potius optatis, dixit, vt lateas in
 immunda casa, & vt periclitetis reijci a duro custode.

25 ΑΗ *pereant si quos ianua clausa iunat*) Eubulus Co-
 micus:

ὄστις λέγει γὰρ σκοποια νυμφεύει λάθρα,
 πῶς ἔχει πάντων ὄσιν ἀθλιώτατος;
 ἔξιν δειρῶσαντι πρὸς τῆ ἥλιον
 γυμνάς ἐφέξεις ὀπιθαιρῶς τέτα γυμνάς
 ἐν λεπιοπύτοις ὑμέσιν ἐξώσας, οἷας
 ἠεὶ δαυρὸς ἀγχοῖς ὕδασι κηπιὺς κῶρες
 μικροῦ παριαδαι κέρματος πλὴν ἠδονῶ,
 καὶ μὴ λαθραῖαι κωπρῆν αἰχίστην ὄσαν
 πασῶν δῶκεν ὑβρεος, ἔπιδου χροῖν.

26 C O N T R A *reiecto*) Iam diximus ex Eubulo, γυμνάς
 ἐφέξεις, & ἐν λεπιοπύτοις, &c.

Pag. 195, 6 T V *loqueris quum sis*) Et in nostro scripto, & in
 editionibus hæc perperam diuulsa sunt a superioribus. B
 Quare coniunge, atque ita lege:

Libertas quoniam nulli iam restat amanti,
 Nullus liber erit, si quis amare volet:

T V *loqueris, &c.* Est obiectio. Et dicitur *μυμηκῶς*.

8 C V I *non his verbis aspergat tempora sudor*) Scribe, *surdo*.
 quem non hæc verba pudore suffundant, etiam si surdis
 auribus esset?

14 Q V A R E *ne tibi sit*) Hæc concludunt principium ele-
 giæ, aut paulo post:

Quæris, Demophoon, cur sim tam mollis in omnes?
 Vides ergo importune hæc lacerata fuisse.

17 H O C *erat in primis*) Hic alia elegia incipit.

31 Q V I *nunc se in tumidum*) Post hoc distichon illud re-
 ponendum: DVRA EST QVAE MVLTIS SIMVLA-
 TVM. Tu, inquit, simulato amore in falsam spem inducis
 me. Ast ego non ita. nam me nulla ætas mutabit. Vt iur
 tertia persona more suo, vt supra non semel. Dixit enim:

Et se plus vni si qua parare potest.
 Si quæ enim dixit de ipsa Cynthia loquens, quasi diceret,

dura es, quae te plus vni paras. vt supra:

Nec si qua Arabio lucebombyce puella.

si qua, est indefinite pronunciarum. Atqui de finita persona loquitur:

Pag. 196, 3 QVAVNIS non ita diues eras) Recte Beroaldus pro nauita, quod in veteribus libris erat, reposuit, non ita.

21 VNICA nata meo) Et hæc importune a superioribus diuisa. Persequitur enim, quod inceperat. Ait se fore illi vni addictissimum, neque aliam amaturum. Legendum vero:

Vnica nata meo pulcherrima cura dolori,

Excludi quoniam sors mea, sepe venis.

Quoniam ita mihi sorte euenit, vt alij nocte promissa, ego excludar, tu eris nihilominus etiam absens vnica cura animo meo. nam verbum veniendi apud Propertium, vt iam indicauimus, est τὸ ἔρχεσθαι. Hæc sane obscura hactenus fuerat.

22 EXCLVDIT quoniam) Malo, excludi. Sors mea est excludi. Vt ille Phædria in Eunuchis cedit, alteri nocte concessa. Quare superius:

Dura est, quæ multis simulatum ducit amorem.

Et se plus vni se qua parare potest.

Excluit enim Propertium, quia alij condixerat.

25 MILES depositis) Noster, sepositis. Melius legeretur, meo iudicio:

Miles sepositis amosus decubat annis.

29 AVT me ab amore tuo) Post hoc distichon repone illud, *Et si secula forent*, cum sequenti. Nam superior sententia cum illis congruit. Si, inquit, paterentur sæcula vt essem quod nunc tu es, nempe puella antiquis grata, hoc est iam prouectior ætate: iam æqualis prouectis: quod tamen ætas mea non permittit: quod tamen per ætatem meam non licet. Nam tu es prouectior me. Supra -- *quum sis*

Ipsa anus, haud longa curua futura die. Item:

Appia cur toties te via ducit anum?

Pag. 197, 3 NONNE fuit fatius) Nonne fatius erat hæc pati, quam mutare amorem meum?

9 AT nullo domine) Aliter & melius, legendum ex antiqua scriptura:

At nullo de me teritur sublimine amor, qui

n. iij.

Restat - Sublimen est idem quod limen superius, ut in Varronem annotamus, aut Superlimen, hoc est ὑπερθυρον in veteri Glossario. Amor, qui restat de me, durat, quum de ferro nihil tandem restet, quod duret.

13 T V quoque qui pleno fustus] Referendum ad eum, de quo superius conquerebatur, quum ait: Terra venena libens, &c. Ut appareat recte nos hæc cum illis coniunxisse.

26 I N V I D I A M quod habet] νεμεσσητόν ἔστω. Illud

28 Q V A N T U M sic cruciat] Plane est Herodoti, αἰλῶν δόρες ὀφθαλμῶν. Supra:

Interea nostri quaerunt sibi vulnus ocelli.

30 D V L C I S uterque color] Scribe, ut in nostro, ducit.

Pag. 198, 10 Q V A L E M purpureus agitavit] Melius liber, agitavit.

I I A V R E A divinas urna refudit] Scribe, profudit. Sic liber.

Pag. 199, 32 A T vos incertam] Coniunge cum superioribus.

Pag. 201, 13 E T tibi Meonidas interque heroidas] Liber:

Et tibi Meonidas inter Nereidas. Neutra lectio bona.

Legendum: Et tibi Meonias inter heroidas. Aspiratio pro positione est. Aufonius: Mercator hodie cras citharædis eris.

29 A N T E tuosque pedes illa ipsa adopena sedebit. Duo adorationis signa, velari, & sedere. De velatione notissimum vel ex illo:

Et caput ante aras Phrygio velavit amictu. Iuuenalis:

-stetit ante aram, nec turpe putavit

Pro cithara velare caput: dictataque verba

Protulit -- De sedendi ritu Tertullianus de oratione:

Porro quum perinde faciat nationes adoratis sigillaribus suis residendo, vel propterea in nobis reprehendi meretur, quod apud idola celebratur. Pythagoricum autem illud est, & ex ea schola in ritum Romanorum migravit. Notum enim symbolum, ἄθεσκησάντων ἔπικα ἡ δαμ.

Pag. 202, 5 E T quot Troia tulit) Vereor, ut satis vera sit hæc lectio. Nam diversa est scriptura: Et quot hias tulit, & eadem manu in margine, Hiona. Ego puto cum dixisse Iona, pro ἰωνία. Nam & Arabus dixit, pro ἀραβίος, & Virgilius in Culice, Cilicus pro κίλιος. Sane legendum, Et quot Iona tulit, & E T Phæbi & Priami) Noli dubitare, quum legendum sit,

Et Thebe, & Priami diruta regna senis.

Si ergo hic Troiæ meminit, quare superius idem dixisset? aut potius, quare hic repeteret, si iam iam meminerat? Non dubium est, quin legendum, ut indicauimus, *Iona*, metaplasmo, quo dixi. Deinde non verisimile est, quum regiones *καμιγυαίας* recenseret, tacuisse formosissimarum mulierum nutricem Ioniam. Hoc sæpe bonos auctores corrupti, Latinitatis priscae mysteria ignorare.

10 LONGIVS aut propius) Horatius: *Serius acius Sors exitura.*

12 MVNERA *Dianæ debita redde choro*) Repone veterem lectionem, *Choros*. Infra:

Quum videt accensis deuotam currere tædis

In nemus, & Triniæ lumina ferre Deæ.

13 REDDE etiam excubias) Infra.

Tristia iam redeunt iterum solemnia nobis.

Cynthia iam noctes est operata decem.

14 VOTIVAS noctes & mihi solue decem) Redde non solue habet noster codex. Et profecto melius. *Votiuas* noctes decem peruigilabant *Isidi*. quod iam attingimus, & cognoscimus ex *Tibullo*:

Vt mea votiuas persoluens Delia noctes

Ante fores limo tecta sacras sedeat.

Vult *Propertius* illi eas imputari, & sibi reddi.

31 ATQVE oculos mouerit illa graues] Vide num melius sit legere: *ac loculos mouerit illa graues*. *loculos* vocat *capsellas* odorum.

Pag. 203, 29 TANTAM erat in speciem) Liber tota, non tantam. Ego lego:

Tota erat in species Pænis digesta columnis. In species, *eic idæas*, picturas species vocat, quia oculis obijciuntur, a speciedo. Sic supra easdem *Visa* vocat. Et posuit *casta turpia visa domo*. Species igitur pluraliter legendum. Vnde subijcit, *Inter quas Danaï. Inter quas, species scilicet.*

30 FEMINA turba senis) Noster *NVRVS*, non *SENI S*. *Ouidius* de hac porticu loquens eiuldē picturæ meminit:

Ducor ad intonsi candida templa Dei:

Signa peregrinis vbi sunt alterna columnis

Belides, & stricto stat ferus ense pater.

31 HIC equidē Phæbo) Apollo ipse Palatinus, opus Scopæ. A
 Pag. 204, 3 TVM medium claro) Lege Clario. Non vult di-
 cere tēplum Apollinis Palatini Clario marmore structum,
 sed ædem eam esse Phæbo cariorem templo, quod in Cla-
 ro est, & illo, quod est in Delo.

5 AVRO solis erat) In nostro, Aurea solis erant. Vtranque
 lectionem agnoscit Beroaldus.

IO PYTHIUS in longa) Post hunc versum interpone
 duo Disticha ILLIC ADSPICIAS SCOPVLI S
 HAERERE SORORES. Et sequens, VT SEMELE
 EST COMBUSTVS.

II ILLIC adspicias) Melius, aspicias. Illic ait etiam Mu-
 sas pictas fuisse. Et sane omnino conuenit, vbi Apollo ef-
 fet, ibi & Musas esse. Scopulis hæere ait, quia ita pingē-
 rentur pendula in rupibus Heliconis.

14 DENIQUE vñ ad Troie) Post hunc versum inferre
 Distichon, QVI VIDET IS PECCAT. a quo disticho
 ineptè alius Elegiæ initium fecerant in vulgatis.

15 QVI videt is peccat. Qui non te) Lege, Qui non te vide-
 rit. Quicumque, inquit, aspiciet eam picturam, peccabit
 exemplo, vt ille adolescens in Eunuchō ex tabula Danaæ
 audacior factus ad vitium virgini inferendum. Sic supra:

Quæ manus obscenas depinxit prima tabellas,

Et posuit casta turpia visa domo,

Illā puellarum ingenuos corrumpit ocellos,

Nequitiaque suæ noluit esse rudes.

Protinus autem legere debes illud distichon: QVOD SI
 NEMO EXTAT QVI VICERIT.

17 QVOD si nemo extat) Si ex illa pictura ne Deos qui-
 dem immunes ab amore cognoscimus, quid mirum si &
 ego amo? Ita ille Terentianus. Ego homuncio hoc non face-
 rem? Vides, quam male lacerata fuit hæc elegia. Statim sub-
 iiciendum distichon: VNA CONTENTVM, cum se-
 quenti: MI NEMO OBIICIAT.

19 VNA contentum) Recte & ordine persequitur nar-
 rationem.

co. VNA contentum) Si Iupiter & Semelen & Io deperijt,
 cur aliquis mihi obijciat me plures amare, neque vna con-
 tentum esse?

21 **LIBEAT** tibi *Cynthia*) Libeat tibi huc venire mecum in eam porticum, aut potius templum Apollinis Palatini. Subjiciendum autem statim distichon: *Nec tu virginibus.*

23 **NEC** tu virginibus reuerentia) Nec vlllo pudore Musarum, quæ ibi pietæ sunt, mouere. Tu tuo facto illas pudore non suffundes. *αἰδοῖα θεῶν πα* intelligit per reuerentia ora. *παρθένης αἰδοῖα*, Poetæ.

25 **SI** tamen *Oeagri*) τὸ tamen παρέλκει. *Supra.*

Quippe vbi nec caussus, nec apertos cernimus ictus,

Vnde tamen veniant tot mala, cæca via est. hoc est, vnde veniant. Item: *Nec tu tam duros per te patieris amores.*

Trux tamen a nobis ante domandus eris.

τὸ tamen ibi quoque παρέλκει. *Horatius.*

Nequicquam deus abscidit

Prudens oceano dissociabili

Terras, si tamen impie

Non tangenda rates transliunt vada.

Non igitur *Musas* pudebit tui facti, si quædam de illarum numero idem fecit. Nam *Calliope* ab *Apolline* compressa *Orpheum* peperit.

28 **ET** *medius docta cuspide*) *Malo*, *Teſta cuspide*. *θύρῶν* intelligit. *Catullus*. *Horum pars teſta quatiebāt cuspide thyrsos.*

30 **NAM** *sine te nostrum non valet*) Post hunc versum lege distichon, *Hoc vtinam spatere loco. cum sequenti, Quum videt accensis.*

31 **HOC** *vtinam spatere loco*) Continuat, quod dixerat supra inuitans *Cynthiam*: - *libeat tibi, Cynthia, mecum, &c.*

eod. *QUOCVNQVE vagaris*) Repone ex nostro libro - quodcumque vacabis.

Pag. 205, 2 **IN** *nemus, et Truiæ*) Post hæc, lege distichon, *Nam quid Preneſtis*, cum sequenti, *Curve te in Herculeum.*

6 **APPIA** *cur toties*) Sequitur, *Scilicet vmbrosis, &c.*

12 **QVVM** *subito Triton ore recondit*) *Recondit*, contra-rium τῶς condit.

14 **NON** *vrbem demens*) Hic inferendum distichon *Quo fugis ab demens*. cum quinque sequentibus. Non dubito doctos viros statim propriam sedem horum versuum agnituros sententia ipsa ita bene arridente. *Quare eorum iudi-*

cio confisus, rationibus superfedebō.

15 QVO fugis ab demens] Pulcherrima huius poetæ elegia mirum in quot membra distracta sit, vt mirer quid in mentem venerit istis βιβλιοσοφείαις, qui nō prius mentem poetæ diligenter perpenderent, quam hæc ita de suis sedibus iniuste deturbarent. Elegia autem incipit ab eo disticho: QVÆRIS CVR VENIAM TIBI TARDIOR?

20 NIL tibi Mercurij) Duæ negationes pro vna. Nam prius dixerat, Non si Pegaseo. Non nil, est Nil tantum.

26 SI modo presentes) Deinceps lege, Num iam dura paras cum sequenti: Spargereque alterna.

27 NVNC iam dura paras] Malo, Num iam. quanquam parum interest vtro modo legas. Quo fugis? inquit. num militatum proficisceris, vt ex cædibus ditata cruentam prædam domum reportes?

30 ET ferre ad patrios] Nunc redi ad illud: Nil agis. insidias in me: Quis non tantam confusionem mirabitur?

Pag. 206, I SED de me minus est] Magis placet scriptura: Minor est.

5 SED tu non debes] Lege, Sed te non debes. Non debes te famæ credere. hoc est, non debes committere, vt de te loquatur vulgus. Idem pene supra:

Credam ego narranti, noli committere, fama.

10 NON me crimina parua mouent] Paruum crimen puto perpotare. Hoc me non mouet. Postea lege, Ista senes licet accusent cum duobus sequentibus distichis.

13 ILLORVM antiquis onerentur] Catullus:

Rumoresque senum seueriorum

Omnes vnus aestimemus assis.

14 HIC locus est] Hic, in conuiuio.

15 QVÆ non inre vado Mæandri.] Telestes Selinusius:

Ἰὼ σοφοὶ σοφὰν λαβοῦσάν

(ἐν ἐπιπορμαίνοισιν)

δρουμοῖς ὀρείοις

ὄργανον δὲ αἰ ἀδύνατον

δυσόφθαλμον αἰχρὸς ἐμφρονηθεῖσάν

αἰῶνις ἐν ἁράν βαλεῖν.

16 TVRPIA quum faceret] Deinceps reuertere ad illud,

Tyndaris externo. Vt ostendat se non moueri, quod Cynthia conuiujs tempestiujs intersit, item quod se plus quam vni parat.

18 ET sine decreto est] sine decreto ἔχ' ὑποαπόδοτος.

20 NEC minus in celo semper honesta fuit] Hoc eleganter persequitur Euripides Hippolyto:

σοι μὲρ οὐδ' ἄρα φάσ τε ἴσ' ἡ παλαίεραν
 ἔχουσιν, αὐταῖτ' εἶσιν ὃν μούσους αἰεὶ,
 ἴσασιν μὲρ, ζῶσ' ὡς ποτ' ἠεράθη γέμων
 σέμελης, ἴσασιν δ' ὡς ἀμὲρ πασίν ὡσεὶ
 ἢ καλλιφείγης κέφαλον εἰς θεοὺς ἔωσ
 ἔρωτος ἕνεκ'· ἀλλ' ὁ μὲν ὀν ἕρανα
 γένοιτο, κ' ἔφθίχουσιν ἐκ ποδῶν θεοὺς.

26 SUPPOSITA excipiens Naica dona manu] Corruptissimus locus. Nam quo refertur nō legisti? neminem enim nominauit. Sed legendum:

Supposita excipiens, Nai, caduca manu.

Error, quia scriptum fuerat, caduca, more illorum librariorum solenni omnia deprauate scribendi. Caduca poma, alij vocant cadiua. Naida non dubium est hic Ocnonen vocari.

31 HAEC eadem ante illam] Lege: Haec eadem haec ante. vt sic ἀνὰ πλώσις.

Pag. 207, 12 CORRVPIT torni] Nofter, Corripuit.

Pag. 208, 2 QUID VE tibi prodest] Nofter, Quid tibi quid prodest?

5 CVM Tiberi Nilo gratia nulla fuit] Lege. fuit. ἢ ἴσως: αἶ.

6 AT tu quae nostro nimium placata dolore es] Lege dolori. Nostro dolori Propertianum, hoc est, nobis dolentibus. Sic scelus Polymnestoris pro Polymnestore scelesto: error Hercules pro errante Hercule. Comicum est, scelus viri, scelestus.

7 NOCTIBVS his vacui ter faciamus iter] Quid sit ter faciamus iter, ne illi quidem, qui mutarunt, intelligant. Sed nos emendamus, refaciamus iter. Ita refacere pro reficere dicebant, quod saepe in veteribus notare potes. quod iter se reficere velit non est ignotum, quum dicat se vacuos esse his noctibus, quibus in casto Iūdis esse oportebat.

Re præpositio veteribus producebatur: Retulit, Repulit, Reperit, longa sunt.

22 QVVM tua præpendit] Restituimus lectionē Charisij: *Quum tua præpendent demisse in pocula ferte.*

24 LARGIVS effusa] vno spiritu cum sequenti disticho continuanda. Quauis affatim & vinum & epulæ sint, tamen aliud volunt feminæ.

29 ELEVAT ad siduos] Iuuenalis:

- voluptates commendat varior usus.

30 CVR quisquam faciem dominæ iam credat amico] Amico est commentum Beroaldi, vt ipsemet fateatur, quum antea legeretur, *Amori. Quod repono. Sic Tibullus - infelix dum requiescit amor. id est, ego amans.*

pag. 209, 10 POSSET vt in tanto] Aliter noster: *Posses in tanto viuere flagitio?* vtrunque bene. Vtrum melius, nescio.

27 AVT quid Cretei] In nostro sine diphthongo Cretei. Volunt Epimenidem, qui Cretensis fuit, intelligi. Atqui non ita loquutus fuisset, non magis quam, si Atheniensem simpliciter pro aliquo scriptore Atheniensi intelligi vellet. Ego puto corruptum locum esse, & mutilum: atque ita primo in illo exemplari scriptum fuisse: *Aut quid ... cretei.* Vt prima syllaba deperierit. quum deberet legi, *Lucretei*, hoc est *Lucreti*. Nam & in hoc libro archaisimos scripturæ reperi, vt supra: *Auribus & pureis scripta probare mea. pro quo fecerant, pueris.*

29 TV satius memorem Musis] Obsecro quid est *Memorem Musis*? an, quod putauimus aliquando, τῆς μουσικῆς μνημόνα; minime. Atqui suboluit mihi semper de mendo huius loci, præsertim quum antiqua scriptura legat: *Tu satius Musis memorem imitere Philetam lege, musis meliorem.* Neque dubium est hoc verum esse. Meliorem musis vocat, δμμουσώτερον, χαλεωτέτερον, καὶ γλαφυρώτερον. Mollis carminis palmam Philetæ defert.

30 ET non inflati somnia Callimachi] Hæc aliter accipit vulgus, ac voluit Propertius. Ipsi putant a Propertio hic Callimachum laudari, quod cum non inflatum vocauerit. Ego contra inflatum eum vocari aio, ac propterea non laudari. Ait enim: mollem ac delicatum versum Philetæ potius imitare, quam somnia inflati Callimachi. Somnia

Callimachi vocat *πῆ αιῆα*, opus morosum, ac obscurum, ut & Martialis innuit, quum dixit, *-legas Aetia Callimachi*, quum suadet non alium librum quærere quam Aetia Callimachi, siquidem obscuris delectatur. Somnia autem vocat, quia Callimachus historias antiquissimas, atque ab omni cognitione remotissimas scripturus fluxit se somniasse aliquando se interuenisse Musarum cœtui, quas quum de rebus obscurissimis interrogasset, accepisse ab ijs ea, quæ postea literis mandauit. Ostendit autem Epigramma *αἰδέσασθ' in eum*.

ὦ μέγα βαπτισάδαο σφοδ' ἀέλκυστον ὄνειρα,
ἢ ἔτερόν κεράων, ἔδ' ἐλέφαντος ἔφισ:

ἴα γδ' ἀμύνει φιλίας, ἀτ' ἔπαρος ἀνέρες ἴσκει
ἀμφὶ τε ἀθανάτοισ, ἀμφὶ τε ἡμιθέοισ:

ὄτ' ἐμὸν ἐκ λήθης ἀναείρας εἰς ἐλπίδα
ἠγάγες ἐν μουσῆσι πτεροδέοσι φέρειν.

αἰδέσθ' οἱ εἰραμύνησ' ἀμφ' ἀνυγίων ἠρώων
αἴψα & μακάρων εἶπον ἀμειβομένησ:

Ait igitur. Tu melius feceris, si Philetæ amores, quam si obscurissimum poema Callimachi Aetia imiteris. Id enim aggrediebatur iste, ad quem scribit, quod ex sequentibus apparet. At, dices, quomodo Callimachum instatum vocat, quem profiteretur se imitari? age mitto imitari, cuius nomine ipse se appellat? *Vmbria Romani, patria Callimachi*, Propertius tantum detretet eum ab Aetijs Callimachi, cui poemati simile aggrediebatur ille Propertij amicus: non autem ab amoribus, aut Elegijs Callimachi, quas ipse imitari se, ut dixi, profiteretur.

¶ *NAM rursus* Profecto legendum: *Num rursus* Inepte enim loqueretur, si dixisset, Nam licet referas rursus fabulam Acheloi, quid prodest Amphiarai mors? Hæc sane & prien rident. sed hoc vult: An tibi licet rursus ea tractare quæ Callimachus tractauit? Quasi dicat non. Callimachus enim ea omnia *ἐν αἴποις* tractauerat, & fabulâ Acheloi, & Mæandrum stultium, & Nemea ad Archemiori equias. Nam hæc in Aetijs tractata fuisse ostēderit vel vnum verbum *Rursus*, quo vtitur. Si enim ab eo rursus tractantur, a Callimacho ergo antea tractata fuerant. Hæc ne mini-

num quidem suspicabatur vulgus Grammaticorum. A
 Pag. 210, § AMPHIA R A Æ] versus interpolatus. Vetus
 lectio:

Non Amphiarie profunt tibi fata quadrigæ

Aut Capanei grata ruina Ioni.   Lege.

Non non Amphiarææ tibi fata quadrigæ

Profunt, aut Capanei grata ruina Ioni.

Amphiaræus, ἀμφιαραεῖος.

6 A V T Capanei magno] Iam ostendimus & hunc quo-
 que versum interpolatum esse. quem etiam emēdaimus
 ex veteri scriptura.

7 D E S I N E & Æschyleo] Quia Æschylus scripsit Tra-
 gœdias, propterea hunc locum ita legendum esse censue-
 runt, quum tamen vetus lectio habeat, *Desine Achilleo*.
 Nam intelligit Tragœdiam Achillen.

8 E T ad molles membra resolve toros] Lege, *Choros*, vt
 vetus liber.

9 V E R S V S includere torno] At noster, *versus componere*.
 Et profecto versus torno includi recte dici non potest.
 Quicquid vero in hoc poeta mutatum est, id propē om-
 nē ex officina Beroaldi prodiit: qui parum hunc poetam
 illis suis immanibus Commentariis iuuit: & raro mentem
 poetæ tangit, aut assequitur. B

25 M E iuuet æternis] Noster, *Hesperis*. quis non illam
 vulgata præferat.

27 A T T I A Virgilium] Ἰδο καὶ νῶς Ἰουετ.

29 Q V I nunc Aeneæ Troiani suscitât arma] Apparet Vir-
 gilium & tunc principium Æneidos fecisse illum versum,
Arma virumque cano. Et Ovidius quoque idem vult:

Contulit in Tyrios arma virumque toros.

Pag. 211, I T V canis umbræ] Hæc ariolatur Propertius.
 Non enim hæc scripsit Virgilius. Sed alium Bucolicorum
 scriptorem habebat in animo, vt infra.

3 V T Q V E decem possint corrumpere mala puellam] Et hæc
 ariolatur de Virgilio. Nam non apud Virgilium illa, sed
 apud Theocritum. Sic enim ille:

ὠὶ δέ τοι δέκα μάλα φέρω. πρῶτ' ἄρ' ἑκατέϊλον.

ὦ μὲν ἐπέλα καὶ χεῖρ' ἄρ'.

4 MISSVS & *impressis*] Impressa vbera, *ἠμύματα*. non mulcta. ij enim pinguiores, quorū matres non mulgētur.

6 HVIC licet *ingrate*] Et hæc nō Virgil. sed Theocritus: *καμάρωστω ποτὶ τὰν ἀυδρουλίδω. τῶν δὲ μῆσι αἰγες βόσκονται κατ' ὄρος, ἢ ὁ πίπρος αὐταὶ ἐλαυνεῖ.*

9 QV ANVIS ille *sua lassus*] Emendo:

Quanus ille suam lassus requiescat auenam. Alibi:
Iuppiter Alcmena geminas requieverat Arctos.

17 NEC *minor his animis nec si minor*] Ita vetus scriptura. Folium Sibyllæ hic versus: & quem ridicule interpretatur Beroaldus. legendum vero: *Nec minor his animis, nec se minor.* Nec Virgilius propterea aliquid indignum maiestate illa sui carminis, aut se ipso fecit, quum laceffit ab æmulo Anserem, non respondit. Virgilius æmulos tres ineptos poetas habuit, Anserem, Bauium, Mæuium. A quibus prouocatus, dissimulauit. Emiserant enim in illum famosa carmina, præsertim parodias ex ipsius libris:

Tityre, si toga caldâ tibi est, quo tegmine fagi?

Negant enim Latinum esse, tegmen fagi, pro umbra & opacitate fagi. Item:

Dic mihi Damæta, cuium pectus anne Latinum?

Non: verum Aegonis. nostri sic rure loquuntur.

Non putât *cuium pectus* posse dici nisi a rusticis & caprariis, non autem ab vrbanis. In quo eos decipi conuincit veterum auctorum obseruatio. Item riserunt eum, quod hordea pluraliter dixerit:

Hordea qui dicit, superest, vt tritica dicat.

23 HÆC etiam *docti confessi est pagina Calui*] Quare doctum vocet, Cicero docet scribens Trebonio: *Multa, inquit, erant, & recondite literæ. vis non erat.*

IN LIBRVM III. SEX.

AVRELI PROPERTI.

Pag. 43, 5 N AM *quis equo pulsas*] Quasi equus ille machina fuerit *ἠολιορκενέων*. quod Plinius videtur velle.

7 ET *Polydamantas in armis*] Scribe, etiam Polydamantas.

o. j.

Melius autem, *Polydamanta sine armis*. Id est in nullis armis A
celeber esset.

10 TROIA bis Oetai] Seneca Troadibus:

-- meliorque factus

Fortis armenti lapidosa Trachinis.

Quae sub umbrosis latebrosa siluis

Misit infestos Troiae ruinis Non semel arcus.

Tamen Theocritus vocat *πέλοπον, ἐν βωμίσκῳ*.

19 ORPHEV te tenuisse] Nihilò deterius noster: Orpheus
detenuisse. vt repetitio illa in verbo *detenuisse* venustior sit.

29 NEC mea Pheacias] Scribe, *Pheacas*. Metaplasmus, vt
Arabus pro Arabe, Ionus pro Ione, aut Ionio. Virgilius
Cilicus pro Cilice.

Pag. 214, 22 ANNIBALEM QVE lares] Vide Festum Redi-
culis, & primum coniectancum nostrum.

32 CVR tua prescripto senecta] Puto melius:

Cur tua prescriptos enecta est pagina gyros?

Pag. 215, 2 ALTER remus aquas] Prouerbiū: ὁ ἀδελφὸν
γῆν πλοῦς ἀσφαλῆς.

12 SORTITAE rura puella] Lege, *iura*.

24 BARBARVS. aut seuo] Emendo, Sueuo. Dio libro
vno & quinquagesimo: γάιος καένιας τῶς τε μοένους &
ἀλλοις ἱνάς σιωεπαναζάνται αὐπῆς ἐχθρότατο, καὶ πύς θυήεις
ἔτε ῥήνον ἐπὶ πολλὰ δὲ βαρῆτας ἀπέωστατο. De hoc igitur
bello sentit Propertius.

28 SCIAT excantare] Recte nos docet, quomodo ver-
bum duodecim Tabularum interpretari debeamus. Nam
excantare hic est, cantu foras elicere. ibi fruges excanta-
re, cantatas alio traducere.

Pag. 216, 1 ARMA Deum Caesar] Deus. Infra:

- Et lacrimas vidimus ire Deo. Horatius:

Presenti tibi maturos largimur honores.

Iurandasque tuum per nomen ponimus aras.

Nota est consecratio Arae genij Augusti Narbone reperta.
Item in comitis Genij Augusti eo viuo adorabatur, cui
ex libertinis sacerdotes dati Augustales appellabantur. Il-
lius vero *Ἐπιπέσιον* Ouidius scripserat, vt ipse testatur de
Ponto libro quarto:

Quale tamen potui de calite, Brute, recenti
 Vestra procul positus carmen in ora dedi. Item alibi
 Peruenient illuc & carmina forsitan illa,
 Quae de te emisi calite facta nouo.

13 ONERATOS Caesaris axes] Lego: onerato Caesaris axe.

29 O PRIMA infelix fingenti terra Prometheo] Iuuenalis:
 Et meliore luto finxit precordia Titan. Callimachus:

-- εἴ σε *Προμηθεὺς*
 εἴπλασε, καὶ πλοῦ μὴ ἕτέρου ζήσας.

Idem in Mimiambis:

ὣ καίνος οὐνιαυτός, ὃ ποτὲ πῆλόν
 καὶ τοῦ θαλάσσης, καὶ τὸ τετραπόμου ἔτος
 ἐφ' ἔργετ' ὡς ὁ πηλὸς ὁ *Προμηθεῖος*.

31 CORPORA disponens mentem non vidit in arte] Pro-
 pterea conquerens optat Alcæus:

εἴ τ' ἔξω ὁποῖός τις ὡ κακός τὸ σῆθος διελόντα,
 εἴπειτα τὸν νοῦν ἰδόντα, κλείσαστ' ἀπ' αὐτοῦ,
 αἴθρα φίλον νομίζειν ἀδόλω φρενί.

Pag. 217, 4 NVDVS ad infernas] Melior libri nostri lectior

Nudus ab inferna, stulte, vehere rate.

8 OPTIMA mors parca] Parca dies, ἢ περὶ *Προμηθεὺς* ἡμέρα.
 Nam veteres Glossæ Parcā, τὴν περὶ *Προμηθεὺς* interpre-
 tantur.

24 SOLIS & atratis luxerit] Luxerit a lugendo, non
 a lucendo. Cur autem fatalem illam veterum *ἐκπύρωσιν*
 hic innui dicat Beroaldus, non video. Deliquitum enim
 Solis intelligitur, quod diu ignoratum hominum mentes
 magna superstitione percusserat. Plinius libro secundo:
Viri ingentes, supraque mortalium naturam, tantorum numinum
lege deprehensa, & misera hominum mente absoluta in defectibus
stellarum scelera, aut mortem aliquam siderum pauente, quo in
metu fuisse Stesichori & Pindari vatium sublimia ora, palam est,
deliquio Solis. Idem de Pindaro Philo Iudæus: *Βελας φύ-*
σεσιν ἡλίου καὶ σελήνης ἐπακολουθοῦσιν ἐκλήψας. αἱ δὲ μετῴ-
ματά εἰσιν ἡ βασιλείων τελευτή, ἢ πόλεων φθορὰς, ὃ καὶ πίν-
δαρος ἠνίστατο ἡμερόβης ἐκλήψας, διὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰρη-
μῶν. Quod igitur & Græcus & Latinus scriptor aiunt
 formidasse Pindarum, palam est hoc cantico:

o. ij.

ἀκπὲς ἀελίου, ἢ πολὺ σκοπε
 μὴ σὲ θεῶν ἀπερομμάτων,
 ἄστρον ἰστέρα πνὸν ἀμίεσ,
 κλεπτόμυρον, ἔθικας ἀμαχνοῦ
 ἰσμὸν πταμνιον ἀιδράσι,
 καὶ σφίνας ὀδοί.
 ὅπισθότειον ἀτρεσπὶ ἐσσιμδρα
 ἐλαύνεις τὴν κωτέρον, ἢ πῆρος-
 ἀλλά σε, πωρὸς διός,
 ἔππας ἴαξ, ἰκεπύα,
 ἀπῆμοι ἐς ὀλβον ἕνα
 τρεπίο θήβας,
 ὦ πόντια, πάλκωνον τέρας.
 πλέμυθ δ' ἢ σάμα φέρετε ἕνός,
 ἢ καρπὸν φήσιν,
 ἢ νιφετὸν ἀένος ἰσέρφατον,
 ἢ σάσιν ἐλορεβάν, ἢ πόντυ
 κενέωσιν ἰνά πέσον.
 ἢ πωρὸν ἰθόνος, ἢ ῥόπον θέρως
 ἕδαλι ζακότα, διερον,
 ἢ γάαν κατακλύστασα θήσθ
 ἀνδρῶν νέων ἐξ ἀίχλης
 γῆμος ὀλοφουδνόν.

Aperte & Plinius, & Philo hoc canticum Pindari innue-
 runt. Sed nusquam tam correctum, quam hic, leges.

Pa. 218, 13 ΜΑΙΟΡΕΜ Q. timēs seruus) Timēs seruus, δι' ἐλαθέης.

27 EST pæne seruo rumpere teste fidem) Teste, pro Testi
 plane frequens apud Propertium. Testem seruum caue in-
 telligas in iure. nam seruum hominem causam dicere le-
 ges non sinunt, neque testimonij dictio est, inquit ille. Sed
 testem simpliciter, qui interrogatus de aliqua re respōdet.

29 AEQVALEM nulla] Emendo, Ac qualem. Ille potest
 dicere se habere domi suæ amicam, qualem in nulla do-
 mo alius habere possit.

31 SI placet, insultet Lygdame morte mea) Lege, morte mee.
 ut supra seruo teste. Lucilius:

Esuriente leoni ex ore exculpere prædam.

32 IMPROBAMON VICI] Totidem verbis versum recon-
cinnarunt, qui alio ordine verborum scriptus est.

Non me moribus illa, sed herbis improba vicit.

Pag. 219, 5 CINCTA QVE funesto lanea vitta viro) Lanca-
rum taniarum in sepulchris, quas καίελας Græci vocabant,
meminit Varro. vide primum Coniectaneum nostrum.

8 PVTRIS & in vacuo texetur aranea lecto] Notum &
Penelopen in Odyssæa hoc dicere de maritali lecto suo.

16 ET noua longinquis piscibus esca natat] Deinceps lege
distichon *Fleus tamen extremis*, cum quinque sequentibus.

32 ATTVLIMVS LOGAS] Non periurio debilitatas. Reli-
gio veterum, quam supra tetigimus, ex Horatio: *Vlla si iuris
tibi peierati, &c.* Putabatur, ut apparet, periuros membro aliquo
debiles, mæcos, mutilos fieri. Quare idem significat, quum
ait: *Portabat sanctos aluenis ille viros.* Hoc est non periuros.

Pag. 220, 2 IN me ceruleo fuscina sumpta deo est] Imitatur
Homerum in Vlysis naufragio:

ὡς εἰπὼν σὺ βαλε νεφέλας, ἐπέερα δὲ πόντον

χερσὶ τελαγῶν ἔλω -

5 SVBTRAHIT hæc funtem) Hæc quoque ad verbum
ex eodem naufragio:

ὡς ἀρὰ μιν εἰπόντ' ἔλασσε μέγα κύμα κατ' ἄκρης

δένον ἐπασυρόμενον -

6 VLTIMA que Peto] Postea inferre distichon: *Pete,
quid etatem numeras*, cum sequenti. *Quid etatem numeras*,
ergo dicit: quia paulo ante deplorabat ultimam pubertatem:
*Quo rapitis miseros prime lanuginis annos. prime lanuginis
ἄπο δὲ λέω* se vocat. *Ora puer prima signans intonsa iuuenta.*

10 OMNIA detrito vincula] Secundum hunc versum
reponere quatuor disticha ordine: *Et mater non iusta.*

18 PORTABAT sanctos] Lege nunc duo disticha ita,
vbi ordine sunt, *O centum æquoreæ.*

22 NON poterat vestras] Subiungere quinque disticha:
Reddite corpus humo.

27 ET leci texite caussas] Lege, *causam*. Causa leti, est
letum ipsum, vt Iurii (consulto, causa bonorum, bona ipsa.

29 TERRIS adiecimus vndas] Repone *fatis adiecimus
vndas*. Ira liber.

32 QVID meritum dicas] Pone nunc distichon: *Natura*

o. iij.

insidians. deinde illud: Ventorum est quodcunque parat. Po- A
stremo: Sunt Agamemnonias.

Pag. 221, § SVNT Agamemnonias] Recte huc hæc traduximus. Modo enim dixit: - *fallit portus & ipse fidem.*

6 QVA natat Argemni] Scribe auctore libro nostro:

Que notat Argyni pæna natantis aque.

Ergo ibi erat portus *ἐπιπυμῆς ἀργύρου*. Hæc fabula recitabatur a Stephano, voce, *κρηπίδος*. vt nos monet Parrhasius, qui Stephani codice integro vsus est. Nam vulgo ea parte mutilus circumfertur. Porro hunc Argynum numerat inter Argonautas Seneca Medea. Et paulo post addit:

Aulis amissi memor inde Regis

Portubus lenis retinet carnes

Stare querentes.

Qui nobis videtur digito fabulam indicare, de qua hic agitur. Vt alter alterum poetam explicare inuicem videatur. In Græcorum commentarijs ego reperi: *ἀργῶος ἐπιπυμῆος ἀγαμέμνονος.*

§ PRO qua mactata est] Nunc subiunge *Saxa triumphales*, cum sequenti disticho. mox, *Hunc paruo ferri.*

13 HUNC paruo ferri] Comparatio Vlyssis naufragij cum isto Pæti. Hunc, inquit, Vlystem nox improba vidit ferri paruo fragmento, quod tandem incolumis in Phæaciam appulit. At contra infelix Pætus tot malis obrutus non potuit enatare. Paruum lignum vocat, quam Homerus *ξεδίλω*. At hic est *μημημονικὸν ἀμύθημα*, vel potius oratorie ad inuidiam hæc fingit. Nam hoc non noctu, sed interdium accidit. nox improba est, quam *κατοναῖδα νύκτα* vulgo dici solitam temporibus suis scribit Apollonius. Ab hoc disticho illud postea interijciendum: *Non tulit.*

15 NON tulit hic Pætus] Vide quid mali fecit transpositionem, quia de Pæto hic fit mentio, & quia propter transpositionem, obscurum erat, in quem sensum hæc accipienda essent, propterea corrupta fuit lectio etiam in libro scripto, in quo omnes transpositiones, & in vulgatis extant. Sed legendum: *Non tulit huic pectus*. Altera comparatio Vlyssis cum Pæto. Non sustinuit, inquit, Vlystes audire frigidorem procellæ nisi fultus caput puluillo. At contra

A Pætus profus submersus est. Totum autem ita legendum:
*Non tulit huic pæctus fridorem audire procellæ,
 Et duro teneras ledere fune manus,
 Sed thyaie thalamo, aut Oriciæ terebinthi
 Effulto pluma versicolore caput.*

17 SED *thyaie thalamo aut Oriciæ terebinthi*] Palam est legendum esse, *Oriciæ terebinthi*. Virgilius:

*Inclusum buxco, aut Oriciæ terebintho. Serenus:
 Nec non resinas ex Oriciæ terebintho.*

Inuidiose autem hæc finxit. Nam apud Homerum nihil tale. Est autem *ῥιτοελκὸν* potius quam *ωοιελκὸν δεινωσις*.

19 *HVIC fluctus vino radicatus abstulit vngues*] Hoc verum est naufragis & vngues a cute recedere, & extremitates tabescere. Quod quum videret supersticiosa antiquitas, tanquam naufragium deprecari vellet, quo scilicet sciebat vngues radicatus auelli, solebat sibi vngues præsecare, quoties turbaret mare. Petronius: *Audio enim non licere cuiquam mortalium in nave neque vngues neque capillos præcidere, nisi quum pelago ventus irascitur.* Ergo irato mari capillorum resectione naufragium deprecabantur, vt euaderent, vnguuium præsectione, ne enecarentur in mari.

B 20 ET *miser inuitam traxit hiatus aquam*] Prouerbum est, *ὄρεος κύμα χλαμῆν*. Et vetus poeta in Catalectis nostris capite de naufragio:

Illic immanes mors obstita soluit hiatus.

Ab hoc autem versiculo sequitur, *Quod si contentus*. Deinde *Viueret ante suos*. Postremo, *At tu sane Aquilo*. Itaque antehac penitus ignorabatur hæc elegia.

Pa. 222, 6 *QVAE mulier grauida*] *Lege, rabida*. Nam scriptum fuerat, *rauida*.

32 *AT tibi qui nostro tendisti*] Repone *nexisti* ex Charisio.

Pa. 223, 12 *FLAMMA nec ex equo*] Malim *Fama*, vt nonnullæ editiones. iugum trutinam vocat, non currum, vt putabat Beroaldus.

16 *PYREICVS parua*] Hunc locum ita deprauauit Beroaldus, quum antea legeretur, *Parrhasius parua*, vt & habet liber noster. Atque adeo in eo serio triumphat, atque exultat. Subscriptorẽ etiam iactantiæ Picum illũ eruditissimum laudat. Ego multum video recedi a vestigiis lectionis, si

pro Parrhasius, Pyreicus legamus. Præterea quare in artificum illa enumeratione omnium principem Parrhasium prætermisisset? Quare melius est tantum artificem hic secutum in suis sedibus relinquere, quam illi tantam iniuriam facere. pro *parua* autem lego, *parta*. Partam artem Parrhasij vocat eam, cuius ipse repertor fuit, nēpe symmetriam picturæ, argutias vultus, elegantiam capilli, venustatem oris, quæ est picturæ summa subtilitas. Is ea primus excogitavit, ut ait Plinius. Quare ad hunc locū intelligendum lege amplius Plinium libro quinto & tricesimo. Atque Beroaldum cum sua emendatione *μακρὰ κλοισεν τὴν κερφαλλὴν* iube. Potest & legi, *prima*. hoc est *ἰδὲ ζούτη*. Et fortasse melius.

17 ARGUMENTA *Magis*] Argumenta sunt formæ ipsæ & sigilla. ut & Seruius velle videtur in Aspidopœcia Virgilij, in illud, *Argumentum ingens*. Ego in vetustissima historia martyrum inueni: *quadrigas solis cum argumentis*.

18 AT *Myos exiguum*) Noster liber corrupte, *At mirum exiguum*.

21 SVNT quibus *Elea*) Noster liber, *Est quibus Elea*. B item, *Est quibus in celeres*. Hellenismus est *οἷς ἕσιν*. hoc est, quibusdam.

Pag. 224, 8 TOTA sub *exiguo*) Mallem, *Tuta*. Supra in eandem sententiam:

Tranquillo tuta descendis flumine cymba.

9 NON *stebo* in cineres] Cineres paternos mire dixit pro cineribus, quibus causa pater fuit Oedipus. Notum propter imprecationes Oedipi filios mutuis se vulneribus confecisse.

10 P R A E L I A *clade pari*) Allusum ad prouerbum, *καθ' ἑμῶν ἕκαστον*.

13 MOENIA *quum Graio Neptunia pressit aratro*) Peregrinam litem Romano iure decedit. Nam illud plane Romani iuris est. Horatius: - *imprimeretque muris*

Hostile aratrum exercitus insolens.

16 ET *cecuisse modis Coe poeta tuus*) Castigatio Beroaldi, *Coe*. Antea, ut & in scripto nostro, *dure*. Minimo negotio potuit, *pare*. Ita ergo repone. Purum poetam Philetam intelligit, cui in mollitie carminis primas dat, ut supra:

Tu satius musis meliorem imitere Philetan.

Hoc etiam videtur fecisse Hermesianax, quum ait:

οἶδα δὲ καὶ τ' αἰσδόν, ὃν θύρπυλον ποιοῖ ἡται.

κῶσι χαλκείον Σικαν ἕπὸ πλαταίνῳ

Βαπίδα μολπαζοντα θολῶ πᾶσι πάντα Φιλητῶν

ρήματα, καὶ πᾶσαν ῥυθίδρον καλιῶ.

18 ET *mibi sacra ferant*] *Noster, dona ferant.*

Pag. 225, 4 ET *manibus faustos ter crepuere sonos*] *Plaudentes enim dicebant, io Natalis. vt Io Saturnalia, supra ex Arriano.*

12 ET *roscentes iusta*] *Iusta, τὰ νόμιμα, τὰ ἰκνούμενα, vt iusta funebria.*

13 AC *primum pura somnum*] *Perfius: - Et noctem flumine purgas. Euparius in Aedefso: ὄντε οἶῳ παῖδα καλεῖ, ἢ ὄψιν ἔ τὸ πᾶστωπον ἄποσμησῶ τῆ ὕδαλι βουλόδρομος. Somniauerat autem ille.*

26 PUBLICA *vicine perstrepat ara viae*] *In nostro, aura. & fortasse melius. Est autem hypallage Propertio familiarissima, pro, Aura perstrepat publicæ viæ. Si retinemus ara, intelligetur eos καμάζειν ad aram, quæ proximo compito erat. Sic Dio de Iulia Augusti filia: τῷ ἰδίῳ πρὶ Ιουλίαι τῷ δουρατέεσσι ἀσέλγημονσαν ἕτως, ὥστε ἕν τῆ ἀγορᾷ ἕ ἐπ' αὐτῆ γε τοῦ βήματος καὶ καμάζειν νύκτωρ ἔ συμπίπειν, &c.*

28 QVEM *grauibus pennis*] *At Horatius non sorte, sed mercede bibendi: -- Dicat Opuntia*

Frater Megille, quo beatus

Vulnere, qua pereat sagitta.

Pag. 226, 20 TAM *dura traheret*] *Sic alibi:*

Testis erit Dirce tam vero crimine seuæ.

Pag. 227, 8 VNA *Philippeo sanguine adusta nota*] *Malo, inusta. Et omnino ita legendum.*

13 FOEDA QVE *Tarpeio conopea tendere saxo*] *Et Horatius super eadem historia:*

Interque signa, turpe, militaria

Sol aspicit conopeum. *Conopeū proprium Aegyptiorū, qui culicibus acriter infestantur. Nam propter paludes Nili, & maritima Ægypti eorum ibi magna copia. Plinius libro nono, capite septimo, & quadragesimo: Adeoque,*

nihil non gignitur in mari, ut coponarum etiam estiva animalia, A
pernici molesta saltu, aut quæ capillus maxime celat, existant.
Lege: ut conopeorum etiam. Conopeorum animalia sunt
οὐκάνωπες, culices. Ait Plinius etiam pisces infestari culi-
cibus, & pedibus. Nam animalia, quæ capillus celat, sunt
φῆρες.

30 AT Decius misso] Vide num inuersum ac præpostere
positum sit, pro: Admisso Decius. Quid sitmittere
equum, nemo paulo doctior ignorat.
Pag. 228, 4 AVT ubi Pompeia] Noster, Aut modo Pompei.

27 QVVM sit luxuria Roma magistra tue] Hæc non sunt
nauci: sed omnia spuria, & a correctoribus iandudum sup-
posita. Nam eandem falsam scripturam retinet liber no-
ster. Atqui aliter scripserat Propertius, nisi nos fallit conie-
ctura nostra. Censemus enim ita scripsisse:

Quid faciet nullo munita puella timore,

Quum sis luxuria norma magistra tue?

Quid, inquit, faciet puella libera mariti imperio, quum il-
li maritus præcat viam luxuriæ? Non erit mirum, a puella
virum relinqui, a quo prius ipsa relicta sit: Habet exam-
plum domi, quod sequatur. B

Pag. 230, 3 QVAB viua sequatur Coniugium] Hoc est, coniu-
gem. Supra: - totum femina coniugium. Iuuenalis,
- sed nec Electra iugulo se polluit, aut Spartani
Sanguine coniugii -

19 ATQVE hinuli pellis] Laborat a syllabis versus, etiam
in nostro. Sed τὸ ATQVE additum a pædagogulis. Le-
gendum vero:

Hinulei pellis totos operibat amantes. Horatius:

Vitas hinuleo me similis Chloë.

22 NEC fuerat nudas] Alibi:

Magnam Tiresias adspexit Pallada rates,

Fortia dum posita Gorgone membra lauât.

Vide καλλιμάχου λουτρὰ. Nota est & fabula Actæonis. Iu-
de Ouidius: Nec Dryadas, nec nos videamus labra Diane.

23 CORNIGER Idæi] Theocritus:

πολλάκι τὰ οἶες ποτ' ἄλλιοι αὐτὰ ἀπῆγαυ

χλωρὰς ἐκ βοτάνης -

A 26 *PRAEBEBANT vestris verba benigna focus*] In nostro est, *verba secunda*, quæ recta est lectio. hoc est loquebantur ipsis sermone secundo. *ὄυελον* est in ea significatione apud Græcos vsurpatum. Legendum autem *VERSIS*, non *VERSTRIS*. Verrere focum. Nam mensis sublatis, verso foco, tempore hiemis ait eos verba inter se ferere confuisset.

Pag. 231, 15 *NEQVE enim Iliia quondam*] *Iliia*, pro Iliensis. Sic vetus interpres Virgilij annotat a Plauto dictum, *Hector Ilius*, pro Iliensis.

25 *INTER luctantes nuda puella viros*] Idem Plutarchus Lycurgò. Item Ouidius:

*More tue gentis nitida dum nuda palestra
Ludis, & es nudis mista puella viris.*

At Euripides non *γυμνάς* sed *γυμνοῖσι μηροῖς*. id quod *δω-ελαῖεν* dicebant. Eius verba hæc ex *Andromacha*:

*αἰ ἔγω γέοισι δ' ἔξερημισσῶν δόμους
γυμνοῖσι μηροῖς, καὶ πῖπλοισ ἀνδρῶν
δρόμους, παλαίστρας ἰν' ἀραχέπυς ἐμοῖ
κοινὰς ἔχοισι --*

B 26 *QUUM pila veloces fallit*] Legendum:

*Quum pila veloci fallit per brachia iactu. Sic supra:
Hoc magis accepta fallit uterque fide. λανθάνει.*

Pag. 232, 2 *ET modo Taygeti*] Præpostere hæc posita sunt. Nam præcedens distichon, *Qualis Amazonidum*, sequi debet.

17 *EST neque odorate*] Repone, *odorate*, vt referunt vestigia priscae scripturæ. Neque ita se continet domi, vt ibi adoranda sit, tanquam *τεμεθρῶν ἱερῶν*.

17 *VT mihi prætextæ pudor est velatus amictu*] Hæc non conueniunt, prætexta, & libertas noscendi amorem. imò deposita prætexta tunc libera toga sumebatur. Sed quid in re tritissima moror? Hic sane legendum:

*Vt mihi prætextæ pudor exuelatus amictu,
Et data libertas noscere amoris iter,
Illa rudes animos. -*

*Exuelatus, & euclatus, idem. exiocari, eiocari. Idē Persiusē
- totaque impune Saburra*

Permisit sparsisse oculos mihi candidus vmbro.

Pag. 233, 25 *LITORE sic tacito*] Lege, *Litore sic tacito.*

Pag. 234, IO CANDIDA qua geminas ostendunt culmina turres) A
 Miseret me Beroaldi, qui turres interpretatur columbaria.
 At quifallitur, quum hic tantum intelligatur de Tibure. At
 Tibur ostentari prope Cataracten Anienis. Strabo:
 ἐν ὧν δὲ εἰσι τοῖς ἐν Ῥώμῃ ἕβουρα τε καὶ τοῦ σελον, καὶ παρὰ
 νεσοῦ. ἕβουρα μὲν, ἢ τὸ ἡρώδειον, καὶ ὁ καταρράκτης, ὃν ποιεῖ
 πλωτὸς ὁ ἀνίων ἀφ' ὕψους μεγάλου καταπίπτων εἰς φάραγγα
 βαθύαν καὶ κατ' ἀλση πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει. οὐδὲ γὰρ ἴδιέξεισιν
 ὀικάρπυα τον ἕβουρα τὰ μέταλλα τῶ λίθου τῆ ἕβουρτίνου.
 Quæ disertim auctorem nostrum interpretantur, vt Be-
 roaldo nugas desinere per me quidem liceat.

Pag. 235, I ET tibi per mediam benevolentia flumina Naxon] Lege
 benevolentia flumine. Naxos benevolentia flumine, vt - domus
 sanie dapibusque cruentis. Ita autem interpungendum:

Et tibi per mediam benevolentia flumine Naxon,

Vnde tuum potant Naxia turba merum,

Candida laxatis onerato colla corymbis, &c.

IO FVNDET ad Ideos) Lege, Tunder.

18 CLAVSVS ab umbroso) Melius liber noster, Plausus.
 FVMIDA autem potius, quam HVMI DA legerim.

22 DEXTRA quum quaereret vrbes) Hic censebat legen- B
 dum conderet vrbes Beroaldus. Sed eius hæc censura non
 obtinuit, & merito. Nam quaereret vrbes, est, quum doma-
 ret, reciperet. Ad verbum Galli, conquestoit les villes.

26 HIS pressus Stygiis) Mirum est Propertium contra
 receptam opinionem, atque adeo contra verum scribere
 Marcellum in aquis Baianis submersum interijisse, quum
 constet ab Antonio Musa medico aquarum frigidarum lo-
 tionibus enectum fuisse. Dio libro tertio & quinquagesi-
 mo loquens de Augusto ægroto: καὶ αὐτὸν μεθεὶν ὅ, τι με-
 δὲ σὺ πάντῃ δὲ καὶ αἰὼν ποιεῖν δευτέρωρον ἀποάνεις ἕς μοῦσας
 ψυχρολοισίας ἀπέσωσε. Infra post: ὅ δὲ δὴ μὲν ἄλλος νοσήσας
 ἔπαλαι ὕστερον, καὶ τ' αὐτὸν ἐκείνου ἕπ' αὐτὴ τῶ μούσα ἔ-
 ποιησε πύλορος ἀπέθανε. Nam Musæ & eius fratris Eu-
 phorbi inuentum fuit, a balineis frigida multa corpora ad-
 stringi, inquit Plinius libro quinto & vicesimo, capite se-
 ptimo. Quare Horatius scribit:

-- nam mihi Baias

*Musa superuacuas Antonius. & tamen illis
 Me facit inuisum, gelida quum perlucor vnda
 Per medium frigus, sane murteta relinqui,
 Dictaque cessantem nervis elidere morbum
 Sulfura contemni vicus gemit, inuidus agris,
 Qui caput, & stomachum supponere fontibus audens
 Clusinis, Gabiosque petunt, & frigida rura.*

In quibus vides Antonij Musæ *ψυχρολοισίας*, quas ipse instituit. Quare credibile verum esse ipsdem frigidis Marcellum quum curare vellet, occidisse. Sane Seruius disertim scribit eum in Stabiano periisse. Quod quum ipse dicat, suspicor, quum ex præscripto Antonij frigida laueret, eneatum fuisse in eo fonte, qui Dimidia vocabatur, frigidissimo. Plinius libro vno & tricesimo: *Et quæ vocatur Acidula ab Theano Sidicino quatuor M. pass. hæc frigida, item in Stabiano, quæ Dimidia vocatur.* Quid ergo? tam illustris capitis interitus ignoratus fuisset & Propertio, viro & proceribus ipsis atque adeo Augusto ipsi notissimo? Minime, quid ergo? voluit gratificari ei, quæ de eius morte suspecta fuit, Liuiæ Augustæ, quæ quum videret Marcellum ira omnibus carum esse, vt describitur a Virgilio in sexto magni operis, muliebriter atque impotenter *ζηλοτυπήσασα* curauit eum clandestino mortis genere de medio tollendum. Dio: *αίτια μὲν οὐδ' ἢ λβία τῆ θανάτου τῆ μερκελλου εἶχε, οὐδ' ἄν' οὐκ αὐτῆς παρετεπέμντο.* Scribit Dio id, quod ego non dubito. Quin Cæsar ipse in oratione in translatione funeris Marcelli, illum in Minture monte denotum fuisse dicit. Auctor vetus Virgilij interpres, quem habet P. Daniel meus, En igitur *Ὀβλάβεια*, aut *κακόνδεσ* Propertij, sed potius *Ὀβλάβεια*, qui mortem Marcelli defens, maluit mendax Liuiæ adulari, quam verum dicendo sibi periculum creare. Beroaldus autem, qui iactat se primum omnium huius Elegiæ sensum aperuisse, quam recte eam gloriam sibi vindicet sine iis, quæ nunc nos primi protulimus, omnibus palam est.

29 MATER & *amplexum*] Noster, *amplexos*. Lego, *amplexo*. Quid profuit illi *amplexo*. Intelligit adoptatum a Cæsare. Nam ante larem domesticum & adoptiones fie-

bant, & libera toga sumebatur, & alij eiusmodi ritus obibantur.

Pag. 238, 24 *SPLENDIDA QVE a docto*] Is est, ni fallor, Hostius, qui bellum Istricum carmine scripsit, a quo multa accepit Virgilius, vt testimonio Macrobij cognoscimus. Cynthia autem ista, vt nos docent Apuleius, & Sidonius, Hostia vocabatur.

30 *TV quoque qui estiuos*] Præpostere hoc legitur. Nam disticho, *Nox mihi prima venit*, subiiciendum est.

Pa. 239, 4 *HÆC amor*] Et hoc quoq; præpostero ordine legitur. Nam subiungendū itidē disticho, *Quam multa ante meis*.

24 *EXTREMO dormit amica*] Lege, *amicita*.

Pag. 240, II *DEMOSTHENIS arma*] Petronius - *Et ingentis quatiat Demosthenis arma*.

22 *DINDYMVS Et sacre fabricata inuenta Cybeles*] Intelligit fabricas, quæ pulcherrimæ erant in eo oppido.

ὄρασηλον enim Fabricata inuenta sunt Fabricæ ipsæ.

Strabo de Cyzico: *τρεῖς δὲ ἀρχαὶ τέκλωνος τοῦ ἑπιμελουμένου οἰκοδομημάτων τε δημόσιων καὶ ὄρασηλον, τρεῖς δὲ ἐξ ἡπισσωροῦς κελήτας, &c.* Cybelæ autem fabricas vocat: quia oppidum illud Cybelem colebat. vnde Cyzicon Nicander vocat *ὄρασηλον ἀπείω*. Quod corporati fabrorum Cyzicenorū videtur sacri Cybelæ, & Atti fuisse. *ὄρασηλον* enim, est *ἐρασηλον*, vt *ὄραση ἀπείω*, est *ἐραση*. At interpres vetus Nicandri ignorauit, quid esset *ὄρασηλον*. Qui locus hunc Propertianum interpretatur.

23 *RAPTORIS QVE tulit qua via Ditis equos*] Proserpinae tutela Cyzicum. quod ex Plutarcho in Lucullo cognoscimus. item ex Epigrammate:

Ennæe Cere rem nurus frequentant:

Raptam Cyzicos ostreosa diuam.

Pag. 241, 2 *ET qua Gygei*] Nescio quis auctor fuit tam ineptæ lectionis. vt neque illius, quam Beroaldus ait se inuenisse in suo libro, *Si qua olorigeri*. Hæc omnia stolidorum & oscitantium hominum commenta sunt. Noster liber: *Et si qua orige*. minima licentia lego:

Et si quadrigæ visenda est ora Caystri.

Quadrigā Caystri vocat quatuor nobilissimas vrbes, Ephe-

sum, Smyrnam, Colophonem, Miletum. Hæ enim quatuor illo tempore nobilissimæ vrbes Asiæ erant. Et quia Ephesus earû clarissima est, sita ad Caystrum, propterea Caystri quadrigam dixit ab earum principe Epheso. Non est nouum quadrigam, bigam, trigam a Latinis numeros quaternarium, binarium, ternarium more Græcorum vocari, qui eodem modo *συνωρίδα, τετραωρίδα* dicunt. Sic Marcellus Empiricus quadrigam vocat *τὸ τετραφαρμακον* medicorum. Sic vetus poeta:

Triga mihi paucos inter dilecta sodales.

Triga sodalitiî pars bene magna mei.

Varro. *Ignitur initionum quadrigæ, locus, & corpus, tempus, & alio.* Initionum quadrigæ, hoc est quatuor initia. Vide quam elegantem locum corruperant.

10 **H I C** Anio Tiburte] Repone ex antiqua scriptura, *Tiburte*. Est adiectiuum, Tiburnus Anio : vt Tuscus Tiberis, Carnutus Liger Tibullo.

CO. **CLITUMNVS** ab *Vmbro Tramite*] Trames est silua aliquando apud scriptores. Supra:

Et si forte meo tramite queris auem.

A silua ait oriri Clitumnum : quod egestus a Vadimonis lacu absorbetur intra specum siluis oblitum : & aliquanto post oculis redditur, atque illud putatur esse caput Clitumni. Vide quid supra de eo diximus.

12 **ALBANVS** lacus & socii] Vetus scriptura:

Albanusque lacus socii Nemorensis ab vnda.

Et recte. nam vterque lacus, Albanus, & Nemorensis ab iisdem fontibus.

13 **POTAQVE** Pollucis] Iturnam recte his adiungit, cuius scaturigines cum aliis fontibus communes sunt lacubus Albano, & Nemorensi. Strabo : *ταῖς μὲν οὖν πηγαῖς ὄρεον ὄρεον ἄν ἢ λίμνη πληροῦν*. τοῦτων δ' ἐστὶν ἱερεῖα καλουμένην δαίμονος ἕνεος ἐπάνωμος. *Leges: ἱερεῖα καλουμένη* Sic vocat Iturnam. Salubrem vocat, quod ex ea valetudinis causa biberent. vnde a iuuando dictam putat Varro. *Nympha Iturna*, inquit, *que iuuaret. itaque multi egroti propter id nomen hinc aquam petere solent.*

15 **ITALA** portentis nec fuis] *Lego, furis.* Ita & liber no-

ster. Hoc argumentum persequitur maximus Maro in A Georgicis:

Illic & tigres absunt, & seu leonum semina -

26 H A E C tibi Tulle parens] Hic Tullus, ut apparet, proconsul Bithyniae fuit. vnde supra:

Tu patrie meritis conare anteire secures.

29 C O N I V G I S aptus amor] Noster, *altus amor*. Catullus:
Sed tuus altus amor baratro fuit altior illo.

Pag. 242, 18 E T ponit duras inter ephemeridas) Ouidius imitatus est: *Inter ephemeridas melius, tabulasque iacerent,
In quibus absunt, as fletet auarus opes.*

Ζημνηκαὶ δέλτοι. Calendarium etiam vocari nemo ignorat exemplo Calendarij generatorum. Sic etiam Calendarium, & Ephemerides etiam hodieque vulgo, pro tabulis fastorum, aut Lunaribus astrologorum. Vnde ea Manaca aliquando dicta ostendimus, articulo Arabico, & voce Græca, quam tamen Latini inflexione suam fecerant.

μῆνιαίος, Maniacus, seu Manacus. Βαρδιαίος, Bardiacus.

σπάρτιαίος, Spartacus. Nam Spartæum etiam in quibusdam historicis in manu scriptis libris semper legitur. At illa vox *Almanac*, quamvis Arabes suam vsu fecerunt, tamen non hodie atque heri eam agnouerunt, sed diu est, postquam hoc factum est. Porphyrius in Epistola ad Ancho Aegyptium, citante Eusebio: τὰς τε εἰς δεκαγὺς ζῆμας καὶ τοὺς ὠροσκοποὺς, καὶ τοὺς λεγόμενοις κραταγὺς ἡγεμόνας, αὐτὰ καὶ πρὸς ὀνόματι ἐν τοῖς ἀλμυρικακοῖς φέρεται. Hæc igitur Ephemeridas etiam vocabant, ut & hodie. Iuuenalis:

In cuius manibus seu pinguia succina tritas

Cernis ephemeridas - Alioqui ut diximus, sunt quotidiana familiaræ. Iuuenalis - *longi relegit transacta diurni.*

12 E T dominum Esquilijs) Apuleius: *Siquis a fuga retrahere, vel occultam demonstrare potuerit fugitiuam regis filiam, Veneris ancillam nomine Psychen, conueniat retro metas Murcias Mercurium predicatorem.*

Pag. 243, 6 E C C E coronate) Vt:

Puppibus & leti nauæ imposuere coronas:

12 R I S V S eram) Noster, *visus*. Male vero quædam editiones, & liber noster hæc diuellunt a superioribus.

I N

IN LIBRVM IIII. SEX.
AVRELI PROPERTI.

Pag. 245
44
30
PVLPIA *solemes non oluere crocos*) Omnes norunt hunc morem: sed tamen, vt quis aut qualis fuerit, nesciant. Fiebat autem id per expressiones machinarum, vt hodie in Italia exprimitur aqua epitonijs versis etiam in aridissimis locis, quum aquam intus antea immisam latentibus fistulis alte exprimunt. Seneca Epistola vna & nonagesima: *Quemadmodum in immensam altitudinem crocum latentibus fistulis exprimat*. Idem *Questionum libro secundo: Numquid dubitas, quin sparsio illa, quæ ex fundamentis mediæ arenæ crescens in summam altitudinem amphitheatri peruenit, quin intentione aquæ fiat?* Sparsionem vocat, vt *Glossarium Sparsio* *ἰσπορῶσταις*. Apuleius libro nono: *Tunc de summo montis cacumine per quandam latentem fistulam in excelsum prorumpit vnda croco diluta, sparsimque defluens pascentes circa capellas odorato perpluit imbri, donec in meliorem maculatæ speciem canitiem propriam luteo colore mutarent*. Exprimebatur & sparsio illa ex sigillis quibusdam, quæ totis membris illam emittebant. Lucanus:

*Vtque solet pariter totis se effundere signis
Corycii pressura croci, sic omnia membra
Emisere simul rutilum pro sanguine virus.*

24 QVALIA nunc curuo] Melius editiones nonnullæ, curto. Confudit Octobris equi sacrificium cum Palili sacro. Nam utroque equus immolabatur. sed Palili quotannis, illo, quinto quoque anno, cuius cauda Cauiar vocabatur. vide Festum *Cauiares hostiæ*, & nostra in illum locum. Curtus equus est aliqua parte sui mutilus, sed præsertim cauda, vt hic in Cauiari sacrificio.

Pag. 245, 7 PRIMA galeritus] Lege Lucmo. Is est Lucumo.
14 HAC vbi Fidenas longe erat ire vias] Lege via. Hac vbi longe via erat ire Fidenas. Longe via, longinqua via. Supra exposuimus.

17 HVC melius profugos] Tibullus:
*Tunc se Troia quidem mirabitur, & sibi dicet
Vos bene tam longa consuluisse via.*

Bassus Lollius Poeta:

ἀλλὰ σοὶ ἀνεία σόλος ἱερός ἰταλὸν ἠδὴ
 ὄρων ἔγχα πύργης φροῖμων ἰσθμίνης.
 ἔς καλὸν ὄλεπ πύργος ὁ τρωαῖος. ἢ γὰρ ὄν ὄπλοισ
 ἠρόρη κόπλου πιντός αἰάστα πόλις.

Pag. 146, 16 H A S meus ad metas sudet) Huc inferendum distichon, quod infra legebatur: Dicam, Troia cades & Troica Romæ resurges. Canam, inquit, fortunâ & caduca, & recidiuæ Troiæ. Canam ἰλίου ἀλώσειν, & aduentum Aenææ in Italiam, quæ fuit τρωαῖας παλιγενεσία.

18 ET maris & terre) Quæ omnia exequitur Virgilius tertio.

21 ACCERSIS lacrimis cantus) Beroaldus mutauit: Aduersis missis cantus. Si omnibus hoc modo omnia peruertere in bonis scriptoribus licet, nihil est quod in illorum scriptis difficultatem nobis pariat. Noster, Arcessis lacrimis Charites. Quod ego mutare non ausim. Prouerbiū esse videtur, ut contra mæstis dicebant, δὲ τεῖς χρεῖσιν, auctor Laertius, & Eunapius.

21 BABYLONIUS Horos) Non a patria, sed a professione Babylonij & Chaldaei sunt Genethliaci.

post 30. vers. FELICES QVE Iouis) Duo disticha quæ hic legebantur, quo pertineant, infra suo loco dicemus.

pag. 147, 5 GALLVS at in castris) Inepre hæc refert ad Cor. Gallum poetam Grammaticum ille, qui Virgilij vitam ex multis auctoribus tanquam centonem confarcinauit.

9 IDEM ego quum Cinara) Ea est, quæ amauit Horatius.

18 TRAMES & a zonis) Sequi debent duo illa disticha supra alieno loco posita: FELICES QVE IOVIS STELLAE.

19 FELICES QVE Iouis stellas) Lego stelle. dixit enim Aspicienda via est celi. Stellæ ergo aspiciendæ.

22 LOTVS & Hesperia) Capricorno partes Occidentis assignantur. auctor Manilius. Horatius,

-- quid tyrannus Hesperia Capricornus ora.

Idem intelligit Horatius, quod Propertius, & Manilius. Et tamen arguatur homines venusti, qui subtiliter hæc scrutantur, atque aiunt ab Horatio in honorem aut adulationem potius Augusti dictum: quia Augustus natus sub eo

figno. vnde etiam nummum Capricorni signo cufum
 emiferit. Quæ sunt meræ nugæ, nequid afperius dicam.
 A Pag. 248, 4 MENTIOR *an patriæ*] Quafi in finibus tantum
 Umbria effct. Horatius,

- *Venusinus an Appulus, anceps.* Catullus:
Ofundo nofter feu Sabine, feu Tiburs.

7 SCANDENTISQ. *axis* Axem pro climate aut tractu
 pofuit. Iuuenalis: *Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes.*
 Nam & hic axes, vt ibi pro collibus aut cliuis editis. At do-
 cti viri hic nescio quem Afim legunt, & Afifum intelli-
 gunt. Quid mouit eos? primum hæc eft vitiofa fcriptura.
 Nam, *auferat, Isonides, fiffa, Polyfena, pro auferat, Ixionides,*
fixa, Polyxena fcribebant imperiti librarij. Itaque hic quo-
 que *Afis* pro *Axis*. Non ergo hæc parte obtinebunt. Dein-
 de quomodo *Afis* pro *Afifio*? Hæc profecto nimis violen-
 ta effct apocope. neque enim Latinis, qui mufas colunt fe-
 ueriores licet, *xpi* aut *dei* dicere. quanquam Ennius voluit
 eorum imitatione fibi licere, *endo fuam do.* Quid ergo?
 Proculdubio hætenus ignorata fuit patria Propertij. Nam
 quod Mæuaniam, quæ hodie *Benania* dicitur, putant, fal-
 luntur. Non enim hic Mæuania pro oppido ipfo, fed pro
 extenfa planitie accipitur, quæ ab oppido nomen accepit.
 B Silius lib. v. r. - *colles Umbros, atque arua petebat*
Annibal, excelfo fummu qua vertice montis
Deuexum lateri pendet Tuder, atque vbi latis
Porrecta in campis nebulas exhalat inertes,
Et sedet ingentem pascens Mæuania campum
Dona Ioui. --

Hic Silius non pro oppido quod in planitie fitum eft, fed
 pro planitie ipfa in quo oppidum Mæuania eft, accipit.
 Et libro octauo:

His vrbes Arna, & latis Mæuania pratis. Statius,

- *nec fi vacuet Mæuania valles,*

Aut præfent nivos Clitumna noualia tauros.

Sic igitur hic Mæuania eft porrecta campi planities, in qua
 eft lacus Vadimonis, quem ipfe vocat lacum Umbrum.
 Porro quum poeta manifefte dicat patriam fuam in colle
 fitam, quomodo Mæuania, quod oppidum in planitie fi-
 tum eft, exit eius patria? Non igitur eft Mæuanienfis, ab

oppido Mævania. sed Mævanas a planitie Mævania. A
 Nam alij sunt Mævanienfes, alij Mævanates. Quum igitur
 ipfe aperte dicat fe Mævanatem, quia dicit patriam
 fuam ad campos Mævaniae effe: Mævanienfis autem effe
 non poffit, quia Mævania, vt dixi, in plano eft, patria autem
 Propertij in cliuo fuit: quæramus, quænam ea effe
 poffit. Scribit Strabo de hoc tractu: *κτ' ἢ πατρίδα μὲν ἀμε-
 ρία καὶ πρὸ δὲρ ἑκκεῖς πόλις, καὶ πρὸν πηλοῖον τοῦτου δὴ τὸ ὑπερ-
 βολῶν τῶ ὄρει.* Noli dubitare, quin Ameria fit patria Pro-
 pertij, primum, quod fita in colle: deinde quod antiquam
 vocat. Nam Cato fcripfit conditam ante Perfæ Macedo-
 nis bellum annis nongentis fexaginta quatuor. auctor
 Plinius. Præterea & illud mire conuenit, quod ait patriam
 fuam deſpectare lacum Vmbrum. qui lacus non alius eft,
 quam ille Vadimonis lacus, veteribus celebratus. Hoc
 plane cognofcitur epiftola Plinij Cæcilij ad Gallum libro
 octauo. *Exegerat, inquit, proſocer meus, vt Amerina prædia
 ſua inſpicerem. hæc perambulanti mihi oſtenditur ſubiacens lacus
 nomine Vadimonis, &c.* Vides Ameriæ lacum effe Vadimo-
 nem. Sed quare inuidit poſteritati nomen patriæ ſuæ? Fe-
 ciſſet, ſi potuiſſet. ſed ſyllaba contumax repugnat. Non
 potuit includere in Heroicum verſum *Ameria*. non enim
 procecuſmaticum admitteret genus illud carminis. ſed
 nec Vadimon potuit hic locum habere, non magis quam
 Tuticanus, de quo conqueritur Ouidius. Nam *Vadimon*
 Creticus eſt. Sic ſine monobibli tantum dixit:

*Proxima ſubieſto contingens Vmbria campo
 Me genuit, terris fertilis vberibus.*

Non enim ſatisfacit, quod ſe Vmbrum dicit: quum in Vm-
 bria plura ſint oppida. ſed coniiciendum dat illis, qui gnari
 eorum tractuum ſunt, quum dicat, effe vicinum agro Pe-
 ruſino. Sic Horatio dicente:

Venimus oppidulum, quod verſu dicere non eſt.

gnarus locorum eius tractus, non dubitabit effe Equoti-
 tium. Item Lucillius quum ait,

- Seruorum feſtu dies hic,

Quem verſu hexametro non plane dicere poſſis.

non potuit dicere Sigillaria. Quare & cuius eſſet Propertij,
 & quis ſit lacus Vmber, & quæ hic accipienda ſit Mæ-

uania; primi indicauimus: ne forte quispiam aut vitam Propertij, quæ ab inepto homine scripta est, secutus. Afisinate dicat: quantum ne ita quidem efficeretur Afisinate esse, quæ aliud sit Afis, aliud, Afisium, neque putet Mæuanensem esse, quod hic Mæuania fit mentio. in montanis enim patriam suam ipsemet constituit. Denique meo periculo Amerinum Propertium omnes fuisse mihi concedant, necesse est. In Strabonis exemplo superius a nobis producto, verba ipsius scriptoris emendauimus. Nam pro *Ὀκεῖς* verbo nulli precij, quod hodie vulgo excuditur, *Ὀκεῖς* legimus, ita postulante sententia, & subscribente Silio, libro decimo:

- *pauperque penatum,*

Sed domus h. aud. obscura Tuder notusque per Umbros

Bellator populos. -

eo SCANDENTIQUÆ axis] Ergo axem editum collem, vt supra ex Iuuenale: aut tractum. Staius:

- *ire polo nitidoque errare per axes* Visus. - Silius:

- *aut axe relicto*

Hesperio patrias exul lustraret arenas.

Supra etiam patriam suam in colle ponit.

Scandentes si quis cernet de collibus arces

Ingenio muros aestimet ille meo.

Oportet fuisse insigne opus illud mœniorum Ameriæ. Nam idem prope repetit:

Scandentisque axis consurgit vertice murus,

Murus ab ingenio notior ille tuo.

Quantis nobilissimi muri per se, tamen nobiliores facti ingenio tuo. Sane hodie quædam supersunt eorum murorum reliquiæ, immanibus saxis quadratis, qualia sunt hodie in mole Adriani Romæ, præstantiam eorum testantibus. Ameria, vt sciunt non penitus *ἀποροχέφισι*, hodie Amelia dicitur. Ego homo Transalpinus Italos homines, atque adeo ipsos Umbros patriam Propertij docui.

IO ET in tennes cogeris ipse lares] Cogi in tennes lares eo modo dicitur, quo cogi in ordinem.

II EXTVLIT excultas pertica trifidis opes] Quid doctos viros mouit, vt perticam pro hasta acciperet, & inde Propertij bona hastæ subiecta a sectoribus dicerent? Nam

p. iij.

eodem modo loquens sua assignata veteranis fuisse innuit. A
Val. Cato:

Pertica quæ nostros metata est impia agellos.

Non ergo Beroaldus, neque illum sequuti, intellexerunt, quid interesset inter perticationem, & subhastationem, tantum profecto, quantum inter prædia proscripta, & assignata. Meratos ergo agros suos intelligit. Sic apud Horatium accipiendum - *metato in agello.*

23 **ET** *bene quum fixum*] Vncō in gulam impacto in forum, deinde in scalas Tiberis abijciebantur nocentes. Dio de Seneca: ἐπισθὴν ἡ γῆ τις ἐν τῷ δεσποτικῷ θανάτῳ μὲν αἰσῆσι μέγιστοι οἱ δήμιοι ἐστὶ τιμῆ ἀγορῆν, καὶ τὰ ταῦτα εἰς τὸ πταμὸν ἔσπρον, ἐφί τ' Κλαύδιον αἰσῆσι φέρεται εἰς τὸ ἕρπον ἀνεχθῆναι.

Pag. 249, 30. **CLAMABIS** *capiti vina subisse meo*] Ita melius, quam *subesse*, quod scriptum extat in nostro. Nam subire est aptum illi rei, quod Græci ἀπείδαι. In monobiblo:

Acrius illa subit, Pontice, si qua tua est. Item alibi:

Ne subeant labris pocula nigra tuis.

Ouidius libro primo *ματωδελχίας.*

Nyctileum patrem, nocturnaque sacra precare,

Ne inbeant capiti vina nocere tuo. Lege,

Ne subeant capiti vina nocina tuo.

Nam vulgata lectio inepta.

Pag. 250, 3 **EST** *etiam aurigæ species Vertumnus*] Desultorem aurigam ait Vertumnum appellari, quod nusquam leges.

26 **HÆC** *spatiis vltima meta meis*] Noster, *vltima creta.* Ac nescio an in monobiblo ita legendum sit:

Illam fuit lacrimis vltima creta meis.

Et sane aliter Propertium scripsisse non puto. Seneca: *Hanc quam nunc in Circo cretam vocamus, antiqui calcem vocabant.* Putat Seneca, ut apparet, cretam postea dictam esse, quæ antea calx erat, quia & creta & calx apta sunt designandis albo spatijs. At mihi non ita videtur. Nam Calx vltima in homine, ab eo vltimum quodque calx. Sic Græcis πείρα. In Glossis Græcorum: πείρα, τὸ πορείας τῆ βίου. Marcellinus non semel prouerbialiter dixit, vltra calcem currere. Et libro viceesimo octauo, vltra plantam euagari,

A pro eodem dixit, eadem metaphora, quasi cognata sint
Planta, & Calx.

Pag. 251, 8 Τ Ε modo munito Sericus] Hæc est Beroaldi emenda-
tio, quam editiones habent, *Henricus hostis*, at noster,
Beiticus. Nullam opem afferre possum.

Pag. 252, 2 Ε Τ Tyria in gladios] Vocat gladios κατάματα,
& tracta lanæ, a similitudine.

4 Q V O R sine aqua Parthibus millia currat equus] Aut eques
legendum est, vt intelligatur de tolerantia Parthorum in
expeditionibus aut si aqua legimus, aliter interpretandum.
Sane optima videtur lectio, si eques legamus. Dio de Par-
this libro quadragesimo: καὶ ὁ δ' ἐκείνος ὁ κατ' αὐτῶν ἐμπότα-
τος τε ὢν, ἔκμαδα ἕδὲν ἡγαγίστην ἔχων ἐν πτωχότητι σφισίταις
βότεις, πλὴν τῶ πῦν χυμῶνος, παρέχεται. καὶ διὰ τὸ το πῦν
ἄραν ἐκείνῳ ἕδα, ἡ γράτθονται, τῶ δ' ἡ λοιπῶ ἐπεὶ δυσμα-
χῶτα πεῖν τε τῆ σφίεσσα, ἢ ἐν τῆ ὀμοιοτρόπω εἰσι. πιντε γὰ ἡ-
λιον φλογοδέεται πινοντα ἀέχονται τῆ σωνθία, καὶ ἡ ὀλιγοτι-
τας, ὅ τῆ δυσχερείας πῶν πολλὰ ἀλεξίφαρμακα ἀνδρῆ κασπ,
αἵτε καὶ ἐν τούτῳ μὴ ἀλιπῶς βίς εἰς πῦν χύσαν αὐτῶν εἰς
βάλνοτας ἀμυώδαυ. Hæc mirifice mentem poetæ ape-
riunt, si Q V S legamus. quod puto verum esse. Nam si
Q V V S legamus, audiamus equifones nostros, qui dicunt
nihil esse periculi equo exercito a siti, vt. a fame. Aliter pu-
to, si equus retinemus, interpretandum. hoc est: Quot mil-
lia equus Parthorum currat sine strigatione. hoc est, vt in-
terquiescat. Nam strigant, seu interquiescunt equi in lon-
gis itineribus mingendi causa. veteres vero aquam honeste
pro vrina posuerunt. Petronius: *Nec sefellit hoc Gnietho-
na. Extra cellam processit, tanquam aquam peteret.* Hoc est:
tanquam vesicam exoneraret. Sic agalones Germani, &
Itali honeste equos non vrinare, sed stallare dicunt. Equo-
rum fatigatio, ex itinere, egestione vrina leuatur. Contra
equas inrer currendū prohibemus strigare meiendi caus-
sa. Languescunt enim aquæ emissionem. Sic vulgo honeste
Aquam vrinam dicimus. Et mirum, veteres dicebant su-
mere se aquam, quando ibant ad secessum: Quidius libro
tertio Artis:

B Scilicet obstrabit custos, ne scribere possis,

Sumende detur quum tibi tempus aque?

Id est, quum tibi detur tempus ad exonerandam vesicam.
Et alibi:

Et tamen vlla viro mulier non expedit, inquit.

Quid nisi quam sumis, dic mihi, perdis aquam?

Aperte vrinam intelligit, quanquam ibi vrina in eum sensum accipienda, in quem illud:

Auribus, atque oculis concepta vrina mouetur.

Vnde illud:

Dedecus hoc sumta dissimulauit aqua.

Hinc, quia proprie sumere aquam, est in os aquam accipere, honeste lorium dicitur: quia aqua in os colluendum sumitur. Martialis:

Novit loturas Dapsus numerare, poposuit

Mammosam Spatalen, pro tribus illa dedit.

Hic simpliciter loturæ sunt γρήσες. sed tralatitie pro eo, quod iam dixi, & quod non nominabo. Locus ille Martialis aliter, & vitiose editus est.

23 GRAUCIDOS & Catellæ] Lege, Glaucidos. ita vocat ab oculis. Glaucos oculos intelligit, quos Galli vulgo vocant Veronos. quales sunt in plerisque catellis. Quin & multos catellos vidimus, qui altero rano, altero glauco erant. Glaucoptes, qui viroque glauco sunt Græci vocant. Tales aues nocturnæ. Omnes enim vna appellatione γλαυκοπίδων comprehenduntur. Martialis:

Si meus aurita gaudet glaucopide Flaccus.

In qua lectione etiam in manu scriptis exemplaribus menda inoleuit, vt pro glaucopide, Lagopode legatur. Atqui tria absurda consequantur, necesse est. Primum, lagopodem non esse auritam. Est enim lagopus, quam perdicem albam Inalpinii vocant. Deinde prima syllaba corripitur. Postremo avis illa pulcherrima est. ideoque non videtur inter monstra & deformia portenta naturæ annumeranda: quum tamen hoc agat Martialis, vt ostendat monstra placuisse illis viris, quos ordine recenset. At contra glaucopis, seu bubo & aurita, & sane non inter venusta illa animalia numeranda. Porro quam caræ fuerint illæ Catellæ veteribus feminis, ostendit prouerbium, μελιττων κνήδων, & inscripto vetus, in qua est, CVRATRICI CATELLÆ.

vt videas etiam in ministerio, aut famulatio id munus fuisse.

28 SEV *metuit tangi*] A crepitu flammæ mero obrutæ omina captabant,

29 ILLA *dies hornis*] Ait, nisi hæc occurrerint, non esse locum sacrificio. sic boues alloquuntur imperatorem Antoninum. Te iubemus saluere imperator, sed si vincis, omnino actum de nobis:

οἱ βοῆς οἱ λαοὶ μὲν κω τῷ κείνῳ χερσίν.

ἢ σὺ νικῆσεις, αἱμῆες ἀπολλυμῆδα.

Hornus autem, vt alibi indicamus, est *eros*. Annotinus, *ἄβρυνος*. ab aduerbiis horno, & anno. Lucilius: *vrum anno an horno te abstineris a viro*. Varro Eumenidibus: *Quum in eo essem occupatus, atque in schola curarem inscribi: T. S C A N T I V S H O R N O P E R D I O N Y S I A: quod ea die mea erat prebitio, in ianua, CAVE CANEM, inscribi iubeo*. Locum autem Varronis apud Nonium diuultum coniunximus. Prouerbum enim illud etiam apud Petronium legitur. *Non longe, inquit, ab ostiary cella canis ingens catena vinculus in pariete erat pictus: superque quadrata litera scriptum; CAVE CAVE CANEM.*

Pag. 254, II DVM *captiua mei conspicer*] ἐλλήτισμος. hoc est, dum me conspicer esse captiuam. Supra:

Visura & quannus nunquam speraret Achillem.

Catullus:

Ait fuisse nauium celerrimus.

32 S I C *hospes patiare*] Variè cruciarunt hunc locum βίβλιοςπέλαγῃ ἴσθι. Sed germana lectio est in nostro:

Sic hospes patriam me tua regina sub aula.

Vtrum apud te futura sim, hospes an regina, hoc est, concubina an materfamilias.

Pag. 255, 13 N E S C I A *nefarius*] Lege, *ne furis*, duæ negationes vnius vicem. Hoc superius exemplis confirmauimus, Terentius:

Faciant, ne intelligentes vt nihil intelligant.

Pag. 256, 19 Q V I P P E & *Collinas*] Collinas Beroaldus non vult a Collina porta dictas, sed a collibus. in quo nimio argutior est. Nam extra portam procul hominum fre-

quentia id faciebant. vt apud Horatium Canidia ad Ex-
quilinam portam. De fossa magica habes apud Horatium
in Epodo quinta: item in Satira octaua libri primi.

22 ET *sua nocturno*] Tale illud: - *His ego siluis*
Sape lupum fieri memini.

27 EXORNABAT *opus*] Insinuatione utebatur, tan-
quam de re difficillima dicere aggressura esset. Prouer-
bium est, terere saxosam viam: hoc est ire per saxosam
viam. Horatius: *Et Appiam manus terit.* Et Propertius ipse:
Cui saepe immundo via conteritur via focco.

Quare Beroaldus fallitur, qui terere hic interpretatur, læ-
uigare. quum sit prouerbium, vt diximus, terere saxosam
viam, pro eo quod est, in difficultatibus versari. Plautus
alludit:

Non meus seruosam viam commetat viam.

29 *si te eoa Dorixantum*] Hæc est scriptura libri nostri.
legendum vero, *Dorixantum. de Excalior.* Finxit nomen
puella, Comice. vt Philocomasium, & similia.
Pag. 157, I. *seu que palmifera*] Vitreos calices Ægyptios
intelligit. Martialis:

Aspicis ingenium Nili, quibus addere plura

Dum cupio, quoties perdidit auctor opus.

Dicebantur hi calices *αμασνιτες.* quia vt Palumborum
colla ad omnem motum diuersos colores efficiebant.
Adrianus Imperator in Epistola ad Seruianum: *Calices tibi*
allassantes versicolores misit.

4 CEDANT *damnose*] Noster: *Frangere & damnose.*

27 AVT quorum Titulus) Non intellexit morem
hunc priscum Romanorum Beroaldus. Caput erat Ædi-
litij Edicti: TITVLVS. SERVORVM. SINGVLORVM.
VTEL. SCRIPTVS. SI ET. COIRATO. ITA.
VTEL. INTELLEGI. RECTE. POSSIET. QUID.
MORBEI. VITTEIQVE. QVOIQVE. SI ET.
QVIS. FVGITIVVS. ERROVE. SI ET. NOXAVE.
SOLVTVS. NON. SI ET. Vide etiam Titulum ad
Ædilitium Edictum in Pandectis iuris. Hic Propertius
scribit titulos illos vniciuique ex collo aptos fuisse ego re-
perio etiam in venalio pingi solitos. Petronius: *Ego autem*
colleto spiritu non destiti totum parietem persequi. Erat autem

A *venalium titulus p̄clum.* venalium vocat δουλοπρεπείων.
 28 CAELATI medio) Calati proculdubio sunt signati,
 σημασιμένοι. Nam mancipiorum pedes creta signabantur,
 si quidem priuati hominis essent, heri sigillo: sin publica,
 reipublica. Xenophon πει πρεσβάν. ἀδράποδα ἢ
 σημασιμένα τῶ δημοσίῳ σημαίτω, ἢ πρεσβεμῆς ἡμίας
 τῶ τε πολυῶν ἢ τῶ δέχοντι πῶς αἰ ἕς αὐτὰ κλέψιεν;
 co. Q V M saliere foro) In foro venalia profabāt man-
 cipia. & saltare ac currere circum coronam solebant. Men-
 ander. ἐφείω.

ἐγὼ μὲν ἤδη μοι δοκῶ τῆς θεῆς

εἰ τῆς κίχου ἐμαυτὸν ἐν δέδικτα

ἔσῃν κίχῳ τρέχοντα ἢ πολυῶν.

Vides, dum præco venales prædicabat, interea solere saltare in circuitum per coronam, vt cognosceretur, qui essent, quos prædicabat præconium. hic κίχους intelligo coronas circumstantium in auctione. quanquam Harporation vetus Grammaticus pro loco ipso, in quo vendebantur, accipi scribat, quod parum refert vtro modo accipias. Næuius Agitatoria:

Age, ne te mihi aduorsari dicas, hunc vnum diem,

Demea, segnior sinam illos esse tax pax. postea

Currentes ego illos omnes vendam, nisi tu viceris.

Hic currentes seruos ait vendi solere, vt supra Menander τρέχοντας. Quare salientes & currentes idem vides esse: & hoc solere facere mancipia, quam ad vocem præconis iubeantur saltare, & eis plaudebat præco ipse, qui eos, vt portifculus remiges, incentiuo citabat. Canebant enim, vt saltabant. Persius:

Cappadocæ rigidos pingui pauisse catastra.

Ibi reliquæ veteris interpretis Cornuti: Legitur, inquit, ET PLAVSIS SE: quoniam venales ante quam in catastra imponantur, cantant vniuersi pariter more gentis sue. Hactenus Cornutus. Habes igitur vetustum morem venalium, atque adeo enarrationem istius distichi, cuius sententiam assequi non poterat Beroaldus. Porro & his & superioribus similia inuenies apud Ouidium, vt:

Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,

Despice damnati nomen inane pedis.

32 S Y R D A sine arte lyra] Alij, sine ere lyra.

Pag. 258, 6 P E R tennes ossa] Quidam hunc versum ὁ ἐλί-
ζοισιν. & mihi certe ἡ γρηγορὸς videtur.

12 H O R R V I T argenti pergula curta foco] Sic Martialis:
Alget & extincto clausa culina foco.

Inepte vero Beroaldus hic mutauerat *pertica curva*, pro *pergula curta*. Sed ne bene quidem Turnebus, vir doctissimus, qui pergulas publicas interpretatur, & talē hanc ait: quum tamen pergula sit hic, tuguriolum, vt apud Ausonium:

Vilis arundineis cohabet quem pergula tectis.

Sed neque vlla vnquam fuerunt pergulae publicae, vt ipse videtur velle. quum pergula fuerit tantum appendix aedificij, vt in Ausonianis lectionibus ostendimus. Pergulae aedificiorum publicum spectabant. ob id artifices & magistris qui minus noti erant, in illis primum solebant opera sua proponere, aut docere, vt populo innotescerent. Iuuenalis: Sed nec structor erit, cui cedere debeat omnis Pergula --
16 Q V V M fallenda meo pollice clatra forent] In nostro mendose, C V L T A F O R E N T. Forlan, clustra, pro claustra.

19 Q V I S Q V I S amas scabris hoc bustum cedito saxi.] Recte. Nam praetereuntes busta lapidibus petebant. Argentarius poeta:

ἀλλὰ λίθους ὄπι τῦμβων, ὁδοιπόρε, μήτε σὺ βάλλε,
μήτ' ἄλλον πείσης. σῆμα λέλογχε γένους.
φύσας δ' ἔχ' ὅπ' κέρδος ἐπήρουν, ἀλλ' οὐ κοινὰς
σπείλας, μοι γούρν' ἐν ἰδίῳ ζε νέου.

Contra igitur ac Propertius.

24 C E R A Phileteis] Omnino legendum, *serta*, non *cera*. Corona, inquit, Romana certet corona Philetea. Nam *cera* hic locum non habet, neque scriptio. Sed sacra facturi *σεφαιον* & *χρονίβα* adhibebant. illum a Phileta, hanc a Callimacho petit.

27 T E R Q V E focum circa] Quid sit, quaeratur. Nam hunc ritum plane ignoro. Beroaldus hic mihi risum sustulit.

28 S P A R G I T E me lymphis] Nam sua ἀεὶ ῥ' ἀνίηλα habebant.

29 TIBIA *Mygdonis libet eburna cadis*] Et hic quoque Beroldo per me tacere licuisset. Nos in Ætnam, de Pithaulis hunc locum interpretati sumus: qua meliorem interpretationem nemo attulerit. Sed tamen non ita amamus nostra, ut si meliorum in mentem veniat, non ea in vulgus proferamus. ego interpretor Cados hic non *πίθους*, sed *τὸς Κάδος* populum & urbem Mygdoniæ. *tibia Mygdoniæ Cadis* dictum, quomodo Plauto *Hospes Zacyntho*, Varro *vinū Lelbo*. Intelligit ergo hic Phrygiam tibiam. Phrygia tibia canet, hoc est tibia τὸν φρύγιον νόμον canet. De Cadis Mygdoniæ urbe vide Strabonem. Scribendum igitur hic maiuscula C. Nisi quis de Pithaulis intelligat, ut olim exposuimus. Sed Turnebus non videtur advertere, qua absurditate se doctis auribus traducat, quum scribit *πιθαύλας*, per u, ψιλόν. & adducit testimonium Horatii *qui Pythia cantat*. Atqui ne ita quidem esset *πιθαύλης*, sed *πιθαύλης*. Aliud agens hæc scripsit doctis, vir. qui duplici errore sententiam suam damnauit: altero, quum pro *πιθαύλης* legit *πιθαύλης* altero, quod testimonio Horatii contra se vitur: Ex quo non *πιθαύλης*, sed *πιθαύλης* dicendum esse colligeretur.

pag. 219, 17 NAM *tulit iratos*] Callimachus hymno in Apollinem, & Pindarus. Item vetus Poeta:

ἀλλ' ὅτι λατὸν
 ὠδὸς ἱερᾶ λατρεῖν δῖων
 δίδυμων ἔκετ' ἔνδοθι σπηλαίων,
 ἴσατο μὲν γὰρ ἴσατο δ' αἶψα
 πᾶς ἀραδύνων.
 πᾶγυτο ἦσος, πᾶγυτο κῆμα,
 ἀλλὰ δ' ἔξ' ἄλλοις μαιν' ἰκαρῶν
 τῶσα φῶϊε,
 καὶ χρισμολεῶν βασιλῶν τετιπόων.

31 IMPOSUIT *prore*] Vota in sculpebantur, aut inscribentur in cera in genubus statuarum. Iuuenalis, *Propter que fuit est genua incerare Deorum*. Apuleius: *Votum in alicuius statue femore assignasti. igitur magis es, aut cur obsignasti.*

In prora erat tutela nauis. Quid sit tutela nauis non pauci A sciunt.

Pag. 260, 2 ET *nimum remis audent prope turpe*] Scribe: *Probr turpe*.

4 -CENTENIS remigat alijs] Hic alas ἑκατόνδ' exponit. sunt remorum ordines. Ait centenos utrinque remos fuisse. Non tamen ideo ἑκατήρη putes dici, ut dicitur, τεμήρης, πένήρης, ὀκλήρης, δεκλήρης. Nam tum a numero remigum ad singulos scalmos dicitur.

16 AT pater Idalio] Bæbius Macer: Circa horam octauam stella amplissima quasi lemniscatis coronata orta est. quam quidam ad inlustrandam gloriam Caesaris iuuenis pertinere existimabant. Ipse animam patris sui esse voluit: eique in Capitolio statuam super caput auream stellam habentem posuit. inscriptum in basi fuit: K A I C A P I H M I Θ E Ω. Sed Vulcanius aruspex in concione dixit Cometem esse, qui significaret exitum noni seculi, & ingressum decimi. sed, quod inuitis Diis secreta rerum pronuntiaret, statim se esse moriturum. Et nondum finita oratione in ipsa concione concidit. Hoc etiam Augustus in libro secundo memorie vitæ suæ complexus est. Hactenus Bæbius Macer.

26 BELLA satis cecini citharam iam poscit Apollo] Nana eidem & sagittas & citharam attribuunt. Callimachus:

φοῖβος οἰσευτὴν ἔλαχ' ἀνέξα, φοῖβος ἀνιδόν. Lege:

φοῖβος οἰσευτὴν ἔλαχεν πῆα, φοῖβος ἀνιδόν.

29 BLANDITIÆQUE] Omnino legendum, Blanditeque. Plinius libro quinto & vicesimo: Radicem siluestris rosæ, quam Cynorrhodon vocant, blanditam sibi aspectu in fruteo. Sic Tibullus:

Blanditis vult esse locum Venus ipsa querelis.

Sic dictum a Propertio blandos turis honores. Συμύρας, Συμυδέας.

31 TERQUE lauet nostras spica Cilissia] Et Ouidius: Et sonet accensis spica Cilissia focis.

Iam comitia Criticorum conuenerunt, utrum de croco an de nardo hic intelligendum esset. Et tandem de nardo & prærogatiua & iure vocata suffragium tulerunt. Sed ego eorum magistratus vitio creatos observaui. Itaque

eorum nullam rationem habendam cenſeo. Nam ſi apud Quidium ſpica Cilicia eſt crocus, erit & hic apud Amerium noſtrum. Quod enim de nardo intelligi non poſſit, fidem fecerit, quod nardus Cilicia ſpicam non habet. Quod autem in ara crocum incenderetur, id vero teſtatur Tertullianus libro de cultu mulierum: *Crocum capiti mulier Chriſtiana ingerit, ut in aram, quodcunq; enim immundo ſpiritu excremari ſolet, id niſi probis, & neceſſariis uſibus adhibeatur.* En locupletem auctorem, qui omnem euictionem præſtet. Quin in croco ſpica vocatur, id quod in alio: quanquam non id cremari ſolere certus ſim. ſed *συνεχθίζης* ita totum crocum vocatur. Iam croci Cilicij nulla ſpica, ſed Indici. & ſero, ut puto, in Indico ſpica vocatum eſt id, quod radix eſt verius, quam ſpica. Idque Latinum potius eſt, quam Græcum, bulbos radicum ſpicam vocare, quare puto in eo Græcos ſequutos. eſſe Latinorū idioma. Nam ſane talis nulla eſt ſpica aut bulbos nardi Ciliciæ. Ea enim eſt nardus, quæ propter breuitatem in faſciculos colligi aut conſtringi non poſſet, ſed in ſacculos congebatur. quo nomine dicta *θυλακίης*. Nicander Alexipharmacis:

ἀλλὰ σὺ πολλὰ κίβητι δὴ δὴν διατρεῖς τὰ ρόδα
 ριζάδα θυλακίεσταιν ὀπίρρο, πῶτε κίλιασται
 κρηνοῖς ἀδαίνοισι πᾶσι πλημμυεῖδα κέρου.

θυλακίεσταιν intelligit, hoc eſt *κίλιασταιν*, &, ut Dioſcorides vocat, *ὀρενῶ*. Quare diligenter hoc conſiderandum, atque obſeruandum: ſpicam Ciliciam hic eſſe bulbum croci, quanquam pro croco ipſo accipitur, ut ſpicam nardi eſſe bulbum nardi Indiciæ. Græci quidem *τάρδου σάχυν* dicunt, ſed non *κρόκου σάχυν*, neque *σκορόδου σάχυν*. Quare apparet, ut dixi, imitatione Latinorum ſepſiarios Capuz, & eos ſequutos omnes Græcos id ſpicam dixiſſe. Contra *σάχυν* Græcis eſt, quicquid nucamēti modo compactum mucronato ſaſtigio ſemen incluſum gerit, quod præcipuum in frugibus Cerealiſibus. a quarum ſimilitudine Græci *βροτόμοι* in thymo, ſtæchade & ſimilibus *σάχυν* ponunt. Dioſcoridis ſunt verba de Epithymo nondum a quoquam intellecta. Ea ego in gratiam *τῆς ὕλης ἰατρικῆς*

studioforum ponam. *Ἰθυμον*, inquit, *θύμου βέν αἴθος* ἢ *σκληροῦ ἐρου ἢ θύμβρα εὐκότος*. ἔχῃ δὲ κεφαλὰ λεπιά, κοῦφα, ἕρεχους ἔχοντα, ὡς *πέχας*. Hic diligentiss. vir, atque Latinitatis obseruantissimus Ioannes Ruellius & se & alios in magnos difficultatum anfractus induit, quum vertit: *Capitula habet tenuia, & leuia, & in eis caudiculas, quasi capillamentata. ἕρεχους* vertit *caudiculas*. Dupliciter lapsus est, & quum putat deminutivum *ἕρεχ* esse *ἕρεχους*, & quum putat caudiculas deminutivum caudæ Latine posse deduci. Neque hoc fatis. Nā quot lites inter Rhizotomos seuit hæc interpretatio, alijs Græce nescientibus, alijs lanam caprinam somniantibus? Miseret me eorum, qui Dioscoridem tractant, & Græce nesciunt. At Dioscorides non figuram Epithymi hic nobis proponit, sed thymi illius, qui Satureiæ similis est: qui in Cappadocia & Pamphylia frequentissimus spode nascitur. Non, inquam, Dioscorides epithimum describit nobis neq; capillamentum illud, quo thymum quoque inuolui certum est: & quod ne Plinius quidem ignorasse videtur. sed thymum ipsum Cappadocem & Pamphylum. In quo multum decepti sunt isti immanium Commentariorum consarcinatores, qui maluerunt pertinaciter verum oppugnare, quam quid veller Dioscorides, diligenter pensitare. Sed quid pensitassent homines & Latine, & Græce ignari? Quibus id facile ignosco, quia, & nemo hactenus errorem insignem in Dioscoridis verbis non deprehendit. Nam pro *ἕρεχους ἔχοντα ὡς πέχας*, legendum aio, *ἕρεχους ἔχοντα ὡς σιχας*. Epithimum, inquit, est flos e thymo duriore satureiæ simili capitulis tenuibus, leuibus, mucronata cuspide, quali stæchadis: Ita enim vertendum erat. Nam Dioscoridis Epithimum neque est capillamentum, de quo supra dixi, neque hic illum nisi de spica thymi agere certum est, sed illius thymi, qui tantum satureiæ similis est. Nam & thymus *σαχυν* habet, vt & fax Pharmacopœorum scit, & testatur Nicander *περὶ γάλακτος ἐμπυαδέντος*, quum ait: *ὡς τὸν βρυόεντα θύμον σαχυν*. Et stæchas ad eius instar *σαχυν* habet. Dioscorides de stæchade, *ὁμοίαν ἔχουσα κομῆν θύμου*. & *ἀπὸ ψιλά* id docet. Ergo Epithimum Dioscoridis tantum capitulum & spica thymi

A thymi durioris est ac thymbraam referētis. intelligo thymbraam, quam veteres κεφαλωτιω vocabant, quia κεφαλιω vt hic thymus habet. Serenus:

Ac Thymbrae speciem, quam commemorant Cephaloten.

ἑλαχός igitur vocat spicas a similitudine cuspidum in Sibynis, & hastis, quæ Homero & ἑλαχοί & σαρωίηρες dicuntur. Eleganter igitur ait capitula illa thymbrae esse mucronato fastigio instar cuspidum. imo ipsa fastigia cuspides vocat. Nos igitur, Dei virtute, primi maximam causam errorum & periculosa ignorantiae ex bono scri-nus exustulimus, quæ doctorum hominum ingenia haectore sercuit, idque propter ignorantem huius partis humanitatis, quam Criticem vocant. Tanti momenti est error veteres, qui iam dudum in bonis auctoribus inoleuerunt, odorari posse. Quare non est quod posthac quiscquam in Dioscoride cum Ruellio, aut vllas caudiculas, voces Latino cælo ignotas, neque nescio quos pilos hariolentur. Omnia plana sunt, omnia illustria, ac perspicua.

B ἑλαχοί igitur hic sunt spicarum mucrones. At spicae nardi & spicae allij alia ratio, quam feddere non possum, at illam recte possum. Nam quicquid in acumen definit, veteres spicū vocabant. vnde deminutiuum spiculum, & verbum inspico: vt, ferroque faces inspiciat acuto. Et sane ἑλαχός nihil aliud quam spicum.

co. SPICA Ciliffa] De croco igitur intelligendum: quod in aris cremari solitum ostendimus. Ouidius: quum de aromatis, quæ sacris adolerentur, loquitur:

Nec fuerant rubri cognita fila croci.

32 INGENIVM postis irriter] Lege. potis irritat. est γωών.

Pag. 261, 24 AT ILLI Pollicibus fragiles increpuere manus) Non cuius obuium, quid velit Amerinus noster. Sed proculdubio erat gestus componentium se ad dicendum. Petronius: Intrat cinedus homo omnium insulsissimus, & plane illa domo dignus, qui vt infra actis manibus congemuit, eiusmodi carmina effudit. Idem: Retexit superbum pallio caput, & manibus interius in articulorum strepitum constrictis, Quenam est, inquit, hæc audacia? Hodieque multos id facere, antequam loquantur, videmus. At qui conuocatis viris, aut alioqui verba fa-

cere volebant, alia signa habebant, quibus sibi audientiam A faciebant : vt in Actis Apostolorum Paulus *πρὸς χίερα καταπίσας* populum *κατασιγάσει*. Veterum Christianorum tēporibus, pollice, medico, & auriculari depressis, ac medijs duobus indice, & infami erectis, significabant se verba facere velle ad populum. Fulgentius Placiades libro de Continentia Virgiliana : *Itaque compositus in dicēdi modum, erectis in totam duobus digitis, tertium pollicem comprimens ita verba exorsus est*. Itaq; Episcopi sic pinguntur, quia eo gestu olim in loco, qui Saluatorium dicebatur Latinis, ἀσπασίων Græcis, alloquebantur populum, & benedicebant eum. Hodie Episcopi eo gestu benedicunt, sed tamen populum non alloquuntur.

27 VIGILANTIS *tecla Suburre*) Scribe auctore vetere libro, *Vigilatis*. quo verbo Iuriconsultus vtitur.

32 FECERVNT *tepidas*] Huic pentametro subiungendum distichon : *NEC CREPVIT FIXA ME PROPTER ARVNDINE CVSTOS*.

Pag. 262, I *NEC crepuit fissis*] *Lege FIXA*. neque, inquit, propter amores nostros euenit id, quod alias solet, vt aut ianitor ex insidijs vulneratus sit a te, neque tegula a nostris tectis in caput tuum missa sit.

3 FOEDERIS *heu taciti*] *οὐκ ἔστι κωδῶς* cum genitiuo Græco more. οἱ μοι ἔστι κωδῶν. Plautus:

Di immortales mercimonii lepidissimi.

5 *AT mihi non oculos quisquam inclinavit*] *Noster, INCLAMAVIT*. Tangit motem claudendi oculos morientis cum inclamatione nominis illius.

II *CVR ventos non ipse rogis*] *Mos Romanus*. Herodianus libro quarto. Sed id prius ex Græca superstitione. *Homerus:*

ἐνθ' αὐτ' ἀλλ' ἐνόησε ποδάρκῃς δῖος ἀχιλλεύς,
 σὰς ἀπαιδύθε πορῆς δδοίς ἠέρετ' ἀνέμοισι
 βορέη καὶ ζεφύρω, καὶ ἰστέροισι καὶ ἀ-
 πολλὰ ἵε' ἀπείδων χροσέω δέπα ἰλιγαίνουεν
 ἐλδέμεν, ὄφρα παχέα πυρὶ φλεγέτοια τεκρόν,
 ὕλητ' ἐστυοίτο καὶ ἠέμεναι -

A 14 INIICERE *fractio*] Duo disticha quæ sequebantur, alio pertinent.

17 ET *graviora rependit iniquis*] *Iniquis quasillus*. quia æqua pensâ rependebantur heræ, nisi quum ob culpam aliquam cogebantur iniquiora rependere. Ovidius:

Aequaque formosæ pensâ rependis heræ.

20 CODICIS *immundi*] Et illa eodem modo damnata est apud Iuvenalem.

Horrida quale facit residens in codice pellex.

22 PER *nomen quoniam est ausû*] Ab hoc pentametro sequuntur duo disticha ordine: LYGDAMVS VRATUR.

23 LYGDAMVS *vratur*] *μυνησις* ex persona ipsius noxæ amicæ. Vratur Lygdamus, quia consuluit sagam Nomada super noua amica, quæ fortasse ad eius interitum spectabant: aut tale quid. Nam constat hoc velle Propertium. sed cuiusmodi fuerit id, pro quo lustrales saluas Nomas saga mouerit, id vero neque scio, neque admodum refert vtrum sciam, an nesciam.

B 24 SENSI *ego quum insidiis pallida vina bibi.*] Verba non *μυνησις*, sed ipsius Cynthiæ. est autem parenthesis, & legendum *bibi*, non *bibis*. Has voces imperiosæ pellicis audiui egomet, inquit, quum tacite bibi *χρᾶς*. nam inferium vinum, quod Græci vocant *χρᾶς*, *pallida vina* dicit. *pallida* ob mortuos, ad quos pertinet id vinum. Vini autem illius odore putabant elici animas ad bibendum, vt illa bibula anus Plautina facit, cuius nares flos meracli Libyci percutit. Propterea *χρᾶς* Euripides *νεκρῶν ἀρωγῆς* vocat in Ecuba:

*δέξαι χρᾶς μοι τὰς δὲ κληνητοῖσι
νεκρῶν ἀρωγῆς -*

25 AVT *Nomas arcanas*] Aut crucietur Lygdamus, aut tollat saluas lustrales & incantamenta saga illa, quam Lygdamus consulit. Nam quare consulit, si hoc non est insidiari capiti, & vitæ meæ?

26 DICET *damnatas*] Ita liber noster. Sed legendum, *Ducet*. ducere hic est flatim liquefacere: vt fit in pingui, quod igne remittitur. Sane, inquit, testa ignea imposita liquatim igne tabefactæ manus stillabunt, nisi arcanum pro-

diderit. Hæc est, ni fallor, vera horum versuum, & sedes, A
& explicatio: qui antea & alieno loco positi, & obscuri
erant.

28 ARDENT e nostro] Lege: Ardeat.

Pag. 263, § VNA Clytemnestra stuprum venit] Clytemnestra
stuprum $\omega\epsilon\lambda\phi\epsilon\alpha\sigma\tau\acute{\alpha}\omega\varsigma$, Clytemnestra impudica. sic scelus
Polymnestoris, error Herculis, & talia multa Propertiana.

9 QVAQVE errat turba Cybelles] Corruptum ex scrip-
tura, Quaque era rutunda Cybelles. Rutundum pro ro-
tundo veteres.

12 NARRANT historia pectora] Noster, corpora. Ita
repono.

13 HÆC summa æternis] Mallem: Hæc sua maternis.

15 NARRAT Hypermnestre] Vitiōsa interpunctio
sententiæ bonæ iniuriam facit. Nam ita potius:

Narrat Hypermnestra magnum ausas esse sorores.

In scelus hoc animum non valuisse suum.

22 PARTHENTIE patuit] Ita interpunge:

Nutrix in tremulis nequid desideret annis

Parthenie. patuit, nec tibi auara fuit.

23 DELITIÆ QVE mæa latris] Et in veteribus inscrip-
tionibus serui, & ancillulæ dicuntur DELICIVM. Eas,
ni fallor, abras vocabant Attici. Martialis:

Lomento rugas vteri quod condere tentas

Polla, tibi ventrem, non mihi labra linis.

Inepte. lego:

Lomento, rugas vteri quo condere tentas,

Polla, tibi ventrem non nihil abra linis.

Iuuenalis Abram intelligit.

- & flavam, quæ fert mandata, puellam.

In Glossis, Fauca, $\pi\alpha\upsilon\delta\iota\sigma\tau\epsilon\upsilon$. Fauens, $\pi\alpha\upsilon\varsigma$.

Pag. 264, 15 QVVM vicina meis] Noster, Quum vicina novis
arua cucurrit agris. quod puto verum, modo aura pro arua
legas. hic supra:

Publica vicinæ perstrepat aura via.

Quum, inquit, aura strepitus verberavit aures vicinæ. no-
uos agros vocat exquillas, quæ eo tempore colebantur
sublato communi sepulchro plebeiiorum. Horatius:

Nunc licet exquillâ habitare salubribus.

A Mæcenas etiam ibi concessis ab Augusto aliquot iugerbibus cepit hortos colere, qui ab eo Mæcenatiani dicti fuerunt.

16 LANUVIUM amos] Verba Plutarchi, quæ nos olim in hunc locum annotaueramus, adducerem, nisi hoc iam a Turnebo factum viderem.

19 QVA penetrat virgo] Ita & nos. sed inepte. lego:
Qua penetral. (virgo tale iter omne caue.)

23 QVVM temere angineo] Reponere ex fide scripti libri:
Quum tenera. Tenera, hoc est puellaris. In monobiblo:

Ne tenera ad sidua colla grauentur aqua.

Tenera colla, puellaria. noueida poetice.

25 VIRGINIS in palmis] Virginis κανηφόρου.

28 HVC mea detonsis denecta est Cynthia mannis] Ita recte Beroaldus ex veteri lectione, ab amnis. sed mirum detonsos dicere, quos Ouidius iubatos facit.

Paruaque cum primum rapientibus esset da mannis

Ipsa per admissas concute lora iubas.

Alibi de mannis:

Frenaque in effusa laxa iacere iuba.

B Glossæ, Mannis βοειχοις. Ita etiam Acro in Horatii Epodum.

Pag. 265, 4 SERICA nam taceo] Has nugæ excogitauit Beroaldus, atque illi commentum placet. Vetus lectio: Striga nam raptio. vel capio. Lego: Striga. nam capto. μιμητικῆ ex persona Cynthiae. Cynthia, inquit, primo temone sedens dixit aurigæ, Striga. nam ea re huc veni ut volvi nepotis carpenta rapiam, & armillos canes. Strigare quid esset, satis alibi in Parodiam Virgilij diximus. Strigare equi dicuntur, quum interquiescunt: a Striga loco, vbi hoc solent facere in exercitu. auctor Charisius. Glossæ falso legunt Triga. Triga, τριγος, ὅπου ἴπποι γυμνάζονται. Contrarium est Restrigare. Seneca Epistola quarta. Surge, & restriga, at cliuum istum vno, si potes, spiritu exaspera. Hodie male in Senecæ libris, Surge, & inspira.

4 VOLSI carpenta nepotis] Volsium, δεδρωπακιστῆρον intelligo: nepotem, ἄσταπν. Seneca declamationum libro primo: in istis volsis atque expolitis, & nusquam nisi in libidine

q. iij.

viris. uolſis πικτιωρδοις. idem apud Iuuenalem, veſnata A
iuuentus. Aelianus : φασι δ̄ αεὶς τῶντα παραπῖνοι τε καὶ
πύρρηνοι σοφισταὶ κακῶν δαι δαλων, ἐκείνο ἀνιχνύσαντες τε καὶ
πιεθῶσαντες, ἢ πῖπιν ὡς εἰς ἀδράνι εἰς ἡμαίμας ἀποκρίνειν.
 Ita legi debet locus ille apud Aelianum.

6 Q V I dabit immunde) Qui se autorabit ludo gladiatorio.

16 V N V S erat tribus in secreta lectulus herba) Nulla herba erat, sed prouerbialiter dictum. Supra:

Si te non totum Chloridos herba tenet.

18 V T R I Q V E *astina supellex*) Lege: vitrique. Carmen in mēses anni, quod legitur secundo Catalectorū nostrorum:

Fontanos latices, & lucida pocula vitro

Cerne vt demerso torridus ore bibat.

Loquitur de Augusto mense. De eodem in alio carmine:

Augustum penitus torret Phaethontius ardor,

Quem recreat fessum gello, facilla, melo.

Gello est vas vitreum. βαυγγίλιον Græci vocant. Isidorus in Glossis: Gellonem, baucalem. & alibi: Baucalem, gellonem. B

19 E T Methymnei grata salina) In nostro, Græca. recte. intelligitur enim οἶνος θαλασίτης, quod Celso dicitur vinum salsum Græcum, libro tertio, capite sexto. item capite septimo & decimo. Puto Beroaldum hoc primum mutasse, vt ille fuit vir quidem nulli iudicij, sed lectionis multa.

20 N I L E tuus tiben erat) Ait se medium inter Teiam, & Phyllida collocasse. Cur igitur hic facit crotalistriam Phyllida? Sed, ne in nugis lectoris animum occupem, legendum:

Niletes tiben erat, crotalistria Philis.

Hoc est, Aegyptius erat & Niligena tiben, sed crotalistria Memphitica, aut Syenetica. Nam Philæ insula ad Syenem. Seneca Quæstionum libro quarto: *Phile insula est aspera, & vndique prærupta. Duobus in vnum coituris amnibus cingitur, qui Nilo mutantur, & nomen ferunt. Vrbs eam totam complectitur. Hanc Nilus magnus magis, quam violentus egressus Aethiopiam, arenasque, per quas iter ad commercia Indici maris est, prelabitur. Et quæ sequuntur, sed vide Strabonem, qui hæc fusius tractat. Iam Aegyptij Choraulæ, &*

A Crotaliftria in precio erant. Petronius:

*Memphitides puella
Sacris Deum paratae,
Tinctus colore noctis
Manu puer loquaci.
Anus recocta vino
Trementibus labellis.*

Nam & puer manu loquaci, est *ἡρονομῶν χοραῖλης*. & anus recocta vino est Crotaliftria. Sed idem prope est. In epigrammate:

*Ἐκκριεωσαμῆρη τῆς πῆχης ἡρονομῶν. Item,
ἢ κροτάλοισ ὄρχηστῆσι ἀριστον, &c.*

Et quid crumata essent, & quid scabilli, alibi docemus.

co. NILE TUIS) Scripsimus, Niletes, *νιλαίτης*. nisi malis Nilotes, *νιλωτῆς*.

co. CORALISTRIA) Vix ephebos egressi legebamur, *crotaliftria*. Tamen Turnebus videtur sibi de Annibale victo triumphare, quum rem tritissimam, & puero facillimam venditat.

B co. PHYLLIS) Philis scripsimus, *φίληθεν*. Crotaliftria Philis, vt Hofpes Zacyntho.

22 NANVS & ipse suos breuiter concretus) Noster, CERVATVS, non CONCRETVS. In hoc verbo *curuatus* latebat priscus mos pessimi mangonij, quum pueros cogere non crescere. Dionysius Longinus *ἄπει ἕλεις. ὡσαυτοῦ οἰῶ ἀκούω τὰ γλωπιοκαμεία, ὃν οἷς οἱ πυγμαῖοι καλούμενοι νᾶροι τρέφονται, ἔ μόνον κωλύει τὰς ἐκκεκλιμένων, * ἀλλὰ καὶ σινάχ' διὰ τὸν ἄεκεῖνον πῆσι πῶμασι δεσμόν.*

23 IACTABAT *truncas ad caua buxa manus*] Caua buxa, sunt scabilli vel tibia. Staius libro septimo Thebaidos - & ad inspirata rotari Buxa - Ibi vetus interpres: *Buxa, tibia, vel scabillum, quod in sacris tibicines pede sonare consueuerunt*. Si igitur pro scabillo accipiamus, referendum ad crotaliftriam, quæ scabillis crumata ciet. scabilli autem, aut testarum, aut lapidum crepitus. Pindarus, *μεγάλοι φόμβοι κυμβάλων, ὃν ἔ καχλάδων κρόταλα.*

24 SED neque suppletis) Eadem narratio de eadem re apud Petronium: *Lucerne quoque humore defecte tenue, &* q. iij.

extremum lumen spargebant.

Pag. 266, 6 IN vultum conicit vngues) Lego, ignes, propter id, quod sequitur. Supra:

Tu munitare oculos subiecta exurere flamma.

Pag. 267, 1 SVEFIIT & pura) Noster, suffocat. primus Beroaldus sufficit emendauit. ego veterem scripturam retinco. Suffocare secunda longa Grammatici deducunt a faucibus: eadem correpta, a foco. Hoc enim notant veteres Grammatici. Suffocare ergo, est *πυρῶσαι*. Theocritus de eadem re loquens - *πυρῶσαι δόμου θεῖου*. Suffocate domum sulfure.

5 RESPONDI) Verbo iuris vitur. Stipulata enim erat ab eo. Hoc est enim, *indixit leges*.

14 FVRTO polluit ille locum) Correctorum flagitium, qui LOCVM pro IOVEM posuerunt. Ita enim scriptura nostra. Iouem *ξένιον* intellige. cui incensis odoribus in prunæ batillo sacra fiebant nouorum hospitem aduentu.

Pag. 268, 8 PANDITE defessus hospita vestra viris) Variè tulerunt hunc locum correctores, neque tamen propterea effecerunt, quod volebant. At vetus lectio: *hospita vana*. puto, *hospita sana*. Fanum est, vbi ara, vt hic.

9 CIRCA QVE sonantia *lymphis*) Lege: *Circoque*, aut *circansque*. quod magis placet. vide quæ in Tibulli librum primum notauimus.

16 ACCIPITE *hec fesso*) Versus supposititijs, qui infra legitur. Nam hic lacuna relinquenda.

25 ALMA sacerdos) Quæ vocatur Damiatrix. Vide Festum.

Pag. 269, 16 SIC sanctum Tatiæ composuere Cures:] Lego Tatiij. Cures in masculino, vt Veij.

25 CENINVM Acrona] In nostro est declinatio archaica, ACRONA.

28 ROMA tuis quondam finibus horror erat] In nostro, HECTOR ERAT. Quod valde placet. tanquam alter Hector metuebatur tibi, vt ille Priamides Græcis.

29 AVSVS sperare Quirini] *Quirinis*, noster. *humeris Quirinis*.

Pag. 270, 4 QVI tulit aprico] Prouerbijs. Sic Horatius: *- in pace aptarit idonea bello.*

Et IYGERA parua Coræ] Ita noster. sed quædam anti-

quæ editiones habent, *iugera terra*, aliæ *trita*. Suspici legendum, *iugera terna*. Intelligit enim exiguum agri modum, qui militi pro virtute assignabatur. Iuuenalis:

*Mox etiam fractis ætate, ac Punica passis
Prælia, vel Pyrrhum immanem gelidosque Molossos
Tandem pro multis vix iugera bina dabantur
Vulneribus --*

Et bene hic conuenit, *iugera terna*, quia dixit;
ultima præda Nomentum -

23 DESECTA Tolumni cervix] Mirum Ovidium putasse Tolumnio cognomen Lari fuisse. quum Lar sit dignitatis nomen. Ait enim in Epigrammatis:

Larte ferox caso Cossius opima tulit.

Atqui, vt dixi, Lar est princeps lingua Hetrusca. Aufonius: *Tertia opima dedit spoliatus Aremoricus Lars*. *Lars*, *αερωσις*, *αερωσις*. Vide Lares apud Romanos, sunt *Dij αερωσις* familia: qui ab eo propterea Præfites vocabantur, hoc est *αερωσις*, *αερωσις*. Adde quod nisi Tolumnius fuisset Lar, hoc est, princeps aut dux, spolia de eo non fuissent opima. Nam ea sunt, quæ dux a duce aufert.

26 BELGICA quum vasti] Noster aliam lectionem præfert: *Belligera vasti*. lege *Belligerans*. vt supra *circans*, pro *circas*. Erroris causa, quod archaicus scriptum erat, *belligerans*, *circas*. vt prægnas, animas, antistas, sine N. Interpungendum autem sic:

Claudius a Reno traiecit arcibus hostes

Belligerans. vasti parma relata ducis

Virdomari - Ita sine dubio scripsit Propertius.

cod. *PARMA relicta*] Ita noster. Sed magis placent editiones antiquæ in quibus est *RELATA*.

27 VIRDOMARI] Virdomarus ad verbum *Ξένιππος*. Nam *mar* apud nostros erat Equus. auctor Pausanias. Galorum veterum idioma sine dubio Teutonicum fuit. Noster liber non *VIRDOMARI*, sed *VIRTOMANI*. & id quoque Teutonicum. *Virtomanus*, *Ξένιππος*. *Vuirman*.

29 ILLI virgatis iaculantis ab inguine braccis] Iaculari ab inguine barbarum est, at contra Græcum a capite. Euripides Hippolyto: *καὶ ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ ἔκαστον ἰσχυρὰ θρασυδὸν ὄρ-*

παλαιά ὀπίλοχον ἔχουσι ἐν χεῖ βέλος. Sed in nostro nō ab *inguine*, sed ab *agmine* legitur. quod profecto λόγε melius est.

cod. ILLI] ἀρχαῖως, pro Illius.

cod. VIRGATIS) De virgatis sagulis Gallorum vide iuuenilia coniectanea nostra. Virgatam tigrē vocat Seneca in Hippolyto. item Silius libro quinto:

Stat sonipes, vexatque ferox humentia frena,
Caucasiam instratus virgato corpore tigrim.

Virgatam tigrim vocat, quam Euripides ἐκπαῖ ἢ βαλιαῖ. Hic autem Virdomarus virgatis braccis dicitur vt, - domus sanie dapibusque cruentis.

32 OMINE quod certo dux ferit ante ducem] Hæc lectio non erat in nostro, sed, dux ferit ense latus. Quod autem tam anxie querant Feretrij etymon, causæ non est: quum certum sit dictum a Feretro pompæ triumphalis. Valer. Flaccus:

Hæc precor, exuuias, & opima cadavera nostro

Linquite, ait, feretro -

Pag. 271, 16 NVM minus immites habuit) Malo habui. Ita ergo legendum:

Num minus immites habui Cornelia parcas,

Et sum, quod digitis quinque leuatur ouis?

24 ASSIDEANT fratres) Causam vult dicere coram iudice quæstionis.

27 FALLAX Tanteo] τανταλῶς, αἰδωνῶς, δευκαλιδῶς, ἡεκαλῶς & similia Tarentini. a quibus Romani Tanteus, Adoneus, &c. Aufonius: Cœdat Cei Musa Simonidei. Simonideus, σιμωνιδεύς.

30 I P S A loquor pro me] ἔπολογηκῶς enim λόγος, qui sequitur.

eo. SI fallo] Mos reorum causam dicentium, qui iurabant se nihil mentituros.

32 SI cui fama fuit] Exordium.

Pag. 272, I V E R A Numantinos] Conficta lectio ex antiqua, Atra. At nos, Atria. Numantinus excidit Carthaginem. hoc & lippis & tonforibus nonum.

9 AFRICA tonsa iaces] Effet simile illi:

ἡμέτεραις βυλαῖς ἀσπίρη μὲν οὐκ ἔρατο δόξα.

Consilii nostris laus est attonsa Lacorum.

A Sed noſter tanta iaces. quod dictum *Σαυμαστικῶς*.
 10 ET *Persen proavi*] Silius de Philippo, quem vice-
 runt Romani, patre istius Persæ:

*Hic gente egregius, veterisque ab origine regni
 Aeacidum sceptris, proavoque tumebat Achille.*

12 ME neque censura legem mollisse] Nihil fecisse indi-
 gnum censura mariti Pauli. Infra:

Filia tu specimen censurae nata paterne.

14 LABE mea nostros] Lege, vestros. Ita & scriptus liber.

15 NON fuit] Melius liber, Non erat.

21 TVRPIOR assensu] Quasi non damnaretur, nisi
 confessâ.

29 DEFLETA & gemitu] In nostro, *Defensa*. videtur
 nescio cuius culpæ suspitione perstricta fuisse Cornelia,
 quod ex sequentibus cognoscitur. Quod, inquit, mal-
 uoli de me rumoribus differunt, hoc falsum esse conuice-
 rit vnus Cæsar, qui mortem meam defleuit. cuius lacrymæ
 mihi defensionis, ac patroni vicem sunt.

B 30 ILLE sua nata] Aliter vulgus hæc accipit, ac sen-
 tiebat poeta. Hoc vult enim: Cæsarem solere prædicare
 me fuisse dignam, quæ illius filia essem, non sororẽ Iuliam
 tot impudicis factis suis infamem. Ille, inquit, ait sororem,
 hoc est me, dignam sua nata vixisse, hoc est verius dici
 posse natam suam, quam illam, quæ sese tanto crimine in-
 famauit. Me filia potius, quam priuignæ nomine dignam
 fuisse. Hæc videntur igitur post relegationem Iuliæ conti-
 gisse. Norum enim, vt illam Pandataria insula relegarit pa-
 ter. Addit Dio: *Ἰὺλῶς δὲ δὴ χρησαμένῳν αὐτῆ ὁ μὲν Ἰούλιος
 ἀπὸ πῶν ὡς ἐπὶ τῆ μοναρχίᾳ τὸ το πρῶτον ἀπέθανε μετ' ἄλ-
 λων Ἰουῶν. οἱ δ' λοιποὶ εἰς νῆσοις ὑπερωρίσθησαν.* Nō dubium,
 quin inter hos relegatos Ouidius fuerit. quem profecto ob
 illam rem tantum damnauit Augustus, non ob libros.

32 ET tamen emerui] Hinc colligitur ornamentis
 consularibus efferrî matronas, quarum filij magistratus
 curules gessissent. quod dignum est notatu.

Pag. 273, 3 CONDITA sunt vestro numina nostra] Repono
 LVMINA. quod & mos priscus vulgatissimus, & libri no-
 stri scriptura postulat. Ita autem distinguendi versus hi:

Te, Lepide, & te, Paule, meum post fata leuamen:

(Conditæ sunt vestra lumina nostra manu)

Vidimus, & fratrem sellam geminasse curulem.

§ CONSVLE quo factò) Hinc lege distichon, ET BENE HABET. item illud, NVNC TIBI COMENDO. Illud autem FILIA TV SPECIMEN cum duobus sequentibus alio pertinent.

10 FVNGERE maternis) Euripides Alceſtide: οὐ γὰρ
 ἦν οὐδ' αὐτ' ἐμοῦ μὲν τέρπειος.

20 SEV tamen aduersum] Vide quæ in Festum notauimus voce Parilia. quæ conueniebāt in manum viri, lectum sibi sternebant in atrio, quem aduersum vocabant, quia e regione ianuæ esset. Hoc confirmamus testimonijs Alconij, & Laberij. Ianua dicitur mutare lectum, quæ vider alium aduersum lectum in locum prioris, noua scilicet vxore domum ducta. Atque hæc est vera huius loci interpretatio.

31 PROLE mea Paulum) Post hunc versum iunge tria disticha, quæ superius a nobis relicta sunt; FILIA TV SPECIMEN CENSURÆ, &c.

32 FILIA tu speciem) Legc. specimen.

Pag. 274. 4. HÆC est femine] Epilogus.

9 CUIVS honoratis ossa vehantur aquis) Legendum QUIVS, vt habet noster codex. Hæc confirmant quæ superius dixi, nempe matronas honorarijs vestibus, curru & sella curuli efferri, quæ filios consulares aut alijs curulibus magistratibus sanctos relinquerent. Nam equi honorati, sunt curules, vel currus prætorius, in quo sella curulis. Quare & Prætorium ius dicitur honoratum, & honorarium, & ludi Prætorij, honorarij ludi, & Prætor ipse honorarius magistratus. Ouidius:

Verbaque honoratus libera Prætor habet.

Ita autem hæc vltima distinguenda:

Causa perorata est. stentes me surgite testes.

Dum precium vitæ grata rependit humus,

Moribus & celum patuit, sim digna merendo

Cuius honoratis ossa vehantur equis.

Omissa & errata quædam sic reponit
& emendato.

Pag. 7. lin. 6. post hæc verba QVONIAM interpolatum est.
hæc reponere. Ennij quoque Epitaphium ab huius mendi
contagio tutum non fuit. Nam quum ipsum a poeta con-
ceptum ita esset:

Nemo me lacrimis decoret, neque funera fletu

Exiit, quom volito vino' per ora virum.

quum, inquam, ita conceptum fuisset, tamen Grammatici

QVVM in QVVR mutarunt. Vbi vides eundem errorem.

Pag. 10. lin. 2. post, porarium. Inde vetus Glossarium: *Assa cella,*
ἀφιδρωτήριον.

Pag. 19. lin. 37. lege, *καρομυώδη.*

Pag. 32. lin. 11. non decoretur sint

Pag. 42. lin. 10. sane purum putum

Pag. 64. lin. 25. Omnibus aut dulcem

Pag. 73. lin. 31. Nam maximu' in

Pag. 110. lin. 14. lege, & magno patrimonio imminuto, ira ac
dolore animi

Pag. 128. lin. 22. post, *multetur malo.* Inde Glossæ: *Putatris,*
ζάτρα.

Pag. 156. lin. 13. lege, *Aptior, and*

F I N I S.

